BUDAPEST FŐVÁROS MŰTEREMBÉRHÁZAI.

A czinkotai helyiérdekü vasúton a szomszédos nyaralóhelyekre vagy községekbe utazó közönség figyelmét és érdeklődését több mint egy év óta köti már le egy telepszerüen épült házcsoport, mely a Ferencz József-laktanya előtt az újabbkori német villakoloniákra emlékeztető stilusban épült. Vörös téglacseréppel fedett kisebb-nagyobb házikókból áll, melyek óriási nagy ablakokkal tekintenek észak felé s már ezzel is elárulják hivatásukat. Nem is olyan régen még bolgár kertészek szorgalmas munkája folyt e területen, melynek tőszomszédságában a fővárosi kenyérgyár, a városi bérházak és munkáslakások hirdetik az új idők czéltudatos szocziális politikáját.

A telep létesülésének okát tulajdonképen ott kell keresnünk, hol sajátos képzőművészeti viszonyainknak sok, első pillanatra nehezen megfejthetőnek látszó jelensége megleli a magyarázatát: művészetünk multtalanságában. Ott, hol a festésnek, már mint gazdaságilag is kihasznált termelési ágnak oly nagy multja van, mint Párisban, régtől fogva gondoltak arra, hogy az épületeknek jövedelmezhetőség szempontjából mindig csak kevéssé kihasználható padlásrészét is értékesitsék. Innét van az, hogy Párisban olyan korú városrészekben, melyek minálunk már valóságos antiquitás számba mennének, sikátoros vén zúgutczák keskeny házajtói felett ott lóg az ateliert hirdető czédula, mig nálunk elvétve akad csak a legújabb épitkezéseken is egy-egy műterem, mely akkor is inkább fényképészt remél gazdájának, mint festőt vagy szobrászt. Ezért különösen az utóbbi esztendőkben, midőn erősen megszaporodott a művészettel hivatásosan foglalkozók száma, rendes, használható műtermet kapni Budapesten, a legnehezebb dolgok közé tartozott. Nem igen használtak ez ellen a vidéki kihelyezkedések sem, sem a szolnoki, sem a nagybányai festőtelepek, sem a Képzőművészeti Társulatnak gellérthegyi műterembérháza, melyben régebbi festőgenerácziónknak is csak elenyésző kis része talált helyet.

Nagy volt ezért a lelkesedés művészeink, kivált pedig fiatal szobrászaink között, a kiknek még nehezebb volt a sorsuk a szobrászatelierhez fűzött több követelmény miatt, midőn hire kezdett járni annak, hogy a főváros kültelkeinek valamelyikén művésztelepet létesit. Természetesen mint minden középitkezés, ez is az előirányzott összegnél jóval többe került, úgy hogy a műtermek olcsóságához fűzött vérmes remények, ha nem is teljesen, de jórészt füstbe mentek, mégis legalább annyit elértek vele, hogy a műteremhiányon kissé segitettek.

Négyszögletes alakú területet foglal el a telep, melyen az egyes házak úgy vannak elhelyezve, hogy közepén egy parkirozott szabad terület maradt. Igaz ugyan, hogy a park erősen elárulja, hogy a Rákos tüzes homokjába ültették, de viszont a házak elrendezése elég kellemes s az atelier-k is jól megfelelnek czéljuknak. Többféle typusu műterem van, egy szobás, két szobás, vagy három szobás lakással egybekötött. Persze annak, ki a művészek életét még mindig a Murger bohémeinek stilusában szereti elképzelni, ezek a bürokratikus józansággal egymásmellé sorakozó műteremházak nem lesznek kedvesek, mert ennek a telepnek külső szinéből teljesen hiányzik az a nyári szinkörökben papendekliből felépitett atelierromantika, mely nélkül épen a laikusok nem igen tudnak még mai nap sem műtermeket elképzelni. Igaz, hogy olyan festőileg könnyen kihasználható és sokszor ki is használt háztető-távlatok sincsenek, mint Páris montparnassei festőlakásaiban, azt sem értjük teljesen, hogy mért épen a legsivárabb helyére került a fővárosnak, midőn bőségesen vannak villanyoson könnyen megközelithető festői erdőségei is — elég az hozzá, a komoly munkavágyat elvégre itt is ki lehet elégiteni.

Az a legnagyobbrészt művészeink legfiatalabbjaiból alakult gárda, mely a huszonnyolcz műtermet lefoglalta, szorgalmasan dolgozik is. Még ebben a rekkenő hőségben is serény munka folyik a legtöbb műteremben. Túlnyomó részben szobrászok laknak kinnt. Szentgyörgyi, Sámuel, Szeszák, Pongrácz, Lányi, Horváth, Mester, mind olyan nevek, melyekhez az utóbbi évek műcsarnoki kiállításairól kellemes emlékeink fűződnek. A festők közül Zigányt, Kádárt, Pór Bertalant említjük, ki nagy energiával festi itt tovább erőteljes kifejezésre törekvő szin és forma álmait.

Legtöbbnyire családjukkal laknak kinnt a művészek, ha még legényember akad is közöttük, annak is hol édesanyja, hol még tesvérei is kijöttek a telepre. A széles utak homokjában napbarnitott gyermekek játszadoznak az augusztusi nap perzselő melegében. Az egész telepnek ezért még polgáriasabb, még nyaralószerűbb jellege van s ha nem sietne néha végig utain egy-egy karcsú termetü modell, aligha gondolná valaki, hogy itt művészek laknak, kiktől hivatásuknál fogva megkivánja a közönség a bohémszerűségnek látszatát. Persze mihelyt a műtermekbe lépünk, megváltozik a kép. Ha nem is mindegyikben akadunk menekülő alakokra, kik sietve kapkodnak magukra egy pár ruhadarabot, a hagyományos műterem-rendetlenséget a maga festői elemeivel majdnem mindegyikben megtaláljuk. Erről képeink is tanuskodni fognak. Megkezdett vagy abbanhagyott munkák, passzióval folytatottak vagy félredobottak, mindenféle hivatásbeli szerszámokkal vegyest hevernek szerteszét, egy állványszerü emelvényen karosszék várja azt, kinek a szemközt álló mintázó oszlopon már kialakulóban van a sziluettje. A festőknél aromatikus terpentinszag, a szobrászoknal a nedves agyag illata egészitik ki a rendetlenségnek művészi szimfoniáját.

Farkas Zoltán.

A STRADA REALE VALLETTÁBAN.

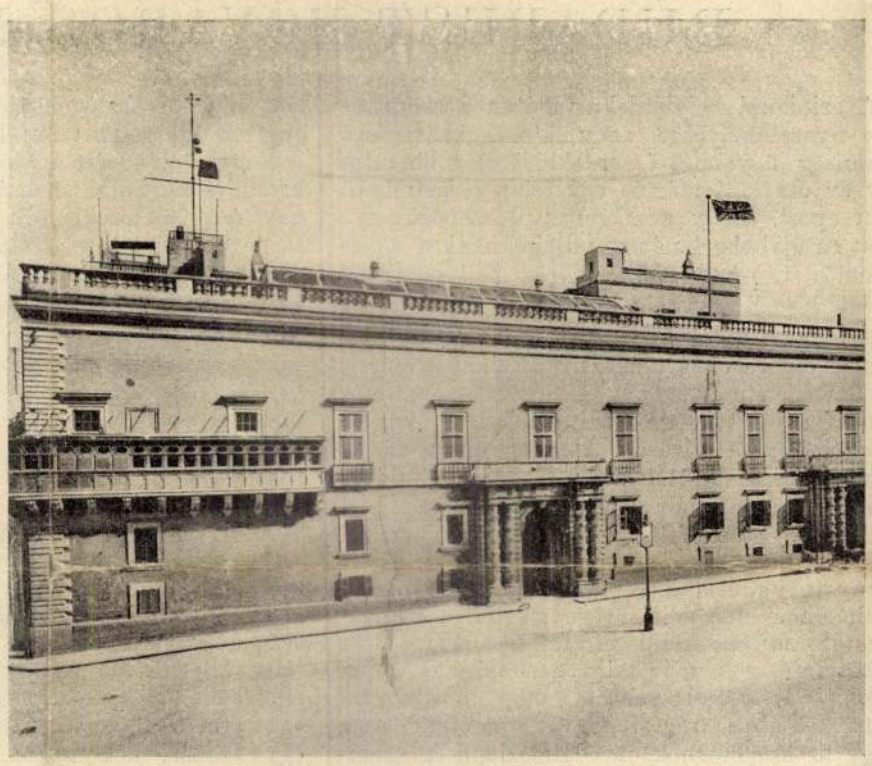

A KORMÁNYZÓ PALOTÁJA VALLETTÁBAN.

Ferképzőművészeti Főiskola évk. 1937/34.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN.

Szentgyörgyi István alkotóereje teljében, tragikus hirtelenséggel hagyott itt bennünket. Halála előtt egy héttel a kari ülésen, — mint mindíg és ahogyan a lobogó temperamentumához ez illett is — ő volt a leghangosabb, a legvidámabb és legkedélyesebb. A halála előtti estét is a legjobb hangulatban töltötte el az otthonában. És másnap reggel 8 órakor már nem volt az élők sorában. A hatalmasan lobogó fáklya hirtelen lobbot vetett és a gyász sötétségbe borította a szíveket: az érzőszívű jó magyar embert, a kiváló tanítómestert és a nagytehetségű művészt sirattuk benne.

Szentgyörgyi István Bégaszentgyörgyön született 1881 június 20-án.[1] Az elemi alapvetés után Szentgyörgyi a nagybecskereki piarista gimnázium alsó tagozatát járta végig. De már ekkor nagyon szeretett faragni. Ezért az apa 1894-ben beadta fiát a szegedi fa- és fémipari szakiskolába. Az ifjú Szentgyörgyi a szakiskolában a fafaragás minden fortélyát megismerte.

A szakiskolát befejezve, Szentgyörgyi nekivágott a nagy világnak. Megfordult Salzburgban, Innsbruckban, Münchenben, több svájci városban, utóljára Zürichben, ahol a kőfaragás mesterségét ismerte meg alaposan. Időközben megkapta a Kultuszminiszté-

[1] Szentgyörgyi István életére s művészetére vonatkozó adatok: A művész saját feljegyzéseiben. Özv. Szentgyörgyi Istvánné tulajdona. — Az Orsz. Magy. Kir. Képzőművészeti Főiskola irattára. — Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István. Magyar Művészet. 1926. II. évf. 219—229. l. — Kampis Antal: Szentgyörgyi István újabb művei. Magyar Művészet. 1937. XIII évf. 297—311. l.

1907. A pécsi országos kiállításon állami aranyérem.
1908. A londoni Earls Court magyar kiállításán aranyérem.
1909. A budapesti iparművészeti kiállításon az állami iparművészeti nagy aranyérem.
1911. Bruxelles. Medaille Commemoratif.
1927. Krakow. Oklevél.
1929. Barcelonai világkiállítás. Bronzérem.

Ezt a munkában és eredményben gazdag életet csak Nádler kiváló emberi tulajdonságaival magyarázhatjuk. Nádler kistermetű, de sportban és turisztikában edzett, szívós ember volt. Hófehér hajjal koronázott arca barátságos, derüs és mosolygós: „Egyszerű fekete művészmyakkendő felett Munkácsyéhoz egészen furcsán hasonlatos feje, alig rebben beszélgetés közben."[16] E nyugodt és mosolygós arc mögött Nádler kiegyensúlyozott, derüs lelke honolt. „Jobban szeretem a világosságot a sötétségnél, az optimizmust a pesszimizmusnál és hiszek az embernek eredendő jóságá ban. Szívesebben festem a napsütést, mint a vihart, a mosolygó embereket, mint a boldogtalanokat. Szeretem lehetőleg a derüt juttatni érvényre, hogy ezáltal derüs perceket juttassak az embereknek," írja a már említett művész-hitvallásában.[17] Ez a külső és belső nyugalom Nádler szíve jóságából fakadt. Jószívű volt és önzetlen. Addig nem nősült meg, míg az édesanyja élt és a gondjaira bízott három leánytestvérét ki nem házasította. Ezért a Gondviselés késői, de mégis hosszú, boldog házas- és családi élettel ajándékozta meg őt. Művészkollégáiért és a közérdekért is mindíg tettre és áldozatra kész ember volt. Ezzel az áldozatos szellemmel együtt érett meg benne a legmagasabb fokon a kötelességteljesítés erénye. Sokszor késő éjjelig dolgozott, de kötelességéből soha semmit el nem mulasztott.

Hisszük, hogy e dolgos, munkás és nemes élet után az Ur, minden szépnek és jónak forrása, elvezette az örök derü honába Őt, aki még a művészetével is arra törekedett, hogy vele derüs perceket juttasson az embereknek.

Dr. Molnár Ernő.

---

[16] R. V. előbb idézett cikke az Uj Nemzedékben.
[17] Lásd 8. jegyzetet.

rium 400 koronás ösztöndíját, aminek hírére hazajött és beiratkozott az Iparművészeti Iskolába, ahol Mátrai Lajos lett a mestere. Azonban Szentgyörgyinek az iparművészeti tervezések nem voltak valami nagyon az inyére: ellenben annál jobban ment az aktmintázás mestersége. Oly mozzanat ez, amely élesen rávilágít későbbi sikereire, művészi fejlődésére.

Szentgyörgyi az Iparművészeti Iskolából kikerülve, a további tanulmányok végzésére Brüsszelbe utazott. Brüsszelben a képzőművészeti Akadémián Van der Stappen legkiválóbb tanítványainak egyike lett és a legtöbb akadémiai díj nyertese. Itteni tanulmányainak eredménye a „Panasz" című első önálló, nagyjelentőségű műve, mely őt az akadémiai keretekből egyszerre az önálló művészek sorába lendítette. Szentgyörgyi a „Panasz"-t a Műcsarnok 1908. évi téli tárlatán mutatta be. A szobornak nagy volt a sikere, mert vele Szentgyörgyi a 2000.— koronás Rökk Szilárd-díjat megnyerte, az állam pedig a Szépművészeti Múzeum számára bronzban megvette. Ezzel Szentgyörgyi idehaza a hirnevét egyszer és mindenkorra megalapította. E nagy siker után még két évet töltött Brüsszelben sok munka közepette, majd 1910 október havában 29 éves korában végleg hazajött Budapestre. Budapesten nem annyira eseményekben, mint inkább munkában gazdag négy esztendő következett ekkor Szentgyörgyi életében. Erre a szélcsendes időre esik két olaszországi útja. 1911-ben végigjárja Rómát, Firenzét, Prátót, Pistoiát, Luccát, Pisát, Bolognát és Ravennát, 1912-ben pedig Nápolyt keresi fel. Ez a két út nagy hatással volt Szentgyörgyi klasszikus stílusának kialakulására.

1914-ben a világháború viharai zúdultak hazánkra. Szentgyörgyi csendes éveit is mozgalmas idők váltották fel. A háború kezdetén bevonult katonának és Szegeden lett kiképzőtiszt. A szobrászatot azonban lehetőleg ebben az időben sem hagyta el. Ez időben készítette el a szegedi áldozatkészség szobrát, az ú. n. fahonvédet, amely később az ottani múzeumba került. A dolognak az lett a vége, hogy a kettős munka végzése beteggé tette. Ezért félévi szabadságot kapott egészsége visszaszerzésére. E betegszabadság alatt készült a második Erzsébet-szobor pályázatra beküldött pályaműve, mellyel az első díjat megnyerte. Majd felettes katonai hatósága újra behívta és szolgálattételre előbb Lembergbe, utóbb Stryjbe rendelte. Nem sokkal később — egy orvosi felülvizsgálat után — 1916 decemberében szerelt le.

A leszerelés után Szentgyörgyi újból teljes erővel munkához lát. 1918-ban mintázta egyik legfínomabb női mellszobrát: Gunszt Klári képmását. Az 1921-ik esztendő is jelentős a művész életében: ekkor volt az első gyüjteményes kiállítása az Ernst Múzeumban.

Innen kezdve Szentgyörgyi életpályája nemcsak alkotásokban, de külső sikerekben is folyton gazdagszik és felfelé ível. A pályázatokat sorra megnyeri, egyik művészi díj és kitüntetés a másikat éri. 1924-ben meghívják az Orsz. M. kir. Képzőművészeti Főiskolára. 1927-ben van a második gyüjteményes kiállítása a Nemzeti Szalonban. 1929-ben a harmadik a Műcsarnokban. 1930-ban a Corvinkoszorút kapja. 1937-ben a Tengerész emlékművet alkotja. 1938-ban Sipőcz Jenő harmonikusan szép síremlékét mintázza. Szentgyörgyi szervezetét közben a lázas munka alattomosan aláássa és élete folytonosan égő-lobogó fáklyáját 1938 szeptemberében megdöbbentő hirtelenséggel oltja ki.

Szentgyörgyi műveinek sora időrendben:[2]

1908. A panasz	életn. női akt	bronz	Bp. Szépm. Múz.
1908. Passion	kettős akt	gipsz	özv. Szentgyörgyi Istvánné tul.
1909. Korunk leánya	.....	.....	.....
1909. Éva	kis női akt	gipsz	özv. Szentgyörgyi Istvánné tul.
1909. Teniszező	kis női akt	bronz	több magántul.
1909. Virágzás	.....	bronz	.....
1909. Férfi tanulmányfej	.....	gránit	magántulajdon
1910. Kígyóbűvölő	életn. női akt	bronz	Bp. Szépm. Múz.
1910. Fenyegetés	.....	bronz	.....
1911. Dr. A. D.	mellszobor	márv.	.....
1911. Nyilas	.....	bronz	Szkfv. megvette 1916-ban
1911. Was t'en.	kis női akt	bronz	Bp. Szépm. Múz.
1912. Táncosnő	kis női akt	bronz	Szkfv. megvette 1917-ben
1913. Marczali Póli	mellszobor	gipsz	dr. Marczali H. tul.
1913. Lenkeffy Ica	mellszobor	gipsz	.....
1913. Keleti tánc	dombormű	bronz	.....
1913. Hólabda	kis női akt	bronz	több magántul.
1914. Tallián Emil	emlékmű	kő és bronz	Törökkanizsa
1915. L. I. őrnagy	férfi fej	bronz	magántulajdon
1916. Tisza Kálmán	emlékmű	fa, kő és bronz	Berettyóújfalun felál. 1928.
1917. Női tanulmányfej	mellszobor	márvány	Bp. Szépm. Múz
1917. Mátrai Erzsi	mellszobor	gipsz	özv. Szentgyörgyi Istvánné tul.
1918. Öröm	kis férfi akt	bronz	több magántul.
1919. Szentgyörgyi Istvánné	mellszobor	márvány	özv. Szentgyörgyi Istvánné tul.
1919. Márkus László	férfi fej	gipsz	özv. Szentgyörgyi Istvánné tul.

[2] Az Ernst Múzeum, a Nemzeti Szalon és Műcsarnok tárgymutatói. Budapest. Szépművészeti Múzeum könyvtára. K. 85.

1919.	Felv. Takács Z. dr.	férfi fej	bronz	F. T. Z. dr. tul.
1919.	Gunszt Klári	mellszobor	márvány	Bp. Szépm. Múz.
1920.	Délvidék	emlékmű	műkő	Bp., Szabadságtér
1920.	Herczeg Ferenc	mellszobor	márvány	Hg. F. tulajdona
1920.	Fekete lovas	Hg. F. plakett	bronz	több magántul.
1920.	Leány teknős-békával	díszkút	bronz-márvány	Szt. Gellért-szálló halljában
1920.	Bigéző	életn. fiú akt.	bronz	Bp., Szépm. Múz.
1920.	Megvetés	férfi akt	gipsz	özv. Szentgyörgyi Istvánné tul.
1920.	Gyufatartó (Andris)	gyermek akt	bronz-márv.	több magántul.
1921.	Danaida	kis női akt	fa	Kultuszm. vette meg 1936-ban
1921.	Bruchsteiner I.-né	mellszobor	márvány	B. I.-né tul.
1921.	Anya	szoborcsoport	bronz	több magántul.
1921.	dr. Herczeg L.-né	mellszobor	márvány	dr. H. L.-né tul.
1921.	Andriska	gyermekfej	márvány	Sz. A. tul.
1921.	Fiú csigával	díszkút	bronz-márvány	magántulajdon
1923.	Bölcselkedés és bölcseség	szoborcsoport	gipsz	özv. Szentgyörgyi Istvánné tul.
1923.	Vocation	kis női akt	bronz	több magántul.
1923.	Zádor Istvánné	mellszobor	gipsz	özv. Szentgyörgyi Istvánné tul.
1923.	Fürdő után	kis női akt	bronz	több magántul.
1923.	Május	kis női akt	bronz	több magántul.
1923.	Megriadt	kis női akt	bronz	több magántul.
1923.	Berzeviczy Albert	plakett	bronz	Bp. Kultuszm. tul.
1924.	Mécses	életn. női akt.	bronz	Bp. Szkfv. megvette 1928-ban
1924.	S. Lengyel Olga	mellszobor	márvány	S. L. O. tul.
1924.	Verebély Tibor	plakett	bronz	V. T. tul.
1924.	Szeptember	kis női akt	bronz	magántulajdon
1924.	Jézus Szíve szobor	kétszer. életn.	kő	Gödöllő, Premontrei gimnázium
1925.	Hősi emlék	.....	kő-bronz	Szolnok
1925.	Fekete Tamás	gyermekfej	márvány	dr. Fekete S. tul
1925.	Hősi emlék		kő	Kiskunhalas
1926.	Leány kacsával	díszkút	bronz-márvány	Szkfv. Városh. udv.
1926.	Gyenes László	síremlék	kő-bronz	Bp., Kerepesi-temető
1926.	Hősi emlék		kő-bronz	Soroksár
1926.	Szegedi vívóklub	plakettje	bronz	több magántul.
1926.	Róth Miksa	férfi fej	bronz	R. M. tulajdona
1926.	Hősi emlék		kő-bronz	Csávoly
1927.	Szentgyörgyi István	férfi fej	bronz	özv. Szentgyörgyi Istvánné tul.
1927.	Fischer Gizike	mellszobor	gipsz	özv. Szentgyörgyi Istvánné tul.
1927.	Seenger Béla	férfifej	bronz	S. B. tul.
1927.	Lovagi torna Nagy Lajos korában	szoborcsoport	bronz	Bp. Orsz. Levéltár
1927.	Pajtások	szoborcsoport	bronz	Sz. A. tulajdona

1927.	Szilády Áron	emlékszobor	bronz	Kiskunhalas
1927.	Dr. Kaszáné, Anderlyk Eugénia	mellszobor	gipsz	özv. Szentgyörgyi Istvánné tul.
1927.	Petőfi Sándor	emlékmű	kő-bronz	Kiskőrös
1927.	Leány korsóval	női akt életn.	műkő	Bp. Széchenyi-fürdő
1928.	dr. Seelig Árpád	mellszobor	gipsz	özv Szentgyörgyi Istvánné tul.
1928.	Szüret	díszkút	márvány-bronz	Seenger-cég tul.
1928.	Manno Margit	síremlék	márvány	Bp., Kerepesi-temető
1928.	Kertész K. Róbertné	mellszobor	márvány	.....
1928.	Magyar Igazság kútja	díszkút	kő-bronz	Bp. Szkfv. könyvtár előtt
1929.	dr. Vass József	mellszobor	márvány	Szekszárd H. M. közkórh.
1929.	Pesthy Pál	mellszobor	márvány	Szekszárd H. M. közkórh.
1929.	Csaholy F. halála	dombormű	bronz	Szeged
1929.	IV. Béla városi rang	dombormű	bronz	Szeged
1930.	Nb. vitéz Horthy M.	kétsz. n. mellsz.	bronz	Szekszárd H. M. közkórh.
1930.	Szegedi egyetem alap.	dombormű	bronz	Szeged
1930.	Lieber Erzsike	leányfej	márvány	özv. Lieber E.-né t.
1930.	Paulheim család	síremlék	kő-bronz	Bp., Kerepesi-temető
1931.	Hármas csoport	díszkút	bronz-márvány	Bp., OTI. halljában
1931.	dr. Ripka Ferenc	mellszobor	bronz	dr. R. F. tul.
1931.	Hősi emlék		kő-bronz	Komárom, 5-ös Radetzky huszárok
1932.	Nagyatádi Szabó I.	emlékmű	kő-bronz	Bp., Kossuth L.-tér
1932.	Harminckettesek	emlékmű	kő-bronz	Bp., Harminckettesek-tere.
1932.	Puszták művésze	fiú akt	bronz	Krausz-cég tul.
1932.	Nb. v. Horthy M.-né	mellszobor	márvány	Nb. Horthy M.-né t.
1932.	Csók Istvánné	síremlék	márvány	Bp., Kerepesi-temető
1933.	Déry Béla	férfifej	gipsz	Nemzeti Szalon
1933.	Gaál Endre	mellszobor	bronz	G. E. tul.
1933.	Gaál Józsa	mellszobor	márvány	G. J. tul.
1933.	Szőts Ernő	mellszobor	bronz	Bp. M. Táv. Iroda.
1933.	Hősi emlék		kő-bronz	Mezőtúr
1934.	dr. Kasza József	férfifej	bronz	dr. K. J. tul.
1934.	Buttykay Antal P.	mellszobor	gipsz	özv. Szentgyörgyi Istvánné tul.
1934.	Klebelsberg K. gr.	mellszobor	gipsz	„ „
1934.	Juditka	leányfej	márvány	Krivoss Árpád dr. t.
1934.	Kelety Dénes	mellszobor	bronz	Bp., MÁV.
1934.	Biszterszkyné Andrelyk Camilla	mellszobor	gipsz	özv. Szentgyörgyi Istvánné tul.
1935.	Návay Lajos	emlékmű	kő-bronz	Makó
1935.	Hubay Jenő	mellszobor	márvány	H. J. tulajdona
1935.	Papp Géza br.	síremlék	márvány	Bp., Kerepesi-temető
1936.	Tarnay Kornélia	mellszobor	márvány	Tarnay Ivor tulajd.
1936.	Terbócz Tamás	fiúfej	bronz	Terbócz Imre tul.

1936.	Kínai államférfi	férfifej	bronz	Sanghai
1936.	Perlmutter Izsák	síremlék	márvány	Bp., Kerepesi-temető
1936.	Bartha György dr.	férfifej	bronz	Bp., Piarista gimn.
1936.	Ágoston Géza	síremlék	márvány	Bp., Kerepesi-temető
1936.	Költsey-Kende Pál	férfifej	gipsz	özv. Szentgyörgyi Istvánné tul.
1936.	Nb. v. Horthy M.	mellszobor	márvány	Bp., H. M. Szeretet-otthon, Maglódi-út
1937.	Tengerészemlék	műemlék	kő-bronz	Bp., H. M. híd.
1937.	Réti István	mellszobor	gipsz	Bp., Képzőműv. F.
1937.	Szentgyörgyi Albert	plakett	bronz	Sz. A. dr. tul.
1938.	Sipőcz Jenő dr.	síremlék	bronz-kő	Bp., Kerepesi-temető
1938.	Scholtz Kata	gyermekfej	márvány	Scholtz Andor tul.
			.....	
?	Környei Béla	férfifej	bronz	özv. K. B.-né tul.
?	Erzsébet királyné	plakett	bronz	Genf.

Szentgyörgyi e nagyszámú művei között egy sincs, mely a mai értelemben vett modern szobrászattal tartana rokonságot. De Szentgyörgyi nem is akart modern lenni: „Semmi sem volna könynyebb, mint csatlakoznom valamely izmushoz", jelentette ki saját maga.[3] Épp így nem tartozik ő a „konzervatívak" közé sem, noha művészete a multban gyökerezik. Ez a mult azonban nem a közel, hanem a távol mult: Szentgyörgyi művészete az antik szobrászművészet tiszteletén épült fel. Nagyon érdekes figyelemmel kísérni, hogy hogyan jutott el ő ide?

Szentgyörgyi a brüsszeli művészeti akadémián az antik szobrászati osztályba került — „a legnagyobb kétségbeesésére[4] — mert ekkor még a friss, festői mintázás volt a kedvére. Az antik szobrokat mereveknek és hidegeknek tartotta: ezeknek plasztikai ereje még ismeretlen volt előtte. Ezért Van der Stappen a természet utáni tanulmányok osztályába helyezte át. Brüsszeli szobrásznövendék korában megfordul Párisban is, ahol ugyan antikellenes érzülete dacára is megfogta a samotrakei Nike plasztikai szépsége, mégis legfőképen azért Rodin festői naturalizmusa (Keresztelő Szt. János) igézte meg. Azok a szobrászati alkotásai is, amelyekkel első nagy sikereit aratta (a Panasz, Kígyóbűvölő) szintén a festői és valószerű mintázás jegyében keletkeztek.

Az első sikerek lezajlása után azonban Szentgyörgyinek az antik szobrokkal szemben táplált ellenszenve a már említett két nyári itáliai út hatása alatt mégis csak kezdett felengedni. Különösen a nápolyi antik bronzgyüjtemény volt rá nagy átalakító hatással. Most már más szemmel kezdte nézni az antik szobrászat

[3] Kampis id. cikke M. M. 1937. 297. l.
[4] F. Takács Z. idézett cikke M. M. 1926. 220. l.

mesterműveit. Így persze lassankint átalakult a szobrászi felfogása és a stílusa. Az átalakulás nem ment gyorsan. A gyakorlati eredmény — talán részben a világháború közbejötte miatt is — csak évek multán jelentkezett. 1917-ben, a leszerelés után hazaérve, otthon egy női tanulmányfej került a szeme elé. Észrevette, hogy a fejen a festői mintázás miatt a plasztikai formák alig érvényesülnek. Ezért azon melegében hozzálátott a felesleges részletek lefaragásával a formák megtisztításához. Szentgyörgyi „ezzel az egyszerű ténnyel a megmunkálásban is a klasszicizmus útjára lépett.[5] Szentgyörgyi ezen az úton végleg meg is maradt és tovább is haladt: amennyiben későbbi művei nemcsak felfogásban és megmunkálásban, hanem kompozícióban, beállításban és mozdulatban is igen sokszor antik szobrokra emlékeztetnek. (Bigéző, a szolnoki hősiemlék, a Tengerészemlékmű, portrék.)

Szentgyörgyi művészetének kialakulásában nagy szerepet játszottak az olvasmányai. Ezek fejlesztették ki benne a természetének egyébként is annyira megfelelő idealizmusát. „Különös szerencséje, hogy világszemléletének művészi fejlődése legkezdetén adhatott biztos alapot".[6] Ezzel az ideális világszemlélettel alakítja ki magában a művészetről alkotott véleményét, amely szerint a művészet nem öncélú tevékenység; a „l'art pour l'art" elve halálos jelige a művészet számára,"[7] írja feljegyzéseiben. A művészet szerinte az ember lelki és érzelmi életének anyagi köntösbe öltöztetése, az ember gondolatainak és érzelmeinek tolmácsolója: ezért szeret műveinek gondolati tartalmat is adni. Műveinek gondolati tartalma — az emlék és arckép jellegű alkotásait kivéve — a család körül összpontosul. Szentgyörgyi, a kifelé nagy sikereket elért művész, befelé melegszívű, érzőlelkű ember, férj, apa volt, aki a hivatásán kívül egyedül családjának élt. Különösen a gyermek fogalma volt szent előtte. Műveinek jelentős része András fiával áll összefüggésben. (Anya, Bölcselkedés és bölcseség, Szüret stb.)

Az eszmei tartalom azonban Szentgyörgyinél sohasem megy a külső forma rovására. Sőt nagyon is gondos a formakeresésben. Szentgyörgyi műveinek formai tökéletességét elsősorban művészi fegyelmezettsége biztosítja, melyet részben Brüsszelnek, részben az antik szobrászatnak köszönhet. Brüsszelben Delvil professzor, „megkövetelte, hogy tanítványai ne szénnel, hanem krétával hozzák ki a formákat. Ezzel kényszerítette őket a fokozott megfigye-

---

[5] F. Takács Z. id. cikke, M. M. 1926. 226. l.
[6] F. Takács Z. idézett cikke, M. M. 1926. 220. l.
[7] Kampis idézett cikke, M. M. 1937. 308. l.

lésre, a teljesen szabatos rajzra és a szigorúbb értelmű plasztikus felfogásra. Szentgyörgyi nagyon hálás ezért régi mesterének."[8] De megfegyelmezte őt az antik szobrászat is, melyben „a görög szobrász isteneinek és istennőinek hátoldalát is pontos lelkiismeretességgel faragta meg, holott azok a templom magas orommezőibe kerültek s hátoldalaikat legfeljebb a madarak láthatták."[9]

A külső forma tökéletességét Szentgyörgyinél — a fegyelmezettségen kívül — még az örök szépség eszménye garantálja. Szentgyörgyi kiindulása a szobrászi megmunkálásban a természet. Kifejezési eszközeit innen veszi. De ezekből az eszközökből céljának megfelelően válogat: „a természeti elemekből annyit használok, amennyi eszméimnek kifejezésére éppen elég."[10] Ebben a válogatásban az örök szépség a vezérlő csillaga. Szobrászi alkotásaiban mindíg a szépet keresi s ha ezzel ellenkező kerül eléje, azt is megszépíti. Nemes belső szellem és külső tökéletes forma az ő művészetének két együtthatója.

Szengyörgyi emellett sokoldalú művész volt, aki egyenlő szeretettel mintázott képmást és emlékművet, kútat és síremléket, kerek szobrot és domborművet, aki egyenlő tudással bánt az agyaggal és fával, a bronzzal és márvánnyal.

Nemes belső szellem, tökéletes szobrászi forma és mesterségbeli tudás: ezek voltak a fegyverek, melyekkel Szentgyörgyi a harcot a művészetért önmagában és az életben győzelemmel megvívta.

Szentgyörgyi kitüntetései és elnyert díjai:

1906/7. Academie des beaux Arts. Bruxelles. Medaille en vermeille. 3 drb.

1908. A Képzőművészti Társulat 2000 frtos „Rökk Szilárd"-díja „A panasz" bronzszoborra.

1910. Brüsszeli világkiállítás. Bronzérem.
A Lipótvárosi Kaszinó díja a „Kígyóbűvölő"-re.

1919. Állami kis aranyérem. Gunszt Klári mellszobrára.

1921. Az Erzsébetvárosi Kaszinó díja „Leány a teknősbékával" című kútfigurára.
A Céhbeliek művészi elismerése és ezüstérme az „Anyá"-ra.

1922. Budapest Székesfőváros díja a „Bigéző"-re.
A Szinnyei Merse Társaság díja a „Bigéző"-re.

1923. A Céhbeliek babérkoszorúja és aranyérme a „Bölcselkedés és bölcseség" szoborcsoportra.

1924. Monzai kiállítás. Oklevél.

---

[8] F. Takács Z. idézett cikke, M. M. 1926. 221. l.
[9] Kampis id. cikke, M. M. 1937. 310. l.
[10] Kampis id. cikke, M. M. 1937. 310. l.

1925. A Műcsarnok aktkiállításán I. díj a „Mécses"-re.
1928. Philadelphiai kiállítás. Ezüstérem.
Krakkói kiállítás. Dícsérő oklevél.
1929. A Műcsarnok hősiemlék tervpályázatán I díj.
Barcelonai világkiállításon ezüst érem és Grand Prix.
1931. Corvin koszorú.
1934. Sportművészeti kiállításon jutalomdíj.

*

1926. Magy. Kir. Kormányfőtanácsos.
1939. Signum Laudis.

Szentgyörgyi a halhatatlan műalkotások hosszú sorával örökre beírta a nevét a magyar művésztörténet aranykönyvébe. Nagy művészi teljestíményeivel és a kivívott külső sikerekkel így az Orsz. Magy. Kir. Képzőművészeti Főiskolának is hírnevet és megbecsülést szerzett. Azonban Ő nemcsak kifelé volt értékes tanára a Főiskolának, hanem befelé is: mint elsőrendű művészpedagógus is elévülhetetlen érdemeket szerzett. Szentgyörgyi 15 éven át volt a Főiskolán a szobrászat nagytudású tanítómestere. E tisztét „bensőséges odaadással és belső elhivatottsággal" [11] teljesítette. Kiváló tanári működésének eredménye a keze alól kikerült kiváló ifjú szobrászművészek egész serege, akik a hazai szobrászatunknak jövő reménységei, a Képzőművészeti Főiskolának pedig büszkeségei. Tanári működésének e kiváló eredményeit két körülmény magyarázza. Az egyik az, hogy a munkában és törekvésben tanítványainak maga adta a példát. A másik az, hogy növendékeinek atyja is volt egyuttal, aki tanítványaiért, ha kellett, tűzbe is ment. Szentgyörgyit tanítványai, de tanártársai is egyaránt szerették és nagyrabecsülték. A tanári karban megértő munkatárs volt, igazi kolléga és mindenki által megbecsült jó barát, aki a Karral egyetértve őszinte szívvel és meggyőződéssel dolgozott a magyar művészi kultura áldozatos szolgálatában.

Szentgyörgyi az ember meghalt, de Szentgyörgyi a művész él. „Emlékezetét fenntartják művei, de szívünkben is felejthetetlenné teszi azt példaadó művésztanári működése".[12]

Dr. Molnár Ernő.

---

11 és 12 Az Orsz. Magy. Kir. Képzőművészeti Főiskola gyászjelentése.

Szentgyörgyi István

A Céhbeliek 1921. évi müvészi elismerésének (Mention) tulajdonosa.

A Céhbeliek 1923. évi babérkoszorujának és aranyérmének tulajdonosa.

*234 Siremlék, relief, gipsz mgtul
235 Szegedi vivóclub érmének modellje öntött bronz 1000

Céhbeliek VI. kiáll.

Nemzeti Szalon 1926.

10. Gróf

A NAGYATÁDI SZOBORPÁLYÁZAT EREDMÉNYE. Ismét lezajlott egy nyilvános szoborpályázat, melynek eredménye általánosságban nem keltett megnyugvást. Különös jelenség, hogy az utolsó évek szoborpályázatainak eredménye nem áll azon a nívón, melyen a magyar szobrászművészet színvonala nyugszik. Szobrászművészeink sokkal tehetségesebbek, mint azok a tervpályázatok, melyek az utolsó idők pályázatain szerepelnek. Egészen természetes, hogy ilyen körülmények között sem a művészek, sem a nagyközönség köreiben nem kelthet megnyugvást a szoborpályázatok kivitelének odaítélése. Így történt ez a Nagyatádi Szabó István szoborpályázaton is, ahol a titkos szavazás után **Szentgyörgyi** István szobrászművész terve kapta meg a kivitelezést, a második díjjal **Farkas** Bélát, a Lechner-szoborpályázat díjnyertesét, a harmadik díjjal **Beck** Ö. Fülöpöt, a negyedik díjjal **Sóvári** Jánost tüntették ki, míg Kisfaludi **Stróbl** Zsigmond, **Kraipel** Ottó, **Lechner** Jenő, **Pásztor** János és **Pogány** Móric műveit megvásárlásra méltatta a zsűri. Mint az már megszokott jelenséggé kezd válni, a szoborpályázatok kihirdetése nyomán általános elégedetlenség nyilvánult meg a zsűri döntésével szemben, különösen természetesen az első díj, a kivitelezés odaítélése miatt. Magunk részéről azt tartjuk, hogy ha egyáltalán hiba történt valahol, akkor ezt a hibát a szoborbizottság követte el, amikor a pályázati feltételekkel fölöslegesen és bénítóan kötötte meg a pályázó művészek elgondolását. Nemcsak most, de már korábbi pályázatoknál is az történt, hogy a szoborbizottságok a feltétlenül szükséges adatok közlésén kívül olyan feltételeket szabtak, melyek csak arra jók, hogy akadályozzák a pályázat sikerét. Teljesen meddő dolog és sem a szobor, sem a pályázat érdekeit nem szolgálja, hogy a szoborbizottság a maga fontosságát tulságosan érezteti a pályázatok kiírásánál akkor, amikor a feltételek megállapításában nem marad a szükséges adatok közlésénél, hanem maga is részt kér az alkotás munkájából, esztétikai feltételeket szab és így lehetetlenné teszi azt, hogy a művész fantáziája szabadon szárnyaljon. Szerintünk a Nagyatádi Szabó István-szoborpályázat eredményét is erősen befolyásolta a szoborbizottság esztétikai működése, mely még erőteljesebb volt, mint a multban bármikor. Ily módon a pályázatok eredményéért, vagy eredménytelenségéért nemcsak a művészek viselik a felelősséget, hanem a szoborbizottságok is, melyek az utolsó időben túlzott fontosságot tulajdonítanak szerepüknek.

A BALLÓ ÖSZTÖNDÍJ NYERTESEI. A Balló alapítvány 5000 P-s díjának zsűrije úgy határozott, hogy az idén nem adja ki az 5000 P-s díjat egy összegben, hanem megosztja azt négy művész között. 2000 P-s díjjal tüntette ki a bizottság **Prohászka** Józsefet, a kecskeméti művésztelep kitünő tagját. Ennek a választásnak különösen örülünk, mert olyan művészre esett, akinek továbbfejlődéséhez nagy reményeket fűzünk. A három 1000 P-s díjat ismert nevű beérkezett művészek kapták: **Czencz** János, **Kunwald** Cézár és **Szabó** Dezső, akiket érdemük szerint jutalmaz a Balló-alapítvány elismerése.

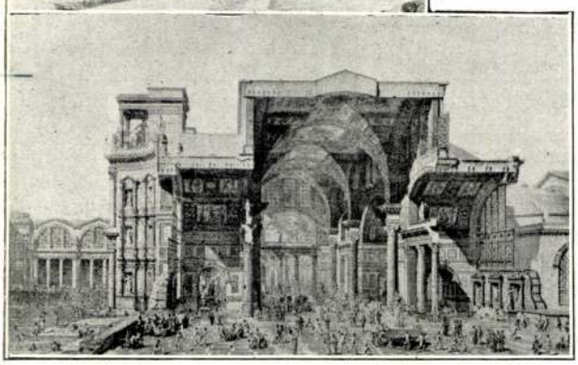

1. RÓMAI DIADALÍV
2. THERMAE KERESZTBOLTOZATOKKAL
3. RÓMAI DÍSZÍTMÉNY

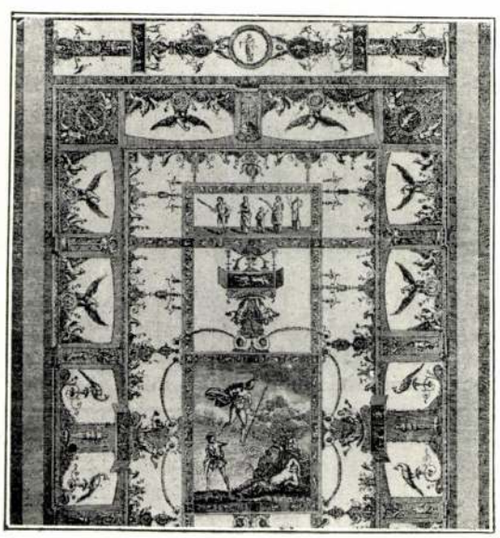

RÓMAI DÍSZÍTMÉNY

Képzőművészet
1931. 43–44. sz.

KÉPZŐMŰVÉSZETI SZEMINÁRIUM

Az építészeti és a díszítő stílusok áttekintése.

Írta: Kőszegi László

II.

V. A *római stílus* (Kr. e. 100—K. u. 500). 1. A *mennyezet* a vízszintes mellett gyakran boltozatos (donga- és keresztboltozat) és kupolás. A görögös tompa oromzat is gyakori. A római Pantheon: kővé vált égbolt. A mennyezeten kazettázás. 2. A *falak* függőlegesek. A pillérek árkádokat tartanak, s elébük díszül tapasztva görög oszloprend (Colossaeum); a görög oszloprendek (főleg a korinthusi) szerkezetileg is érvényesülnek, de monumentálisabban; új a toscan oszlop. A párkányok itt-ott erősebbek. 3. A *nyílások* négyszögűek vagy félköríves a felső részük. A bazilikában, palotában s a thermaeben nagy ablakok. Egyensúly a nyílások s faltömegek közt. 4. A *díszítmény* — mint a görögben, csak dúsabb, főleg az inda és akanthus. Festett architektúrák (Pompeji). Polychromia.

VI. Az *ó-keresztény bazilika stílus* (III.—IX. század). 1. A *mennyezet* vízszintes, néha boltozatos; félkupola az apsison. A magasabb főhajó két oldalán alacsonyabb oldalhajók; a főhajó és szentély között a kereszthajó. 2. A *falak* függőlegesek; rómaias oszlopsorok — rendesen árkádokat hordva — a hajók között. 3. *Nyílások és falmasszák* viszonya — mint a rómaiban. 4. A *díszítmények* mértaniak (kereszt, aureola, betű), növények (római motívumok, de szimbolikusan), állati és emberi figurálisak (bárány, hal; ember, angyal). Polychromia.

VII. A *bizánci stílus* (V.—X. század). A *mennyezet* négyzetalapra emelt kupola: négy pilléren négy, félkörös boltív; ez ívek közt, a sarkokról emelkednek egyre szélesedve a pendantifok, a boltívek magasságáig, s az így kialakult körön egy félgömbös kupola. A kupolacsésze könnyebb anyagból is. 2. A *falak* függőlegesek; oszlopokon árkádok; az oszlopfő tömör, majdnem kockába sűrűdik; rája nem mélyen, de élesen vésett díszítmények. 3. A *nyílások* valamivel kisebbek a faltömegeknél. A kupolacsésze alja szinte átlyuggatva kis ablakok koszorújával. 4. A *díszítmények* laposabban s élesebb körvonalakkal vésett római és ókeresztény motívumok keletiekkel vegyesen (pl. bonyodalmas fonódásokkal). Páros figurák, szembehelyezve egymással. Gazdag mozaik lepi el a falakat is, rendesen aranyosbarna tonalitással. Polychromia.

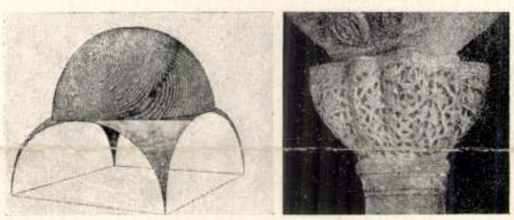

1. ÓKERESZTÉNY BAZILIKA
2. BIZÁNCI KUPOLA-SZERKEZET
3. BIZÁNCI OSZLOPFŐ

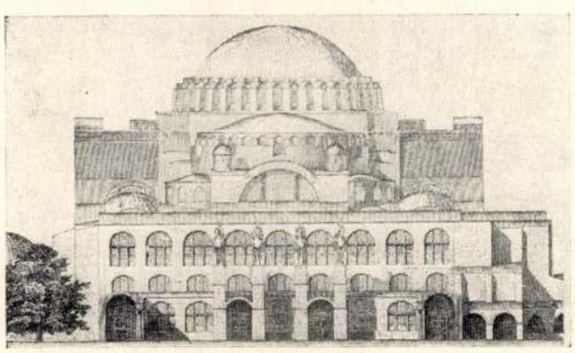

A HAGA SOPHIA

A KÉPZŐMŰVÉSZET OKTÓBERI SZÁMA — mint arról előfizetőinket körlevélben értesítettük — nem jelent meg a kormánynak a lapok terjedelmét korlátozó rendelete miatt. Az elmaradt számot most pótoljuk a novemberi kettős számmal.

Szerkesztésért és kiadásért felel: Dr. Gyöngyösi Nándor
Elek-nyomda Budapest, VII., Vörösmarty ucca 5.
Felelős vezető: Elek L.

A NAGYATÁDI SZOBORPÁLYÁZAT EREDMÉNYE. Ismét lezajlott egy nyilvános szoborpályázat, melynek eredménye általánosságban nem keltett megnyugvást. Különös jelenség, hogy az utolsó évek szoborpályázatainak eredménye nem áll azon a nívón, melyen a magyar szobrászművészet színvonala nyugszik. Szobrászművészeink sokkal tehetségesebbek, mint azok a tervpályázatok, melyek az utolsó idők pályázatain szerepelnek. Egészen természetes, hogy ilyen körülmények között sem a művészek, sem a nagyközönség köreiben nem kelthet megnyugvást a szoborpályázatok kivitelének odaítélése. Így történt ez a Nagyatádi Szabó István szoborpályázaton is, ahol a titkos szavazás után **Szentgyörgyi** István szobrászművész terve kapta meg a kivitelezést, a második díjjal **Farkas** Bélát, a Lechner-szoborpályázat díjnyertesét, a harmadik díjjal **Beck** Ö. Fülöpöt, a negyedik díjjal **Sóvári** Jánost tüntették ki, míg Kisfaludi Stróbl Zsigmond, **Kraipel** Ottó, **Lechner** Jenő, **Pásztor** János és **Pogány** Móric műveit megvásárlásra méltatta a zsűri. Mint az már megszokott jelenséggé kezd válni, a szoborpályázatok kihirdetése nyomán általános elégedetlenség nyilvánult meg a zsűri döntésével szemben, különösen természetesen az első díj, a kivitelezés odaítélése miatt. Magunk részéről azt tartjuk, hogy ha egyáltalán hiba történt valahol, akkor ezt a hibát a szoborbizottság követte el, amikor a pályázati feltételekkel fölöslegesen és bénítóan kötötte meg a pályázó művészek elgondolását. Nemcsak most, de már korábbi pályázatoknál is az történt, hogy a szoborbizottságok a feltétlenül szükséges adatok közlésén kívül olyan feltételeket szabtak, melyek csak arra jók, hogy akadályozzák a pályázat sikerét. Teljesen meddő dolog és sem a szobor, sem a pályázat érdekeit nem szolgálja, hogy a szoborbizottság a maga fontosságát tulságosan érezteti a pályázatok kiírásánál akkor, amikor a feltételek megállapításában nem marad a szükséges adatok közlésénél, hanem maga is részt kér az alkotás munkájából, esztétikai feltételeket szab és így lehetetlenné teszi azt, hogy a művész fantáziája szabadon szárnyaljon. Szerintünk a Nagyatádi Szabó István-szoborpályázat eredményét is erősen befolyásolta a szoborbizottság esztétikai működése, mely még erőteljesebb volt, mint a multban bármikor. Ily módon a pályázatok eredményéért, vagy eredménytelenségéért nemcsak a művészek viselik a felelősséget, hanem a szoborbizottságok is, melyek az utolsó időben túlzott fontosságot tulajdonítanak szerepüknek.

TI SZEMINÁRIUM

ítő stílusok áttekintése.

gi László

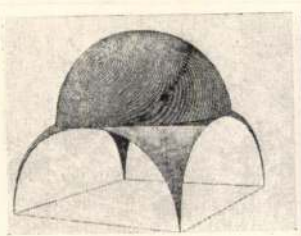

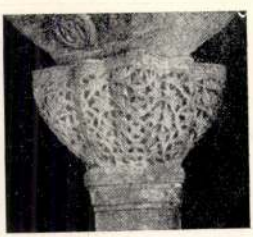

1. ÓKERESZTÉNY BAZILIKA
2. BIZÁNCI KUPOLA-SZERKEZET
3. BIZÁNCI OSZLOPFŐ

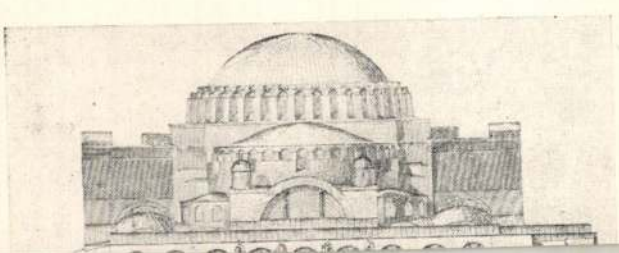

Szentgyörgyi István

4.

— **Felavatták Perlmutter Izsák síremlékét.** Vasárnap délben avatták fel a rákoskeresztúri izraelita temetőben *Perlmutter* Izsák festőművész síremlékét, *Szentgyörgyi* István szobrász alkotását. A síremlékavató ünnepségen az izraelita hitfelekezetek vezetőin kívül megjelent a művészvilág. Az avatóbeszédet dr. *Hevesi* Ferenc főrabbi mondotta, az *Országos Zsidómúzeum* nevében *Barna* Károly elöljáró, a *Szinyei-Merse Társaság* nevében *Csók* István mondott beszédet, a *Nemzeti Szalon* nevében pedig *Hubay* Andor tett koszorút a sírra.

Az Est 1936. május 19.

Nagyságos

dr Szentiváni Gyula

úrnak

H

HÍREK

Emlékezzünk!

Október 3.

1914.

Przemysl első körülzárása idején, ezen a napon *Tamássy* altábornagy, a várparancsnokság rendelkezéséhez képest a 2. gyulai és 7. verseci honvédgyalogezreddel, valamint két osztrák népfelkelő ezreddel északnyugati irányban kitört a várból. Több ütegtől támogatott előretörése kezdetben szépen haladt, később azonban a két osztrák népfelkelő ezredet az ellenség ellentámadása visszavetette. Minthogy őket megállítani nem sikerült, a magára maradt két honvédgyalogezred is visszahuzódott a várőv mögé. Mindamellett célját a kitörés annyiban elérte, hogy az orosz 78. és 82. tartalékhadosztály előnyomulásába ütközve, ezeket visszavonulásra késztette s ezzel a következő nap meginduló orosz erőszakos támadás terveiben zavart keltett.

— **Mackensen vezértábornagy 70 esztendeje katona.** *Berlinből* jelentik: *Göring* vezértábornagy táviratilag tolmácsolta *Mackensen* vezértábornagynak, a világháboru, *Hindenburg* mellett leghiresebb hadvezérének szivből jövő szerencsekivánatait 70. szolgálati évfordulója alkalmából. *(MTI)*

— **A kultuszminiszter a pannonhalmi olasz gimnázium avatóünnepélyén.** A pannonhalmi *Ciano Galeazzo* grófról és *Costanzóról* elnevezett olasznyelvü gimnázium és nevelő-otthon október 5-én tartja bemutatkozó és intézetavató ünnepségét, amelyen résztvesz *Hóman* Bálint kultuszminiszter és Ciano gróf olasz külügyminiszter képviseletében *Vinci* gróf olasz követ is. Az ünnepélyt délelőtt fél 12 órakor a főmonostori könyvtárban tartják, ahol *Kelemen* Krizosztom pannonhalmi főapát mond avatóbeszédet.

— **Herczeg Ferencnek ítélte az Akadémia az Idei Vojnits-jutalmat.** A *Magyar Tudományos Akadémia* hétfőn délután összes ülést tartott, amelyen az akadémiai tagok *Herczeg* Ferenc *Utolsó tánc* cimü szinmüvét tüntették ki az *Akadémia* 1939. évi *Vojnits*-jutalmával.

— **Kinevezés.** A kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Somogyi* József egyetemi nyilvános rendkivüli tanári cimmel felruházott egyetemi magántanár, szegedi állami polgáriiskolai tanárképző főiskolai tanárt a VI. fizetési osztályba kinevezte.

— **Cimadományozás.** A kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Babocsay* Lajos miniszteri osztálytanácsosnak nyugalombavonulása alkalmából a miniszteri tanácsosi cimet adományozta.

— **Kormányzói elismerés.** A kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy *Magyar* Károly nyugalmazott állami elemi népiskolai igazgatótanitónak a népoktatás terén kifejtett munkásságáért elismerését tudtul adják.

— **Nemzeti ünnep a bolgár követségen.** A budapesti bolgár követség közli: Október 3-án, kedden Bulgária függetlenségének, valamint *Borisz*, a bolgárok cárja trónralépésének évfordulója alkalmából a budapesti bolgár követség hivatala zárva lesz.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter *Pazonyi Elek* Imre putnoki közjegyzőt Kecskemétre és *Seress* István sajószentpéteri közjegyzőt Putnokra helyezte át.

Zsidó főszerkesztők elvonulása

A sok-sok zsidó főszerkesztő
Mára mind eltünt sorba, csendben,
Nem lehet többé „chéfredaktor",
Csak chéf a — kóser étteremben.

(Hunor)

— **Felavatták Visegrádon IV. Béla, Nagy Lajos és Mátyás király emlékmüvét.** *Visegrádról* jelentik: Vasárnap lélekemelő ünnepségek keretében, József főherceg és nagyszámu diszes közönség jelenlétében avatták fel a visegrádi várban a hősök emlékmüvét, *IV. Béla, Nagy Lajos* és *Mátyás* királyaink szobrait, az ujjáalakitott vizibástyát és a reája emelt országzászlót. Mátyás király emlékmüve Fadrusz kolozsvári Mátyás lovasszobra fejének hü mása. *Nagy Lajos* éredombormüve, amelyet a Salamontorony melletti őrtorony falába illesztettek, a nemrég elhunyt *Szentgyörgyi* István utolsó alkotása, mig *IV. Béla* kőszobra *Krasznay* Lajos szobrászmüvész munkája. Az ünnepségek sorozata a hősök emlékmüvénél kezdődött, ahol *Zsitvay* Tibor ny. miniszter, a visegrádi várbizottság elnöke üdvözölte az egybegyülteket és köszönte meg a közremüködést az uj alkotások létrehozóinak. *József* főherceg nagyhatásu beszéddel avatta fel a hősi emlékmüvet, a szobrokat és többi müvészi alkotást, méltatva a három nagy magyar király uralkodó nagyságát, emberi és nemzeti értékét. A hősi emlékmüre koszorut helyezett a főherceg. Az országzászlónál *Urmánczy* Nándor, az ereklyés országzászló nagybizottságának elnöke beszélt, mig Salamontornyánál *Kornis* Gyula egyetemi tanár méltatta Visegrád és a nagy magyar uralkodók emlékét. Három nagy uralkodónk — mondta — különböző korban élt, de valamennyiünket egységbe fogja össze a magyar faj érdekeinek hathatós közszolgálata.

TELEFONJELENTÉS VAGY RÁDIÓBEMONDÁS?

Alig néhány napja mult, hogy elterjedt a hir a városban, miszerint az állam átvette *Az Est-konszern* három napilapját. Ezzel kapcsolatban az az örömünk volt, hogy *Az Est* cimlapjáról *végre lekerült az egykori főszerkesztő neve.* Kellemetlenül lepett meg azonban, hogy *Az Est* ugyszólván naponként közli tudósitójának londoni *„telefonbejelentését"* az angol szigetvilágban történtekkel kapcsolatban.

Rengeteg gunyos megjegyzésnek és jó pár leleplezésnek kellett történnie ahhoz, hogy *Az Esték* végre belássák, hogy Londonnal a jelen háborus időkben *még ők sem tudnak telefonon beszélni,* mivelhogy a lefektetett kábelek *Németországon visznek keresztül.* Még állami beszélgetésekre sem kapcsolják Londont. Azóta *Az Esték* a *„telefonjelentés"* helyett beérik a sokkal szerényebben hangzó *„távirati jelentéssel"* is.

— **Orvosi kinevezések.** *Karafiáth* Jenő titkos tanácsos, főpolgármester, vitéz *Simon* Tibor és *Zágon* Antal közkórházi alorvosokat október 1-től, *Cser* Lajos, *Daubner* Erzsébet, *Feldmar* György közkórházi segédorvosokat október 1-től és *Kovács* Ferenc közkórházi adjunktust november 1-től számitott további egy évre a fővárosi közkórházakhoz ujból kinevezte.

— **Az ügyvédek nyugdijintézetének vezetősége az igazságügyminiszternél.** Az *Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdijintézet* igazgatósága és tisztikara *Pap* József elnök vezetésével tisztelgő látogatást tett *Tasnády Nagy* András igazságügyminiszternél, hogy őt titkos tanácsossá történt kinevezése alkalmából üdvözölje. A küldöttség egyben kérte, hogy az ügyvédség egyetlen törvény által alkotott karitativ intézményét a miniszter továbbra is támogassa, amit az igazságügyminiszter meg is igért.

— **Kisbérleti parcellázás Kompolton.** *Egerből* jelentik: A kompolti 8061 katasztrális holdas állami uradalomból még e hó folyamán hatezer holdat birtokpolitikai célokra vesznek igénybe és a szóbanlévő földterületet kishaszonbérletek céljaira parcellázzák. A még fennmaradó 2061 holdat — amelyen nagyobb szőlőterület is van — az állam továbbra is házi kezelésben tartja meg.

Jacinta

Irta: **Lope de Vega**

Nincs kristályból a forrás,
És a viz nem nevet;
Ne is keress a fákon
Smaragdból levelet.
De, hogy Jacinta szemében
A nap villog, szent igaz,
Hogy Jacinta kacagása
Gyöngyözik, az szent igaz.

Gyöngyszemet a rózsában
Senki sem talál,
A hervadó sziromból
Sohase lesz korall.
De, hogy Jacinta szemében
A nap villog, szent igaz,
Hogy Jacinta kacagása
Gyöngyözik, az szent igaz.

Spanyolból forditotta: **Imecs Béla**

— **Tanévnyitó a szegedi egyetemen.** Vasárnap délben tartotta a szegedi egyetem tanévnyitó gyülését, amelyen *Ereky* István lelépő rektor beszámolt az 1938—39. tanév fontosabb eseményeiről. Utána *Baló* József uj rektor *Az érelmeszesedés megelőzése* cimmel tartott székfoglaló előadást. A közoktatásügyi minisztériumot *Eyssen* Tibor miniszteri tanácsos képviselte. Megjelent *Glattfelder* Gyula csanádi püspök is.

— **Hunyadi-emléktemplom Bátán.** *Virág* Ferenc pécsi megyéspüspök vasárnap délelőtt ünnepélyes keretek között szentelte fel a tolnamegyei Báta községben épült *Hunyadi*-emléktemplomot. Bátán ugyanezen a helyen a középkorban a szentvér csodájáról Európaszerte hires kegyhely volt, amelyet gyakran felkerestek és gazdag ajándékokkal halmoztak el a Hunyadiak.

Köruti sajtó-ballada

Szomoru lett mára Az Est-nek firmája,
Kemény Simon nevét levette gazdája.
Levették a lapról, rossz a családfája,
Ez a Kemény Simon szomoru nótája...

(Pannon)

— **Uj téli menetrend.** Október 8-án lép életbe a *Máv* téli menetrendje, amely alkalommal ismét megjelenik az államvasutak hivatalos menetrendkönyve.

— **Felhivás a volt 82-es székely gyalogezred tagjaihoz.** A *székelyudvarhelyi 82-es székely gyalogezred tisztikara* okt. 7-én bajtársi összejövetelt tart az Erdélyi-étteremben, József-tér 1. A bajtársak, különösen az erdélyiek és székelyek, mindannyian jelenjenek meg. Igen fontos ezredügyeket kell megbeszélni. A távolmaradók és legénységi állományunk közöljék a következő adatokat *Molnár Sándor* századossal, Budapest, IX., Högyes Endre-utca 1. Név, életkor, születési hely, rendfokozat, jelenlegi lakcim. A bajtársak közöljék ezt a hiradást ismeröseikkel.

Csak nagyitóval lehet látni...

Tank a nők fején

Öreg, harcedzett pestiek, akik idők folyamán annyi „női szeszélyt" láttak a divatfronton, maguk is fejcsóválva bámulták meg a legujabb — kalaphóbortot. Már a nyár folyamán hallottuk, hogy az uj kalapdivat tollas lesz, a régi struccpihék előkerülnek a nagymamai hagyatékokból, hát ez rendben is lett volna. De a legujabb divat, ami a tollakat, ugy látszik, teljesen háttérbe szoritotta, annyira „uj", hogy az ember nem térhet ki előle nevetés nélkül. A divatkalapok tetején ugyanis tankok vannak. Minap tünt fel a Váci-utcában az első modell. A kalap maga akkora, mint egy muskátlicserép, a tetejére szerelt tank ellenben, egészen félelmetes. Van kereke, páncélövezete, hernyótalpa, ágyucsövek és gépfegyverek meredeznek ki belőle, minden oldalról. Félelmetes kalap, annyi szent. Hogy szép-e? Az a fő, hogy tessen. S mert uj, a nőknek bizonyára tetszik is. Miután pedig mindenben igyekeznek egymáson tultenni, egészen bizonyos, hogy rövid időn belül a konkurrencia már repülőgépeket, ágyukat, légelhárító ütegeket, lovascsapatokat „kreál" a kalapokra, teljes felszereléssel. Semmi kétség, hogy ott lesz még az abrakostarisznya is.

— **Ravasz püspök templomot és harangot szentelt Mátyásföldön.** Bensőséges ünnepe volt a *mátyásföldi* református és evangélikus gyülekezetnek vasárnap, október elsején. Ekkor szentelte fel *Ravasz* László püspök az uj református templomot és a *Petrencs* Miklós alezredeshadbiró által adományozott harangot. A püspök prédikációjában rámutatott arra, hogy az ember alkotása, még a legcsodálatosabb templom is, a mulandóság lehelletét érezteti. De az Isten keze, amely világokat teremt, a kicsiny gyermek felett és a kis közösségek felett is őrködik. Az istentisztelet utáni diszgyülésen az üdvözlésekre válaszolva, Ravasz püspök hangoztatta a felekezeti béke szépségét és azt, hogy egyik egyházi közösség nagy áldást jelenthet a másik életében is.

Mézesmadzag

Szombathely kislakásos házak épitését kéri az OTI-tól és MABI-tól. Szóval a lakásbajokat is az OTI-val és MABI-val szeretné — orvosoltatni?

*

Hollywoodi hirek szerint a pesti Lipótváros kedvenc szerzője, Fodor László irja Gréta Garbo uj filmjét. Előző filmjét Lengyel Menyhért irta. Ugy látszik, baj van a Gréta körül, ha már nem talál „nagyobb" szerzőket.

*

A zsidótörvény értelmében egy sereg vidéki lap szeptember végén beszüntette megjelenését. Pesten egyetlen lap sem szavalja el a Szeptember végén cimü verset?

*

Amerikában a zsidók fémszövetből készült nadrágot hoztak divatba. Bizonyára — a derestől való félelmükben.

— **Konferenciabeszédek tisztviselőnők részére.** *Uxa* József hittanár, a Katolikus Tisztviselőnők Egyesületének lelki vezetője megkezdi a Lónyay-utca 6. szám alatti felsőkereskedelmi iskola egyik termében konferenciabeszédeit, amelyeket minden hó első szerdáján este fél 7 órakor tart. Az elnökség e konferenciákra meghivja az egyesület tagjait, valamint az iskola végzett növendékeit hozzátartozóikkal együtt.

AZ A BIZONYOS MARSALLBOT

Érthetően büszke öntudattal közli a német sajtó azt a hiradást, mely szerint a német hadseregben jelenleg *öt olyan tábornok teljesit szolgálatot,* akik a *közlegényi sorból* kerültek ebbe a diszes katonai pozicióba.

Tudni kell, hogy Németországban nincsenek önkéntesi vagy karpaszományosi előjogok és mindenki egyöntetüen *két esztendő* katonai szolgálatra van kötelezve. *Öt olyan tábornoka* van jelenleg a német birodalom hadseregének, akik a világháboru alatt *közlegényi sorban vonultak be,* majd azt az altiszti fokozatokon keresztül elnyert tiszti rangban szolgálták végig. Ezek közül az egykori közlegények közül: *Wecke,* a német légi haderő tábornoka, *Deinhard, Thams, Kleist* és *Tofern* tábornokok *a jelen háboru folyamán nyerték el rangjukat.*

Mi sem bizonyitja jobban a hatalmas német hadsereg *népi jellegét,* mint hogy nem a *polgári előképzettség,* hanem egyesegyedül *a bátorság* és a *rátermettség* emelték a lengyel hadjáratnak ezen tábornokhőseit arra a diszes helyre, ahol most állanak. A német hadsereg egész szelleme át van itatva ettől a *népi gondolattól* és ennek a harseregnek valóban minden tagja ott hordja a *marschallbotot a tarsolyában.* De ha valóban *katonai erényekkel* van telitve a *szive* és az *agya,* ez a marsallbot nemcsak *szimbolum* marad, hanem *elevén valósággá válik.*

— **A sajtókamara választmányi ülései.** Az *Országos Magyar Sajtókamara* kiadói főosztályának választmánya október 11-én, szerdán délelőtt fél 12 órakor a sajtókamara helyiségében, VI., Andrássy-ut 43., II. em., ülést tart. Tárgy 1. Folyó ügyek. 2. Tagfelvételek. 3. Esetleges inditványok. — Az *Országos Magyar Sajtókamara* ujságirói főosztályának választmánya október 11-én, szerdán délután fél 1 órakor a sajtókamara helyiségében, VI., Andrássy-ut 43., II. em., ülést tart. Tárgy: 1. Folyó ügyek. 2. Tagfelvételek. 3. Esetleges inditványok.

Háborus sportföldrajz

A feszült és bonyolult európai helyzet ellenére is igen sok európai államban zavartalanul folyik tovább a sportélet. Hogy *Magyarországon* és *Németországban* mit sem csökkent az érdeklődés a sportesemények iránt, azt fényesen beigazolta az elmult vasárnap lejátszott német—magyar labdarugó-találkozó.

Középeurópa államai közül *Olaszország* és *Svájc* minden körülmények között megrendezi a maga futballbajnokságait. A *Balkánon,* a *csehmorva* protektorátusban és az *északi államokban* is fennakadás nélkül követik egymást a sportesemények. Ugyanez vonatkozik a *balti államokra* is. *Belgium, Hollandia* és *Luxemburg* sportélete sem bénult meg, még ezekben a nyugtalan időkben sem. *Franciaország* egyelőre leállitotta sportüzemét, *Angliában* viszont megkisérelték a futballmérkőzések megrendezését, már csak azért is, hogy a hivatásos játékosok ne maradjanak kenyér nélkül. Ez a szép terv azonban a légitámadások lehetősége miatt kutbaesett, mivel a zsufolt pályákat ebből a szempontból igen veszélyeseknek találják.

— **Hatósági közeg elleni erőszakot követett el egy külföldi nő.** *Baker* Antalné 33 éves magánzónő, külföldi állampolgár autójával a Körut és Rákóczi-ut kereszteződésénél nem akart megállni az őt figyelmeztető rendőr felszólitására s amikor a rendőr a továbbhaladásban meg akarta akadályozni, megütötte. A külföldi állampolgárnőt egy vidéki magyar város hatóságai az országból való kiutasitásra itélték és október közepéig kellett volna elhagynia az országot. A rendőrhatóságok *Baker* Antalnét átadták az ügyészségnek, ahol kitoloncoltatása ügyében intézkednek.

Ami a leghasznosabb lenne

Egy költő barátom mondta: ...pótanyag téren,
Ha ezt kitalálnák, nagyon szeretném:
Vajh, mivel is lehetne pótolni,
Ha nincs meg a házbérem elsején?

Pégusz

— **Hogyan kell körömlakkot vagy sósborszeszt csinálni?** Százhetven közhasználatu háztartási és vegyi készitmény előállitásának receptjét közli *Fischer* Árpád *Vegyészeti recepturák* cimü könyve, amelyből mindenki megtanulhatja, hogyan kell olcsó és hozzáférhető anyagokból a háztartásban nélkülözhetetlen kellékeket készitení. Az emberi élelmességnek szánt kézikönyv ára 4 pengő és a *Magyarság* könyvosztályában kapható.

— **Halálozás.** Kisenyedi és alsószentmihályfalvi *Sigmond* Elek, a József nádor müszaki és gazdaságtudományi egyetemen a mezőgazdasági kémiai technológia ny. r. tanára, életének 66. évében váratlanul elhunyt. Temetése októberi 3-án, kedden délután 3 órakor lesz a müegyetem központi épületének főcsarnokából a farkasréti temetőbe a székesfőváros által adományozott diszsirhelyre.

Erődy Frigyesné született *Kraemling* Ilona vasuti főfelügyelő felesége, október 2-án meghalt. Temetése október 4-én délután fél 4 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából. Az engesztelő szentmiseáldozatot az elhunyt lelkiüdvéért a Szent István-bazilika kápolnájában október 5-én reggel 8 órakor mutatják be.

Zsivanovits Józsefné született királydaróci *Daróczy* Mária szeptember 28-án hirtelen elhunyt. Temetését szeptember 30-án helyezték örök nyugalomra a váci középvárosi temetőben.

Özvegy *Mayer* Gyuláné született *Eisenbart* Ilona hosszu szenvedés után szeptember 29-én, 60 éves korában meghalt. Temetése októberi 1-én volt Szekszárdon.

Anglia gazdasági háboruja a semlegesek ellen

Alighogy Nagybritannia Németország ellen a gazdasági háborut megindította, hamarosan bebizonyosodott, hogy ezek a rendszabályok nem csupán Németországot, hanem a semleges államok kereskedelmét és nemzetgazdaságát is sulyosan érintik. Az a körülmény, hogy Anglia flottájával a „tengerek rendőrének" szerepét vette magára, a semleges államok rendszeres bevitele teljesen megakadt. Ennek következtében az élelmiszerekkel, valamint a fütő- és tüzelőanyagokkal való ellátás a semleges államokban nemcsak korlátok közé szorult, de kérdésessé vált. Mindezeknek az lett az eredménye, hogy majd minden állam egy egész sor szükségrendeletet és racionalizálási rendszabályt léptetett életbe, igy aztán nemcsak a háborus államokban, hanem a semleges országokban is be kellett vezetni az élelmiszerjegyeket, vagy legalábbis takarékossági rendszabályokat kellett foganatositani, számos olyan cikknél, melyek behozatal utján kerülnek a piacra. Egy további — a semleges államok gazdasági életére igen kellemetlen — eredménye volt ezeknek a körülményeknek a legtöbb árunál fellépő drágulás. Egy egész sereg semleges sajtóvéleményből is kitünik, hogy milyen óriási mértékben érintik ezeknek az országoknak gazdasági életét és kereskedelmi forgalmát ezek az angol rendszabályok.

Belgiumban antwerpeni kikötői köröknek egy igen tekintélyes tagja „Standard" cimü flamand ujságban cikket tett közzé, melyben arról ir, hogy milyen sulyos mértékben fenyegeti Anglia Belgium nemzetgazdaságát. Az angol ellenőrző kikötőkben jelenleg körülbelül 170 kereskedelmi hajót tartanak zár alatt. Ez az állapot — irja a „Standard" — teljesen tarthatatlan. Az angol csempészáru-lista közlése idejétől szeptember 15-ig egyetlen buzarakomány sem futott be Antwerpen kikötőjébe. Ennek dacára csupán egyetlen közlést eszközöltek az angolok, hogy tudniillik a La Plata-i buzarakománnyal hajózó „Bridge Pool" gőzöst lefoglalták s rakományát saját céljaikra használták fel.

Franciaország igen sok árparakománnyal rendelkező marokkói és tuniszi hajót tartóztattak fel Dünnkirchenben és Le Havre-ban, rakományaikat pedig szintén elkobozták. Az antwerpeni gabonakereskedők közös feliratban fordultak a belga kormányhoz, azzal a kéréssel, hogy a belga gabonaellátás érdekében — mely nagymértékben behozatalra van utalva — sürgős rendszabályokat léptessen életbe. Nem csoda, hogy ilyen körülmények mellett Belgium kénytelen volt az élelmiszerjegyek kiadásához folyamodni és a lakosságnak az élelmiszerek rohamos drágulása következtében mind sürübbé váló panaszaira az információs minisztérium csak azt a mentséget tudta felhozni, hogy mindez a háborus állapot és a háborus nemzetek — elsősorban értendő Anglia — részéről hozott rendszabályok következménye. Egy szeptember 18-án nyilvánosságra hozott statisztikából kitünik, hogy Antwerpen kikötőjébe az ezt megelőző hét folyamán összesen csupán 31 hajó futott be, mig normális, rendes körülmények között a statisztika napi 35 hajó érkezését jegyzi fel. Ezekből az adatokból világosan láthatók azok a megmérhetetlen károk, amelyeket a brit blokád Belgiumnak okoz és természetes, hogy ezekután a „Nation Belge" egy, a népjogellenes blokádtervekkel kapcsolatban szeptember 15-én irt cikkében felteszi azt a kérdést, hogy vajjon a brit kormány milyen mértékig akarja Belgiumot fojtogatni, miután az angol csempészáru-jegyzék közel minden olyan árut magábafoglal, amelyekre Belgiumnak egzisztenciális szüksége van.

Belgium nehézségeihez hasonló gondokkal kell természetesen Hollandiának is küzdenie. A „Standard" emlitett cikkét nem egy holland ujság vette át és kommentálta hasonló szellemben. Hollandiában is nagy aggodalommal néznek a fejlemények elé, amelyeket a brit blokád további rendszabályai okozhatnak. A holland sajtó közlései szerint azonban, legrosszabb helyzetben ennek az országnak a tengeri halászata van. Az összes halászgőzös a kikötökben horgonyoz és Scheveningen, valamint IJmuiden kikötőit teljesen megtöltik azok a gőzösök, amelyek az angol aknák következtében nem tudnak kifutni. Sokezer holland halász vált ezen körülmények miatt kenyértelené. Nem kevésbé elkeseredett hangulat uralkodik a hajók önkényes feltartóztatása miatt holland hajózási körökben. Az amsterdami „Handelsblad" tudósitása értelmében Strassburgban is egész sor holland rajnai gőzöst tartóztattak fel azzal, hogy szeptember 1-én lezárták a strassburgi Rajna-zsilipet.

Dániában az angol blokád következtében előállott üzemanyag-hiány a benzin racionalizálására, egyben pedig erősen érezhető áremelkedésére vezet. Ezért aztán ugy a magán-, mint a nyilvános közlekedés lényegesen csökkent, ami viszont a gépkocsiiparban való foglalkoztatást igen károsan befolyásolta. Nagyon komoly veszteségeket okozott azonban Dániában az angl font zuhanása is.

Mint minden semleges állam, ugy Svédország is panaszkodik hajói feltartóztatása és a jogtalan elkobzások miatt. Ilyen értelemben ir például a „Svenska Dagbladed" és megemliti azt is, hogy az angolok részéről foganatositott hajóellenőrzések sohasem tartottak kevesebb ideig, mint 4—7 napig s igy a svéd hajók csak ilyen óriási késedelem után folytathatták utjukat.

Norvégiában éppenugy, mint a többi skandináv államban, kénytelenek voltak a szén és egyéb üzemanyag ellátásának kritikus állapota miatt, szigoru rendszabályokhoz folyamodni és türni az árak tetemes emelkedését. De azokban az élelmiszerekben, amelyekből Skandináviának nem voltak megfelelő tartalékai, is kifogytak már. A tekintélyes norvég kereskedelmi lap a „Handels und Schiffartszeitung" irja, hogy az angol háborus csempészáru-nyilatkozat nem fedi a londoni deklarációt, hanem inkább azokra a rendelkezésekre emlékeztet, amelyeket Anglia a világháboru folyamán hozott. Éppen ezért reméli a lap, hogy a semleges államok népjog-szakértői ezeket a határozatokat meg fogják vizsgálni és ez ellen a eljárás ellen szót fognak emelni.

Finnországban Tanner pénzügyminiszter kijelentette, hogy a finn kivitel csökkenése következtében természetszerüleg az életfontosságu cikkek behozatala is erősen korlátozódni fog, miután a behozatal céljára szükséges devizákat csak megfelelő kivitel révén lehet előteremteni. Jugoszláviából is komoly panaszok érkeznek, melyek azokat a hatásokat ecsetelik, amelyeket az angol gazdasági háboru következtében a jugoszláv tengerhajózás, valamint a dalmát cement- és bauxitipar komoly formában érez. A „Hrvatski Dnevnik" Macsek dr. helyettes miniszterelnökhöz közelálló zágrábi ujság arról ir, hogy a dalmát kikötőkben egész sor megrakodott kereskedelmi gőzös fekszik, miután a brit tengeri háborus módszerek következtében nem tud kifutni. Jugoszlávia vezető gazdasági sajtószerve a „Jogoslovinski Lloyd" hangsulyozza, hogy az angol biztositó intézetek magas prémiumai jóval a többiek fölé emelkedett és ezzel a földközi tengeri forgalmat teljesen megbénitotta.

De magából az Egyesült Államokból is hallani olyan hangokat, amelyek elitélik a normális tengerhajózást lehetetlenné tévő intézkedéseket. A newyorki rövidhullámu leadó szeptember 13-án kelt hiradása szerint Black Diamont, a „Victor Sudman" hajóstársaság elnöke erélyesen állástfoglalt amerikai kereskedelmi hajók rakományának elkobzása miatt és az ilyen cselekedeteket az amerikai kereskedelmi tengerészet megsértésének jelentette ki.

Élesen emelt szót az utóbbi napokban Brazilia a zárlatpolitika ellen. A „Gazetta de Noticias" természetesnek látja, hogy az élelmiszereknek az angol csempészáru-listába való felvétele az egész semleges világban ellenzésre talált. Egy ilyen zárlat keresztülvitele a semlegeseket éppenugy sujtaná, mint a háborus államokat, éppen ezért nagy szükség volna arra, hogy a semlegesek részéről történt tiltakozások elérjék ennek a lehetetlen módon vezetett blokádháborunak beszüneteléséét, amelynek következményeit az egész világ kénytelen lesz viselni. Ez a rövid, semleges hangokat tartalmazó felállitás behatóan és bizonyitó erővel mutatja, milyen nagy és messzemenő az a károsodás, amely a semleges államokat gazdasági háboru folytán nemzetgazdasági téren ért.

Gyorsvonattal a Felvidéken, amely egy esztendeje tért vissza

Felvidék, október hó

Sátoraljaujhelyről szemerkélő esőben indul el a vonat Kassa felé. Az utas, aki az ablak üvegéhez szoritja a homlokát, azzal néz ki a regeszerüen szép tájra, hogy lassan egy esztendeje már, amióta ujra Magyarországnak hivják ezt a gyönyörü vidéket, magyar a levegő, amely a kupékat megtölti, magyar a sátoraljaujhelyi kisállomáson felszálló utasok tömege, a vonaton a kalauz, a mozdony és előtte a sin, minden, minden, mint ahogy ezer esztendeje az volt mindig. A *Ronyva*-patak szürke kis csikja visszasüllyedt annak, ami, nem országhatár már többé, egyszerü kis hegyipataknak. Ez a szerep áll neki jól. Ha rajta mulott volna, egy percig sem vállalta volna a másikat, amelyet husz esztendőn keresztül reája tukmáltak.

Az elmulott egy év elég volt, sőt elég volt egyetlen pillanat, hogy visszanyerje a táj régi jellegét s egybeforrjon az erőszakkal kettévágott föld egymásba illő két darabja. Mi az, ami még megmaradt a huszéves kegyetlen álomból? A hegyek egyre sürüsödnek a láthatár szélén, a háttérben tintakéken elmosódva vesznek belé a távolba. A vonat magas töltésen halad, kapaszkodik egyre feljebb. Két oldalt a hegyek lábáig terjedő bársonyzöld réten, minden ötszáz lépésre előbukkan, a vonat haladásával, egy-egy cementskatulya: a csehek erődei, zömök, rideg, ijesztő épitmények, apró füstfekete lőrésekkel, az országut kanyarodójában, terepszinüre, vagy ponyvaszürkére szinezett visszataszitó kockák a táj testén, örökéletünek, bevehetetlen váraknak tervezett erődök olyan ellenszenvesek és undoritóak, mint képések valami gyönyörü festményen. Szerencsére repedeznek, egynémelyiket szétdurrantotta már talán a táj utálata. Cementoldalukból kiáll a drót, tetejükön szálas, vadfüvek nőttek, a mulandóság ásit ki belőlük s rövidesen elnyeli őket a föld, ha megemészteni nem is tudja sohasem. A lankákon mint sokszinü pántlikák futnak le az őszi vetések csikjai, a béke munkálkodik már a tájon.

KERESEK
november 1-re központi fütéssel
EGYSZOBÁS LAKÁST
vagy garzonlakást **Andrássy-ut** környékén.
Ajánlatot kérek a **Magyarság** szerkesztőségi titkárságához „hirlapiró" jeligére.

Kassa, a Felvidék ékszere

Csipős szél támad, mire Kassára ér a vonat. Kassa a Felvidék ékszere, Rákóczi büszkesége. Tömött lombu, termését hullató vadgesztenyefák alléjában sétál be az utas, keresztül a Malomárok hidján, a Kossuth Lajos-utcába, amely majdnem olyan keskeny, de épp annyira fényes és elegáns hely, mint a pesti Váci-utca a Dómig, amely ugy bukkan ki elénk, mint a hirtelen kinyitott ékszerdobozból valami antik kincs. Vasárnap délután van, az utca tele füzöldünneplős, pirosra borotvált képü katonával, szines százszélszoknyás kis cseléddel, a moziban a Siegfried-vonalat adják, a futballpályán elsőosztályu NB mérkőzést játszanak, de a régimódi, középkorból ittmaradt főutcai házak s a Dóm drága tornya, mozaik teteje felett Rákóczi levegője suhog, a történelem csizmájának hallhatatlan kopogása cseng a szeptemberi délután zajaiban. A szinház uj szini évad kezdetét hirdeti, komoly drámák és könnyü operettek jöttét adja tudtul a rózsaszin plakát: a modern élet beáradását a régi kövek közé, amelyek felett most ugy bug a harangtorony nagy érckolompja, mintha a fejedelem és Zrinyi Ilona hallgatnák a litániát a Dómban. A harangtorony falába ágyazott sirok kötábláin csorba orru szentek merev arca néz, a sarki fényképész kirakatában a kassai uj nemzedék legfrissebb mosolygós hajtásai s az előkelőségeknek egy-két fotografiája diszeleg. Az üzletek cimtábláin mindenütt magyar már a felirás, a legkisebb cipészmühely felett is átfestve már a név megint, mint ahogy magyar volt alatta a lényeg azelőtt is, csak a festék volt idegen.

A környező hegyekről szürke felhők indulnak el, mintha a hegyormok küldenék egymásnak elusztatva a szabad királyi város felett. Az este kéken megérkezik. A Dóm padjaiban zsong a litánia, a Malomárok mellett a kávéházban dudol a dzsesz. A Dóm falában a Rákóczi-relief vigyáz a városra, amely a hegyekről leszaladó szélben utcáival, tornyaival, tarajos háztetőivel muzsikálni kezd s mintha még most is nagyot-nagyot lélegzene, hosszukat huzna az erős magyar levegőből, a visszatérés egyesztendős évfordulóján.

Szegváry Mihály

Négy percig Szlovákiában

A gyorsvonat utasai, azok is, akik nem először járnak erre, a vonat egyik oldaláról a másikra tódulnak át, a kupé minden ablaka foglalt. Ezer esztendő sem elég ahhoz, hogy kigyönyörködje magát az ember a regényszinü táj szépségeiben. Mintha kötélpályán lebegne el a vidék felett a vonat, meglassulva viszi előre utasait, mintha kerekeivel nem is érintené a drága földet. A sárga fakupékban épugy, mint a zöld plüssel bélelt második osztályon, ablakhoz fordul most mindenki, a legmegrögzöttebb ujságolvasó is kinéz a politikai események közül, mert a legszenzációsabb ujsághirnél is izgalmasabb és figyelmet lekötőbb most a táj, pedig csak egy mozdulatlan kép áll a szemlélő előtt, mint egy történelmi dráma diszlete: magas hegy tetején, romjaiban is fenségesen, ovális ablakaival, tömör tornyaival megjelenik a magasban Szalánc vára.

Még négyszáz méter — számoljuk —, még háromszáz, még kettő, még egyszáz, egy kis bakterház következik, piros zászlóval a kezében derék magyar vasutas emeli sapkájához a kezét, ujra magyar területen vagyunk megint. Mint rövidre nyirt haju hatalmas koponyák állnak egymás mellett a kupolás hegyek körül, pirosan őszülő erdőikkel. Tehenek legelésznek szines csordában a svájci hangulatu, tiszta réten. Jobbról, majd balról nyilik egy-egy völgy. Távol, mint a gyerekjátékok, hol itt, hol ott látszik egy-egy falucska hegyes, szürke toronnyal. A szeptemberi nap besüt a völgyekbe, megragyogtatja a hegyek oldalát, megkékiti a szakadozott felhőjü, egyre tisztuló eget.

Olaszt is Háckel módszerrel
Most jelent meg!
TANULJUNK KÖNNYEN GYORSAN OLASZUL!
Az olasz nyelv alapos elsajátitásának könnyü és gyors módszere mindenki számára.
Irta: dr. Király Rudolf tanár, bevezetéssel ellátta Gino Saviotti tanár. Ára P 6.—, kötve 7.—
Kapható: A „Magyarság" könyvosztályán Budapest, II., Hunyadi János-ut.

Kandalló nélkül...

Mikor az első hideg szél végigfut az utcán és vele együtt megjön az első nátha, vagy mikor minden család féltettjei, a gyerekek először mondják ki a büvös szót: papa hideg van..., felhő fut át homlokunkon, mert mindez összevéve azt jelenti, hogy megkezdődik az évnek az a kellemetlen szaka, amikor fütení kell. Odahaza egyszerre mindenki elkezd ilyenkor fázni, türelmetlen lesz a család, a hivatalban összeesküdnek a kollégák, a kávéházakban dühösen morognak a vendégek és mindennek végül is az a következménye, hogy megkezdődik a fütés. A vidáman lobogó kályha mellett otthon és a hivatalban is ismét mosolygósra változnak az arcok és már előre örömmel gondolunk azokra a kellemes, félhomályos estékre, amikor a kályhában, vagy a kandallóban kellemesen parázsló tüz mellett fogyasztjuk el délutáni kávénkat, vagy beszélgetünk.

A hideget, a szeles csunya őszi időket azonban nem mindenütt fogadják meglepetéssel és nem mindenütt vált ez ki rossz hangulatot az emberekből. Vannak olyanok is, kiknek már mindegy az, hideg van-e, vagy meleg, mert jól tudják, hogy bármennyire is bosszankodnak az esetleges időváltozáson, fát ugysem tudnak venni, bármit is tesznek, az ő lakásukat sohasem fogja megtölteni az otthon melege. Ezek az emberek künn laknak a nyomortanyákon. Milyen csunya szó, a legtöbb ember nem is szerett hallani. Rongyos ruha, éhező emberek, piszkos gyerekek és valami soha meg nem szüntethető nincstelenség jut róla eszünkbe. Itt nincs romantika, itt nincs kandalló és hangulatos este, itt nincsenek meghitt beszélgetések a félhomályban, itt két szörnyü ur parancsol, a Nyomor és a Gond.

Ezek közül a sokat emlegetett és már annyira jól ismert nyomortanyák közül is van egy, amelyik mellett most nem mehetünk el szó nélkül. Az a bizonyos Kiserdő. Deszkákból és kátránypapirból összetákolt két-háromméteres lyukakban csupa egyedülálló öregember lakik. A legfiatalabbja talán 60 éves, de akad 85—86 év körüli is. Pénzt soha nem látnak, részben a főváros, részben pedig jószivü apácák gondoskodnak róla, hogy naponta egy tál meleg ételt jusson nekik.

Itt, künn a periférián hiába szólal meg a

MAYER kelmefestő- és vegytisztitógyár
munkája gyors, pontos, felülmulhatatlan!
Deák Ferenc-utca 16. Telefon: 381—599.

kisgyerek, hogy hideg van, papa, mert ezt a panaszszavát meg se igen halljuk. Itt, künn mindig egyformán mogorvák az emberek, mert a legtöbb itt már igy születik. És mi, akik türelmetlenek vagyunk, ha nincs idejében befütve és egész napunk el van rontva, ha reggel kicsit füstöl talán a kályha, el sem tudjuk képzelni, milyen lehet az, egyszál ruhában, fütetlen deszkakunyhóban végigteletni künn a periférián.

Mire ide kiér, megváltozik a szél. Dühösen fujtatva, belekap az elszórtan fekvő kunyhókba, megrázza őket, hogy az alvó emberek dideregve ülnek fel fekhelyükön, kikergeti az árokban szunnyadó koldust és jajongva szalad végig a határerdő fái között. Kegyetlen és rettegett nagy ur itt a szél. Nyomában hideg, eső, vagy hó jön és a rongyos emberek ijedten lapulnak meg az oduk mélyén. De utoljára, utoljára kegyes ur a szél. Amikor a rongyos ember szaján egy őszi reggel először buggyan ki a vér és nehezen köhécselve issza meg ebédre a meleg levest, akkor éjjel jótékony szellem lesz a kegyetlen urból és a sötét kunyhó mélyén összekuporodva heverő szegény ronggyosnak mesélni kezd. Mesél, muzsikál, lágy dallamokat duruzsol fülébe egészen addig, amig elalszik — örökre.

És ha uj bundát veszünk, hogy védekezzünk a hideg és a szél ellen, ha szeretettel nézünk a felénk meleget lehellő kályhánkra, vagy ha fázósan huzzuk össze magunkon a hideg utcán a kabátot, gondoljunk néha azokra, akik elestek, akik megtévedtek, gondoljunk azokra, akik reszketve feküsznek az embertelen hidegekben sötét deszkakunyhóik mélyén künn a periférián...

Laki László

Vitézi eskütétel Ungvárott

Ungvárról jelentik: Vasárnap tartották meg Ungváron a felszabadulás utáni első vitézi eskütételt, ami ünnepélyes külsőségek között nagyszámu közönség jelenlétében folyt le. Hét vitézjelölt tette le a vitézi esküt, köztük egy hadirokkant is, akinek egyik szeme és egyik karja hiányzott, két lába pedig teljesen béna. Az eskütétel során vitéz *Becskeházi* Sándor, az ungmegyei vitézi szék kapitánya mondott ünnepi beszédet. Felszólalt *Peltsárszky* Imre dr. polgármester, valamint *Kossey* János alispán is. Az első ungvári vitézi eskütétel alkalmával Ungvár városa és Ung megye lakossága hódolatteljes tiszteletéről és tántorithatatlan ragaszkodásáról táviratilag biztositotta Magyarország legfőbb hadurát, a kormányzót. *(MTI)*

Gázfőzőtanfolyamok Budán. A Volt Iskolatársnők Szövetsége folyó évi október havában a következő tanfolyamokat rendezi: 1. **Kezdők részére** október 2-tól minden hétfőn és csütörtökön. 2. **Haladók részére** október 3-tól minden kedden és pénteken. Tandij anyagmegtérítéssel együtt 20.— pengő. 3. **Garcon-tanfolyam** (egy tál étel) október 7-től minden szombaton. Tandij anyagmegtérítéssel együtt 12.— pengő. 4. **Háztartási alkalmazottak részére** október 4-től minden szerdán. Tandij anyagmegtérítéssel együtt 8.— pengő. A tanfolyamok 8 hétig tartanak, mindenkor délután 5—8-ig. Beiratási dij nincs. Beiratkozás a II., Batthyány-utcai polgári leányiskola irodájában, naponként délelőtt 11-től 1 óráig és közvetlenül a tanfolyamok megkezdése előtt. Telefon: 151—860.

SZENTGYÖRGYI István

Új Ember XLIV. 40. /1988. október 2./6. p.

„Nyedi egyetemdoszitól ellektóbláz"

Egy emléktábla helyére kerül

Glattfelder püspök és a „szegedi egyetem-alapítók"

1931-ben a Rockefeller-alapítvány segítségével épült föl Szegeden az impozáns egyetemi és egyházi épületegyüttes. Ennek az Aradi vértanúk terére néző oldalán került elhelyezésre a *Szentgyörgyi István* szobrászművész (1881—1938) által készített emléktábla. Rajta láthattuk azokat a korukban oly jelentős férfiakat, akiknek nevéhez fűződik a kolozsvári egyetemnek, valamint a csanádi püspökség székhelyének Szegedre telepítése. A bronzból készült relief 1945 után sok hányattatáson ment keresztül. Akadtak, akik „tudományos alapon" még azt is tagadták, hogy valaha ott, a Szentgyörgyi Albert révén híressé vált kémiai intézet falán egyáltalán létezett volna ez, a kort jelentősen dokumentáló alkotás. A viták végére tett pontot nemrégiben a Móra Ferenc Múzeum műemlékekkel foglalkozó lelkes, tudós munkatársának, Tóth Istvánnak írása a Délmagyarország lapjain. A múzeum munkatársai felkutatták és megmentették a már öntödét is megjárt emléktáblát, amelynek fényképét e helyen közöljük. Rajta láthatók: *Gaál Endre* kultúrtanácsnok, *Rerrich Béla* építész, a tér tervezője, *Várhelyi József*, a Fogadalmi templom első prelátusplébánosa, az asztalnál a terveket tanulmányozó *Glattfelder Gyula*, az emberi jogokért és az üldözöttekért minden fórumon bátran kiálló püspök, *Somogyi Szilveszter*, az akkori Móra által is megörökített polgármester, *Klebelsberg Kunó* kultuszminiszter, az építkezések szellemi atyja és az alapítvány megszerzője, *Aigner Károly* egyetemi prorektor és *Foerk Ernő* építész, a Schulek Frigyes által tervezett Dóm építésének befejezője várja, hogy a városát szerető szegedi nép újra láthassa most is jól látható, bevakolt régi helyén azokat, akik oly sokat és maradandót tettek Szegedért.

„Pro retione lectoris habent sua fata libelli", tartja a régi mondás, de nemcsak a könyvek sorsa függ az olvasó értelmező szándékától, hanem a monumentumoké is, amelyek segítenek a múlt értékeit a jelenbe gyökereztetni. Ezt a nemes szándékot értette meg és váltja tettekre most nemes lendülettel a szegedi Móra Ferenc Múzeum munkatársainak, a Városszépítő Egyesületnek s a mögéjük felsorakozó „szögedi nemzetnek" akarata.

Dékány Endre

ási szoká-
sosságában
Mária-szo-
mra, vagy
nyszor be-
simogatom
nk segíts!
.. Millió-
mzik, hát
lása nem
erációknál
kifejeződő
...közösen
tek, akkor
elmentek."
Szűzanya
és néphit-
Mária tisz-
lt. A mai
nagyszülők
sen imád-
gta szobor
écses vót,
n kicsiny-
om láncon
öntöttünk
égett, de
gyűjtani,
zombat a

is imád-
a szom-
en végez-
dtak és a
ost segíts
utunk...)
körülülték
elően dí-

Az egyik családtagnak ma is élénk élményei fűződnek a „hajlékbeli Máriácskához", mely a szocializáció, az életbe nevelődés folyamatának jellegére is rávilágít: *„Mikor kicsi vótam és nem akartam imádkozni, mindig kivették a hajlékból a szobrocskát, meg kellett puszilni és letérdelve kellett előtte imádkozni. Édesanyám tudta, hogyha kiveszi, szót fogadok nagyon. Olyan kicsi vótam és arra szót fogadtam, hogy kivették a Márjácskát. Olyan babának tekintettem. Nem értékeltem én még akkor, hogy Márjácska... Nagyboldogasszonykor, Kisasszonykor levettük, oszt oda tettük az asztalra, előtte vót egy kis tartó s abba raktunk virágot. Délután, mikor többen eljöttek, imádkoztunk előtte. Ha jött a ború (vihar), vót egy régi nagy kapcsoskönyv, abból imádkoztunk, nagy arany betűk vótak benne."*

A sokszor már csak töredékesen, emlékekben meglévő hagyományos vallásosságnak gyakran a generációk jelenünkben tapaszthalható elszigetelődése vet véget. Az utóbbi évtizedekben felerősödött szekularizációs folyamatok és újfajta életirányultság nagy mértékben megtépázták falusi családokon belül az idősebb generáció tekintélyét, holott a hagyományos és korábban sok próbát kiállt család-modellben a fő kultúraátadó rétegnek számított, a mindenkori nagyszülők nemzedéke képviselte a szocializáció, a helyi műveltség folytonosságát. Valószínűleg még nem mértük föl azt a veszélyt, amelyet a még litániákra járó, létszámban egyre csökkenő idős korosztály elvesztése jelent. A gitárok új hangjai mellett ők képviselik a keresztény lét *másik* szükséges feltételét, a történelem során eddig folytonosan képviselt megtartó erőt. Az élet minden területét — a templomon kívülit is — átfogó vallásosságuk, rendíthetetlen hitük számunkra is például kell szolgáljanak, s ez nem kevésbé időszerű ma, mint korábban.

Limbacher Gábor
múzeológus

oda, hogy a román
A bukaresti kormá
kényszerintézkedése
helyzetben lévő la
nemzeti kisebbségel
megőrzéséért küzde
— a falvak leromb
nek, amely létükbe

LEFEBVRE ÉRSEK

II. János Pál pá
róla, kiközösítette
Lefebvre érseket a
hogy négy püspök
nélkül, sőt tilalma
hogy halála után
követői, akik továl
ják az egyházszak
szetesen a négy tö
Nemcsak a Szentat
mély szomorúsággá
ságnak gyásznapja
lyen a döntést kö

A kiközösített h
érsek követőinek
ciszterci apátságba
nat-ellenes pap ös
hogy szakításnak a
akarnak szembeke
az egyház fejével,

A Szentatya aug
dőszavakkal aposto
Különleges bizotts
Mayer OSB bíbor
a feladata, hogy fe
akik eddig Lefeb
rendezni kívánják
akarnak tartani bi

A BÉKE LEGNAG

Kalkuttai Teréz
járt, leányait látog
házukban AIDS be
szólalt az ENSZ bé
sén is. „A béke
felszólalásában —

MINT AZ ELSŐ K

1975 óta, azóta,
kerítették hatalmu
katolikus pap a so
országi Saint-Der
Derouhai egy fra
hatta meg ezt az
súlyos éhínség gyö
azért járta végig
hogy felbecsülje, r
kambodzsai népnel

Annak idején a
misszionáriust elű
papságot az egyeti
Phnom Penh-i Sa
katolikus templom
dotta Derouhaix p
a kambodzsai kato
mint Krisztus. Alk
ben maradt hívővé
Elmondták, hogy
együtt imádkoznak
lágban, mint anna
a pogány tengerb
több városban és
száma meghaladja

emberek orvosai"

saiban is ezt kell látnia majd, és így nemcsak testének a test-lélek egységének egészségét őrzi, gyógyítja gyakorlása során.

ek könyörgését az avatandók mondták sorra, hálát digi eredményeikért, a szülők, a család, a hozzátarmogatásáért, tanáraik felkészítő munkájáért és mindakiktől egytemi éveik alatt segítséget kaptak.

alommal a felajánlott kenyér, bor mellé a felkészülés fáradsága és munkája is odakerült áldozati adot.

tyánk elmondásakor testvéri kört alkotva, és egymás gva az avatandó orvosok megérezték a Krisztusban zetartozást, és az egész életre szóló eymásgrautalt-

(K. L.)

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: LOVASHARC A XIV. SZÁZADBAN

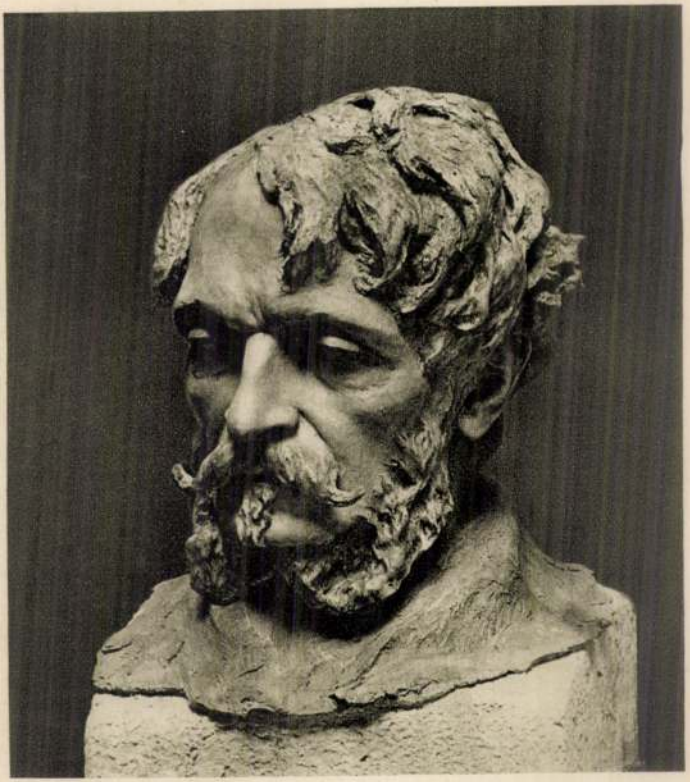

ZALA GYÖRGY: GRÓF ANDRÁSSY GYULA

Horthy Miklós kormányzó mellszobra.

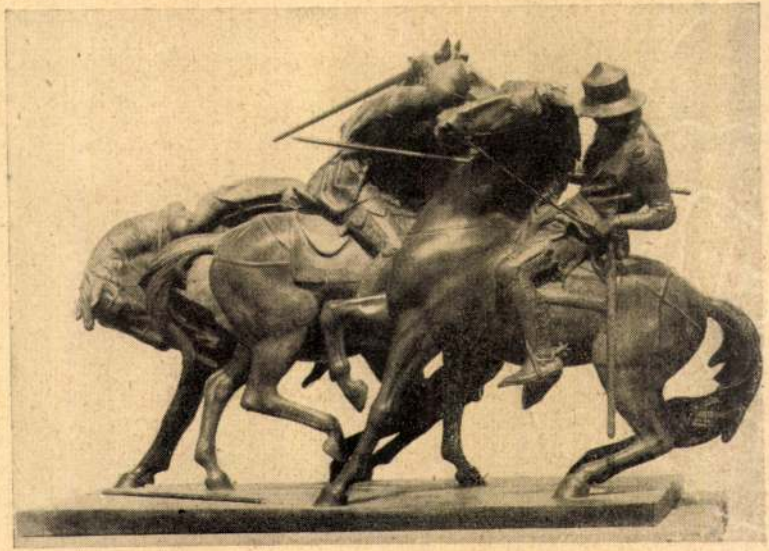

Szentgyörgyi István: Lovashare a XIV. században.

Strobl Alajos: Felesége arcképe.

Sződy Szilárd Richárd: Emlékmü.

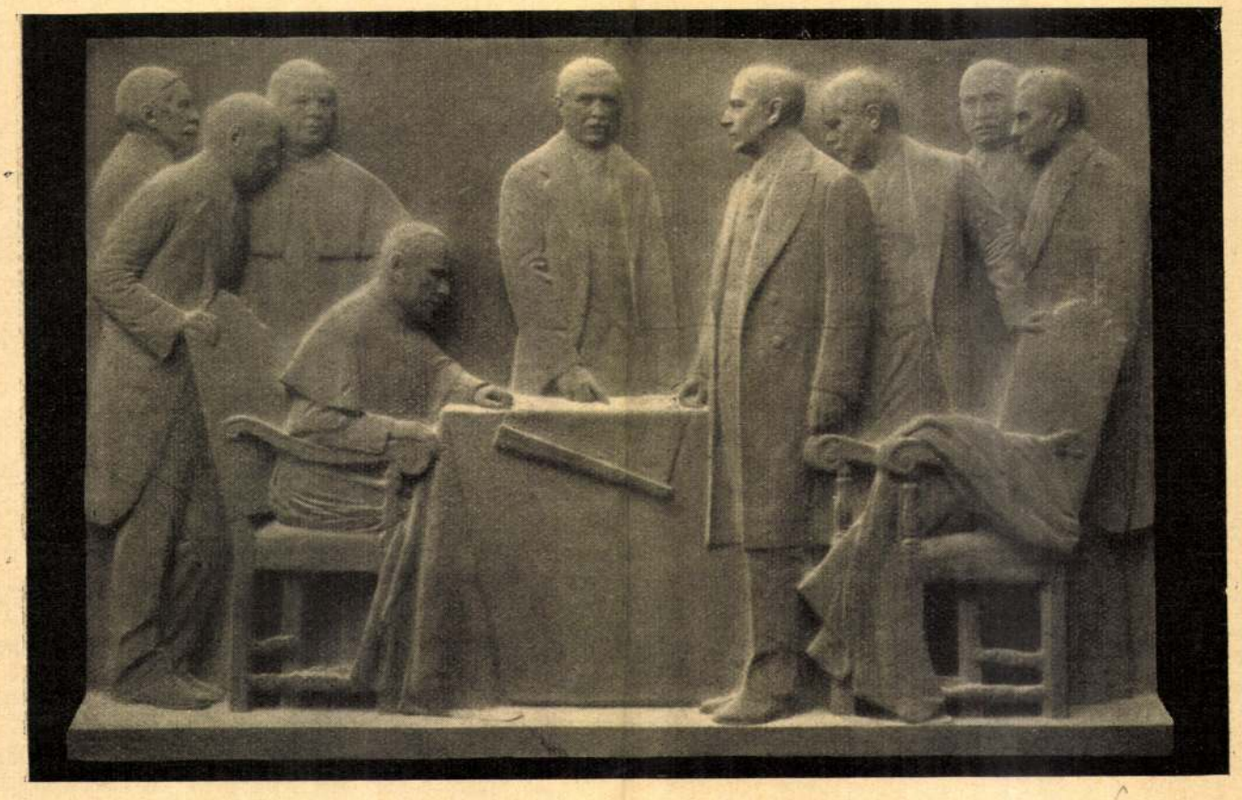

A Szinyei-Társaság kiállítása az Ernszt-Múzeumban.
A szegedi egyetem alapítása. Szentgyörgyi ~~Ferenc~~ reliefje

retébe, olyan nagy író. A legnagyobb író az, aki legvilágosabban látja és legtökéletesebben rekonstruálja az emberi léleknek azokat a jellemvonásait, amelyek időben és térben a legegyetemesebbek.

A tenger felületén örök mozgás van. Nem is beszélünk a viharokról. A felszínen minden folyik. A vízcseppek örökösen helyet cserélnek s a tengerek tükre szüntelenül csillog, vibrál, játszik száz meg száz színárnyalatban, a légköri viszonyok szerint, vagy ahogyan a nap rásüt. Kilencszáz méter mélységben azonban már minden csendes és mozdulatlan. Ott lenn vannak a legegyetemesebb és legváltozhatatlanabb jellemvonások. Aki ilyen mélyre le tud ereszkedni, az halhatatlan. A kortársak a felszínen uszkálnak. Innen van az, hogy kritikájuk tele van aktuális szempontokkal, sőt irodalmiatlan és művészietlen szempontokkal is, tele van tévedésekkel és felületességekkel, — minden író úgy hal meg, hogy fogalma sincs róla: divatcikket vagy halhatatlan remekművet alkotott-e. Ez az író tragikuma.

Gyakran megtörténik, hogy későbbi korok méltatlanokká válnak előző idők nagy irodalmához. Vannak költők, akiket időről-időre elfelejtenek. De ez csak átmenet. A remekmű nem hal meg, csak alszik. Az irodalmi élet néha a föld alá kerül és ott folytatja útját, mint némely folyó. A klasszikus irodalom tizenegy évszázadig lappangott egy-egy barát, kolostor vagy elvonult árva humanista studiójában. De a XIII. században kitört a homályból és végigömlött a napfényes mezőkön. Valóságos áradás volt ez, amely minden gátat lerombolt és minden lelket elöntött. Alig lehetne az észszerűség medrébe visszaterelni. De az áradás egyéb évszázadokat újra megtermékenyített. A tömegek újra felfedezték és magukévá tették. Ekkor is idő és tömeg együttes játéka állapította meg a remekművek értékét. Erre a két principiumra rá lehet bízni minden emberi nagyság sorsát. De kortársai halála előtt senki sem mondhatja magát halhatatlannak.

Leonidász

Mégegyszer megállt Termopülé előtt
S magához intett kilenc trombitást.
S a kürtök torkát Spárta felé fogva,
Megfuvatta az utolsó hívást.

És arccal ő is Spárta felé fordult
S néma nézéssel hosszan üzent . . .
(S már szerte-szét a perzsák táborában
Felcsaptak füstös harci jeltüzek . . .)

S a kürtök bugó, végső akkordjára
Visszhangra-váró, néma csend feszült.
(És most, mint Spárta elröppenő lelke
Egy hógalamb az égen átrepült . . .)

És jött a válasz: — messze ködből bomló,
Dáridóshangú, léha trombita:
„Leonidász, még várj az ütközettel,
Holnap mind ott lesz Spárta hű fia . . .“

S Leonidász egy büszke mozdulattal
Sziklába véste dárdája hegyét
S üzente daccal a holnap-jövőknek:
A Ma-Elmenők örök szent nevét .. . .

ÉLTETŐ LAJOS

Uj Idők 1931. 5. sz.

Válás

— Elbeszélés —

Írta: **Falu Tamás**

A titok már hónapok óta kínozta. Tulajdonképpen nem is volt titok. Mindenki tudta, mindenki beszélt róla. A legnagyobb város sem elég nagy ahhoz, hogy két hét leforgása alatt ne váljék benne köztudomásúvá a legapróbb magánügy is.

A szerelem pedig már féléves volt.

Sokat kellett miatta hazudni, sokat töprengeni, sokat sóhajtozni.

De a szenvedély olyan erős volt, olyan fékezhetetlen, hogy bábbá tette a komoly férfit.

Életre ment a játék. Tudta jól. A maga életéről volt szó, a felesége életéről és a harmadikéról, akit szent harmadiknak nevezett.

A szent harmadik a szavak nélküli, tettel való megoldás hívének vallotta magát.

— Ha döntünk, ha úgy határozunk, hogy egymáséi legyünk — mondta mélyre szíva a cigaretta-füstöt —, akkor ne hívjunk össze családi tanácsot. Csak nem gondolja egyikünk sem, hogy életünk társa áldóan emeli kezét fölénk, s legszebb szavait suttogja fülünkbe? Ugy-e, hogy nem? Különben maga úgy tesz, ahogy jónak látja. Én már határoztam. Ha majd maga eljön értem, én csak egy cédulát hagyok az asztalon.

A Szinyei-Társaság kiállítása az Ernszt-múzeumban. Feleségem. Strobl Alajos szobormüve

... Magának könnyü, — mondta a férfi, — maga asszony. De egy férfi még akkor is udvariasságra van kötelezve felesége iránt, amikor megcsalja, s amikor elhagyja. Nekem tisztáznom kell a helyzetet a feleségemmel. Maga férfit hagy el, én pedig egy gyönge asszonyt. Akit maga hagy ott, az el tudja tartani önmagát, akihez én vagyok hűtlen, az rá van utalva a karom erejére is. Nagyszerű jelkép a férfi karja, amikor belekarol az asszony. Szerelem és erő. Szív és kenyér.

— Tehát maga beszélni fog?

— Okvetlen.

— Mikor?

— Már napok óta erősítem magam. Nem könnyű feladat, elhiheti. Feldúlni egy életet, szétszedni egy házat, melyet örök időkre építettünk.

— Ha habozik ... — biggyesztette ajkát keserű mosolyra az asszony.

— Szó sincs róla! Csak semmi gúny! Egy kis megértést kérek.

Kezet csókolt az asszonynak. Hosszan, szerelmes tisztelettel.

— Lehet, hogy holnap már dűlőre is viszem az ügyet, — súgta vissza, pattanásig feszülő lélekkel.

— De miért várjak holnapig? — kérdezte magától. — Minden perc egy évszázad. Minek nyújtsam ki évezredekre a szenvedésemet? Megyek, s beszélek a feleségemmel.

Kerülő úton ment haza.

Készülni kellett.

Valamikor már megfogalmazta az egész beszédet. De naponta jött hozzá valami, törlés egy sorból, toldás a sor fölé, kérdőjel a fölkiáltójel helyébe. Egy beszédréteg rakódott le a lelke aljára.

A Dunapart felé ment, szinte lángoltak a hidak a napsütésben. Az Összekötő-híd felett repülőgép szelte át a folyót, s a motor olyan zakatolást hallatott, mint egy nyugtalan lelkiismeret.

— Igen, gondolta, ezt fogom mondani: Nézd, öt éve élünk együtt, s most rájöttem, hogy nem vagyok boldog veled s nem is lehetek a jövőben sem. Be kell vallanom, hogy szerelmes vagyok. Tudod, hogy kibe. Férfi vagyok, kötelességem megmondani az igazat, ha éget is a szó, s ha nem is akar kiférni a számon. Ragaszkodhatsz hozzám, jogod van, hogy fogva tarthass a boldogtalanságban. De ez csak bosszú lenne, s erre nem vagy képes. Te jó vagy, nemes vagy, szebb is vagy, mint az a másik. Ha agyonütnének, akkor sem tudnám megmondani, hogy miért fordultam el tőled. Lehet, hogy megbánom, lehet, hogy meggyászolom a mai napot. De a vak szenvedély ellenállhatatlanul ragad magával, s nem tudok, csak kegyetlen lenni, csak embertelen lenni, csak önző lenni. Azt sem kérem, hogy bocsáss meg. Ezt nem is érdemelném. Arra kérlek inkább, hogy ne bocsáss meg, hadd érezzek mindig egy kést magamban, s hadd legyen egy kuvik, amelyik éjjelente belerikoltoz új életembe. Én megteszek érted mindent, mindent megteszek, hogy újra boldog légy, s elfeledj engem, a neked okozott megaláztatással és fájdalommal. Ami az anyagiakat illeti ... De ez a rész már könnyű lesz. Csak idáig nehéz eljutni.

A lánchídnál taxit fogadott, s egy-kettőre hazaért. Úgy gondolta, hogy kinn a szabadban sokkal jobban el lehet intézni a dolgot, mint a régi emlékeket lehelő lakásban.

— Itt megvár, — mondta a soffőrnek, — kivisz a feleségemmel a Hűvösvölgybe, onnan egy rövid félóra mulva hazajövünk, a feleségemet hazahozzuk, engem

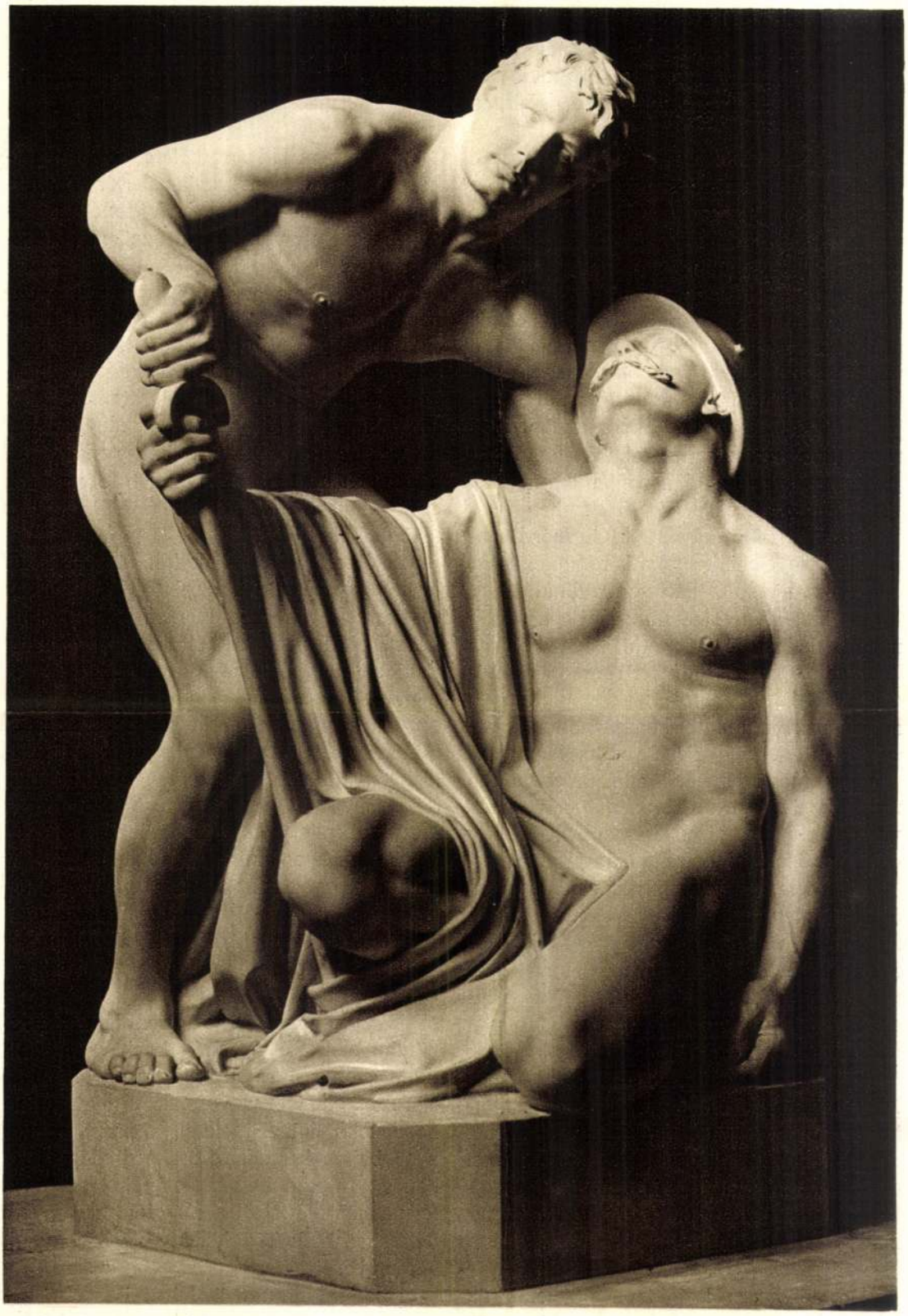

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: A SZOLNOKI HŐSÖK EMLÉKE.

Gerő Ödön . az art kiállítás
Magyar Művészet 1925

kivezető utat mutatott a romanticizmus, mely a klasszicizmussal szemben a szabad kompozíciót, az egyéniség szabadságát jelentette. A romanticizmus problémákat keresett, talált és megoldotta őket egészen eredeti módon.

A romantikának valahogyan ugyanaz a szerepe, mint amit Mozartnak ír javára a zenetörténet. Ahogyan Mozartban benne van az őt megelőző olasz és német zene a mozarti — és minden előbbitől eltérő és különálló — formaművészeten keresztül, úgy benn van Feszlben az olasz, francia és német és mór művészet, de mindenkiétől más módon felfogva, más alakban: a Feszl kompozíciós geniején keresztül feloldottan.

A Vigadó: az egész XIX. századbeli romantikának egyik legnagyobb értéke. Benne megtestesülve látható a romantika minden vágya, minden célja. Ez értelemben véve a romantika első művészei: Gärtner-Bürklein, Klenze, Schinkel nem is romantikusok, csak romanizálók, illetve gótizálók.

És ha talán a romantikának az a lényege, melyet e dolgozat bevezetőjében kifejtettünk, nem födné a romantika mögötti valóságot, akkor Feszl a Vigadóban már nem romantikus, hanem túlnőtt a romantikán. Vagy Feszl a romantikus vagy a német mesterek előbb említett csoportja, mert Feszl annyira mást csinált, mint Gärtner és Bürklein vagy akár Schinkel, hogy e különbözőség hangoztatása igen fontos. Feszl érezte, hogy a művészetben minden érték, minden újítás csak egy-egy lépcsőfok, mely nem arra szolgál, hogy az e lépcsőfoknál feljebb való szárnyalást lehetetlenné tegye, hanem hogy rajta át az újabb szépségek, újabb eredmények felé vivő utat keressük.

Korában egyedül áll és művészetében lehetetlen meg nem látni azt a néma tiltakozást, melyet az ő művészete a merev, dogmatikus és minden igazi egyéniséget elnyomni törekvő klasszicizmussal szemben jelent. Egész dolgozásmódja szembenhelyezkedés minden sablónos építészi szabállyal.

Bármennyire elszigeteltnek jelentkezik is azonban művészete és személyisége az építészek között, Feszl minden gondolatával, szándékával, törekvésével és egész lelkével mégis teljesen benne él a negyvenes évek magyarságának szándékaiban, gondolataiban, törekvéseiben, a negyvenes évek lelkületében. A negyvenes évek termékenyítették meg művészetét. Mindenekelőtt ez teszi számunkra naggyá Feszl Frigyest.

Ezért igaz Hansen ítélete Feszlről, mikor a Vigadót auskrystallisierter Tschardaschnak ítélte. Tényleg a Vigadó a negyvenes évek magyarságának szellemét visszhangozza.

Vajjon lehetséges lesz-e a Feszl, Lechner ragyogó gondolatának megvalósítása?

Lehetséges, hogy az ezt tagadóknak lesz igazuk. Lehet, hogy a magyar építészet problémáit hasztalanul vitatjuk, hogy az ki nem vihető, nincs sem alapja, sem jövője. De nem kötelességünk-e mégis ezt a legnemesebb törekvésünket folytatnunk és a magyar építészetet mint elérhető célt tekintenünk?

Lechner Ödön 1906-ban e kérdésről a következőket írta:* „Hogy a magyar formanyelv ma még ki nem forrott, művészileg ki nem alakult és még sokkal inkább magán hordja eredetének — a népies síkdíszítésnek — nyomait, semhogy az építészet terén máris kész és szépségükben a renaissance-szal egyenrangú elemeket nyujthatna, az bizonyos. De aki ennek a kézenfekvő igazságnak örökös hangoztatásával akarja a továbbfejlesztés törekvését agyonsujtani, az soha semmiféle haladás processzusán nem gondolkozott még. Az új formanyelv megalakulása mindenkor és minden népnél küzdelemmel, vajudással, áldozatokkal, sőt csalódásokkal járt."

Egy pillanatig se gondoljunk arra, mintha akár Feszl, akár Lechner megoldotta volna formanyelvünk problémáját. Törekvéseik telítve vannak a legtragikusabb lelki küzdelmekkel, töprengésekkel a probléma keresése körül. Mindegyikükben egyformán megható szeretettel és egyforma energiával él a magyar formanyelv délibábja, melyért feláldoztak sok anyagi, sőt művészi sikert.

Hadd idézzük itt Széchenyi István egy gondolatát, Széchenyiét, ki Feszl Frigyesnek tán legnagyobb méretű kortársa volt, szintén ízig-vérig romantikus lélek és Feszl

* Művészet 1906. évf.

Hivatalosan megcáfolják a spanyolországi olasz önkéntesek visszahívásának hírét

Párizs, szeptember 29.

Az Havas-iroda jelenti Rómából:

Tegnap este illetékes körökből már *megcáfolták* azt a hírt, amely szerint *Mussolini* elrendelte, hogy Spanyolországból az olasz önkéntesek térjenek vissza. Ezt a hírt *ma újból teljesen alaptalannak nyilvánították*. Elképzelhetetlennek tartják egyébként, hogy *Mussolini* éppen most hirtelen felvetette volna a spanyolországi önkéntesek kérdését, abban a pillanatban, amikor sürgős megoldásra vár a rendkívül komoly válság, amely Csehszlovákia problémája körül támadt. Mindamellett *bizonyos körökben azt hiszik, hogy ha a müncheni összejövetelen megoldották a cseh kérdést, esetleg szóbajönnek általában az európai kérdések* és hogy ebben az esetben Mussolini a veronai beszédben említett »új Európa« megteremtése érdekében javaslatot tesz a spanyol kérdésben az önkéntesek végleges visszahívására.

Kivontak a szolgálatból ötszáz olasz repülőt

London, szeptember 29.

A Daily Telegraph levelezője san sebastiani diplomáciai körökben arról értesült, hogy *ötszáz olasz repülőt, aki nagyobbrészt Majorcában és Zaragozában állomásoztak, váratlanul kivontak szolgálatukból a spanyol polgárháborúban.* A Spanyolországban levő *olasz gyalogságot mindeddig még nem vonták ki.*

Angol jegyzék Francohoz az önkéntesek visszahívásáról

London, szeptember 29.

Az angol kormány kedden *jegyzéket* intézett a burgosi kormányhoz. A jegyzékben az angolok arra kérik Franco tábornokot, fogadja *Hemmingetet*, a benemavatkozó bizottság titkárát, hogy tisztázzák az önkéntesek visszahívására vonatkozó angol terv alkalmazásának utolsó részletkérdéseit. A jegyzékre még nem érkezett válasz.

Lemondott a japán külügyminiszter

Tokió, szeptember 29.

A tokiói értéktőzsdén áreséseket okozott az a hír, hogy kormányválság tör ki, mert nyílt ellentét támadt *Ugaki* tábornok belügyminiszter és a hadsereg között egy kínai ügyosztály létesítése körül, amely a Kínával kapcsolatos diplomáciai ügyek intézését is átvenné. Ugaki politikáját a nacionalisták és a fiatal tisztek hevesen támadják. Az utóbbiak szemére vetik, hogy *gyengének mutatkozik Angliával szemben* és ezzel az engedékenységével gyengíti a komintern elleni egyezmény erejét.

Későbbi jelentés szerint *Ugaki külügyminiszter lemondott.* Vele egyidőben a legutóbb diplomáciai tanácsadókká kinevezett *Szato* és *Arita* nagykövet is beadta lemondását.

Ugaki lemondása után a kormány tagjai miniszertanácsot tartottak. Hír szerint *Konoye* herceg miniszterelnök átveszi a külügyminiszteri tárcát is. Félhivatalos közlemény jelenti, hogy *Japán külpolitikájában nem áll be változás.* A külpolitika két sarkalatos pontja a kommunistaellenes politika és a kínai politika erélyes továbbfolytatása.

Más forrásból származó hír szerint viszont azt hiszik, hogy *Ugaki* tábornok lemondása *gyengíteni fogja a kormány helyzetét és azzal jár, hogy a hadsereg újra megjelenik a politikában*, pedig a május 26-iki kormányalakítás óta a hadsereg a »szent egység« nevében mérsékelt megegyezésre hajlandó magatartást követett.

Ismét hat tőzsdést tartóztatott le a valutaügyészség

(Saját tudósítónktól.) Néhány nappal ezelőtt — mint ismeretes — a valutaügyészség detektívjei dr. *Tóth* Sándor detektívfelügyelő vezetésével *razziát* tartottak a tőzsdén. A kutatások során a detektívek mintegy *60—65.000 pengő értékű valutát és 40—45.000 pengőt foglaltak le.* Számos gyanúba vett tőzsdetagot állítottak elő a valutaügyészségre, ahol *Kotsis* Miklós ügyészségi alelnök, a valutaügyészség vezetője kihallgatta őket, majd *kilenc* gyanúsítottat fizetési eszközökkel való visszaélés bűntette címén előzetes letartóztatásba helyezett.

A nyomozást tovább folytatták s az újabb terhelő adatok alapján több előállítást foganatosítottak. *Kotsis* Miklós ügyészségi alelnök csütörtökön korán reggel maga elé vezettette az újabban előállított embereket. Részletes jegyzőkönyvi kihallgatás után kihirdette végzését, amellyel *Reisz* Artúr, *Leipnicker* Bernát, *Székely* Szilárd László, *Stark* Vilmos, *Krassó* Ferenc és *Aczél* Pál tőzsdeügynököket fizetési eszközökkel való visszaélés bűntettének gyanúja címén előzetes letartóztatásba helyezte. Ezzel a határozattal *a letartóztatottak száma tizenötre emelkedett.* A letartóztatottak valamennyien felfolyamodást jelentettek be. A nyomozás tovább folyik.

A pápa békeszózata a világ népeihez

Róma, szeptember 29.

XI. Pius pápa csütörtök este félnyolc órakor a vatikáni rádióállomás útján a következő békeszózatot intézte a világ népeihez:

— Miközben millió és millió ember aggodalommal teljes feszültségben él a közelinek látszó háború és a példátlanul álló öldöklés és pusztulás veszélye miatt, atyai szívünkben átérezzük fiaink aggodalmát és felszólítjuk a püspököket, papokat, szerzeteseket és a híveket, hogy velünk együtt bizalomteljesen és állhatatosan imádkozzanak a békének igazságosságban és szeretetben való fennmaradásáért. A hívők népe forduljon *az ima fegyvertelen, de legkőzhetetlen hatalmához*, hogy Isten, akinek a világ sorsa kezében van, tartsa fenn a világ vezetőiben az őszinte tárgyalások és tartós megegyezések békés eszközébe vetett hitet és hogy mindenkinek olyan gondolatokat és cselekvéseket sugalmazzon, amelyek a béke mellett ismételten elhangzott szavaknak megfelelően alkalmasak ennek a békének előmozdítására és a jognak, valamint az evangéliumi tanításnak biztos alapjára való helyezésére.

— Kimondhatatlan hálával azok iránt, akik a katolikus világban imáikat a mi életünkért ajánlották fel, ezt az életet most teljes szívünkből felajánljunk az Úrnak a világ üdvösségéért és békéjéért — ezt az életet, amelyet az Úr, hála emez imádságoknak, megkímélt és megújított.

— Vegye el tehát az élet és a halál ura — ha úgy akarja — egy már amúgy is hosszú életnek felbecsülhetetlen ajándékát, avagy — ha úgy akarja — hosszabbítsa meg megszomorodott szívű és fáradt munkásának dolgos napjait. Annál is inkább bízzunk ennek a felajánlásnak elfogadásában, mert ez éppen Szent Vencelnek, e szelídlelkű, de mégis hősies vértanunak emléknapján történik. És bizodalmunk annál is nagyobb, mert az egész katolikus világ — mint mi azt ajánljuk — *még nagyobb áhitattal vehet részt* abban a fohászkodásban, amely már annyi alkalommal kieszközölte a Szűzanya jótékony közbelépését a megpróbáltatásoktól gyötört

— Attól a bizalomtól áthatva, amellyel ez a megemlékezés eltölt, adjuk az egész nagy katolikus családra és az egész emberiségre atyai áldásunkat.

Belgiumból ismeretlen helyre helyezték át a II. Internacionále irodáját?

Brüsszel. szeptember 29.

A Nation Belge jelenti, hogy a II. Internacionále irodáját Belgiumból áthelyezték egy másik, mindenki előtt titokban tartott országba.

Szentgyörgyi István szobrászművész halála

(Saját tudósítónktól.) Gyászol a magyar művészvilág: ötvenhétéves korában váratlanul meghalt a legkiválóbb magyar szobrászművészek egyike, *Szentgyörgyi* István, a Képzőművészeti Főiskola tanára.

Szentgyörgyi István

Az életerős, mindig jókedvű művész családjával együtt a Százados úti művésztelepen lakott, ahol most tragikus hirtelenséggel csapott le rá a halál. Nem volt beteg, csak néha panaszkodott a gyomrára, szívére. Szerda éjjel nyugodtan aludt, reggel azonban, amikor felébredt, váratlan szívroham érte. Felesége azonnal orvost hivatott, de már nem tudtak rajta segíteni. Halála után derült ki, hogy az egészségesnek hitt ember már régebben *szívérkoszorú-bántalmakban* szenvedett.

Szentgyörgyi István 1881-ben Bégaszentgyörgyön született. Budapesten és Brüsszelben végezte tanulmányait, 1905 óta állított ki hazai és külföldi kiállításokon. A klasszikus stílusnak volt eurpai viszonylatban is jelentős magyar nagymestere s tulajdonképpen most, élete alkonyán kezdett bele művészetének legkomolyabb, nagy és egységes alkotásaiba. Közismert szobrai közül talán legismertebb a *Bigéző fiú*, a *32-es emlékmű*, a *Rothermere-kút* és a Horthy Miklós híd budai hídfőjén levő *Tengerész emlékmű*. Sok finom portré, mellszobor és művészi lendülettel megmintázott fiú- és leányakt őrzi tehetségének eleven erejét és sokoldalúságát. Utolsó alkotása *Sipőcz főpolgármester síremléke*, amely kinn, a Kerepesi temetőben várja a leleplezést.

Szentgyörgyi Istvánt feleségén és tizennyolcéves fián kívül — aki az idén iratkozott be a szemináriumba — az egész magyar művészvilág gyászolja. Temetése pénteken délután négy órakor lesz a Kerepesi úti temetőben, a főváros által adományozott díszsírhelyen. Koporsójánál *Megyer-Meyer* Antal, a Képzőművészeti Főiskola rektora mond búcsúbeszédet.

A Népszövetség — Roosevelt akciója mellett

Genf, szeptember 29.

De Valera (Ír állam) elnök csütörtökön délelőtt megnyitotta a népszövetségi közgyűlés nyilvános ülését, amelyen alig 15 perc alatt minden vita nélkül elfogadta a 13 előadói jelentést.

Megelőzőleg a közgyűlés a kubai kormány kezdeményezése folytán határozati javaslatot fogadott el, amelyben üdvözli az Északamerikai Egyesült Államok elnökét. A határozati javaslat lényege a következő:

A közgyűlés abbeli meggyőződésének ad kifejezést, hogy a viszályok még megoldhatók békés úton is és hogy a háború milliónak okozna csak szenvedést anélkül, hogy az igazságos békét garantálná. Kifejezi továbbá azt a reményét, hogy egy állam sem fog bármely rendezést erőszak útján kikényszeríteni. Ezért üdvözli nagy megelégedéssel az Északamerikai Egyesült Államok elnökének a kezdeményezését és *teljesen magáévá teszi az annak alapjául szolgáló nemes intenciókat.*

A spanyol önkéntesek visszahívásáról tárgyalt a politikai főbizottság

Genf, szeptember 29.

A népszövetségi közgyűlés hatodik — politikai kérdésekkel foglalkozó — főbizottsága csütörtökön megtartott ülésén a köztársasági spanyol kormány bejelentését tárgyalta.

Tudvalevő, hogy *Negrín*, a köztársasági spanyol kormány kiküldöttje, a népszövetségi közgyűlés ülésén bejelentette, hogy *kormánya kész visszavonni a külföldi önkénteseket a harcterekről.* A bizottsági vita e bejelentés elbírálása fölött folyt.

A vita során *Velics* László magyar követ is felszólalt.

— Magyarország — mondotta — forrón óhajtja: vajha mielőbb véget érne a spanyol nép önmarcangoló harca és szenvedései. A külföldi önkénteseknek a harctérről való visszavonása e célt megkönnyíthetné. *Negrín indítványának megítélésénél ki kell zárni minden politikát.* A magyar kormánynak e kérdésben az a felfogása, amit különben a többi állam jórésze is vall, hogy ez a bejelentés tulajdonképpen a londoni benemavatkozási bizottság elé tartozik. Legcélszerűbbnek tartja tehát, hogy a hatodik főbizottság egyszerűen vegye tudomásul a köztársasági spanyol kormány képviselőjének bejelentését és a bejelentett intézkedés végrehajtásának ellenőrzését *bízza a londoni bizottságra.*

A brueggei székesegyház tornyába ütközött és lezuhant egy belga katonai repülőgép

Brüsszel, szeptember 29.

Egy katonai repülőgép *csütörtökön nekiment a híres brueggei Miasszonyunk székesegyház egyik tornyának.* A repülőgép a templom mellett lévő püspöki palota kertjébe zuhant. *A gép vezetője szörnyethalt, kísérője súlyosan megsebesült.* Két járókelő, akikre a gép rázuhant, ugyancsak megsebesült.

Lezuhant egy angol katonai repülőgép: három halott

London, szeptember 29.

Egy katonai bombavető repülőgép csütörtökön délután Stradishall közelében *lezuhant.* A gép *háromfőnyi személyzete életét vesztette.*

Megszigorítják a válást

(Saját tudósítónktól.) Néhány nappal ezelőtt leirat érkezett az igazságügyminisztertől a törvényszék elnökéhez, amelyben közli, hogy *a kormány a családvédelem körében meg akarja nehezíteni a házasság felbontását*, még pedig nem a törvény novelláris úton való megváltoztatásával, hanem *az eljárási szabályok szigorításával.* Az igazságügyminiszter a leiratban arra kéri a törvényszék elnökét, hogy a házassági perekben eljáró bírák meghallgatása után *tegyen előterjesztést a megszigorításokra.*

A miniszteri utasításnak megfelelően *Ridly* István törvényszéki tanácselnök, a házassági ügyekben eljáró bírák csoportjának vezetője, *megbeszélésre hívta össze a válóperes bírákat* s ezen az értekezleten körvonalozták az eljárási szabályokban keresztülvihető szigorításokat és megszorításokat.

A házassági perekben járatos jogászok véleménye szerint egyelőre csak két intézkedésről lehet szó. Az egyik *a visszahívási határidőnek a törvényben megengedett lehető leghosszabb időtartamra való kinyujtása*, a másik, amely *nagyobb szerepet biztositana a válóperekben az ügyésznek.* A házassági törvény értelmében a bontóperi tárgyaláson megjelenhet az ügyész is, aki a bontó ítéletet *megfellebbezheti.* Különösen az úgynevezett megegyezéses bontóperekben lehet nagyobb szerepe az ügyésznek. Esetleg azt is megengednék neki, hogy kérdéseket intézhessen a felekhez. Elterjedt hírek szerint a visszahívási határidő legkisebb tartama, ha mindkét házasfél Magyarországon tartózkodik. 15 nap, ha valamelyik külföldön van, 45 nap lesz, míg mostanáig a nyolcnapos visszahívási határidő sem tartozott a ritkaságok közé.

Éjjel félegykor aláírták a szudétaegyezményt

München, szeptember 29.

Mint a Német Távirati Iroda értesül, péntekre virradó éjjel félegy órakor Hitler, Mussolini, Chamberlain és Daladier megegyezést írt alá a szudétanémet vidék átengedésének feltételeiről és módozatairól. *(MTI.)*

Éjfél után egy óra: a megbeszélés még tart

Párizs, szeptember 29.

A Havas-iroda különtudósítója jelenti Münchenből: *Éjfél után egy órakor* a kormányelnökök megbeszélése még tartott. Mindazáltal azt hiszik, hogy *rövidesen kiadják a bejelentett közleményt. Mussolini* az értekezlet befejezése után *különvonaton azonnal visszautazik Rómába.*

Félkettőkor végetért az értekezlet

München, szeptember 29.

A négy államférfi megbeszélése éjjel egy óra 30 perckor ért véget. A négy államférfi közül elsőnek Mussolini fogja Münchent elhagyni.

A müncheni egyezmény szövege

München, szeptember 29.

Azok a megbeszélések, amelyeket Németország, Olaszország, Franciaország és Anglia kormányfői csütörtökön délben megkezdtek, *késő este fejeződtek be.* A hozott határozatokat, amelyeket az alább következő *okmányokban* fektetek le, *nyomban eljuttatták a cseh kormányhoz.*

Egyezmény, létrejött Németország, Nagy-Britannia, Franciaország és Olaszország között 1938 szeptember 29-én Münchenben.

Németország, az Egyesült királyság, Franciaország és Olaszország a szudétanémet terület átengedésére vonatkozóan elvben már létrejött megállapodás figyelembevételével megállapodott ez átengedés alábbi feltételeiről és módozatairól és az e célból megteendő rendszabályokról s egyenként felelősnek jelentik ki magukat ez egyezmény által a teljesítésének biztosítására szükséges lépésekért:

1. A kiürítés október 1-én kezdődik.

2. Az Egyesült királyság, Franciaország és Olaszország megállapodnak abban, hogy a terület kiürítése október 10-ikéig megtörténik, mégpedig bármiféle meglevő berendezés szétrombolása nélkül és hogy a csehszlovák kormány viseli a felelősséget azért, hogy a kiürítést a megjelölt berendezések megrongálása nélkül hajtják végre.

3. A kiürítés módozatait részleteiben nemzetközi bizottság fogja megállapítani, amely Németország, az Egyesült királyság, Franciaország, Olaszország és Csehszlovákia képviselőiből fog állani.

4. A túlnyomórészt német területnek német csapatokkal való szakaszonkénti megszállása október 1-én kezdődik. A mellékelt térképen megjelölt 4 területszakaszt a következő sorrendben fogják német csapatok megszállni: az 1-gyel megjelölt területszaakszt október 1-én és 2-án. A 2-vel megjelölt területszakaszt október 2-án és 3-án, a 3-mal megjelölt terüetszaakszt október 3-án, 4-én és 5-én, a 4-gyel megjelölt területszakaszt október 6-án és 7-én. A túlnyomóan német jellegű fennmaradó területet a fentemlített nemzetközi bizottság haladéktalanul meg fogja állapitani és október 10-ikéig megtörténik megszállása.

5. A 3. pontban említett nemzetközi bizottság megállapítja azokat a területeket, amelyekben népszavazásnak kell történnie.

Ezeket a területeket a népszavazás lezárásáig nemzetközi alakulatok fogják megszállni. Ugyanez a bizottság fogja megállapítani azokat a módozatokat, amelyek mellett a népszavazást végre kell hajtani; alapul tekintendők a saarvidéki szavazás módozatai. A bizottság megállapítja a napot is, amelyen a népszavazás megtörténik. Ez a nap azonban november végénél későbbi időpont nem lehet.

6. A határok végleges megállapítását a nemzetközi bizottság végzi. Ez a bizottság jogosult lesz a négy hatalomnak, Németországnak, az Egyesült Királyságnak, Franciaországnak és Olaszországnak bizonyos kivételes esetekben a népszavazás nélkül átengedendő zónák szigorú néprajzi meghatározottságától csekély mérvű eltéréseket ajánlani.

7. Optálási jogot fognak biztosítani az átengedett területekre való átlépésre és az e területekről való kilépésre. Az optálást e megállapodás megkötésének időpontjától számított hat hónapon belül kell gyakorolni. Az optálás részleteit német-csehszlovák bizottság fogja megállapítani s egyúttal mérlegeli a lakosság kicserélésének megkönnyítésére szolgáló eljárást és tisztázza azokat az elvi kérdéseket, amelyek ebből a kicserélésből adódnak.

8. A csehszlovák kormány e megállapodás megkötésének napjától számított négyheti határidőn belül katonai és rendőri kötelékeiből elbocsátja mindazokat a szudétanémeteket, akik ezt óhajtják. Ugyanezen határidőn belül a csehszlovák kormány elbocsátja azokat a szudétanémet foglyokat, akik politikai vétségek alatt szabadságvesztésbüntetést töltenek ki.

München, 1938 szeptember 29.

Pótnyilatkozat.

A négy hatalom kormányfői kijelentik, hogy a csehszlovákiai lengyel és magyar kisebbségek problémája, amennyiben három hónapon belül az érdekelt kormányok közti megállapodás útján nem rendeztetik, a négy hatalom itt jelenlevő kormányfői további összejövetelének tárgya lesz.

München, 1938 szeptember 29.

Pótlás az egyezményhez.

Az Egyesült Brit Királyság kormánya és a francia kormány a fentebbi egyezményhez csatlakozott az alapon, hogy fenntartják azt az ajánlatot, amelyet a szeptember 19-iki angol-francia javaslatok 6. §-a tartalmaz a csehszlovák állam új határainak nem provokált támadás ellen való nemzetközi garanciájára vonatkozóan.

Mihelyt a csehszlovákiai lengyel és magyar kisebbségek kérdése rendeztetik, Németország és Olaszország a maga részéről garanciát ad Csehszlovákiának.

München, 1938 szeptember 29.

Pótnyilatkozat.

A jelenlevő négy kormányfő egyetért abban, hogy a mai egyezményben megállapított bizottság a német külügyi hivatal államtitkárából, Anglia, Franciaország és Olaszország Berlinben akkreditált nagyköveteiből és a csehszlovák kormány által kinevezendő tagból fog állani.

München, 1938 szeptember 29.

Pótnyilatkozat.

Minden a területátadásból adódó kérdés a nemzetközi bizottság illetékessége alá tartozónak tekintetik.

München, 1938 szeptember 29.

PÉNTEK
RÉZI

PÉNTEK
ESTE ÖN IS NÉZI!
½10 ÓRAKOR DISZBEMUTATÓ:
Royal Apollo · Atrium

Nincs értelme az élelmiszerfelhalmozásnak

(Saját tudósítónktól.) Csütörtökön délután a főváros közélelmezési szakbizottsága *Schuler* Dezső alpolgármester elnöklésével ülést tartott. Tárgalták a *Pesti Napló* által néhány nappal ezelőtt ismertetett közélelmezési helyzetjelentést. *Szentjóbi Staub* Elemér az ügyosztállyal ellentétben a lisztforgalmi adó fenntartását kívánta. Indokoltnak mondotta a burgonya minimális árának fenntartását is. Helyeselte, hogy kérjék a miniszterelnök olcsó cukorakciójának a fővárosi szegény gyermekekre való kiterjesztését. *Deutsch* Jenő a burgonya forgalmának szabaddá tételét sürgette. A kenyér- és lisztárakat csökkenteni kell. Megkérdezte, miként biztosították Budapest élelmiszerellátásának zavartalanságát. *Értessék meg a közönséggel, hogy nincs értelme az élelmiszerfelhalmozásnak.*

Reisz Móric helytelenítette, hogy az élelmiszerdrágulásért büntetik a henteseket, húsiparosokat. Azt tudom, — mondotta Reisz — hogy marhahússal el vagyunk látva az intervenciós vásárlások miatt, de *cukrot, hájat alig lehet kapni.* A közönség egy része megrohanta az üzleteket, felvásárolják a készleteket és elraktározzák. Objektív megnyugtatást kívánok, mert az árakat a felvásárlással felhajtották, s ezt ép a legszegényebb néposztály sínyli meg.

A birkaexportról szólt ezután. Az egykéz közbelépett, s azt mondja, lehet tovább exportálni a kereskedőknek, de adjanak le bizonyos százalékot az egykéz számára. Ezt helyteleníti. Politikai okokból eltiltották a rituális vágást. A rendelkezésnek nem volt állatvédő célja. Javasolta, hogy *írjanak fel a kormányhoz, vegye revízió alá a rituális vágásról hozott rendeletét,* amely esetben évente egymillió kilogrammal emelné a fogyasztást Budapesten és az országban még százötvennel szaporítaná a húsipari munkások számát.

Sárkány Ferenc rámutatott arra, hogy a közönségnek az áremelkedések miatt súlyos gondokkal kell megküzdenie. A tejforgalom küszöbön álló rendezése ne jelentse a tej megdrágítását.

Gróf *Esterházy* Móric felvilágosítást kért arról, mily módon szervezték meg a fővárosba az élelmiszerfelhozatalt. A termésbetakarítás nehézségeire mutatott rá. *Pakányi* Ferenc kijelentette, hogy megérti azokat a háziasszonyokat, akik nem felejtették el a világháborús sorbaállást. De mit csináljon a kishentes, aki a sertés húsát nem tudja eladni. Megoldható a zsírprobléma, ha kötelezően kimondanák; öt kiló zsírt csak annak adnak, aki vesz egy kiló húst is. *Zsúfoltak a hűtőházak hússal* s a henteseknek nagyon sok pénze fekszik húsban.

Lévai Sándor helyeselte a lisztforgalmi adóváltság megszüntetésére irányuló akciót. A tömeghisztéria miatt nem lehet kockacukrot kapni elegendő mennyiségben. Ezt *a tömeghisztériát úgy kell megszüntetni, hogy mindenki számára tegyék lehetővé 5—10 kiló cukor beszerzését. Cukor van elég, dobják tehát piacra a cukorkészletet.* Ha a közönség látja: van elég cukor, megszünik a hisztéria. A drágítást drákói szigorral törjék le.

Schuler Dezső alpolgármester felhívja a bizottsági tagok figyelmét, hogy a zsír és cukorhiány oka az, hogy a napi szükségleten felül szerezték be a háztartások az élelmiszereket. A hivatalos nyilatkozatok gyakran nem megnyugtató hatást *keltenek, ezért sem történt eddig nyilatkozat.*

Rosta János tanácsnok válaszolt az elhangzott felszólalásokra. A liszt forgalmiadóváltság a legszegényebbeket sujtja. Az utóbbi napokban 800 élelmiszerüzletet vizsgáltak meg ár-szempontból. *Harmine ellen eljárást kellett indítani.* A saktolás kérdéséről állandóan folynak a tárgyalások a minisztériummal. A tejkérdés megoldásánál kilátás van a tejárak leszállítására. Végül kijelentette, hogy *Budapest zavartalan élelmiszerellátása biztosítva van és semmi ok sincs a nyugtalanságra.*

A bizottság ezután hozzájárult ahhoz, hogy felírjanak a kormányhoz a lisztforgalmi adó eltörlése, a burgonyaforgalom szabaddá tétele érdekében. Elfogadták *Reisz* Móric javaslatát is és kérni fogják a kormányt a rituális vágásról **hozott rendelet revíziójára.**

Mi van az ujságokban?

POLITIKAI TÜKÖR

TOLNA MEGYE A NEMZETI EGYSÉG MELLETT

A **Magyar Nemzet** jelenti Szekszárdról:

Tolna vármegye szerdán délelőtt tartotta rendes közgyülését, amely előtt diszközgyülés volt, amin *Thuránszky* László főispán a Szent István-évről, *Pesthy* Pál pedig *Horthy* Miklós kormányzó 70-ik születésnapja alkalmából, a kormányzó alkotó munkájáról emlékezett meg. Később a rendes közgyülésen gróf *Apponyi* Károly felsőházi tag hangoztatta, hogy a mai időkben mindenkinek össze kell fognia és támogatnia kell a kormányt munkájában. Félre kell tenni minden kevésbé fontos kérdést, a legfontosabb az, hogy az egész nemzet egységes legyen.

Pongrácz Kálmán a felvidéki magyarság önrendelkezési jogát hangsulyozta.

Vitéz *Makray* Lajos országgyülési képviselő a kereszténypárt nevében fejezte ki bizalmát *Imrédy* Béla iránt.

— Két front áll egymással szemben — folytatta Makray. — Egyik oldalon a komoly, becsületes emberek, másik oldalon a fantaszták és a félrevezetettek vannak, akik, ha, ne adj' Isten, uralomra jutnának, Magyarország pusztulása menthetetlen volna. Ezért teljes egységben a miniszterelnök támogatására hivja fel a törvényhatóságot.

Utána *Klein* Antal országgyülési képviselő a független kisgazdapárt részéről kijelentette, hogy *ilyen sulyos időkben le kell omlania a pártkereteknek, felekezeti, osztály- és nemzetiségi különbségekre való tekintet nélkül a kormány háta mögé kell sorakozni.*

Vitéz *Thuránszky* László főispán megköszönte a különböző pártok egyetértő nemzeti felfogását.

A SZABADIDŐ-SZERVEZET LEGYEN POLITIKAMENTES

A **Függetlenség** közli, hogy a Nemzeti Munkaközpont *„Becsüld a Munkát"* szabadidő-szervezetének nagybizottsága kedden este vitéz *Marton* Béla elnöklete alatt ülést tartott.

A NMK és az olasz Dopolavoro közti csereakció keretében lezajlott olaszországi tanulmányuttal foglalkozott a nagybizottság.

Vitéz *Marton* Béla előadásában rámutatott arra, hogy a szabadidő-szervezet nem lehet egy bürokratikus apparátus, hanem annak társadalmi öntevékenységen nyugvó, hivatalosan elismert, állami felügyelet alatt álló, megfelelő hatáskörrel biró organizációnak kell lenni.

A hivatalos szabadidő-szervezet minden pártpolitikától mentes és minden munkavállalót magában foglaló intézmény kell, hogy legyen, komoly anyagi megalapozottsággal.

Bevezetik a legkisebb béreket a vas- és fémiparban

A munkások ezreit foglalkoztató vas- és fémipari, továbbá a gép- és elektromos gyáripari munkabér rendezésére vonatkozólag megtörtént az első lépés: az iparügyi miniszter kinevezte e szakmákra nézve *a legkisebb béreket megállapitó bizottság tagjait.* A bérmegállapitó bizottság hatásköre az eddigi rendtől eltérőleg, nem terjed ki Budapestre és a környékre és igy a bér megállapitása csak vidékre terjed ki. A szakmai érdekeltségeknél erre vonatkozólag azt a felvilágositást kaptuk, hogy erre azért volt szükség, mert vidéken különösen a kis- és középüzemekben nagyon alacsonyak a munkabérek. Budapesten és a környéken a nagyüzemekben általában 50—60 százalékkal kedvezőbbek a bérviszonyok, a középüzemek béreinek rendezése azonban itt is sürgős lenne. A munkásság értesülése szerint erre a bérrendezésre is rövidesen sor fog kerülni, ezt azonban megelőzi majd a 48 órás munkahétnek a vas- és fémiparban való bevezetése. Az érdekeltségek már meg is kapták az iparügyi minisztériumtól a munkaidő rendezésére vonatkozó tervezetet, amely a napi 8 órai munkaidő bevezetésével egyidejüleg a tulórapótlékot 25 százalékban állapitja meg. A legkisebb bérek megállapitását Budapestre és a környékre egyébként sem a munkások, sem pedig a munkaadók nem kérték és ezért határozta el az iparügyi minisztérium, hogy elsősorban a vidékre vonatkozólag hajtják végre a bérrendezést.

(Esti Ujság.)

Megtisztitják a tőzsdét a kétes elemektől

A tőzsde közönsége még mindig azoknak a jeleneteknek a hatása alatt áll, amelyek eredményeként a valutaügyészség detektivjei az értéktőzsdén 20 embert őrizetbe vettek és elszállitottak. A valutadetektivek hivatalosan felnyitották a tőzsdetagok fiókjait is és az ott talált idegen valutákat lefoglalták.

Kotsis Miklós ügyészségi alelnök, a valutaügyészség vezetője ez ügyben a következő nyilatkozatot tette:

— Mindenben a törvényes előirások és szabályok alapján jártunk el és mint az eredmény igazolja — sikerrel. Eléggé sajnálatos, hogy a tőzsde komoly és munkás tagjai kellemetlenségeknek voltak kitéve olyan elemek miatt, akiknek tevékenysége elsősorban a tőzsdetagok szempontjából káros.

Számos bejelentés következtében tartották meg a razziát, amelynek jogosultságát az a tény is igazolja, hogy jelentékeny értékü aranyat és valutát foglaltak le. Az ügyészség feltevése szerint ez a tétel erősen alatta marad annak a sibolási tevékenységnek, amelyet az őrizetbevett egyének folytattak.

Érdekes, hogy az összegyürt és eldobott idegen pénznemeken kivül az egyik papirkosárban, boritékban elhelyezve, 20.000 pengő magyar pénzt is találtak. A valutaügyészség vezetőségének eltökélt szándéka, hogy a tőzsdét teljesen megtisztitja a nem odavaló és törvényellenes üzelmeket folytató elemektől, ugyhogy a közeljövőben további erélyes lépések várhatók.

(Pesti Tőzsde)

Rohamosan csökken a magyar városokban a zsidóság aránya

Negyvenkét magyar város közül az 1900-tól 1930-ig számitott három évtized alatt *huszonnégy városban fogyott a zsidók száma.* A csökkenés *Esztergomban, Köszegen* és *Veszprémben* 46%, *Kisujszálláson* 43%, *Turkevén* 35%, *Mezőturon* 32%, *Szentesen* és *Jászberényben* 30%, *Nagykőrösön* 29%, *Baján* és *Hódmezővásárhelyen* 26%, *Sopronban* 23%, *Nagykanizsán* és *Zalaegerszegen* 22%, *Pápán* 21%, *Kecskeméten* és *Egerben* 20%. Jelentéktelenebb o fogyás *Székesfehérvár, Szeged, Cegléd, Gyula, Hajduszoboszló, Kiskunfélegyháza* és *Sátoraljaujhely* városokban.

Tizennyolc városban ugyan nőtt a zsidók száma, azonban a szaporodás mindenütt kisebb mint az előző három évtizedben. *Első helyen a Nyiregyháza 70%-os szaporodással.* A következő 10 város, ahol szintén jelentékeny a zsidók számának emelkedése: *Debrecen* 62%, *Győr* 62%. *Ujpest* 55%, *Hajdunánás* 47%, *Szombathel* 32%, *Miskolc* 27%, *Makó* 25%, *Hajdubószörmény* 13%, *Kiskunhalas* és *Budapest* 10% szaporodással. 10%-nál is kisebb az emelkedés: *Pécs, Gyöngyös, Kaposvár, Karcag, Szentendre, Szolnok, Vác.*

A városi lakosságban a zsidóság számaránya ujabban rohamosan csökkent. 1869-ben 9%, 1900-ban 17%, 1930-ban azonban már ismét csak 12% a zsidóság arányszáma.

Legfeltünőbben mutatja ezt a folyamatot maga a főváros. A zsidóság arányszáma itt 1869-ben 17 százalék, 1900-ban már 28 százalék, 1930-ban ellenben 20 százalékra esik le. Az utolsó harminc esztendő pedig hazánkban olyan nagy tömegekben termelt kulturelemeket a társadalom legszélesebb rétegeiből, hogy *a zsidóság vezető szerepének ennek következtében szükségképpen gyengülnie kellett.* Eszerint az az érzelmi visszahatás, amely a társadalom egyes rétegeiben a zsidósággal szemben ujabban jelentkezett s amelyet voltaképpen az emberi munkaerőnek átmeneti tulszaporodása idézett el, csak éppen tudatossá lett egy olyan folyamatot, amely enélkül is a zsidók vezető szerepének lemorzsolásán dolgozott.

(Magyar Nemzet)

Szentgyörgyi István halála

Nagy halottja van a magyar müvészetnek. Szerdára virradó éjjelen 57 éves korában elhunyt *Szentgyörgyi* István, a jeles szobrászmüvész, a Képzőmüvészeti Főiskola tanára. Kevesen tudtak olyan előkelő, nyugodt hatásu portrékat mintázni, mint Szentgyörgyi. A kormányzóról és a kormányzó feleségéről készült szobrai erre különösen jó példák. Nagy mügonddal formálta meg az aktokat is, elsősorban a serdülő ifjakat és leányokat. Nagy a száma a köztéren álló szobrainak, hősi emlékeinek, kutjainak. Utolsó ilyen alkotása a Tengerész-emlék a Horthy Miklós-hid budai hidfőjén. Az ő alkotása a Szabadság-téren a Dél csoportja, Nagyatádi Szabó István szobra a földmivelésügyi minisztérium előtt, a budapesti 32-es háziezred emlékmüve, a Rothermere-kut, a Tengerész-emlékmü és vidéken számos hősi emlék, köztük a szolnoki szoborcsoport. Temetése pénteken délelőtt lesz a kerepesiuti temetőben.

(Budapesti Hirlap)

Aggkori nyugdijat kap egy öleb

Londonból jelentik: Evans Donna 87 éves londoni nő végrendeletében heti egy font «aggkori nyugdijat» hagyott Nippy nevü kedvenc ölebecskéjére. A hagyatéki biróság érvényesnek nyilvánitotta a különös végrendeletet és gondnokot rendelt ki a jómódu kutya számára.

(Uj Magyarság)

Elitélt egy magyar ujságirót a román hadbiróság

Kolozsvárról jelentik: *Pap* János fiatal magyar ujságirót a kolozsvári hadbiróság *kéthónapi fogházra itélte,* mert egy röpiratban megemlékezett *Balogh* Sándor dési városi jegyző tragédiájáról. Balogh Sándort a nyelvvizsgán elbuktatták, megfosztották állásától és *emiatt öngyilkosságot követett el.* Pap János fellebbezett az itélet ellen.

(Magyarság)

Előkészületek az óbudai hid épitésére

Az óbudai hid megépitésére folynak az előkészületek. Az eredeti terv az volt, hogy az épitkezések már koratavasszal megindulnak. Először *a Felső-Margitsziget meghosszabbitására kerül sor.* Az óbudai hid ugyanis ezen a vonalon halad és érinti a Felső-Margitszigetet is. Az érintkezés azonban nem a jelenlegi csúcson, hanem *valamivel feljebb történik és ebből a célból a sziget északi csucsán nyulványt épitenek majd.* A tervek szerint ezután a óbudai feljáró megépitésére kerülne a sor, amire azért is szükség van, mert *az idevonatkozó városrendezési tervek a hidfeljáróval és körötte lévő területnek a rendezésével szorosan kapcsolódnak.*

(Magyar Közgazdaság)

Ujabb százezerpengős valutasibolás

Nagykanizsáról jelentik: Szerdán délután ujabb nagyarányu valutasibolást leplezett le a nagykanizsai rendőrség. A délutáni trieszti gyorsvonaton az utlevelek átvizsgálásánál *két elegáns hölgy feltünően idegesen viselkedett.* A detektivek először átvizsgálták a két nő podgyászát és amikor ez nem vezetett eredményre, motozónővel ruháikati is átkutatták. Kiderült, hogy *a ruha alatt közel százezer pengő értékü valutát akartak kicsempészni az országból.* Mindkettőjüket leszállitották a vonatról és megkezdték kihallgatásukat. Utlevelük szerint magyar állampolgárok, de amerikai honosok és néhány hónapos budapesti tartózkodás után vissza akartak térni Amerikába. *A rendőrség mindkét sibolő nőt őrizetbe vette és a délutáni gyorsvonattal visszaszállitották őket Budapestre,* ahol csütörtökön dr. *Kotsis* Miklós, a budapesti valutaügyészség vezetője megkezdi kihallgatásukat.

(Pesti Hirlap)

Semlegesek az északi államok

Kopenhágából jelentik: Sandler svéd külügyminiszter Kopenhágában találkozott Stauning dán miniszterelnökkel és Munch dán külügyminiszterrel. Az északi államok vezető politikusai hosszu konferencián vitatták meg, hogy milyen álláspontot foglalnak el a skandináv államok háboru esetén. A konferencia után Stauning miniszter igy nyilatkozott:

— Az északi államok európai háboru esetén meg akarják őrizni semlegességüket. Minden erőnkkel azon vagyunk, hogy távol tartsuk magunkat az európai konfliktustól. Ez nemcsak a politikusok véleménye, hanem a nép akarata.

(Pesti Napló)

Gazdát cserélő kávéházak

Tárgyalások folynak a korzó egyik legnépszerübb kávéházának és az ahhoz tartozó forgalmas kis bárjának eladásáról. Ugy a kávéház, mint a bár néhány évvel ezelőtt létesült és a legdiszesebb dunaparti szórakozóhelyek közé tartozik. A vevő Kövesi Géza, a Spolarich kávéház volt tulajdonosa, akinek a kávéházi szakmában, iparban a legjobb neve van. A végleges döntés a tulajdoncsere ügyében a közeli napokban lesz. Értesülésünk szerint a Claridge kávéházat, amely a Nagymező-utcában van és amelynek üzeme egy idő óta szünetel, most uj tulajdonos vette át. A kávéházat a jövőben Roboz Ernő, a Simplon kávéház igazgatója fogja vezetni.

(Pesti Tőzsde)

48 órás munkahét a sör-, papir-, fa- és kőiparban

A 48 órás munkahét bevezetése ismét nagy lépéssel haladt előre. A minap az iparügyi minisztérium négy ujabb iparágra vonatkozóan hivta fel az érdekelteket a 48 órás munkahét megvalósitására. A sör- és malátaipar, a kő-, föld-, agyag- és aszbesztipar, a papiripar és a faipar területén kerül a felhivás értelmében a 48 órás munkahét rövidesen megvalósitásra.

Az esetben, ha az erre vonatkozó döntés megtörtént, összesen hét iparágban lesz érvényes majd a 48 órás munkaidő.

(Magyar Közgazdaság)

Magyar filmsztárt fedezett fel a párizsi Journal

Egy magyar származásu fiatal színésznő pályafutásának ragyogó elindulásáról számol be a párisi Le Journal legutóbi száma. A fiatal színésznő Kellermann Denise, a Franciaországban élő magyar mükereskedőnek, Kellermann Dezsőnek a lánya. A nagy francia lap versenyt rendezett, hogy sztárt találjanak Maurice Dekobra legujabb filmje, a Météore 39. számára. A verseny feltételei igen szigoruak, de igazságosak voltak. A jelentkező hatszáz fiatal leány közül maga a lap szerkesztősége választott ki ötvenet. Az ötven fiatal lány mindegyike a Journal szerkesztőségének nagytermében egy irókból és szinészekből álló zsüri előtt egy-egy kis jelenetet játszott el. A zsüri az ötven közül tőrölt harmincnyolcat és kijelölt tizenkettőt. A tizenkét sztárjelölt mindegyikéről egy kis filmjelenetet vettek fel. Ezeket a jeleneteket a Journal öt mozijában mutatták be. A döntőbe került négy fiatal színésznő jeleneteit ujabb két hétig vetitették a mozikban. Közülük választotta ki a publikum a végleges győztest. És ezen a választáson Denise Kellermann fölényes győzelmet aratott. A pályázat feltételei értelmében Kellermann Denise játssza Maurice Dekobra uj filmjének főszerepét. Hogy a választás óta az érdeklődés homlokterébe került a tizennyolc esztendős, szőke, szép karcsu leány, az csak természetes.

(Ujság)

Pánikot okozott egy mozdony gőzsipja

Montrealból jelentik: Montrealban háborus rémületet idézett elő egy váratlanul kitört pokoli füttyhangverseny. Az éjszaka csendjét velőkig ható hosszantartó sipolás zavarta meg és nemsokára a gyárak gőzkürtjei, villamos szirénái, gépkocsitülkök és harangok vegyültek a fülhasogató zenebonába. A lakosság váratlan légitámadástól tartva, páni félelemben pincékbe és fedezékekbe menekült és az utcákon futótüzként terjedt el a hir, hogy kitört az uj világháboru és ellenséges repülőrajok közelednek a városhoz. Végre kiderült, hogy egy mozdony gőzsipjának megakadt szelepe okozta a kisérteties sipolást, amelyhez idővel a szirénák csatlakoztak és ez robbantotta ki a háborus rémületet.

(Függetlenség)

Magyarország ragaszkodik a nemzetiségi önrendelkezés és teljes egyenjoguság elvéhez

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A magyar kormány utasitására prágai követünk a csehszlovák kormány szeptember 26-án kelt nyilatkozatára ma a magyar kormánynak a csehszlovák kérdésre vonatkozó felfogását illetőleg az alábbiakat közölte Krofta csehszlovák külügyminiszterrel:

A magyar kormány a nemzetiségi önrendelkezési jog gyakorlati megvalósitásának és a teljes egyenjoguság elvének alapján minden olyan megkülönböztetést, amely a magyar nemzetiség rovására történnék, barátságtalan magatartásnak tekintene.

Kifejtette továbbá a magyar kormány ama nézetét, hogy a békés fejlődés biztositására igen alkalmas mód volna, ha a magyar követelés a német problémával egyidejüleg intéztetnék el.

Prágai követünk azt a választ kapta Krofta csehszlovák külügyminisztertől, hogy a közlést tudomásul veszi és a követ jegyzékét kormánya elé fogja terjeszteni.

Illetékes helyen szükségesnek tartják még hozzáfüzni, hogy Krofta külügyminiszter a beszélgetés során olyan személyes természetü megjegyzéseket tett, amelyek a magyar kormány nézete szerint nem könnyitik meg az állandó rend megalapozását Közép-Európa eme rendkivül sulyos helyzetében lévő részén.

Illetékes magyar hely megállapitásai Chamberlain beszédéről

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Illetékes helyen megállapitják, hogy Chamberlain angol miniszterelnöknek az alsóház ma délutáni ülésén mondott beszéde során a csehszlovákiai lengyel és magyar nemzetiségi kérdések taglalása kapcsán tett az a kijelentése, amely szerint „a magyar kormányt felbátoritotta a kormányzó látogatása Göring tábornagynál szeptember 20-án, továbbá a magyar miniszterelnök, külügyminiszter és vezérkari főnök látogatása Berchtesgadenben szeptember 21-én",

bizonyára sajnálatos félreértésen alapul,

mert, mint az angol miniszterelnök beszédének más helyén maga is megállapitja, a magyar kormány londoni követe utján már szeptember 19-én megtette ismeretes előterjesztéseit. A magyar kormánynak

a csehszlovákiai magyarság nemzetiségi igényeinek érvényesitésére irányuló akciója tehát megelőzte a berchtesgadeni látogatást.

Chamberlain miniszterelnök beszédének a magyar «mozgósitási intézkedésekre» vonatkozó részével kapcsolatban illetékes helyen megállapitják, hogy

a magyar részről hozott rendszabályok nem mentek tul azon a mértéken, amelyet a magyar határ mentén foganatositott csehszlovák katonai intézkedések és a csehszlovákiai általános mozgósitás a magyar határok biztonságának megóvása szempontjából elengedhetetlenül szükségessé tettek.

Letartóztatják a magyar vezetőket

Miskolcról jelentik. A megszállott Felvidéken *tovább tart a magyarok üldözése.* A csehek folytatják az erőszakos cselekményeket.

Asszonyokat, leányokat kényszeritenek hadimunkára.

A runyai templom körül *lövészárkokat, fedezékeket készittetnek a magyar nőkkel.* Mivel a rádiókészülékeket összeszedték, a közönséget a prágai célzatos hirszolgálatra utalják. A testi és lelki tortura egyre elviselhetetlenebb:

Rimaszombaton száz, Feleden husz magyar vezetőt tartóztattak le az éjszaka.

Feleden minden magyar orvost letartóztattak, ugyhogy a lakosság orvos nélkül maradt. Az erőszakos cselekmények riadt félelemben tartják a magyarságot, amely pattanó idegekkel várja, mi következik még ezután.

A felvidéki cseh hivatalok Besztercebányára költöztek

Oroszvárról jelentik: Pozsony kiüritése fokozott iramban folyik.

Az állami hivatalok irattárát és berendezését a csehek Besztercebányára szállitják, ahol a Felvidék központját szervezik meg.

A Pozsonyban tartózkodó külföldi konzulok várják kormányaiktól az utasitást, hogy szintén utazzanak Besztercebányára.

A Felvidéken a vasutak a nemzetközi viszonylatok kivételével nem közlekednek,

illetve a vasuti vonalakat katonaság, fegyver és lőszer szállitására veszik igénybe. A postaforgalom is szünetel.

Cseh repülők Balassagyarmat felett

Balassagyarmatról jelentik: A Balassagyarmat és Tótgyarmat közti vashidat a csehek délután aláaknázták.

A cseh gépek délelőtt és délután alacsonyan repültek Balassagyarmat fölött és fényképfelvételeket készitettek.

Az ipolymenti falvak lakossága menekül a cseh pénztől és árut vásárol.

Esztergomból jelentik: A csehek Párkánynána környékén az Esztergomba vezető nagyhid mindkét oldalán árkokat ásnak, drótakadályt vonnak. A nagyhid lábát aláaknázták. *A párkányi hidnál a csehek szerdán délután elzárták a határt.*

— ROMLOTT ÉTELEK OKOZTA MÉRGEZÉSEKNÉL a gyorsan és biztosan ható természetes «Ferenc József» keserüviz azonnali használata — egy vagy két pohárral — rendkivül fontos segédeszköz. Kérdezze meg orvosát.

A szerencsétlen elvált férj a rendőrség segitségével mentette meg feleségét a csábitó hirhedt bünözőtől

Néhány nappal ezelőtt a főkapitányság bünügyi osztályán megjelent *Máriás* János 38 éves magántisztviselő és különös bejelentést tett. Elmondotta, hogy fél évvel ezelőtt vált el feleségétől, aki *egy fiatalemberrel egyik napról a másikra megszökött tőle.* Az asszony levelet irt neki, hogy ne is várja őt többé vissza, halálosan beleszeretett egy férfiba, aki azonban nem érdemli meg szerelmét, de nem tud uralkodni érzelmein.

A magántisztviselő közölte a rendőrséggel, hogy tudomása szerint *volt feleségének barátja veszedelmes bünöző, aki már több évet töltött börtönben és most is szélhámoskodásokból él.*

— A barátaim és ismerőseim nap-nap után megbotránkozva jönnek hozzám, hogy volt feleségem mennyire elzüllött és *ez inditott arra, hogy a rendőrséghez forduljak, mert máskép nem tudom jó utra téritени ezt a szerencsétlen asszonyt.*

A bejelentés után detektivek mentek ki a Máriás János bejelentésében megjelölt Akácfa-utcai lakásba. A detektivek a házbeliektől megtudták, hogy *Dávid Ferenc, a fiatalember és az asszony már két nap óta nem jöttek haza az albérleti lakásba.* Házkutatást tartottak a szobában, ahol azonban semmi gyanusat nem találtak. A késő esti órákban tért haza Dávid és az elzüllött uriasszony. *Mindketten erősen italos állapotban voltak.* A detektivek felszólitották mindkettőjüket, hogy jöjjenek velük a rendőrségre.

Az asszony kétségbeesetten sikoltozni kezdett. Előrohantak a ház lakói. Dávid ki akarta használni a helyzetet és *menekülni próbált, de szándékában sikerült megakadályozni.* A harmincöt év körüli csinos, szőke nő csak hosszu percek után tért magához, apatikusan viselkedett és *teljesen megtörve fogadott szót a detektiveknek, minden ellenkezés nélkül velük tartott.*

A rendőrségen azután kiderült, hogy az elvált férj vádjai mindenben megfelelnek a valóságnak. *Az asszony, miután az alkohol hatásától megszabadult, sirva adta elő tragédiáját.* Elmondotta, hogy egy barátnője mutatta be Dávidnak és *már akkor érezte, hogy ez az ismeretség végzetes lesz számára.* Tisztelte, becsülte férjét, de szerelem nem füzte soha hozzá. Dávid azt állitotta magáról, hogy álléstalan cégvezető. A jómegjelenésü, sima modoru fiatalemberről el is hitte ezt és amikor néhányszori találkozásuk után azzal a tervvel állt elő, hogy szökjenek meg Budapestről, *a kisértésnek nem tudott ellenállni.* Győrbe utaztak, ahol Dávid rejtélyes uton néhányszáz pengőt szerzett. Amikor a pénz elfogyott, visszatértek Budapestre.

Az asszony esküdözött, hogy a fiatalember egyetlen szélhámosságában sem vett részt. Tudott a büncselekményről, *de nem volt elég ereje hozzá, hogy elhagyja a férfit és feljelentést tegyen ellene.*

Dávid Jánosról kiderült, hogy háromszor volt már büntetve, *kétszer betöréses lopásért és egyszer házasságszédelgésért.* Őszintén bevallotta, hogy az utóbbi hónapokban apróhirdetéseket tett közzé az ujságokban, amelyekben főuri személyzetet keresett. A jelentkezőknek grófi titkárnak adta ki magát, kisebb-nagyobb összegeket vett fel tőlük, aztán eltünt.

Bevallása szerint *öt-hatezer pengőt sikerült igy kicsalnia áldozataitól.* Dávidot a rendőrség letartóztatta. Az elzüllött uriasszonyt elbocsátották, de bünpártolás cimén ellene is megindult az eljárás.

100,000 svájci frank zsákmánnyal Magyarországra szökött Jean Fedrier, a féllábu bankrabló

Érdekes távirat érkezett a budapesti főkapitányság bünügyi osztályára a svájci rendőrségtől.

Veszedelmes féllábu nemzetközi kasszafurót hajszolnak most Európaszerte a detektivek.

Több jel arra mutat, hogy a féllábu kasszafuró közel 100.000 svájci frankos zsákmányával *Magyarország felé menekült,* éppen ezért a határok és a szállodák ellenőrzésével megbizott detektivek éberen figyelik most a Magyarország felé igyekvő utasokat, akik között nem lesz nehéz majd felismerni a kasszafurót, akinek van egy feltünő ismertetőjele: *egyik lába fából van.*

A genfi Discontobankban történt az a páratlan vakmerőséggel elkövetett kasszafurás, amelyhez hasonló nemigen fordult még elő a svájci rendőrség történetében.

A bank portását kábitószerrel elnitatták, a legmodernebb betörő- és kasszafurószerszámokkal behatoltak a páncélterembe, de előbb gondosan elvágták az összes riasztókészülékek vezetékeit.

Reggel fedezték fel a kasszafurást. A bankba érkező tisztviselők eszméletlenül találták fülkéjében a portást és a detektivek csakhamar megállapitották, hogy a vakmerő bankbetörés tettesei, vagy tettese *a portásfülkén lévő kis résen keresztül vékony kis cső segitségével kábitógázt eresztett be a fülkébe.* A portás eszméletlenül rogyott a földre és igy sikerült behatolnia a tettesnek a páncélterembe, amelynek

egyik trezorjából közel 100.000 svájci frankot zsákmányolt.

A Discontobank kisebbszerü intézet Genfben és érthető, hogy a portás éjszaka egyedül volt a bankhelyiségben. A kár különben meg fog térülni, mert természetesen *biztositva volt a bank betörés ellen.*

A detektivek először arra gondoltak, hogy többtagu betörőbanda követte el a nagyszabásu büncselekményt. A helyszini szemlén azután arra a meglepő felfedezésre jutottak, hogy egy féllábu, mülábat viselő ember kábitotta el a portást és hatolt be a páncélterembe.

A genfi rendőrség csakhamar megállapitotta, hogy a tettes csak egy Jean *Fedrier* nevü ember lehet. A féllábu Jean *Fedrier* egy francia bankár elzüllött gyermeke, aki már *kétizben követett el bankbetörést, egyet Belgiumban, egyet pedig Franciaországban.* Mindkét esetben sulyos börtönre itélték Jean *Fedriert,* aki ki is töltötte büntetését. Az utóbbi hónapokban eltünt a detektivek szeme elől, holott mindig éber figyelemmel kisérték, hogy *nem készül-e valami ujabb büncselekményre Jean Fedrier.*

Érdekes módon jutottak a detektivek arra a következtetésre, hogy a tettes csak Jean Fedrier lehet. A bankban a betörés estéjén nagytakaritás volt, viasszal kenték be a linoleumot, amelyen azután *a helyszini szemlén tisztán ki tudták venni a hirhedt és a rendőrség előtt jólismert müláb nyomait.*

A svájci rendőrség azonnal hajszát inditott Jean Fedrier kézrekeritésére. Megállapitották, hogy a nemzetközi kalandor a betörés elkövetése után azonnal a pályaudvarra sietett, ahol Olaszországba szóló jegyet váltott. Az olasz rendőrség nyomozása rövidesen megállapitotta, hogy tegnap délben már elhagyta Olaszország területét Jean Fedrier, aki a feltevések szerint *Jugoszláviába, majd Magyarországba szökött.*

A szokásos nemzetközi körözéseken kivül külön kérelmet intézett a genfi rendőrség a főkapitánysághoz, hogy figyeljék erősen a határállomásokat és a budapesti, továbbá a vidéki városok szállodáit, mert könnyen lehetséges, hogy Magyarországon akar megbujni zsákmányával Jean Fedrier.

A főkapitányság bünügyi osztálya

rádiótáviratban értesitette a genfi rendőrség megkereséséről a vidéki rendőrségeket és határállomásokat.

A bünügyi osztály detektivjei az éjszakai órákban sorra járták a szállodákat és penziókat, hogy nem bukkan-e fel a kalandor.

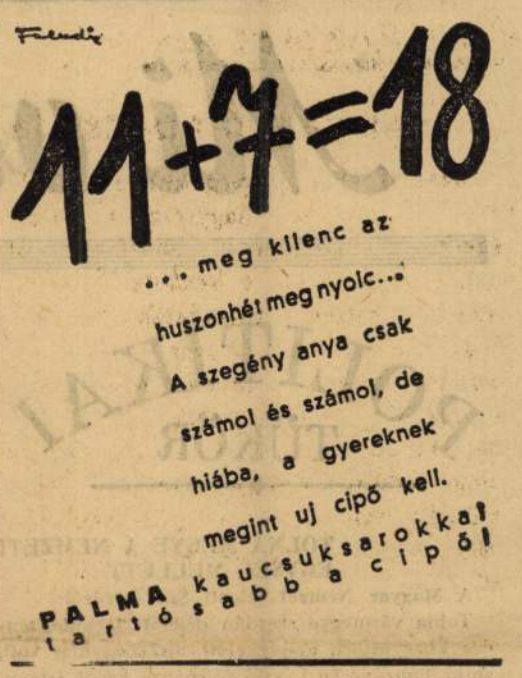

Hangverseny a biróság előtt

Berlinből jelentik: Nem mindennapi tárgyalás volt az egyik biróságon. Az ügyész azzal vádolta a vádlottat, hogy hamis Stradivári-hegedüt akart eladni. A vádlott azzal védekezett, hogy a hegeü valódi és *szakértőül kérte meghallgatni Kulenkampff zeneakadémiai tanárt, a világhirü hegedümüvészt.* A biróság be is idézte a professzort, aki engedélyt kért arra, hogy kipróbálja a hegedüt. *Kezébe vette és több dalt játszott el rajta, nemcsak a hallgatóság, hanem a biróság és az ügyész igaz gyönyörüségére.* A rögtönzött hangverseny után Kulenkamff kijelentette, «hogy a hegedü igazi Stradivarius, mire az ügyész elejtette a vádat.

„Eternit"
FAL- ÉS BUTORBURKOLÁSOK
BEMUTATÓHELYISÉGE
VI., Ó-UTCA 4. SZ.
TELEFON 115—416

Meghalt Szentgyörgyi István

A konzervatív, nemesvonalú és régi hagyományokat őrző szobrászati iskolát és vele együtt a magyar képzőművészeti életet súlyos gyász érte: *Szentgyörgyi* István, a neves szobrászművész, a képzőművészeti főiskola tanára, 57 éves korában váratlanul elhunyt. Százados-úti műtermi villájában rosszul lett és alig dőlt le díványára, bekövetkezett a szívszélhűdés.

Szentgyörgyi István markáns egyénisége volt képzőművészetünknek: nagyon sok közismert szobra van az ország különböző helyein, így a fővárosban is. Ezek között a legnevezetesebbek a 32-es honvédek emlékműve, a Rothermere-kút és a Horthy Miklós-híd budai hídfőjénél elhelyezett tengerészeti emlékmű. Szentgyörgyi István a klasszikus stílusnak volt mestere, már kora ifjúságában ez a nemesvonalú szobrászat kötötte le lelkivilágát, amelytől sohasem tért el. Első külföldi tanulmányait Svájcban végezte, majd megkapta Torontál vármegye ösztöndíját, amellyel Brüsszelbe ment, hogy ott a világhírű Van der Stappen mester tanítványa legyen. A világháború alatt a budapesti 32-es gyalogezredben szolgált s amikor a frontról végleg hazajött, hozzálátott művészi terveinek megvalósításához. Egyik hatalmas munkát a másik után alkotta, műtermében állandóan dolgozott a véső és csengett a kalapács, nagyon sok magánmegrendelést is kapott, hiszen nemcsak a kompozíciónak, hanem a portrészobrászatnak kiváló mestere volt Szentgyörgyi István. Tizenöt esztendővel ezelőtt meghívták a képzőművészeti főiskola egyik szobrászati katedrájára és ezen a helyen éppen úgy őrködött a klasszikus stílus felett, mint egyéni munkásságában és lelkesen magyarázta tanítványainak a szobrászat magas eszményeit. 1916-ban kormányfőtanácsosi címet, 1931-ben Corvin-koszorút kapott. Itthon és külföldön ezenkívül is számos művészi kitüntetést és aranyérmet kapott. Halála nagy vesztesége művészeti életünknek, mert Szentgyörgyi Istvánban olyan valakit vesztettünk el, aki nemcsak rajongója, hanem nemes őre is volt a naturalista szobrászatnak. Halálát felesége és tizennyolcesztendős fia gyászolja, de gyászolja a képzőművészeti főiskola és a magyar művészet minden barátja. Temetése péntek délután 4 órakor lesz a Kerepesi-úti temető halottasházából. A búcsúbeszédet a képzőművészeti főiskola rektora, Meever-Meyer Antal mondja.

Ideges emberek gyomor- és bélpanaszainál reggelizés előtt egy félpohár természetes „Ferenc József" keserűvíz kissé felmelegítve igen kellemes házszer, amely a székletételt elrendezi, az emésztést előmozdítja és az egész anyagcserét jótékonyan befolyásolja. Kérdezze meg orvosát.

A fodrászoknak nem tetszik az uj frizuradivat, amely kackiás tornyaival „kiadja" a finom fejvonalat

Az előkelő belvárosi fodrászteremben minden vakítóan fehér: a tapéták, asztalok, székek, függönyök, csak lent a falak mentén fut körül méternyi széles sötét faburkolat. Az apró asztalokon fésűk, sütővasak, kristályüvegek, a levegőben különböző parfőmök szállnak és olvadnak össze szintétikus illattá...

Az első fülkében közismert szőke művésznő ül a tükör előtt. Álmatagon figyeli önmagát és látszik, tökéletesen meg van elégedve a tükörben látható arcképpel. Még akkor sem fordítja el szemét a lebilincselő látványról, amikor kicsit izgatott hangon így szól a fehérköpenyes segédhez:

— Jean, meguntam az eddigi frizurámat... Ez a nyak-rollni már divatjamult. Fésüljön meg, kérem, a legujabb divat szerint...

— A magasra fésült frizurát gondolja, művésznő? *Elöl néhány hullám, oldalt csigák, hátul a haj felfésülve és díszfésűvel összefogva, a fej tetején rollnik...*

— Igen, igen, ilyent akarok! — ragyog fel a művésznő arca, aztán egy pillanat mulva: Mit gondol, jól fog állni nekem ez a frizura?

A fodrászsegéd, mint egy orákulum, jelenti ki:

— *Kitűnően*... Ezt a frizurát egyenesen az ilyen *kerek arcok* számára találták ki... Hosszúkás arcúaknak nem előnyös, mert még jobban „megnyujtja" a fejet...

— Haha! — kacag a művésznő. — Eszembe jut, Liliné milyen hosszú az arca... Az les is olyan, mint a szilva... Rosszul fognak festeni ebben a frizurában, pedig biztosan ilyent fognak viselni, mert nagyon szeretnek divatozni.

— Igen, a hölgyek most már *mind magasra fésültetik a hajukat*, — fűzi tovább a szót szolgálatkészen Jean, miközben lebontja a szőke fürtöket. — Nem is merek már más frizurát proponálni, mert megsértődnek. Pedig, kérem, ez a frizura nem mindenkinek áll jól...

A másik oldalon keskeny, ovális arcú szépség fel'n csattog a sütővas. A segéd éppen rollnikat bodorít a fe'e tetején és közben egyéni fodrásznyelven, hévvel magyaráz:

— Már látom, nagyságos asszonynak remekül fog állni az új frizura! Tetszik tudni, *hosszúkás arcúaknak nagyon előnyös* a „magas vonal", mert teljesen „kiadja" a fej szép formáját... És így nagyságos asszony szép fülei is érvényesülnek. Akinek nincs szép füle, annak nem is szabad erre a hajviseletre gondolni...

Az ovális szépség elégedett mosollyal nyugtázza a segéd szavait. Mert a hölgyek különbözők, de hiszékenységük és a fodrászsegédek mindenütt egyformák.

Nem lehet tagadni, az új frizuradivat kissé lázba hozta a hölgyvilágot. Komoly időket élünk, de hát Istenem, az élet mégis megy a maga útján és nem lehet szó nélkül napirendre térni olyan ügy fölött, mint ami most a hölgyek feje körül tornyosul. Hogy is lehetne, amikor az új divat teljesen megváltoztatja a fejformát és azt kívánja, hogy ezentúl *komplikált, kackiás kis tornyot építsünk a fejünk búbjára.* A mult század elején, Napoleon császár idejében hordtak hasonló magasra törtető frizurát a divathölgyek s talán éppen egy ilyen régi kép ihlette a divatdiktátorokat arra, hogy ezt a hajviseletet felujítsák.

Az új frizura elkészítése nagy művészetet és nagy türelmet igényel. Az előbbit a fodrászok, az utóbbit a hölgyek részéről. Eltart néha jó órahosszat is, míg az összes hajfürtök megfelelő hullámokba és csigákba csavarva, elfoglalhatják végleges helyüket a fejtetőn. De el kell ismerni: a hölgyek ilyenkor mindig nagyon türelmesek. A legszeszélyesebb dáma is kezes báránnyá válik a fodrász kezei között, mert tudja: a divatos külsőért áldozatot kell hozni. Időben is, pénzben is. De tudja azt is, hogy ezzel az áldozattal nemcsak csinos, elegáns lesz, de ez egyben a legjobb módja, hogy jóbarátnőinek kellemetlen perceket szerezzen. Ez pedig örömnek *nem utolsó öröm...*

De tetszik-e valójában az új frizura a nőknek?

Ezt a kérdést szögeztem három hölgyhöz, akiknek fején már elkészült a magasba emelkedő rollni-gula. Az első ezt mondta: *„Nekem minden tetszik, ami divatos!"* — A második: *„Mindenki azt mondja, hogy nekem jól áll. És ha másoknak tetszem így, akkor nem lehet kifogásom ellene."* — A harmadik pedig így felelt: *„Finomnak, stílusosnak találom..."*

A női körinterju után megkérdeztem Jean-t is, mondja meg őszintén, mi a véleménye az új frizuráról?

Jean óvatosan körülnézett, aztán halkan így válaszolt:

— Nem értem kérem, a hölgyeket, miért ugranak be minden divatba. Hiszen nem minden divat szép! A bubifrizura mindenkit tíz évvel fiatalított, mégis könnyen cserbenhagyták, ez a *frizura tíz évvel öregít*, és oda vannak érte. Megmondom őszintén, *a magas, tornyos frizura se nem szép, se nem praktikus, és még a fiatal nők is úgy néznek ki benne, mint a nagymamák!* Ha ezt megmondom, nem hiszik el és kimennek az üzletből. Jobb hát, ha ellenvetés nélkül megfésülöm a hölgyeket... És végül mit tehetek mást, *még meg is dicsérem őket...*

Bartók Irén

Jól sikerült a csütörtöki váratlan légvédelmi gyakorlat

Csütörtökön délután fél négy órakor meglepetésszerű légvédelmi riadó volt Budapesten. A főváros lázas forgalmába belesüvöltöttek a szirénák, a félrevert harangok baljós kongása, a tűzoltóautók vijjogása *pillanatok alatt megbénította az utcák életét.* A pályaudvarokon vesztegelő mozdonyok, a gyárak kürtjei és a hajószirénák is átvették a figyelmeztető jelzést s a közönség, ezen az első igazán meglepetésszerű riadón tökéletes fegyelemmel viselkedett. Félperc alatt minden mozgás beszűnt az utakon, a villamosok, az autóbuszok, az autók és a kerékpárok azonnal megálltak, a bennülők a kapuk alá menekültek. A házak ablakait becsukták, lehúzták a redőnyöket, azután siket csend borult a városra, csak a szirénák jajgatása hallatszott.

A Mussolini-téren vitéz *Fábry* Dániel tábornok, légvédelmi parancsnok, *Karafiáth* Jenő főpolgármester, *Szendy* Károly polgármester és *Kiss* Lajos tűzoltóparancsnokkal az élükön a honvédség, a belügyminisztérium, a főváros, a tűzoltóság és a rendőrség vezetői figyelték, hogyan teljesíti a főváros közönsége az utasításokat. Általános megállapítás volt, hogy a riasztási gyakorlat majdnem tökéletesen sikerült és *minden várakozást kielégített.* Megnyugtató, hogy ha a komoly veszély ideje következnék el, *a legsúlyosabb veszedelemtől, a pániktól nem kell félteni Budapest lakosságát.*

A kivonult katonai motorosok, a gázálarcos cserkészek, a mentők és a rendőrség azt láthatták, hogy az utca közönsége pillanatok alatt engedelmeskedik a parancsnak. A légvédelmi házparancsnokok jelentése szerint a lakók lemenekültek a pincékbe, bezárták az ablakokat, mintaszerűen követték az előírásokat.

Háromnegyed négy óra előtt egy perccel búgtak fel ismét a szirénák és kondultak meg a harangok, hogy jelezzék a váratlan riadó végét. Az utcák ismét benépesültek, megindultak a járművek és Budapest újra a kavargó, nyüzsgő, rohanó nagyváros lett.

A második számu szmoking

Irta: Békeffi József

Lakatos urat önök is ismerik. De sok Lakatos él a világon s mivel azt szeretném, hogy önök azonnal ráismerjenek a mi Lakatosunkra, felvázolom a külsejét. Középtermetű és kissé pocakos. Egészséges színű az arca. Az orra nemesen ivelt és alatta gondosan ápolt angol bajuszkát hord. Ruháit is a legfinomabb angolszövetből készítteti és pedig a legelőkelőbb belvárosi szabócégnél.

Azt is tudják önök, hogy Lakatos úr jól kereső ember. Havi ezer pengőt ad a háztartásra a nővérének, aki Lakatos úr házatáját tartja rendben, mert Lakatos agglegény.

Ő az, aki megvette a Magyar Remekírók díszkötéses sorozatát kézalatt, mondván: gyönyörű szobadísz lesz az a százötven kötet, ami aranycirádáival szívetgyönyörködtetően csillog az üvegezett könyvszekrény polcain. Megvette ugyanezt a sorozatot mégegyszer. Miért ne! Potom pénzért jutott hozzá. Ő az, akinek négy színházba van bérlete. Rengeteget spórol ezen az üzleten. Kiszámította, ha a jegyeket egyenként veszi, százkilencven pengőbe kerül neki ez a passzió, így azonban alig hatvanba. Csak az bosszantja, hogy a ruhatárat nem számítják a bérletbe s neki kalappal az ölében kell végignézni az előadást. Csak nem ad tíz fillért azért a kalapért, ami már az övé.

Általában a fillérekhez szenvedélyesen ragaszkodik. Multkoriban az egyik színházi előadás után boldogan állapította meg, hogy még öt perc hiányzik a tízből. Hazavágtatott és effektive tíz fillért keresett ezen az üzleten.

Ő a kisszakaszjegy legádázabb ellensége. A kisszakasz romlásba dönti a nemzetet. Könnyelműségre szoktatja az embereket, akik bűnösen szórják el a pénzt pár percnyi utazásért.

Példaképe a takarékos embereknek. Valami ékes fejdíszt kellene hordania, hogy még azok is felismerjék, akik egyébként nem hallottak Lakatos úr felől. Takarékosságra vall az előkelő szabócég is. Az a ruha, ami az ő szabójától kerül ki, örökké tart. Finom és tartós az anyaga, remek a szabása és ami a fő, nem kell ennél a cégnél egyszerre fizetni. Mindössze havi száz pengővel törleszti a számláját. Tíz évvel ezelőtt csináltatta a szmokingját. Parádés ruhadarab, azt meg kell hagyni. Nincs azon semmi ránc, nem szűk, nem bő, sehol nem szorít, sehol nem lóg s micsoda tükre van. Meglátja benne magát az, aki vele szemben áll. Ruhaköltemény. Remekbevarrt műemlék. Meg kell becsülni. Óvni kell széltől, portól, még a viseléstől is.

Nem is volt rajta többször, csak egyszer. Húga esküvőjén. Ezt is megbánta. Cseppnyi bor löttyent a gyönyörű nadrágra. Borfolt egy négyszáz pengős ruhadarabon. Azonnal tisztítóba adta. Azóta lóg a szekrényben. De mivel évente egyszer-kétszer mégis csak szmokingot kell öltenie, Lakatos úr csináltatott egy második számú szmokingot, használatra kettőszázötvenért. Ez is pompás darab, de mégsem az igazi. Színházba, eljegyzésre, vagy nagy ritkán előforduló családi ünnepségekre ez is megteszi. Akik Lakatos urat a második számú szmokingban látják, nem érzik magukat becsapottnak, hiszen nem ismerik az első számút, csak Veronka, Lakatos úr nővére unszolja, kéri, könyörög neki, hogy vegye fel egyszer már az igazit, hadd lássák, kicsoda Lakatos Elemér.

De Elemér hajthatatlan. Őrzi kincsét a szekrényben, csak úgy, mint aranyórá, arany cigarettatárca, arany öngyujtó, arany szivarvágó, arany cipőhúzó és aranypénz gyüjteményét. De még az utóbbiakat néhanapján előveszi, hogy mutogassa meghitt barátainak. A szmoking sosem kerül elő. Megtapinthatják zsíros kézzel, belepheti a por, vagy ráejthetnek egy égő cigarettát. Mondom, tíz év óta csak Veronka vette elő, hogy kikefélje. De ma előkerült. Veronka addig könyörgött, rimánkodott fivérének, amíg az hajlott a könnyelműségre.

— Drága Elemér, ha már keresztapának kértek fel egy ilyen előkelő családnál, meg kell őket tisztelned. Végre is, mikor akarod hordani. Elemérkém, éljél! Élvezd az életedet! Vedd fel ma a szép szmokingodat, — így lamentált Veronka.

Elemér nem tudott a sok szép szónak ellentállni, beleegyezőleg bólintott.

— Jó, legyen meg a te örömöd, ma kivételesen fölveszem — és még hozzátette: — Valami édességet csomagoltatok a számodra.

— Köszönöm, Elemérkém — hálálkodott Veronka, s magára hagyta öccsét, hogy az felölthesse a királyi ruhadarabot.

Lakatos úr pillanatokig tétovázott. Nem volt ez hosszú lelkitusa. Elég gyorsan határozott. Magára kapta a második számú viselt szmokingot, erre felvette a tavaszi kabátot, aztán sietve távozott.

Veronka éppen a szakácsnővel vitatkozott, mikor az udvaron felhangzott a mélabus kiáltás:

— Ószeres! Ószeres! Ruhát, cipőt veszek!

Veronkának a kiáltással kapcsolatban pokoli ötlete támadt. Igen, ezt meg kell tennie. Egy Lakatos Elemér nem járkálhat az ócska szmokingban. Ha eladja, kénytelen lesz azt viselni, amiben ma parádézik.

A szakácsnő felhívta az ószerest. Az üzletet hamarosan megkötötték. Az ószeres húsz pengőért elvitte a szmokingot.

*

Elemér késő délután jött haza a keresztelőről. Kezében jókedvűen lobogtatta a beígért csomagot. Veronka boldogan üdvözölte.

— Elemérkém, úgy-e, el voltak ragadtatva a szmokingodtól?

Lakatos úr egykedvűen legyintett.

— Tudod, milyen csinos vagy benne... Ezután mindig ebben fogsz járni. A másikat, azt az ócska rongyot eladtam.

Lakatos úr a homlokához kapott.

— Képzeld, húsz pengőt adott érte az ószeres — dicsekedett öntelten Veronka.

— Mi? Mit csináltál? Nem látod, hogy az ócska van rajtam! — kiáltozott Elemér magánkívül.

Veronka szívverése elállt és levegő után kapkodva, bal kezét a mellére szorítva, felsikoltott:

— Uristen, oda a príma szmoking!

Lakatos úr most az egyszer megtagadta jellemét és egész multját. Féktelen háborodásában jóvátehetetlen könnyelműségre vetemedett. Magasba lendítette a kezében hozott csinos csomagot és teljes erejéből szeretett nővérének a fejéhez vágta.

A könnyű tortaszeletek, a habos és krémes sütemények szerteloccsantak és megkoronázták Veronka fejét. Mulatságos a dologban csak az, hogy ennek a habból, krémekből és szerteloccsant tortadarabokból alakult szeszélyes formájú koronának Lakatos úr fején lett volna a helye. Hiába, a sors néha igazságtalan.

Hivatalos jelentés a müncheni megegyezésről

Csak akkor garantálják az uj cseh határokat, ha Prága elegetlesz a magyar és lengyel követeléseknek

München, szeptember 29.

A négy államférfi megbeszélése *éjjel 1 óra 30 perckor ért véget.*

A kormányfők közül elsőnek *Mussolini* hagyja el Münchent.

Éjszaka félkettő után *közzétették a világtörténelmi fontosságú értekezlet határozatairól szóló hivatalos jelentést,* amely a következőképpen szól:

Azok a megbeszélések, amelyeket Németország, Olaszország, Franciaország és Anglia kormányfői csütörtökön délben megkezdtek, késő este fejeződtek be. A hozott határozatokat, amelyeket az alább következő okmányokban fektettek le, *nyomban eljuttatták a cseh kormányhoz.*

A szudétaegyezmény

Egyezmény, létrejött Németország, Nagybritannia, Franciaország és Olaszország között 1938 szeptember 29-én Münchenben.

Németország, az Egyesült királyság, Franciaország és Olaszország a szudétanémet terület átengedésére vonatkozóan elvben már létrejött megállapodás figyelembevételével megállapodott *az átengedés alábbi feltételeiről és módozatairól* és az e célból megteendő rendszabályokról s egyenként felelősnek jelentik ki magukat ez egyezmény által a teljesítésének biztosítására szükséges lépésekért:

1. *A kiürítés október 1-én kezdődik.*

2. Az Egyesült királyság, Franciaország és Olaszország megállapodnak abban, hogy *a terület kiürítése október 10-ikéig megtörténik, mégpedig bármiféle meglévő berendezés szétrombolása nélkül* és hogy a csehszlovák kormány viseli a felelősséget azért, hogy a kiürítést a megjelölt berendezések megrongálása nélkül hajtják végre.

3. *A kiürítés módozatait részleteiben nemzetközi bizottság fogja megállapítani,* amely Németország, az Egyesült királyság, Franciaország, Olaszország és Csehszlovákia képviselőiből fog állani.

Október 1-én kezdődik a megszállás

4. *A túlnyomórészt német területnek német csapatokkal való szakaszonkénti megszállása október 1-én kezdődik.* A mellékelt térképen megjelölt 4 területszakaszt a következő sorrendben fogják német csapatok megszállni: az 1-gyel megjelölt területszakaszt október 1-én és 2-án. A 2-vel megjelölt területszakaszt október 2-án és 3-án, a 3-mal megjelölt területszakaszt október 3-án, 4-án és 5-én, a 4-gyel megjelölt területszakaszt október 6-án és 7-én. A túlnyomóan német jellegű fennmaradó területet a fentemlített nemzetközi bizottság haladéktalanul meg fogja állapítani és október 10-éig megtörténik megszállása.

5. A 3. pontban említett nemzetközi bizottság megállapítja azokat a területeket, amelyekben népszavazásnak kell történnie. Ezeket a területeket a népszavazás lezárásáig nemzetközi alakulatok fogják megszállni. Ugyanez a bizottság fogja megállapítani azokat a módozatokat, amelyek mellett a népszavazást végre kell hajtani; alapul tekintendők a saar-vidéki szavazás módozatai. A bizottság megállapítja a napot is, amelyen a népszavazás megtörténik. Ez a nap azonban november végénél későbbi időpont nem lehet.

A határok végleges megállapítása

6. *A határok végleges megállapítását a nemzetközi bizottság végzi.* Ez a bizottság jogosult lesz a négy hatalomnak, Németországnak, az Egyesült Királyságnak, Franciaországnak és Olaszországnak bizonyos kivételes esetekben a népszavazás nélkül átengedendő zónát szigorú néprajzi meghatározottságától csekély mérvű eltéréseket ajánlani.

7. *Optálási jogot fognak* biztosítani az átengedett területekre való átlépésre. Az optálást e megállapodás megkötésének időpontjától számított hat hónapon belül kell gyakorolni. Az optálás részleteit német-csehszlovák bizottság fogja megállapítani s egyúttal mérlegelni a lakosság kicserélésének megkönnyítésére szolgáló eljárást és tisztázza azokat az elvi kérdéseket, amelyek ebből a kicserélésből adódnak.

8. A csehszlovák kormány e megállapodás megkötésének napjától számított négyheti határidőn belül katonai és rendőri kötelékeiből elbocsátja mindazokat a szudétanémeteket, akik ezt óhajtják. Ugyanezen határidőn belül a csehszlovák kormány elbocsátja azokat a szudétanémet foglyokat, akik politikai vétségek miatt szabadságvesztésbüntetést töltenek ki.

A négy nagyhatalom ünnepélyesen megfogadja a magyar és a lengyel kérdés rendezését is

München, szeptember 29.

POTNYILATKOZAT

A négy hatalom kormányfői kijelentik, hogy a csehszlovákiai lengyel és magyar kisebbségek problémája, amennyiben három hónapon belül az érdekelt kormányok közti megállapodás útján nem rendeztetik, a négy hatalom itt jelenlévő kormányfői további összejövetelének tárgya lesz.

München, szeptember 29.

POTLÁS AZ EGYEZMÉNYHEZ

Az Egyesült Brit Királyság kormánya és a francia kormány a fentebbi egyezményhez csatlakozott azon az alapon, hogy fenntartják azt az ajánlatot, amelyet a szeptember 19-iki angol-francia javaslatok 6. §-a tartalmaz a csehszlovák állam új határainak nem provokált támadás ellen való nemzetközi garanciájára vonatkozóan.

Mihelyt a csehszlovákiai lengyel és magyar kisebbségek kérdése rendeztetik, Németország és Olaszország a maga részéről garanciát ad Csehszlovákiának.

München, szeptember 29.

POTNYILATKOZAT

A jelenlévő négy kormányfő egyetért abban, hogy a mai egyezményben megállapított bizottság a német külügyi hivatal államtitkárságából, Anglia, Franciaország és Olaszország Berlinben akkreditált nagyköveteiből és a csehszlovák kormány által kinevezendő tagból fog állani.

München, szeptember 29.

POTNYILATKOZAT

Minden a területátadásból adódó kérdés a nemzetközi bizottság illetékessége alá tartozónak tekintetik.

Hamis hirek Varsó és Prága külön megegyezéséről

Varsó, szeptember 29.

Mértékadó lengyel részről közlik: A szerdai és csütörtöki napon *különböző fővárosokban azt a hírt terjesztették, hogy a Lengyelország és Csehszlovákia közötti viszonyt elintézték* és Prága kielégítő választ adott a lengyel követelésekre. Ezek a híresztelések a müncheni találkozó napján nyertek fontosságukban. *E híreket Varsóban is terjesztették, még pedig egyes külföldi képviseletek,* hivatkozva az állítólagos cseh jegyzék tartalmának az adataira.

Még egyszer meg kell állapítani, hogy *ezek a hírek nem felelnek meg a tényeknek. A cseh kormány eddig semmiféle választ sem adott.* Könnyen felismerhetők azok a célok, amelyeket az ilyen hírek terjesztésével el akarnak érni. *A lengyel kormány mindazonáltal kizárólag az igazság és a való tényállás alapján rendezi majd kapcsolatait Prágával.*

Lengyel politikai körök különben továbbra is nyomatékosan hangoztatják, hogy a *cseh kérdést csak a közvetlenül érdekelt országok oldhatják meg.*

A csehek elrabolják és elpusztitják a szudétanémet vidék anyakönyveit

Teherautóhoz kötözve hurcoltak a bodenbachi országuton három németet

Berlin, szeptember 29.

A német sajtó éles és figyelmeztető hangon foglalkozik a cseheknek azzal a legújabb mesterkedésével, amely nyilván *el akarja pusztítani a népszavazás alapjául szolgáló iratokat.*

A *Berliner Börsenzeitung* ezt írja: Benes rendszere, amely a szudétanémeteket üldözi és kész a világot háborúba sodorni inkább ma mint holnap, újabb támadással igyekszik elgáncsolni az államférfiak békés törekvéseit. *A szudétanémet területeken összeszedik a személyi-lapokat, kartotékokat és összeírási íveket valamennyi községházán és elszállítják az ország belsejébe. Eddig Aussigban, Graslitzban, Weipertben, Falkenauban, Chodauban, Egerben, Teischenben, Warnsdorfban, Kreibitzben, Braunauban, Schönauban, Troppauban és Freiwaldauban semmisítették meg, illetve foglalták le azokat az iratokat, amelyek a tervezett népszavazás alapjául szolgálhatnak.* A cseheknek ezt a mesterkedését — írja a lap — most leleplezzük a világ közvéleménye előtt és mindjárt ki is jelentjük, hogy *azokban a községekben, ahol az iratokat megsemmisítették, csak annak a csehnek lesz szavazati joga, akiről legalább száz német tanú kijelenti, hogy 1918 októberében már a községben lakott.*

Aussig, szeptember 29.

Bodenbach közelében a vörös őrség a cseh csendőrséggel karöltve vadászatot rendez a szudétanémetekre. Egyik ilyen hajsza alkalmával *három szudétanémetet elfogtak, megbilincseltek, majd egy tehergépkocsihoz kötözték. A gépkocsi teljes sebességgel megindult Bodenbach felé, a hozzákötözött foglyok hamarosan összeestek és a gépkocsi hosszú százmétereken keresztül hurcolta az úton a szerencsétleneket, akik borzalmas sérüléseket szenvedtek.* A rendőrségen börtönbe vetették őket, majd az este folyamán, anélkül, hogy orvosi segélyben részesültek volna, vagy sebeiket bekötözték volna, ismét tehergépkocsira dobták és az ország belsejébe hurcolták őket. További sorsuk ismeretlen.

Egerben az utóbbi két nap alatt hatvan németet tartóztattak le, köztük *Börsch* főügyészt, *Reindl* helyettes polgármestert, *Wild* hivatali igazgatót és a városi intelligencia több tagját. A letartóztatás oka az, hogy *a letartóztatottak szeptember 22-én, a cseh csapatok visszavonásakor német gondolkodásuknak adtak kifejezést.*

Kröbitztalban a szudétanémet szabadcsapatok egy osztaga kommunistákból álló alakulatot vett körül. A kommunisták menekülni próbáltak, hetet azonban sikerült elfogni. Ezek között *három szovjetorosz volt, akik elmondották, hogy szeptember 16-án indultak el Kievből sokszáz kommunistával, s két külön kocsiban mint túristák utaztak át román területen.* Az elfogott szovjetoroszoknál a legmodernebb cseh fegyverek és kézigránátok voltak.

A cseh hatóságok néhány nappal ezelőtt letartóztatták *Wagner* és *Riedel* német ujságírókat. Az ujságírókat a rendőrségi fogdába szállításukkor, a jegyzőkönyvek tanusága szerint, *egyenruhás cseh rendőrök gumibotokkal és dorongokkal súlyosan bántalmazták.*

ÁRAINK

Cukor, kristály, 1 kg P 1.28

Rizs, japán 1 kg P -.78

Só ..... 1 kg P -.40

Kávé, pörkölt, igen jó minőség ¼ kg P 2.30

SZÖVETKEZETI BOLT

ÁRUHÁZ A HANGYA KÖTELÉKÉBEN

Rákóczi-út 36

A Kansz ujabb lépéseket tesz a köztisztviselők érdekében

A közszolgálati alkalmazottak nemzeti szövetsége most tartotta elnöki ülését, amelyen a budapesti és vidéki tagok nagy számban jelentek meg. *Balásy* Antal ny. államtitkár, országos elnök beszámolt a miniszterelnöknél tett látogatásáról, mely alkalommal *feltárta a köztisztviselők helyzetét és rámutatott legsürgősebb kívánságaikra. Javornitzky* Jenő miniszteri tanácsos, vezértitkár tiltakozott a felvidéki magyarság üldözése ellen *és a hallgatóság zúgó helyeslése mellett a teljes egyenjogúság megvalósítását és a Felvidék visszacsatolását követelte.* Ezután ismertette a fővárosi és vidéki szervezetek részéről beérkezett panaszokat és a közalkalmazottak súlyos helyzetét. *Sürgette ennek az értékes társadalmi rétegnek megsegítését és az árdrágítás és áruelrejtés elleni intézkedések mielőbbi kiadását. Rámutatott arra, hogy az illetménycsökkentő rendelkezések megszüntetésére szükség van,* a továbbiakban pedig felsorolta a köztisztviselő kar többi fontos kívánságait. Igy sürgette a korpótlék visszaállítását, a családi pótlék és lakáspénz rendezését, az Otba reformját, a PK-kölcsön felemelését, a vasuti arcképes igazolvány térítési összegének eltörlését. Hangoztatta, hogy az államnak ezidőszerint olyan szükségletei vannak, amelyeknek kielégítését a nemzet általános biztonsági érdeke követeli, de *indokoltnak tartja honvédelmi szempontból azt is, hogy az illetékesek és a nagyközönség figyelmét a nehéz sorsban élő közalkalmazottakra is felhívják.* Bejelentette, hogy a szövetség részt vett a revíziós nagygyűlésen és *táviratban üdvözölte Hitlert és Mussolinit.*

Neményi Imre felszólalásában feltárta a nyugdíjasok helyzetét és kérte *a szanálási levonás megszüntetését. Zsigmond* Béla a *családvédelem intézményes biztosítását, Kávássy* Béla az *Oti-tisztviselők előlépésének megjavítását* szorgalmazta. *Marczinka* János beszerzési segély, vagy legalábbis *beszerzési előleg* engedélyezését és kertes családi házak építésének előmozdítását kívánta. *Csontay* Győző hangsúlyozta, hogy minden közalkalmazott ismeri a mai komoly állapotokat, de a nehéz viszonyok között is fel kell szólalni *a helyzetjavítás érdekében és az árdrágítás miatt. Javornitzky* Dezső egyes városoknak magasabb lakbérosztályba való sorozását és a javítóintézeti tanszemélyzet kedvezőbb előlépését sürgette. *Wallendumsz* János altiszt hazafias érzésről áthatott beszédben az egybefogás szükségességét hangoztatta.

A felszólalások után az elnöki bizottság elhatározta, hogy *az előterjesztett indítványok alapján a szükséges intézkedéseket megteszi.*

— **Szentgyörgyi István temetése.** Szentgyörgyi **Istvánt,** a magyar szobrászművészet nagy halottját, pénteken délután négy órakor nagyszámu gyászoló közönség kisérte utolsó utjára a Kerepesi-uti temetőben. A megjelentek sorában ott láttuk *Ugron Gábor* ny. minisztert a Művészeti Tanács, dr. vitéz *Haász Aladár* miniszteri osztályfőnökét és dr. *Tihamér Lajos* miniszteri tanácsost a kultuszminisztérium, dr. *Némethy Károly* tanácsnokot és dr. *Pacher Béla* tanácsjegyzőt a főváros képviseletében. Az Iparművészeti Főiskola küldöttségét *Szablya Ferenc*, a Képzőművészeti Főiskoláét *Megyer-Mayer Antal*, a Szinyei-Társaságét dr. *Jeszenszky Sándor* miniszteri tanácsos, a Képzőművészek Országos Szövetségéét *Szentgyörgyvári Gyenes Lajos* vezette. Eljött a társadalmi élet és a művészvilág számos kitünősége, igy *Kisfaludy Stróbl Zsigmond*, *Róna József*, *Réti István*, *Sidló Ferenc*, *Szőnyi István*, *Kallós Ede*, *Glatz Oszkár*, *Burghardt Rezső* és sokan mások. Az egyházi szertartás után *Ugron Gábor*, dr. vitéz *Haász Aladár*, *Megyer-Mayer Antal*, dr. *Jeszenszky Sándor*, dr *Némethy Károly* és *Szentgyörgyvári Gyenes Lajos* mondtak bucsubeszédet. Egyaránt méltatták az elhunytban a nemesszivü embert, az áldozatkész jóbarátot és a magyar művészet egyik legegyénibb képviselőjét, akinek rajongása a tiszta formák, a letisztult arányok iránt példaképpen állhat az uj szobrásznemzedék előtt. A gyászbeszédek elhangzása után a koporsót a főváros által felajánlott *díszsirhelyen* hantolták el. *Özvegy Szentgyörgyi Istvánnéhoz* részvéttáviratot küldött *Hóman Bálint* ny. miniszter is, a *magyar Corvin-lánc és a magyar Corvin-koszoru tulajdonosainak testülete nevében.*

— **Két kisfiu halálos szerencsétlensége.** Debreceni tudósitónk jelenti: Pénteken délután a napközi otthonból hat gyermek kézikocsival és zsákokkal ment el *Polgári István* földbirtokos házába, aki ingyen szalmát ajánlott fel az intézetnek. Amikor a gyermekek a zsákokat megtöltötték és a kézikocsival a Nap-utcán elindultak, közéjük robogott a villamos sineken a helyiérdekü vasut teherszerelvénye. A mozdony *elütötte és mintegy tiz méterre tolta maga előtt Szatmári Zsigmond tizenkétéves és Oláh Imre tizéves fiut. Szatmári a helyszinén meghalt, Oláh kórházba szállitása közben halt meg.* A vizsgálat megállapitotta, hogy a gyermekek kiséretében egy huszéves felügyelő volt, aki éppen a kapuval veszödött, amikor a szerencsétlenség megtörtént.

— **Halálozás.** Dr. *Grün Gyula* ny. törvényszéki biró 73 éves korában *Budapesten* meghalt. Vasárnap déli tizenkét órakor temetik a rákoskereszturi temetőben.

Dr. *Mérey Kálmán* ny. bencés tanár, cimzetes igazgató, a *Signum Laudis* tulajdonosa, 76 éves korában *Sopronban* meghalt. Szombaton délután temetik.

Losonczi *Losonczy Eleménné* szül. virtsológi *Rupprecht Alice Budapesten* meghalt. Holttestét *Sopronba* szállitották, ahol vasárnap délután temetik a családi sirboltba.

Lébényi Chapó Gyula ny. kuriai biró 75 éves korában *Móron* meghalt. Pénteken temették el

Ágostonfalvi Ágoston Sándor ny. MÁV áll. elöljáró 81 éves korában *Miskolcon* meghalt.

— **Veszedelmes gyári tüz Kőbányán.** Pénteken este félkilenc óra tájban veszedelmes tüz ütött ki Kőbányán, a *Parafakőgyár R.-T.* Noszlopi-ut 2. számu gyártelepén. Az éjjeliőr vette észre, hogy a telep közepén levő emeletes száritóépület kigyulladt. A tüzjelzésre kivonult vitéz *Kiss Lajos* főparancsnok vezetésével a központi, a X-ik, IX-ik és IV-ik kerületi őrség két motoros fecskendővel. Kiderült, hogy az épület első emeletén levő raktárhelyiségben *vagonszámra felhalmozott parafakockák gyulladtak ki.* A tüzoltóság kilenc sugárral támadt a lángokra, az oltás munkálatai azonban nagyon lassan haladtak, mert az izzó parafatömeg az egész épületet füstbeborította. *Kovács Sándor* csővezető tömlőt vitt fel az épület tetejére, s amikor felérkezett, a szél füstöt vágott az arcába, amitől megszédült és *ájultan zuhant a magasból a földre.* Oly szerencsétlenül esett le, hogy *medencecsonttörést és agyrázkódást szenvedett.* A mentők sulyos sérüléseivel a Horthy Miklós-kórházba vitték. Este tiz óra tájban oltották el a tüzet, de a IV. kerületi őrség még az éjszakai órákban is dolgozott az izzó anyag teljes eloltásán.

— **Halálragázolt a gépkocsi egy kisfiut.** Békéscsabáról jelentik: Egy tehergépkocsi *Szeghalom* községben elgázolta *Farkas Mátyás* négyéves fiut, aki koponyaalapi törést szenvedett és *azonnal meghalt.* A vizsgálat megindult.

— **Pusztitó vihar Nápoly környékén.** Nápolyból jelentik: A város környékén rendkivül heves vihar dult. Az ítéletidő nagy károkat okozott, különösen *Fratta, Maggiore* és *Grumonevano* községekben. *Egy ház összedőlt* és romjai alatt *tizenöt ember meghalt.* Idáig csupán három holttestet tudtak felszinre hozni.

— **Keresik a letartóztatott dr. Oláh Béla bűntársait.** A rendőrség — amint megirtuk — letartóztatta dr. *Oláh Béla* ügyvédjelöltet és házasságszédelgési ügyében tovább folytatta a nyomozást. A rendőrség *hivatalos jelentése* szerint a *budapesti* főkapitányság Oláh Béla ügyében *Somogyi Gyula* 31 éves foglalkozásnélküli ügynök, *Kiss Arisztid Zoltán* 36 éves állásnélküli ügyvédjelölt és *Jankovits Tibor* 28 éves ügynök ellen körözést bocsátott ki.

— **Felhivás.** Lapunk mult vasárnapi számához a Török A. és Társa Bankház R. T. (Budapest, IV., Szervita-tér 3.) szines kartonlapon az uj m. kir. osztálysorsjátékra vonatkozó felhivást mellékelt. Tekintettel Török sorsjegyeinek nagy kelendőségére, ajánlatos a sorsjegyet sürgősen megvenni vagy megrendelni, hogy a Török bankház a számokra vonatkozó kivánalmaknak megfelelhessen. Huzás október 15-én kezdődik. Hivatalos sorsjegyárak: Egész 28.—, fél 14.—, negyed 7.—, nyolcad 3.50 pengő. Elérhető legnagyobb nyeremény hétszázezer pengő.

— **Lehangolt, étvágytalan, elfogult embereknél** reggel felkeléskor egy pohár természetes **„Ferenc József"** keserüviz megszabaditja az emésztőcsatornát a felgyülemlett erjedő és rothadó anyagoktól s az emésztőszervek további működését előmozditja. Kérdezze meg orvosát.

LEGUJABB

Szigoru hangu lengyel jegyzék Csehországhoz

Varsó, szept. 30. (Magyar Távirati Iroda). Hivatalosan közlik: A szeptember 21-i lengyel jegyzékre adott cseh válasz sem szeptember 29-én, sem 30-án reggel nem érkezett meg. A válaszjegyzéket a prágai külügyminisztérium csak 30-án délután egy órakot juttatta el a prágai lengyel követhez, aki repülőgépen azonnal Varsóba küldte.

Meglepő és váratlan az a mód, ahogyan a cseh kormány a lengyel jegyzékre felelt. A cseh válaszjegyzék csak általánosságban mozgó kijelentéseket tartalmaz és a cseh kormány abban el akarja háritani előzőleg tett határozott igéreteit. Igen sajnálatos, hogy a cseh kormány ilyen nagyfontosságu ügyben, félreértve a lengyel kormány nyugodt magatartását, aláértékeli a világosan és határozottan fogalmazott lengyel követeléseket.

A cseh kormánynak ez a váratlan magatartása hozta magával, *hogy a lengyel kormány a mai napon azonnal válaszolt a cseh jegyzékre és ujból világosan és pontosan megfogalmazta jogos és megokolt követeléseit tescheni Szilézia területére.* A jegyzékben foglalt követelések nemteljesitésért a felelősség egyedül a cseh kormányt terheli.

A lengyel jegyzéket Varsóból külön repülőgép vitte Prágába, ahova este 10 óra 07 perckor érkezett meg. A repülőtérről a jegyzéket azonnal a prágai külügyminisztériumba továbbitották.

A lengyel jegyzéknek nem volt ultimátum jellege

Prága, szept. 30. (Havas.) Egyes értesülések szerint a teschenvidéki lengyel kisbbségek ügyében este átadott lengyel jegyzéknek *nem volt ultimátum jellege, mint hirekszelték, hanem csak azt követelte, hogy a cseh katonaság a lehető legrövidebb időn belül üritse ki a tescheni területet.*

Megjegyzendő, hogy ez a lengyel jegyzék Csehországhoz már a harmadik szeptember 22-ike óta, amikor Lengyelország felmondta az 1925. évi csehlengyel kisebbségi szerződéseket. Tegnapelőtt a varsói kormány azt követelte, hogy *mielőtt tárgyalásokat kezdenének, amint Prága javasolta, Csehország üritse ki a tescheni területet.* (MTI.)

Hull amerikai külügyminiszter nyilatkozata

London, szept. 30. (Magyar Távirati Iroda.) Hull külügyminiszter Washingtonban a *következőket mondta* a sajtó képviselőinek a *müncheni megegyezésről:*

— Ami a közvetlen békeeredményeket illeti, talán felesleges mondanom, hogy *rendkivül erős megkönnyebbülés érzését nyujtják.* Reméljük, hogy azok a hatalmak, amelyek a békés és rendezett nemzetközi viszonylatok elvei mellé álltak, *kettőzött erőfeszitéssel fogják ezeket az elveket az egészséges gazdasági alapokon nyugvó fejlődés érdekében alkalmazni.*

A külügyminiszter hozzátette, hogy nem kiván véleményt nyilvánitani azoknak az ellentéteknek érdemi vonatkozásairól, amelyek a négyhatalmi egyezményt megelőzték.

Az államtanács köszönete Daladiernak

Párizs, szept. 30. (Havas.) Az államtanács este hat órakor ült össze. Az ülést Lebrun elnök nyitotta meg és tolmácsolta az egész ország hálaérzelmeit Daladier miniszterelnöknek nagyszerü hazafiságáért és bátorságáért, amellyel sikeresen teljesitette kényes és sulyos feladatát.

Ezután Daladier ismertette a müncheni tanácskozások lefolyását és az európai béke fenntartását biztositó megegyezés létrejöttét.

Az államtanács egyhanguan csatlakozott a köztársasági elnök szavaihoz, amelyekkel üdvözölte Daladiert és a legmelegebben megköszönte Franciaország és a béke érdekében végzett hatalmas erőfeszitését.

Minisztertársai nevében *Chautemps* helyettes miniszterelnök köszönte meg a miniszterelnök fáradozását.

Daladier köszönetet mondott az elismerésért és méltatta Bonnet külügyminiszter érdemeit.

A kormány elhatározta, hogy keddre összehivja a kamarát és a szenátust. Kedden délelőtt először minisztertanács lesz, utána pedig államtanácsot tartanak. (MTI.)

A Népszövetségnek legkomolyabb figyelmét a békéltetésre kell forditania — mondta Tánczos Gábor magyar kiküldött

Genf, szept. 30. De Valera (Ir szabadállam) elnöklésével a népszövetségi közgyülés nyilvános ülése pénteken elfogadta a fegyverkezés korlátozásáról, a légi bombázás elleni védekezésről és a menekülteknek nyujtandó nemzetközi segélyezésről készült jelentéseket, majd az *egyességokirat reformjára vonatkozó jelentéseket* tárgyalta. *Elfogadta a 16-ik szakaszról, a békeszerződéseknek az egyességokirattól való elválasztásáról szóló jelentéseket,* azután a 11-ik szakasz módositásával kapcsolatos jelentésnél felszólaltak a lengyel, a magyar, a román, a jugoszláv és a bolgár kiküldöttek. Előbb a lengyel kiküldött szólt a javaslat ellen, azután *Tánczos Gábor* magyar delegátus beszélt és többek között ezeket mondta:

— Hosszu évek óta a magyar delegáció mindig azt az elvet vallotta, hogy *ahhoz, hogy a nemzetek szövetsége a béke fenntartásához hozzájáruljon, legkomolyabb figyelmét a békéltetés és a viszályokat megelőző szerepének kell hogy szentelje.* A magyar kormány számtalanszor hangsulyozta, hogy az egyességokirat megtorló rendelkezéseinek egyensulyban kell lenniök az egyességokirat többi rendelkezéseivel, mint amilyenek: a *11., 13. és 19. szakaszban foglaltak,* amelyek *békés eszközökkel* és a *megegyezés utján* helyezik kilátásba a vitás kérdések rendezését és lehetőségeket nyujtanak *olyan helyzetek orvoslására, amelyeknek fenntartása* a békét veszélyeztetné. Az egyességokirat teljes, feloszthatatlan egységet alkot és rendelkezései egymással szorosan összekapcsolódnak. Ha tehát a 11. szakasz első pontjára vonatkozólag eltérnénk az egyhanguság elvétől és ugyanakkor ugyanezt az elvet fenntartanók a többi szakaszra vonatkozólag, az egyességokirat egész szerkezeti egyensulyát bontanók meg.

Névszerinti szavazás volt ezután s mivel *két állam — Lengyelország és Magyarország — a javaslat ellen szavazott,* egyhanguság hiányában a *javaslat tárgytalanná vált.* A közgyülés végül elfogadta *Negrin* ajánlatát a köztársasági spanyol kormánynak a külföldi önkéntesek harctérről való visszavonása tárgyában. Az elnök záróbeszédében felhivta a figyelmet a *kisebbségi kérdés elhanyagolásának veszélyére.*

SZINHÁZ ÉS ZENE

Az orvos dilemmája

Shaw Bernard komédiája a Vigszinházban

Shaw Bernard az orvosokkal kötődik a Vigszinházban felujitott komédiájában. „Az orvos dilémmája" tulajdonképen kegyetlen darab, mert gondolkozni kényszeriti a nézőt. Orvosokat vonultat fel a szinpadon és a komoly vita tárgya az, hogy az orvos megmentse-e annak az erkölcstelen betegnek életét, aki tulajdonképen nem érdemli meg azt? A szindarabok az életnek semmiféle problémáját sem tudják megoldani és Shaw is csak szellemesen játszik a halálos kérdéssel. Illik rá a budapesti humoros jelző: „Istenáldotta rossz ember", aki a tehetségével is visszaélve, mindent szatirizál. Egy tehetséges festő furcsa jellemében a bohémséggel védelmezi apróbb erkölcstelenségeit. Előttünk a szinpadon hal meg, de haldoklásában s még a halála után is bosszantja az orvost, aki szerelmes a feleségébe. Kevés cselekményt sok szóval tárgyal és fárasztaná a közönséget, ha a szinészek kitünő összjátéka nem mulattatna. A darab elején majdnem egy óráig, semmi sem történik, és a beszédművészet magas iskolájában gyönyörü felvonulást rendeznek *Beregi Oszkár,*

MA premier **Kölcsönkért Sekszpir** Komédia
NAGY BOHOZATREVŰ

— **A Frontharcos Szövetség Országos Elnöksége** most tette közzé az augusztus folyamán felvett uj szövetségi tagokról elkészült statisztikáját az uj tagok katonai rang és vallásfelekezeti megoszlására vonatkozóan. A Szövetség tagfelvételi bizottsága és szervezési osztálya által elkészitett statisztikai adatok a következők: az 1938. évi augusztus folyamán felvételre jelentkezettek száma 2979, ezek közül felvétetett 1749. A felvettek közül tiszti állományu 173, altiszti állományu 624, legénységi állományu 952. Felekezeti megoszlás szerint felvétetett 1075 római katolikus, 612 protestáns, 34 izraelita és 28 egyéb vallásfelekezetü frontharcos. A Frontharcos Szövetség Országos Elnöksége egyben figyelmeztetéssel fordult a Szövetség tagjaihoz. Felhivja őket, hogy a szövetségi átigazolások során kibocsátott uj (háromrészes) szövetségi igazolványt minden szövetségi tag *állandóan hordja magánál*, mert a Szövetség megbizottai *a frontharcos jelvényviselőket igazoltat..' fogják*. Ha a szabályszerü szövetségi igazolványt felmutatni nem tudják, ellenük — jogosulatlan jelvényviselésért haladéktalanul eljárást indit. A Frontharcos Szövetség — most, amikor tagjainak szolgálatát a Haza érdekében felajánlotta a Legfelsőbb Hadurnak — fokozottan kiván őrködni, hogy a Frontharcos Szövetség jelvényét illetéktelenek ne bitorolhassák. A Frontharcos Szövetség egyuttal felhivja a kereskedőket, hogy kirakataikból a Szövetség jelvényét vegyék be, mert annak használatát a tűzharcos-törvény kifejezetten eltiltja.

— **Légoltalmi kihágásból — letartóztatás.** A főkapitányság letartóztatta *Mayer Dávid* 54 éves ügynököt, aki a Pozsonyi-ut 12. számu házban lakik, mert a csütörtöki légvédelmi riasztás alatt a Szent István-körúton sétált, a rendőr felszólítására sem volt hajlandó valamelyik kapu alá bemenni és megtagadta az igazolást. *Amikor a rendőr elő akarta állitani, Mayer Dávid mellbeütötte.* A letartóztatás oka hatósági közeg elleni erőszak.

— **Az Ujlaki-Hegyvidéki Egyesületnek** október 1-ére, szombaton este 8 órára tervezett vacsoráját *elhalasztották* és a meghivott székesfővárosi vezető személyiségek kivánságára a *jövő hét utolsó napjainak egyikén* tartják meg. A vacsora ujabb időpontjáról kellő időben közlést adnak ki.

— **Kispest város képviselőtestületének rendkivüli közgyülésén** dr. Haller József volt nemzetgyülési képviselő inditványára hálásan vették tudomásul, hogy a nagyhatalmak figyelembe vették a magyar érdekeket is, egyben a közgyülés teljes bizalmáról biztositotta *vitéz Imrédy Béla* kormányát.

— **Autobuszjárat Budapest és Szeged közt.** Budapest és Szeged között október 2-ikától kezdve ismét naponta közlekednek autobuszjáratok. Az autobusz Budapest Mussolini-térről délután félöt órakor, Szegedről pedig félnyolc órakor indul. A menetjegy 9.30, a menettérti jegy 17.50 pengő.

— **Házasság.** *Juhász Erzsébetet* (Pécel) eljegyezte *Bosnyák Imre* (Budapest). (Minden külön értesités helyett.)

Nagy Ilonka és *Tichy Ferenc* október 1-én d. u. ½5 órakor tartják esküvőjüket a rákosszentmihályi róm. kat. templomban. (Minden külön értesités helyett.)

Helmeczy Klára és dr. *Gaál Géza*, a nagykállói áll. elme- és ideggyógyintézet orvosa folyó évi október hó elsején, délután 5 órakor tartják esküvőjüket a nagykállói református templomban.

Groff Etelka és dr. *Sulyok Dezső* gyógyszerész szombaton este háromnegyedhét órakor tartja esküvőjét a Ferdinánd-téri Boldog Margit-plébániatemplomban.

AZ IGAZI FÉSZEK

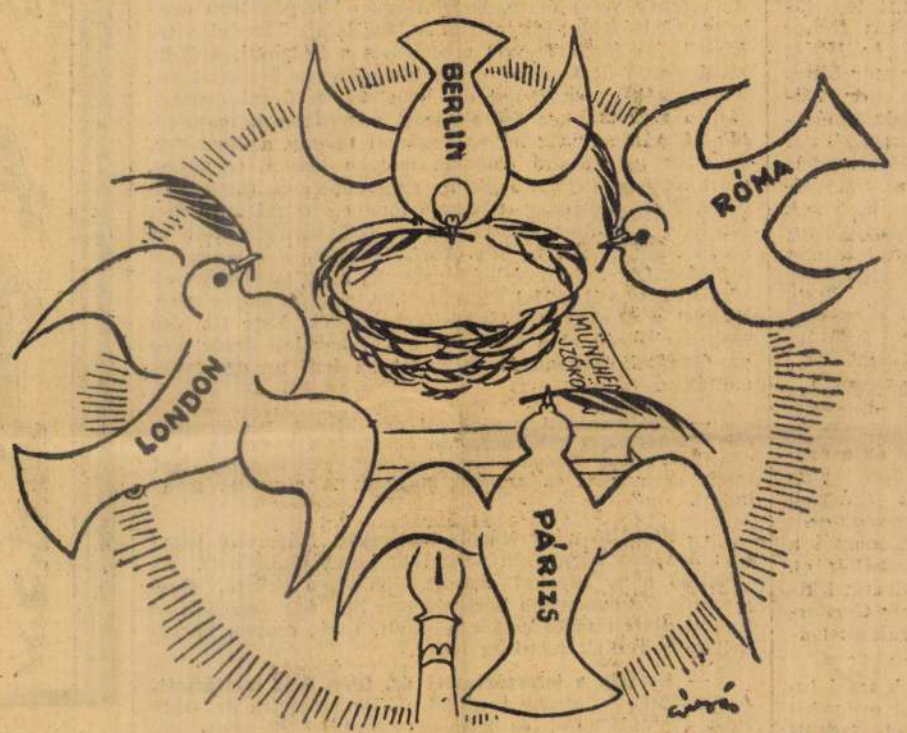

(Gáspár Antal rajza.)

— **Adományok a Horthy Miklós Nemzeti Repülőalapra.** A *Richter Gedeon vegyészeti gyár r.-t.* tisztviselői kara a *Pesti Hirlap* utján 445 pengő 82 fillért juttatott a *Nemzeti Repülőalapra*. — A belügyminiszter alá rendelt *Pest-Pilis-Solt Kiskunvármegyei számvevőség tisztikara* szeptemberi fizetésének egy százalékát felajánlotta a *Horthy Miklós Nemzeti Repülőalapra*. — *Illés Imre kajnádpusztai* földbirtokos 3000 pengőt adományozott a *Horthy Miklós Nemzeti Repülőalapra*. — A *biharkeresztesi* járás *leventeoktatói kara* elhatározta, hogy egyhavi fizetésének öt százalékát adja a *Nemzeti Repülőalapra*.

— **Légvédelmi kihágási büntetések.** A VII. kerületi rendőrkapitányság rendőrbirája *P. G.* kereskedőt, *Ny. R.-né* háztartásbeli nőt és *M. F.-et* öt-öt napi elzárásra itélte légvédelmi kihágás miatt. *O. B.* cipészt három, *Sz. P.-né* lapárust pedig egy napi elzárásra itélték. *K. P.* kereskedőt ötven pengő pénzbüntetésre, *Sz. L.* postagépkocsivezetőt két napi elzárásra, *S. I.* kereskedőt kétszáz pengő pénzbüntetésre, *J. J.* kereskedőt száz pengő pénzbüntetésre, dr. *K. B.* orvost száz pengő pénzbüntetésre itélték a *világitási szabályok megszegése miatt*. Az elitéltek felebbeztek. A közeli napokban kerülnek a rendőrbirák elé azok, akik csütörtök délután, a váratlan légiriadó idején, a légoltalmi intézkedéseknek nem tettek eleget.

Asztaldiszités

Uj asztaldisz: kristálypohár,
Friss vizzel szinültig tele,
És benne üdén mosolyog
A piros rózsa levele.

— „Az igazi asztaldisz szerintem"
Szól János bácsi, — „más mi lenne,
Kristálypohár, de szinig — borral,
Az se baj, ha nincs virág benne!"

(—kas.)

— **Hivatalból gondoskodnak a kerületi elöljárók a fegyvergyakorlatra bevonultak családtagjainak segélyezéséről.** Szendy Károly polgármester pénteken a következő hirdetményt bocsátotta ki: „A honvédelmi miniszter a fegyvergyakorlatra vonult legénység itthon maradt és erre rászoruló családtagjainak segélyezését rendelte el. A rendelet szerint a segély a feleség és minden tizenhat éven alüli gyermek részére folyósitható. A segély összege a feleség után havi 15 pengő, a gyermekek után fejenként 10 pengő. A *gyermektelen feleség* részére csak *kivételesen* állapitható meg segély akkor, ha *betegsége vagy más ok miatt keresetvagy munkaképtelen*. A családjuk segélyezéséért jelentkező bevonultak összeirását a katonai hatóságok végzik. A katonai hatóságok által elkészitett névjegyzéket Budapesten a kerületi elöljárók kapják meg. A *kerületi elöljárók* megállapitják, hogy a bevonultak családtagjai a segélyre valóban rászorulnak-e, megállapitják a segély összegét és *intézkednek a segély kiutalása iránt is*. A segélyre jogosult családtag szeptember 1-től kezdődően kapja a segélyt akkor, ha eltartója szeptember 15-ike előtt kezdte meg a fegyvergyakorlatot. Ha pedig szeptember 15-ike és 30-ika közötti időben vonult be, a segély szeptember 15-ikétől kezdődően jár. A kerületi elöljárók a segélyre jogosult családtagok összeirásáról, a segélyre való jogosultság megállapitásáról és a segélyek folyósitásáról *a családtagok jelentkezése nélkül gondoskodnak*. A segélyre jogosult családtagok tehát *segélyezésük ügyében a kerületi elöljáróságokon ne jelentkezzenek*."

— **Emlékezzünk...**

Október 1.

1916 *A cs. és kir. kassai 34. gyalogezred a brody-i csatában a 27. hadosztály kötelékében harcolt. A 27. hadosztály előző nap Jasionowtól délre kénytelen volt az orosz tulerővel szemben meghátrálni. Az oroszok tovább akarták folytatni sikeres támadásaikat, e célból nagyobb erőket helyeztek készenlétbe a Jakowtól északra fekvő erdőkben. A 34. kassai gyalogezred két német ezreddel együtt ellentámadásba ment át. A másnap reggelig tartó heves és elkeseredett harcokban sikerült a 27. hadosztály régi állásait visszafoglalni.*

*

A cs. és kir. eperjesi 32. tábori vadászszázlóalj az 1916. évi brzezany-i csatában az 55. honvédhadosztály kötelékében harcolt. Ezen a napon a Ceniowka patak menti állásunk jobbszárnyán az ellenség betört. Deák Lajos tartalékos zászlós, bár az előző napon szakaszával sulyos pergőtüzben állván, nagy veszteségeket szenvedett, rendületlenül tartotta előretolt állását, ahonnan az ellenség fentebb emlitett betörését látta. Nagy lendülettel támadásra indult. Az ellenséget a veszélyeztetett pontról kiverte. Innen ujból visszatért előretolt állásába és azt kitartó hősiességgel védte.

*

A cs. és kir. 44. gyalogezred az 1916. évi brody-i csatában a 31. hadosztály kötelékében harcolt. Ezen a napon az ezred 5. százada különösen kitüntette magát a 34. és 67. gyalogezredek elvesztett állásainak visszafoglalására irányuló sikeres ellentámadásban.

— **Gyomor-, bél-, vese-, máj- és epehólyagbetegek** szivesen isznak reggelenként egy-egy pohár természetes **„Ferenc József"** keserüvizet, mert annak hashajtó hatása gyors és biztos, igen enyhe s ezért nagyon kellemes. Kérdezze meg orvosát.

Késői találkozás

Irta John Kempton

A vasuti kocsi fülkéjében két utas maradt. Egy férfi és egy nő. A vonaton találkoztak életükben először. Amint szembenéztek, mindketten ugy érezték, hogy már évek óta vártak erre a találkozásra. A férfi sok nővel találkozott életében, de nem volt köztük egyetlenegy se, akiben álmainak nőalakjára ismert volna rá. A nő sem volt már fiatal és eddig férfi nem tudta a szivében azt a meleg érzést felkelteni, amit most érzett. Mindketten tudták, hogy a találkozás végzetszerü. És mindketten fájdalmas keserüséggel érezték azt is, hogy... későn találkoztak.

A férfi gazdag gyáros volt, aki a munkájának élt és a családi otthon tisztasága szentség volt számára. A házassága *„tévedés"*-nek bizonyult, de azért korrekten, hüséggel kitartott az adott szó mellett és szerette két kis gyermekét. A nő öt évvel fiatalabb férfinak volt a felesége, de az ura léhasága sem tudta a szigoru becsület és kötelességtudás utjáról letéríteni. Igaz, hogy erre nem volt sok alkalma, mert szükös viszonyok közt éltek és a háztartás sulyos gondja nehezedett a vállára.

Nem volt regényes hajlamu sem a férfi, sem a nő. A férfi fontos üzleti tárgyalásról utazott haza és esze ágában sem volt uti kalandokra vadászni. De most mindketten szinte lázas érdeklődéssel figyelték egymást.

Egyikük sem gondolt arra, hogy barátkozzék, sőt önmaguknak sem szivesen vallották meg, hogy szinte leküzdhetetlenül vonzza egymáshoz valami titokzatos, az első látásra támadt érzés, amilyent addig sohasem éreztek. Ott ültek egymással szemben, némán egymásra nézve. A fülke lámpája homályos fényre volt beállitva.

Éjszaka volt, de egyikük sem tudott aludni.

„Beérném azzal — gondolta magában a nő —, ha egy napot, reggeltől estig az ő társaságában töltenék. Ezzel nem vétenék senki és semmi ellen. Csak beszélni szeretnék vele, a hangját hallani, a gondolkodását megismerni. Egymás mellett ülnénk, ő elmesélné az élete történetét, én magamról beszélnék... azután elválnánk örökre."

„Táviratozhatnék haza — gondolta a férfi —, hogy egy nappal később érkezem. Vele tölteném a napot... Nem történne semmi sem, ami miatt hazudnom kellene, amit szégyelnék, ha az asszonnyal szembenézek... Az arca hihetetlenül hasonlit a hollandi festő képéhez, amelyik a dolgozószobám asztalán áll..."

„Nem lehet... nem szabad! — gondolta a nő —. Nem bizom magamban... Egy percet sem szabad vele töltenem. Hiába mondom, hogy csak beszélgetnénk... Nem lehet! Az ilyen találkozás kiszámithatatlan. Más az álom és más az élet. Az álom a legteljesebb szabadság, a korlátlan boldogság. Az élet... kötelesség, az adott szó szentsége... önvád, gyalázat. Nem szabad, nem lehet!"

„Azt igyekszel magaddal elhitetni — gondolta a férfi —, hogy minden szabad, mert az egész életed csak munka és robot volt és mert félsz, hogy végleg lekésel egy percnyi igazi boldogságról? Ez önámitás! Mások is dolgoznak, másoknak is vannak vágyaik, keserü perceik, de az nem jogcim..."

A nő lehunyta szemét, de nem tudott elaludni. Félálomban gondolta magában:

„Felállok, odamegyek hozzá, melléje ülök, beszélek hozzá... A vonat meg fog állni, leszáll és soha többé nem fogom látni."

De felriadt, látta, hogy a férfi mereven nézi. Mindketten elforditották egymásról a tekintetüket.

„Nem birom már az idegfeszültséget — gondolta a nő —, felállok, világosra állitom a lámpát. Jobb, mint ez a sejtelmes félhomály, ez a *hangulatvilágitás*."

De nem mert a helyéről felkelni.

Azután mégis felállt és *„világos"*-ra forditotta a lámpa szabályozóját. Szótlanul visszaült a helyére. A lámpa teljes fénye élesen megvilágitotta a fülkét, az arcuk már nem titkolhatta el a gondolataikat. A férfi arca sápadt volt, a nő hirtelen elpirult, amint a teljes világitás a szemébe vágott.

Egymásra néztek.

Nem ismerték egymást, még egy szót sem váltottak, de a tekintetükben hirtelen fellobbant valami, mint amikor régi, jó ismerősök... barátok... néznek egymással szembe. Az asszony kinézett a sötét éjszakába. Azután a retiküljéből cigarettát vett elő. A férfi nem ugrott oda, hogy az öngyujtóját odakinálja, a nő gyufát vett elő, azzal gyujtotta meg a cigarettát.

„Elég... Nem gondolok többé rá... — gondolta magában. — Nincs értelme ennek az önkinzásnak."

„Nem nézek többé oda. Fáradt vagyok, tulcsigázott idegek játéka az egész, — gondolta a férfi. — Mindent eltulozva látok. Végezni kell ezzel!... El kell döntenem, hogy mit akarok? Igen vagy nem? Nos, hát nem! Későn találkoztunk, nagyon későn..."

Behunyta a szemét, számlálni kezdett, százig, ezerig, azután abbahagyta. képtelen volt elaludni. De kissé mégis elszunnyadt és azt álmodta, hogy odaült a nő mellé, megfogta a kezét és... Ujra felriadt.

A nő ébren volt, szembenézett vele, ugyanazzal a komoly, elmélyedő tekintettel, mint kezdettől fogva. És ezt gondolta magában:

„Vége... Késő..."

A vonat lassitott, közeledett az állomáshoz, ahol a férfinak le kell szállnia, majd begördült a pályaudvarra. A férfi felállt, levette a hálóból az utitáskáját és lassan kiment a folyosóra. Még csak nem is nézett vissza. Leszállt. A nő pedig ugy nézett utána, ahogy az ember egy ismeretlen után néz. A vonat tovább indult. A nő végigsimitotta a homlokát, hátradőlt a párnára és lehunyta a szemét. Lassan elaludt és álmodni kezdett... Az álom ott folytatta, ahol az élet abbahagyta.

A légvédelmi esküvő

A London melletti Gillinghamben megtartották az első légvédelmi esküvőt a légvédelmi intézkedések népszerűsítésére.

Bemutatjuk a boldogságtól sugárzó arcú vőlegényt, menyasszonyt és a vidám vendégsereget.

Húszezren tüntettek Újpest nagyszabású hazafias tömeggyűlésén

Csütörtökön este nagyszabású hazafias gyűlést tartottak Ujpesten. Félhétkor kezdődött a gyűlés a városháza előtti téren, ahová mintegy *húszezer ember* vonult fel. Üzemek, gyárak, társadalmi egyesületek töltötték meg a teret, de ott voltak a frontharcosok, a leventék és a cserkészek képviselői is. A városháza kivilágított erkélyén gyűltek össze a helyi előkelőségek: *Pohl* Sándor, Ujpest polgármestere, *Tóth* Gyula főkapitányhelyettes, *Csik* János apátplébános, országgyűlési képviselő, *Boconádi-Szabó* Imre és *Lovászy* Gábor főszolgabíró, aki Pest vármegyét képviselte.

Lobogó fáklyafény mellett, lelkes hangulatban kezdődött meg az ünnepi gyűlés, amelyet a Hiszekegy vezetett be. *Kincses* István, a Frontharcos Szövetség ujpesti társelnöke nyitotta meg a hazafias gyűlést.

— *Nem vagyunk háborúra usztók, amikor tehát mégis követeljük a véráztatta Kárpátokhoz jussunkat, akkor csak azt kívánjuk, ami a miénk volt. Igazságot kérünk Magyarországnak és tántoríthatatlanul hiszünk ennek az igazságnak a diadalában.*

Az ifjúság nevében *Töttössy* Ernő beszélt.

— A magyar ifjúság a kolduskenyeret — mondotta beszédében —, meg akarja felezni véreivel, akik a Kárpátok alján élnek. Húsz évig vártunk, de most az átkozott „békeszerződés" papírrongyát szemébe vágjuk Benes úrnak. *Követeljük a Felvidéket!*

Utána *Uhl* Lajos asztalos, a munkásság nevében beszélt.

Rákossy Zoltán Ujpest társadalma nevében mondott beszédet, majd felolvasta a gyűlés határozati javaslatát. Ezután Magyarország kormányzójának, Hitlernek, Mussolininak és Moscicknek küldendő üdvözlő táviratok szövegét olvasta fel az egybegyűltek előtt.

A Himnusszal ért véget a nagygyűlés. Az ujpesti utcákat a késő esti órákig elözönlötte a hazafias munkásság lelkesen tüntető csapata.

Október elsejétől 16 és 24 filléres papírszakaszjegyek lesznek a BSZKRT összes vonalain

A 6-os, 10-es és 66-os villamosvonalakon kipróbálta a BSZKRT vezetősége a 16 és 24 filléres papírszakaszjegyeket. Ettől az intézkedéstől azt várta az igazgatóság, hogy így *megszünik a villamosok kisszakaszos túlzsúfoltsága*, mert aki két, illetve három kisszakasztávolságra utazik, a hátsó kocsikon papírjegyet válthat. A számítások igazolták az igazgatóság kísérletét, amiért is elhatározták, hogy *október 1-étől, egyelőre próbaképpen, valamennyi villamosvonalon bevezetik a 16 és 24 filléres szakaszjegyek rendszerét.* A BSZKRT ettől az újítástól nemcsak azt reméli, hogy a tolongás megszünik, hanem azt is, hogy ennek következtében *a forgalom lényegesen meggyorsul.*

—

— **Diósgyőr-Vasgyár új temploma.** A diósgyőr-vasgyári új templomot, újjáépített orgonát, a két új harangot s a gyülekezeti házat október 9-én szenteli fel s adja át rendeltetésének dr. *Domján* Elek tiszakerületi püspök.

— **Kormányzói elismerés.** A kormányzó az iparügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy *Somkuti* István filmoperatőrnek a magyar filmügyek terén szerzett érdemeiért elismerését tudtul adják.

Öngyilkosság nikotinoldattal Debrecenben

Debrecenből jelentik: *Papp* János 72 éves dohánybeváltási ellenőr, aki az utóbbi napokban *idegesen viselkedett*, csütörtökön délelőtt a lakásán *félliter nikotinoldatot ivott meg és azonnal meghalt.*

—

Betörtek a MAV-gépgyárba

A szerdáról csütörtökre virradó éjszaka betörtek a MÁV gépgyár Delej-utca 51. számú házban levő irodájába, ahonnét a páncélszekrényből ezer pengőt raboltak el.

—

— **Az Ujságírók Szanatórium Egyesülete közgyülése.** Az Ujságírók Szanatórium Egyesülete október 9-én, vasárnap délelőtt 11 órakor az Otthon Írók és Hírlapírók Köre helyiségében (VII., Erzsébet-körút 9.) tartja 28. évi rendes közgyülését. A tárgysorozaton szerepel az igazgatóság évi jelentése, az 1937. évi számadások és a vele kapcsolatos javaslatok, az alapszabályok 11. §-ában körülírt járulékok megállapítása az 1938/39. költségvetési évre, továbbá az alapszabályok 18. §-a I. cím 6 pontjának és a 18. §. II. cím 1. és 4. pontjainak módosítása, illetve kiigazítása, végül az elnökség, igazgatóság és felügyelőbizottság megválasztása és az indítványok.

Napirend

1938 SZEPTEMBER 30, PÉNTEK
Róm. kat.: Jeromos ea. — Protestáns: Jeromos.

A nap kel 5 óra 40 perckor, nyugszik 17 óra 27 perckor, a hold kel 12 óra 27 perckor, nyugszik 21 óra 34 perckor.

Nyitvalevő múzeumok: Országos Magyar Történeti Múzeum (Múzeum-körút 14—16.) történeti, régészeti és éremtára 9—½2. — Iparművészeti Múzeum (Üllői-út 33.) 9—½2. — Néprajzi Múzeum (Könyves Kálmán-körút 40.) 9—½2. — Országos Magyar Természettudományi Múzeum (Múzeum-körút 14—16.) Állattára, ásvány- és őslénytára 9—½2. — Növénytára (Akadémia-utca 2.) 10—1. — Országos Magyar Szépművészeti Múzeum (Aréna-út 41.). Antik és modern eredeti szoborgyüjtemény. Gipszmásolatgyüjtemény. Grafikai kiállítás 9—¾2. — Új Magyar Képtár (Andrássy-út 69.) 9—¾2. — Magyar Történelmi Képcsarnok (Akadémia-utca 2.) 10—1. — Országos Levéltár (Bécsikapu-tér 4.) 9—½2. — M. Kir. Mezőgazdasági Múzeum (Városliget, Széchenyi-sziget) ½10—1. — Közlekedési Múzeum (Hermina-út 16.) 9—1 és ½3—5. — Magyar Tudományos Akadémia (Akadémia-utca 2.) Goethe- és Vörösmarty-szoba 10—12. — Erzsébet királyné emlékmúzeum (Királyi palota) 9—¼4. — Ráth György Múzeum (Vilma királynő-út 12.) 9—½2. — Királyi Várpalota termei megtekinthetők 9—4. — Országháza termei megtekinthetők 9—4. — Tudományegyetemi növénykert (Romanelli-utca 25.) 8—12 és 2—6. — Aquincumi Múzeum (Szentendrei-út 7.) 9—12 és 3—6. — M. Kir. Hadimúzeum (Vár, Bástyasétány 40.) 9—1 óráig.

Nyitvalevő könyvtárak: Fővárosi nyilvános könyvtár (Reviczky-utca 1.) 9—7. — Országos Széchenyi-könyvtár (Múzeum-körút 14—16.) 9—2. — Akadémia könyvtára (Akadémia-utca 2.) 3—7. — Statisztikai könyvtár (Keleti Károly-utca 5—7.) 8—2 és 3—6. — Pedagógiai könyvtár (Mária Terézia-tér 8.) 9—2 és 5—8. — Technológiai könyvtár (József-körút 6.) 5—8. — Kereskedelmi és Iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6.) 9—12. — Iparművészeti könyvtár (Üllői-út 33.) 9—½2. — Vakok könyvtára (Ida-utca 5.) 8—12 és 2—5. — Egyetemi könyvtár (Ferenciek-tere 5/a) 8—8 óráig.

Nyitvalevő kiállítások: Országgyűlési Múzeum (Országház, XVII. kapu) 1914—1924 tíz év politikai története 9—2. — A Szépművészeti Múzeumban (Aréna-út 41.) Lord Rothermere gyüjteményének válogatott képeiből rendezett kiállítás 9—½2. — A Nemzeti Szalónban (Erzsébet-tér) a 89. csoportkiállítás 9—5. — A Műterem képzőművészeti kiállítások (Kossuth Lajos-utca 12.) Kubassné E. Margit és Kubass Árpád festőművészek gyüjteményes kiállítása 9—6 óráig.

—

Újabb adományok a Nemzeti Repülő Alapra

A *Magyar Ujságirók Egyesülete* útján a *Trieszti Általános Biztositó Társulat* és leányvállalatainak budapesti tisztviselői 472.20 pengőt, a *Generali Sport Club* 50 pengőt, a *Közdagdasági Közlemények* pedig 100 pengőt adományoztak a Horthy Miklós Nemzeti Repülőalapra.

BÚTORT legjobban
BOG-MIL bútorház **Vilmos cs.-út 43**
vásárolhat! Hálók, ebédlők, kombinált bútorok, nagy választékban, mérsékelt árakon

TALÁLKOZÓ

A marosvásárhelyi r. k. főgimnázium öreg diákjainak baráti köre igen fontos tárgysorozattal 1938. évi október 4-én (kedden) a Gül Baba-étteremben (Margit-körút 2.) esti 7 órai kezdettel összejövetelt tart.

A volt m. kir. 29. honvéd és népfelkelő gyalogezred tisztjei és tisztjelöltjei minden hónap első szombatján, tehát október 1-én, Budán a Várkert-kioszk-kávéházban (Ybl Miklós-tér) bajtársi összejövetelt rendeznek. A tárgysorozaton felmerülő több fontos eszme megvitalása végett kérik a bajtársakat, hogy okvetlenül megjelenni szíveskedjenek.

A volt 7-es Vilmos-huszárok bajtársi köre értesíti tagjait, hogy október 1-én, szombaton este nyolc órakor a Lyra Söröző különtermében (Király-utca 59/b.) összejövetelt tart.

A volt m. kir. nagyszebeni 23. honvéd gyalogezred volt tisztjei bajtársi összejövetelüket október 8-án este 8 órakor tartják a Csákodi-étterem (VIII., József-utca 26.) külön helyiségében.

Magyar Köztisztviselők Szövetkezete
és a
Hangya Szövetkezet
budapesti és budapestkörnyéki árudái, valamint a
Baross Szövetség
által kijelölt kereskedők
a mai naptól kezdve
alábbi cikkeket a megjelölt árakon árusitják

Budapesti árak:

1 kg zsir ..... P 1.90	1 kg rizs, japán .. P -.78
1 kg sózott szalonna P 1.85	1 kg só ..... P -.40
1 kg cukor, kristály P 1.28	1 kg kávé, pörkölt, középminőség .. P 9.20
(Vidéken P 1.32)	

Csapdával lopta ki a leveleket a postaládából

Az utóbbi időben a postánál többen feljelentést tettek, hogy feladott fontos levelek nem érkeztek meg a címzettekhez és arról is értesítés, hogy egyes postaládákba nehezen lehet a leveleket bedobni, valószínüleg azért, mert a levélszekrény belülről el van torlaszolva. A postaigazgatóság széleskörü vizsgálatot indított és megállapította, hogy *valaki az utcai levélszekrényeket csapdával látta el* s így a levelek nem a szekrénybe, hanem ebbe a csapdába hullottak. A detektíveknek hosszas megfigyelés után sikerült elfogni a levelek furfangos tolvaját egy *Lévai* Gyula nevü fiatalember személyében, akinek édesapja valamikor mükereskedő volt. A levélcsapda Lévainak saját találmánya volt, kartonlapból egy levélszekrény-tasakot készített, amelyet a postaláda nyilásába helyezett el. *Ezt a csapdát azután zsinór segitségével húzta ki a benne lévő levelekkel együtt.* Kihallgatása alkalmával elmondotta, hogy nagy nyomorban volt és azért követte el a levéllopásokat, hogy a levelekről a bélyeget levegye és értékesítse. Beismerő vallomása után letartóztatták.

Ugyancsak letartóztatta a főkapitányság *Vass* György 36 éves postai levélkézbesitőt is, akiről kiderült, hogy a *kézbesitendő leveleket kibontotta és ha pénzt talált bennük, a pénzt elsikkasztotta.* A házkutatás alkalmával több ilyen felbontott levelet találtak a megtévedt postás lakásán, aki azt vallotta, hogy nemrégen folytatja üzelmeit és összesen nyolcszáz pengőt lopott ki a levelekből.

Meghalt Szentgyörgyi István szobrászmüvész

A magyar képzőmüvészetnek és a Képzőmüvészeti Főiskolának gyászos nagy vesztesége van: meghalt *Szentgyörgyi* István szobrászmüvész, számos maradandó életü magyar szobormü alkotója, a Képzőmüvészeti Főiskola tanára. Váratlanul sujtott le ez a csapás, szerdán este vidám baráti társaságot látott vendégül százados-utcai müvésztelepi otthonában, felesége és 18 éves fia körében, vendégei távozása után régóta lappangó szívbaja egy óra alatt lezárta életét, alig 57 éves korában. Szentgyörgyi müvészpályáján is csupa fiatalság volt, most volt átfejlődőben müvészetének stílusa az új klasszikus egyszerüség és kollektivitás formarendjébe. A *Bigéző fiú* volt, első nagy feltünést keltő, világhiressé vált müve, már ezen is megérezhető az átlátszóság és egyszerüség erénye. Ismert alkotása a 32-es hősi emlékmü, az új-klasszicizmus felé ívelő Rothermere-emlék és a müvészetében tetőpontot jelentő Horthy-hídi tengerészeti emlékmü. És még felfelé vezetett útja... Ma már az örök magasságok útján jár. Pénteken délután 4 órakor temetik a kerepesi temető halottasházából. Gyászbeszédet *Megyer-Meyer* Antal, a Képzőmüvészeti Főiskola idei rektora mond fölötte.

—

— **Idegesség, fejfájás, szédülés, álmatlanság, reggeli rosszullét, levertség, hágyatlság,** sok esetben hamarosan megszünnek, ha bélmüködésünket felkeléskor éhgyomorra egy-egy pohár természetes **„Ferenc József"** keserüvízzel elrendezzük. Kérdezze meg orvosát.

— **Az őszi püspöki konferencia.** Dr. *Serédi* Jusztinián bíboros-hercegprímás a magyarországi latin- és görögszertartásu róm. kat. püspöki kar tagjait a már régebben megállapitott időpontra, október 4-én, kedden délelőtt 9 órára a budai hercegprímási palotába hivta össze, a szokásos őszi püspöki értekezletre.

Villamosösszeütközés a Baross-téren

Csütörtökön este 10 óra tájban egy 19-es jelzésü villamos valószinüleg fékhiba következtében beleszaladt az előtte haladó 69-es villamosba. Az összeütközés igen heves volt, az utasok lezuhantak az ülésekről, néhány ablak is betört. A 69-es villamos hátsó perronján állott *B. Szabó* Endre kalauz, aki szintén elbukott, az egyik utas ráesett a olyan szerencsétlenül, hogy a kalauz lábát törte. A mentők a Rókus-kórházba vitték. Az utasoknak az ijedtségen kívül komolyabb baja nem esett.

—

— **Kapi Béla püspök Nemeskéren.** Nemeskéren október 2-án délután tartják istentisztelet keretében a kriptai emléktábla leleplezési ünnepélyét. A leleplezési igehirdetést *D. Kapi* Béla püspök végzi. Az emléktáblán *Perlaky* József és *Balog* Ádám püspök, *Wittnyédy* János és neje ker. felügyelő, Alsókáldi *Káldy* Mihály kurátor, Mesterházi *Nagy* Pál és neje, valamint özv. *Zsankó* Boldizsárné szül. *Kisfaludy* Anna neve olvasható. Az ünnepélyre meghivták a régi 33 község artikuláris nyájának ma öt gyülekezetben élő hivő seregét és hivják mindazokat, akik e családok leszármazottai. A kegyeletes istentisztelet után a vendégeket a régi vármegyeházának abban a termében vendégelik meg, ahol 200 évvel ezelőtt a régi templomukat elvették. Az ünnepélyre szóló jelentkezéseket a nemeskéri lelkészi hivatalhoz kell küldeni.

— **A Turáni Társaság ingyenes nyelvtanfolyamai.** A dr. vitéz *József Ferenc* főherceg védnöksége és dr. *Cholnoky* Jenő egyetemi tanár elnöksége alatt működő Turáni Társaság XIII japáni, kínai, finn, észt, bolgár és török nyelvtanfolyama október 17-én, este 6 órakor kezdődik. Beiratkozás hétköznaponként délelőtt 11—2 óra között (V., Országház, XI. kapu, telefon: 113-777, 40. mellékállomás). A tanfolyam ingyenes. A finn nyelv tanulása nagyon időszerü, tekintettel a Helsinkiben 1940-ben rendezendő olimpiai játékokra.

Legújabb

A négyhatalmi megegyezés a magyar és lengyel kérdésről is szól

Münchenből jelenti a német távirati iroda: Azok a megbeszélések, amelyeket Németország, Olaszország, Franciaország és Anglia kormányfői csütörtökön délben megkezdtek, késő este fejeződtek be. A hozott határozatokat, amelyeket az alább következő okmányokban fektettek le, nyomban eljuttatták a csehszlovák kormányhoz.

Egyezmény, létrejött Németország, Nagybritannia, Franciaország és Olaszország között 1938. szeptember 29-én, Münchenben.

Németország, az Egyesült Királyság, Franciaország és Olaszország a szudétanémet terület átengedésére vonatkozóan elvben már létrejött megállapodás figyelembevételével megállapodott az átengedés alábbi feltételeiről és módozatairól és az e célból megteendő rendszabályokról s egyenként felelősnek jelentik ki magukat az egyezmén yáltal a teljesítésének biztosítására szükséges lépésekért:

1. A kiürítés október 1-én kezdődik.

2. Az Egyesült Királyság, Franciaország és Olaszország megállapodnak abban, hogy a terület kiürítése október 10-éig megtörténik, mégpedig bármiféle meglevő berendezés szétrombolása nélkül és hogy a csehszlovák kormány viseli a felelősséget azért, hogy a kiürítést a meglevő berendezések megrongálása nélkül hajtják végre.

3. A kiürítés módozatait részleteiben nemzetközi bizottság fogja megállapitani, amely Németország, az Egyesült Királyság, Franciaország, Olaszország és Csehszlovákia képviselőiből fog állani.

4. A túlnyomórészt német területnek német csapatokkal való szakaszonkénti megszállása október 1-én kezdődik. A mellékelt térképen megjelölt négy területszakaszt a következő sorrendben fogják a német csapatok megszállni:

Az 1-gyel megjelölt területszakaszt október 1-én és 2-án, a 2-vel megjelölt területszakaszt október 2-án és 3-án, a 3-mal megjelölt területszakaszt október 3-án, 4-én és 5-én, a 4-gyel megjelölt területszakaszt október 6-án és 7-én. A túlnyomóan német jellegű fennmaradó területet a fentemlített nemzetközi bizottság haladéktalanul meg fogja állapitani és október 10-ig megtörténik megszállása.

5. A harmadik pontban említett nemzetközi bizottság megállapitja azokat a területeket, amelyeken népszavazásnak kell történnie.

A népszavazás lezárásáig nemzetközi alakulatok fogják megszállni. Ugyanez a bizottság fogja megállapitani azokat a módozatokat, amelyek mellett a népszavazást végre kell hajtani; alapul tekintendők a Saar-vidéki szavazás módozatai. A bizottság megállapitja a napot is, amelyen a népszavazás megtörténik. Ez a nap azonban november végénél későbbi időpont nem lehet.

6. A határok végleges megállapitását a nemzetközi bizottság végzi.

Ez a bizottság jogosult lesz a négy hatalomnak, Németországnak, az Egyesült Királyságnak, Franciaországnak és Olaszországnak bizonyos kivételes esetekben a népszavazás nélkül átengedendő zónának szigorú néprajzi meghatározottságától csekély mérvű eltéréseket ajánlani.

7. Optálási jogot fognak biztositani az átengedett területekre való átlépésre és az e területekről való kilépésre. Az optálást e megállapodás megkötésének időpontjától számitott hat hónapon belül kell gyakorolni. Az optálás részleteit német-csehszlovák bizottság fogja megállapitani és egyúttal mérlegeli a lakosság kicserélésének megkönnyitésére szolgáló eljárást és tisztázza azokat az elvi kérdéseket, amelyek ebből a kicserélésből adódnak.

8. A csehszlovák kormány e megállapodás megkötésének napjától számitott négy heti határidőn belül katonai és rendőri kötelékeiből elbocsátja mindazokat a szudétanémeteket, akik ezt óhajtják. Ugyanezen határidőn belül a csehszlovák kormány elbocsátja azokat a szudétanémet foglyokat, akik politikai vétségek miatt szabadságvesztésbüntetést töltenek ki.

*

Pótnyilatkozat. A négy hatalom kormányfői kijelentik, hogy a csehszlovákiai lengyel és magyar kisebbségek problémája, amennyiben három hónapon belül az érdekelt kormányok közti megállapodás útján nem rendeztetik, a négy hatalom itt jelenlevő kormányfői további összejövetelének tárgya lesz.

Mire is a csehszlovákiai lengyel és magyar kisebbségek kérdése rendeztetik, Németország és Olaszország a maga részéről garanciát ad Csehszlovákiának.

Magyarországra szökött egy genfi bank betörője

A budapesti főkapitányság bűnügyi osztályára csütörtökön értesítés érkezett, amely szerint a genfi Disconto Bankban történt vakmerő kasszafúrás tettese, a féllábú nemzetközi betörő, Jean *Fedrier* az eddigi megállapítások szerint Magyarországra szökött.

A nagyszabású betörés nem régen történt Genfben, ahol a betörők a Disconto Bank portását elaltatták, azután elvágták a riasztókészülékek drótjait és megfúrták a kasszát. Munkájukban azonban megzavarták őket, úgyhogy csak az egyik trezorban lévő 100.000 svájci frankot tudták elrabolni. A főkapitányság nyomozást indított Jean *Fedrier* kézrekerítésére.

Lopott sírkeresztekkel fűtött évek óta egy szegedtanyai asszony

Szegedről jelenti a „Magyar Nemzet" tudósítója: A szegedi rókusi temető sírjairól egyre-másra tüntek el a sírkeresztek. A rendőrség végre elfogta a tettest *Bokor* Erzsébet sándorfalvai asszony személyében. Bokor Erzsébet *sírkeresztekkel fűtötte át az elmúlt telet* s így szerezte azóta is a főzéshez szükséges fát. Nagyobb csomó vágott fát is talált nála a rendőrség, amit már a tél hidegére raktározott az ellopott sírkeresztekből.

Az idö

Nyugat- és Délnyugat-Európában tovább tart a csapadékos időjárás és ma már az Adria mellékén is kiadós esők voltak. Egyébként még egész Nyugat- és Délnyugat-Európát meleg, szubtrópikus eredetű levegőtömegek árasztják, úgyhogy a hőmérséklet az általános borultság mellett is magas.

Hazánkban is megnövekedett a felhőzet, ez azonban a nappali hőmérséklet emelkedését csütörtökön még nem akadályozta. A keleti és délkeleti megyékben többhelyütt mértek 25 fokot, de egyébütt is 22—24 fokos volt a hőmérséklet csúcsértéke.

Budapesten csütörtökön délben 20 fok, este kilenc órakor 17 Celsius fok volt a hőmérséklet, a tengerszintre átszámított légnyomás 765 milliméter, alig változik

Várható időjárás a következő huszonnégy órára: *Élénkebb délkeleti-déli szél. Több helyen — főleg délnyugaton — eső. Enyhe éjjel. A nappali hőmérséklet nyugaton kissé alacsonyabb lesz, keleten még nem változik.*

Vizállás

A földmüvelésügyi minisztérium vízrajzi osztálya jelenti:

A *Duna* Hofkirchenig árad, lejjebb apad. Alacsony vízállású.

A *csütörtöki dunai vizállások:* Schärding 136, Passau 222, Aschach 95, Struden 161, Stein minusz 56, Bécs minusz 78, Pozsony 90, Komárom 241, Budapest 181, Paks 88, Baja 176, Mohács 215, Gombos 330, Ujvidék 262, Zimony 177, Drenkova 142, Orsova 230.

A *Dráva* Barcsnál minusz 68, Drávaszabolcsnál 47, Eszéknél 96.

A *Száva* Bródnál 64.

A *Tisza* végig apad. Alacsony vízállású.

A *csütörtöki tiszai vizállások:* Tiszabecs minusz 42, Vásárosnamény minusz 90, Tokaj minusz 10, Tiszafüred 2, Szolnok minusz 4, Csongrád minusz 67, Szeged 14.

A *Szamos* Csengernél minusz 20.

A *Körös* Körösszakállnál minusz 28, Békésnél minusz 72, Gyománál minusz 64.

A *Maros* Makónál minusz 26.

A *Balaton* Siófoknál 54.

A *Velencei-tó* Agárdnál 24.

— A vakbélgyulladás veszélye ellen védekezés egyik hatásos módszere abban áll, hogy az ember a beleit hetenként legalább egyszer a természetes **„Ferenc József"** keserűvízzel — reggel éhgyomorra egy pohárral — alaposan kitisztítja. Kérdezze meg orvosát.

Az árkormánybiztos helyettese: Surányi-Unger Tivadar

A miniszterelnök az áralakulás hatályosabb ellenőrzéséről kiadott kormányrendelet alapján kinevezett országos kormánybiztosnak, dr. *Laky* Dezső müegyetemi rendes tanárnak a kormánybiztosi teendők ellátásában való akadályoztatása tartamára az árellenőrzés országos kormánybiztosi teendőinek ellátásával vitéz dr. *Surányi-Unger* Tivadar egyetemi tanárt bízta meg.

ELŐADÁSOK

Dr. *Baktay* Ervin nagysikerü multévi előadásai után erre az évadra is megállapodott az Uránia-filmszínházzal, ahol első matinéját október 2-án, vasárnap d. e. 11 órakor fogja megtartani. Ez alkalommal egy új sorozatot fog bemutatni Indiáról, vetített képekkel és ezeket az értékesnél érdekesebb képeket szabad előadással kíséri dr. *Baktay*. Az előadás iránt a legnagyobb érdeklődés nyilvánul meg.

A Tudományos Akadémia október 3-án, hétfőn délután 5 órakor tartja ülését. Ez alkalommal *Kéky* Lajos jelentést tesz a Vojnits-jutalomról. Utána zárt ülésben folyóügyeket tárgyalnak.

A Kisfaludy Társaság október 5-én, szerdán délután 5 órakor tartja havi ülését az Akadémia kistermében. Folyóügyeken kívül *Angyal* Dávid tanulmányt, *Falu* Tamás költeményeket olvas fel, *Radó* Antal pedig az olasz népdalról értekezik. Utána a rendes tagok zárt ülése.

Dr. *Cholnoky* Jenő, a Magyar Földrajzi Társaság rendezésében október 3-án este 6 órakor a Tiszti Kaszinóban vetitettképes előadást tart Törökországról.

Információs minisztérium Angliában

Londoni beavatott körökből származó értesülések szerint most már *Angliában is* tervbevették a *propagandaminisztérium* felállítását, ha mingyárt *más néven* is. Az új minisztérium vezetésével előreláthatóan az angol rádió sajtóosztályának jelenlegi vezetőjét, Sir Stephen *Tallents*-t bízzák meg. Sir Stephen *Tallents* a kinevezéssel egyidejüleg *felsőházi mandátumot* is kap. A propagandaminisztériumot, amely szükebb keretek között és nemhivatalos jelleggel *már eddig is működött*, most azzal az indokolással akarják hivatalosan is felállítani, hogy a nemzetvédelem érdekei szükségessé teszik a *nyilvános propaganda* minél nagyobbarányú fokozását. Ezt a célt szolgálja *néhány nap óta* az angol rádió *négynyelvű* hírszolgálata is. Az újonnan felállítandó minisztérium neve valószínüleg „információs minisztérium" lesz.

Az angol rádióállomások elsősízben néhány nappal ezelőtt arra való hivatkozással kezdték meg a német- és olasznyelvű hírszolgálatot, hogy angol részről úgy látják, *bizonyos közlemények a német és olasz sajtóban nem látnak napvilágot.*

Feltűnő öngyilkosság az angol hadügyminisztériumban

Londonból jelentik: Feltűnést keltő öngyilkosság történt csütörtök délután a hadügyminisztériumban. A minisztérium sajtóosztályának vezetője, Allan *Geoffrey Downey* vezérőrnagy, aki a minisztérium vezető főtisztviselői közé tartozott, rejtélyes körülmények között agyonlőtte magát. Az öngyilkosság hátterét még nem sikerült tisztázni. Hivatalosan csak annyit közöltek a sajtóval, hogy a vezérőrnagy a túlfeszített munka folytán *idegösszeroppanást* szenvedett.

Kihallgatást kérnek a sütők Imrédytől és Bornemiszától

A Budapesti Sütők Ipartestülete csütörtökön este rendkívüli közgyülést tartott, amelyen nemcsak a fővárosi, hanem a pestkörnyéki pékek is szokatlan nagy számban vettek részt és a közgyülés mindvégig izgalmas lefolyású volt.

Határozati javaslatban követeli a sütők közgyülése, hogy a négyes búzalisztet 32 fillérben maximálják, követelik az őrlési adó eltörlését mert ez az antiszociális adó a mai súlyos időkben nem tartható fenn.

A határozati javaslatot a legsürgősebben eljuttatják *Imrédy* Béla miniszterelnökhöz és *Bornemisza* Géza iparügyi miniszterhez, akinél kihallgatásra jelentnek meg.

A jugoszláv követ búcsúja a miniszterelnöktől

Dr. *Vukcsevics* Alexander, *Jugoszlávia Varsóba áthelyezett budapesti követe*, csütörtökön félkét órakor búcsúkihallgatáson jelent meg vitéz *Imrédy* Béla miniszterelnöknél.

A kihallgatás után a *miniszterelnök* és vitéz *Imrédy* Béláné dejeuner-t adott a távozó jugoszláv követ és felesége tiszteletére, akik hosszú budapesti tartózkodásuk alatt mind a diplomáciai kar, mind a magyar társadalom körében őszinte rokonszenvet keltettek maguk iránt.

A dejeuner-n résztvett *Orlowski* Leon budapesti lengyel követ, *Stefanovics* Milán, a budapesti jugoszláv követség első tanácsosa és felesége, *Kánya* Kálmán m. kir. titkos tanácsos, külügyminiszter. *Bárczi-házi Bárczy* István m. kir. titkos tanácsos, miniszterelnökségi államtitkár és felesége, báró *Apor* Gábor m. kir. titkos tanácsos, a külügyminiszter állandó helyettese, *Szép* László miniszteri tanácsos és *Ujpétery* Elemér, a miniszterelnök személyi titkára.

Egy kukorica-tolvaj cigányt lelőtt a mezőőr

Pécsről jelentik: A mohácsi csendőrség letartóztatta és a pécsi ügyészségi fogházba kísérte *Hegedüs* József 54 éves leánycsóki mezőőrt, aki határjárás közben kukoricalopáson érte *Lakatos* Mátyás leánycsóki cigányt. A mezőőr felszólítására a cigány futni kezdett, mire Hegedüs József *többször utánalőtt és megsebesitette* Lakatos Mátyást a kórházban kihallgatták. Elmondotta, hogy a mezőőr futás közben többször rálőtt. Lakatoson műtétet hajtottak végre, de *ez már nem segitett*. A vizsgálat tovább folyik.

Meghalt Krauss Alfréd tábornok

Linzből jelentik: *Krauss* Alfréd gyalogsági tábornok 76 éves korában csütörtökön éjszaka Geisernben szivszélhüdés következtében meghalt. Krauss tábornok egyike volt a világháború legkiválóbb osztrák tábornokainak és a háború után síkraszállt a nemzeti szocializmus és a német—osztrák csatlakozás mellett.

Elítéltek egy „kisrészvényes"-t

Az utóbbi években elburjánzott az a szokás, hogy nagyobb pénzügyi és ipari vállalatok részvénytársasági közgyülésein megjelennek egyes egyének, akik valahonnan szereznek vagy kölcsönkérnek egy darab, sőt néha egy-egy féldarab részvényt és annak alapján, mint részvényesek, közgyülési felszólalásaik során minden lehető módon kellemetlenkedni igyekeznek a vezetőségnek, ha csak idejében megfelelő módon le nem szerelltetnek, amikor is a leszerelési összeget egy-egy többé-kevésbbé ismeretlen közgazdasági nyomtatvány nyugtája ellenében szokták felvenni.

A Magyar Cukoripar rt. ezévi június hó 20-án tartott közgyülésén is megjelentek ilyen úgynevezett „kisrészvényesek" és ezek között különösen egy *Szalay* Lajos nevü egyén, aki szintén letétbe tett egy részvényt, szerepelt a legfeltünőbben s többféle irányban, kérdőre vonta a vezetőséget.

Az elnöklő báró *Harkányi* János felkérésére dr. *Egry* Aurél felsőházi tag, igazgatósági alelnök adta meg a felvilágosításokat.

A kifogásokat általában alaptalanoknak és a tárgysorozatra nem is tartozóknak jellemezte és annak a nézetének adott kifejezést, hogy a felszólalások inkább csak *sikán* jellegével birnak.

Egry Aurél felszólalására *Szalay* Lajos durva sértéssel válaszolt.

Nagy Emil volt igazságügyminiszter, mint dr. *Egry* Aurél főmagánvádló képviselője, feljelentette Szalay Lajost durva becsületsértés címén.

A bünügyet csütörtökön tárgyalta *Avedik* Félix, a büntetőjárásbíróság elnöke. A tárgyalás során Nagy Emil becsatolta hiteles alakban a legutóbbi hónapokról nyolcrendbeli közgyülési jegyzőkönyvet, a legkülönfélébb iparvállalatok közgyüléseiről, amikből kitünt hogy *Szalay Lajos mintegy iparszerüen gyakorolja ezt a foglalkozást*, hogy egy-egy részvénnyel megjelenik a közgyüléseken s mindenütt kérdőre vonja az illető vállalatok vezetőségeit.

A járásbíróság terhelte durva becsületsértés vétségéért 35 napi fogházra átváltoztatható *350 pengő pénzbüntetésre* itélte.

Terhelt felmentésért, főmagánvádló súlyosbitásért fellebbezett.

A magyar hazafias egyesületek táviratai a Münchenben egybegyült államférfiakhoz

A magyar hazafias egyesületek elnökei táviratokat küldöttek a Münchenben egybegyült négy vezető államférfiunak és felhivták figyelmüket a magyar kisebbségek sorsára.

A *Hitler* vezérnek és kancellárnak küldött táviratban azt kérik, hogy a sorsdöntő tárgyaláson világtörténelmi hivatásának teljes sulyával vivja ki magyar vértestvéreink felszabadulását és a különleges elbirálásra joggal biró rutének önrendelkezési jogát.

A *Mussolinihoz* intézett távirat megemlékezik arról, hogy a megujult Itália állt elsőnek mellénk és *Mussolini* fejtette ki legutóbb is azt, hogy a magyar kérdés megoldása nélkül nincs végleges rendezés. A távirat arra kéri *Mussolinit*, hogy szerezzen elgondolásainak azonnal érvényt, mert a szenvedések tovább nem birhatók ki.

A *Chamberlainhez* intézett távirat megemliti, hogy *Chamberlain* legutóbbi beszédében rámutatott arra, hogy a népszövetségi alapokmány 19. szakaszának mellőzése az oka a válságnak. A távirat szerint a gentlemanok nemzetétől és annak első emberétől várjuk most az emberi és nemes megoldást.

A *Daladierhez* intézett távirat kiemeli, hogy a szabadság nagy nemzetének kell az elnyomott népek felszabaditását kiküzdenie. A távirat arra kéri a francia miniszterelnököt, hogy ismerje fel azt, hogy az elnyomott népek valódi felszabadítása nélkül nincs béke, pedig az igazságos felszabadítás után előálló békés állapot Galliának is teljes biztositékot nyujt.

A szlovák emigránsok távirata

A magyarországi szlovák emigránsok nevében *Moczik Imre*, a Hlinka-párt volt titkára, táviratot intézett *Hitlerhez*, *Mussolinihoz* és *Chamberlainhoz*. Azt kéri, hogy az államférfiak szálljanak sikra a szlovákok önrendelkezési jogaiért. A távirat követeli német és olasz katonai fennhatóság mellett a népszavazás végrehajtását Szlovenszkóban.

Magyar tüntetés

Oroszvár, szept. 29. Nagymegyeren 152 negyven éven felüli munkást elszállitottak lövészárokmunkára; sem ők, sem családtagjaik fizetést vagy segélyt nem kapnak. *Apácaszakállas* és *Ekecs* község lakossága csütörtökön és pénteken este nagy tüntetést rendezett a jegyzői iroda előtt. *Magyar dalokat és a magyar Himnuszt énekelték.* A csendőrség a tüntetőkkel szemben passzivan viselkedett.

Szilas községben, *Bogyán, Alsó- és Felsőgelléren* a bevonulók *a magyar Himnuszt és „Horthy katonája leszek én" cimü dalokat énekelték. Nemesócsán* a lakosság hangulata különösen elkeseredett, mert 229 negyven éven felüli embert lövészárok-munkára vittek és családtagjaik a legnagyobb nélkülözések között vannak.

Az egész magyar vidéken a hangulat igen elkeseredett, mivel a munkabiró férfiakat, akik nem esnek katonai kötelezettség alá, *hadi munkára fogják, családtagjaik segélyt nem kapnak, a földek bevetetlenek maradnak*, mert nincs férfimunkaerő. *Alsógellér községben mindössze hat férfi maradt.* A lakosság állatállományát jórészt elhajtották, a megmaradt sertéseket a lakosok nem adják el, mert megingott a cseh pénz iránti bizalom. A gabonát elrejtik, hogy el ne rekvirálják.

Pozsonyban az üzletekből a katonaság minden élelmiszert és felszerelést elhordott s a holmikért bonokkal fizetnek. Pozsonyban már nem lehet kapni sem élelmiszert, sem benzint, sem gyertyát, villanylámpát, tábori felszerelést, az üzletek nagyrésze zárva van. *A Csallóközben, főleg Somorja és Dunaszerdahely körül ásnak lövészárkokat nagy sietséggel.*

Pozsonyligetfalun szerdán három magyar nemzetiségü katonát, akik át akartak szökni Magyarországra, elfogtak és *minden hadbirósági tárgyalás nélkül agyonlőttek.*

Pozsonyban a társasgépkocsik vezetőit és kalauzait, továbbá a villamosok vezetőit és kalauzait katonai szolgálatra hivták be. A behivottak feleségeit kényszeritik helyettük munkára, ezek között számos esetben áldott állapotban levő asszonyok is vannak. Pozsonyban minden este vaksötétség uralkodik; aki lámpát gyujt, hadbiróság elé állitják. (MTI)

Pozsonyt és a Csallóközt hadszintérré akarják változtatni

A csehek Pozsonyt és a Csallóközt hadszintérré akarják változtatni. A környező hegyek tele vannak a legkülönbözőbb öblü ágyukkal, légelháritókkal, géppuskákkal. A magánházakba katonákat helyeztek. Még az 50 éveseket is behivják; lövészárkokat ásatnak és erődítményeket épittetnek velük. A Csallóközben Dunaszerdahelyen fedezékek épitésére adtak utasitást és a község körül lövészárkokat ásatnak a csehek. Minden magyar községben a szürkület beálltával teljes az elsötétités s ekkor hajtják végre a katonai mozdulatokat. *A lakosságot állandóan fenyegetik.* Ilyen körülmények között érthető, hogy a magyar sziget lakóinak egyetlen nyugodt percük sincs. Bevonult fiaikért is aggódnak, mert vagy nem jön róluk hir, vagy pedig olyan hirek jönnek, hogy *rosszul bánnak, kegyetlenkednek velük s elsőknek akarják küldeni őket a németek elé.*

Az Egyesült Magyar Párt vezetőit és alkalmazottait állandóan üldözik. Losoncon letartóztatták *Kiss Lajos* párttitkárt, Párkánynánán *Hegedüs Bálint* párttitkárt és több más párttitkár ellen eljárást inditottak s napszámos munkára rendelték ki őket, ugyhogy a párt legtöbb vidéki irodáját be kellett zárni.

Magyar Köztisztviselők Szövetkezete

és a

Hangya Szövetkezet

budapesti és budapestkörnyéki árudái, valamint a

Baross Szövetség

által kijelölt kereskedők a

mai naptól kezdve

alábbi cikkeket a megjelölt árakon árusitják.

Budapesti árak:

1 kg zsir	P 1.90	1 kg rizs japán	P —.78
1 „ sózott szalonna	P 1.85	1 „ só	P —.40
1 „ cukor kristály	P 1.28 (vidéken P 1.32)	1 „ kávé, pörkölt közép minőség	P 9.20

A megegyezés hatása Párizsban

— A Pesti Hirlap párizsi tudósitójának telefonjelentése —

Párizs, szept. 29. A francia közvélemény egésznap feszült figyelemmel fordult München felé, mert ugy érezte, hogy ott nemcsak a cseh határokról, hanem a háboru, vagy béke kérdéséről döntenek. Noha a tegnapi örömmámorból kijózanodva, ma már mindenki higgadtabban itéli meg a helyzetet, *mégis nagyon bizakodó volt a hangulat és a Münchenből érkezett értesülések megerősitették ezt a kedvező benyomást.*

Párizsban érthető örömet keltett az a hir, hogy a megegyezés a szudétakérdésben már létrejött a négy hatalom képviselői között. Az értekezletnek ezt a minden várakozást felülmuló gyors sikerét itt jó jelnek tekintik, nemcsak a cseh-német ellentétek békés megoldása szempontjából, hanem azért is, mert lehetővé teszi, hogy *a holnapi ülésen a vitát szélesebb alapokon folytassák.*

A franciák az értekezlet legfőbb jelentőségét abban látják, hogy a cseh kérdés egyoldalu és erőszakos elintézése helyett a békés tárgyalás utjára terelődött. Hitler azzal, hogy a mostani négyhatalmi értekezletet összehivta, elismerte, hogy Csehország határainak kérdése nem kizárólag német magánügy, hanem európai probléma, amelyet csakis a többi nagyhatalommal közösen lehet elrendezni.

Ami a magyar követeléseket illeti, jólértesült francia politikai körökben ugy tudják, hogy a francia kormány nem zárkózik el előle, sőt hajlandó jószolgálatait felajánlani a békés megoldás megkönnyitése érdekében. A magyar ügy érdemi tárgyalására francia felfogás szerint *a müncheni értekezlet nem alkalmas, mindamellett tisztában vannak Párizsban azzal, hogy ezt a problémát sem lehet mellőzni.*

Honti Ferenc.

A cseh kormány további engedményekről szóló nyilatkozatot juttatott el Chamberlainhoz és Daladierhez

London, szept. 29. A cseh kormány Münchenben a négyes értekezlet megkezdése előtt további engedményekről szóló nyilatkozatot juttatott el *Chamberlain* miniszterelnökhöz és *Daladier* miniszterelnökhöz. A Reuter-iroda a nyilatkozatot a következőkben ismerteti:

Prágai hivatalos körökből jelentik, hogy a müncheni értekezlet előtt *a cseh kormány további engedményekhez járult hozzá. A cseh kormány kész Németországnak átengedni azokat a területeket, amelyeknek több mint 50 százalékban német a lakossága* és olyan határokat kér magának, amelyek lehetővé teszik az uj cseh állam életképességét és önvédelmét. *Nem járulhat hozzá a cseh kormány ahhoz, hogy olyan területeken is népszavazást tartsanak, ahol jelentékeny cseh többség lakik*, vagy amelyek lakossága tisztára cseh és amelyet Németország katonai okokból követel.

A cseh kormány hozzájárul ahhoz, hogy *időkorlátozást kapjon* a lényeges elrendezésig, amely szerint a megállapodás december 15-ig végrehajtandó. Hozzájárul a cseh kormány *nemzetközi bizottság és az angol légiók (hadviseltek szövetsége) általi ellenőrzéshez, valamint angol csapatok általi megszálláshoz is*, mielőtt a területeket német birtokba bocsátják.

A cseh kormány hajlandó elrendelni a mozgósitás hatálytalanitását és tárgyalni szerződései rendszerének felülvizsgálásáról, azonban honvédelmi, továbbá a kérdéses területeken élő cseh, valamint demokrata német kisebbségnek és a zsidóknak érdekében nem üritheti ki *és nem szerelheti le az erődöket, mielőtt nem vonták meg a határokat* és nem szervezték meg a népesség uj elhelyezkedésének rendszerét. A cseh kormány meg akarja gyorsitani ezeket a tárgyalásokat és semmi esetre sem akarja halogatni a végső megoldást, amelynek érdekében Csehország a civilizáció és világbéke védelmében, saját népe érdekének hátraszoritásával olyan áldozatot hozott, aminőt még nem hozott le nem győzött állam.

A cseh kormány javasolja, hogy *abban az esetben, ha a tárgyalások megszakadnának, az egész vita ügyét nemzetközi döntőbiróság elé terjesszék* és már előre kész magát alávetni a döntőbiróság határozatának, amelynek elnökéül a maga részéről *Roosevelt*, az Unió elnökét javasolná (MTI.)

Cseh mesterkedések a népszavazás meghiusitására

Karlsbad, szept. 29. Falkenauban és Chodauban a cseh rendőrség lefoglalta a polgármesteri hivatalban levő iratokat, elsősorban azokat, amelyek a népszavazás alkalmával döntőek lehetnek. Attól tartanak, hogy *a lakosság számarányát meghamisitják*, vagy elszállitják a lakosság összetételére vonatkozó iratokat, hogy *lehetetlenné tegyék a kifogástalan népszavazás megtartását.*

A cseh kormány el akar költözni Prágából

London, szept. 29. *(Magyar Távirati Iroda.)* A Central News megbizható értesülés alapján jelenti, hogy a *cseh kormány Prágából valószinüleg az ország másik részébe helyezi át székhelyét*, mivel a jelenlegi főváros csak 50 mérföldnyire van a német határtól. Az idevonatkozó hivatalos jelentés rövidesen várható.

Negyedmillió szudétanémet menekült

Waldsassen, szept. 29. (Német Távirati Iroda.) *A cseh-német határon ismét ujabb cseh-német összetüzések és határsértések voltak.* A határon a csehek mindenütt tovább épitik erődítményeiket. *Valamennyi hidat és a határon át vezető vasutvonalat aláaknáztak.* A szudétanémet terület üres községein páncélgépkocsik száguldanak keresztül és minden ok nélkül lövöldöznek. Azok az aggastyánok és asszonyok, akik még a községekben visszamaradtak, nagyrészt kénytelenek szintén német területre menekülni. A szudétanémet menekültek száma 241.900-ra emelkedett. (MTI.)

Lémery szenátor a magyar követelések mellett

Párizs, szept. 29 (Magyar Távirati Iroda.) *Lémery* szenátor, volt igazságügyminiszter a Petit Bleu hasábjain a csehszlovék üggyel foglalkozva *a magyar és lengyel kisebbségek követeléseinek kielégitése mellett foglal állást.*

A csehszlovák kormány — irja Lémery — megmenthetné becsületét s egyben meggátolhatná a „tüzvész" tovaterjedését, *ha önként és azonnal kielégitené nem csupán a német, hanem a magyar és lengyel kisebbségi követeléseket* is. Ezáltal, lényeges áldozatok nélkül, biztositathatná magának szomszédai barátságát. Sajnos, ugy látszik, hogy Prága inkább Moszkva tanácsait követi s azokra a meggondolatlan lépésekre ragadtatja magát, amelyeket a szovjetkormány világégés felidézésének reményében sugalmaz neki.

Szentgyörgyi István szobrászművész meghalt

(Felvételünk a Képes Pesti Hirlapban.)

A magyar szobrászművészet egyik legkimagaslóbb, alkotásokban és sikerekben leggazdagabb mestere, *Szentgyörgyi István*, a Képzőművészeti Főiskola tanára, csütörtökre virradó éjjel 57 éves korában meghalt.

Élete és alkotóereje virágjában ragadta el a halál ezt a kiváló szobrászművészünket, akinek alkotásai ugyanazzal az erővel szólnak a nagy tömegekhez, mint a válaszlékos ízlésű műértőkhöz. Szentgyörgyi István szerencsésen egyesiteni tudta művészi világnézetében és alkotásaiban a klasszicizmus nemes hagyományait és a naturalizmus életszerűségét. Ennek a kivételes egyensulynak köszönhetik alkotásai egyrészt a formák eszményi szépségét, másrészt a kifejezés közvetlenségét. Szép példája ennek *Bigéző* cimü hires fiu-aktja, amelyet ugy a budapesti *Szépművészeti Muzeum*, mint a *római modern szoborgaléria* megvásárolt. Ezen az alkotásán kivül még egész sorát ismerjük nemes női- és férfi-aktjainak. Egyike volt azonban a legkeresettebb és legelőkelőbb ízlésü arcképszobrászoknak is. *Horthy Miklós kormányzóról és hitveséről* készült szobrai a nemes méltóság és a közvetlen kifejezés ritka példáját mutatják. Ismeretes művei még *Tisza Kálmán* szobra, amelyet *Nagyvárad* számára mintázott, de *Berettyóujfalun* állitottak fel, *nagyatádi Szabó István* szobra, több hősi emlékmű mellett a *szegedi egyetem alapitásának dombormüve*, a Rothermere-kut, legutolsó alkotása pedig a *Horthy Miklós-hid tengerészemlékműve.*

Szentgyörgyi István 1881-ben született *Begaszentgyörgyön.* Tanulmányait Budapesten és Brüsszelben végezte, 1924-ben a Képzőművészeti Főiskola tanárának hivták meg, 1928-ban kormányfőtanácsos lett, 1931-ben pedig megkapta a Corvin-koszorut. Egyike volt legtermékenyebb és legtöbbször kitüntetett képzőművészeinknek.

Szentgyörgyi István halálhire általános megdöbbenést keltett a képzőművészet társadalmában, mert hiszen a mester ugyszólván halála pillanatáig zavartalan testi és szellemi erőben dolgozott. Temetése *pénteken délután négy órakor* lesz a Kerepesi-temető halottasházából.

Hódolat a kormányzó iránt

Békés vármegye törvényhatósági bizottsága közgyülést tartott Gyulán. *Ricsóy Uhlyarik Béla* főispán inditványára elhatározták, hogy *Horthy Miklós* kormányzót törhetetlen ragaszkodással és mély hódolattal táviratilag köszöntik. Üdvözlő táviratot intéztek *Mussolinihoz, Hitlerhez* és *Moscicki* elnökhöz, valamint *Imrédy Béla* miniszterelnökhöz is.

Kecskemét város törvényhatósági bizottsága közgyülést tartott, amelyen dr. *Kiss Endre* főispán bejelentette, hogy a közgyülési terem számára megfestetik a kormányzó arcképét. Táviratilag üdvözölték *Hitlert, Mussolinit* és *Moscicki* elnököt.

Győr, Pozsony, Moson egyesitett vármegyék győri közgyülésén *Polniczky Lipót* főispán megemlékezett *Horthy Miklós* kormányzó országszerte nagy örömet kiváltó németországi utjáról. A közgyülés táviratilag üdvözölte *Imrédy Béla* miniszterelnököt, majd üdvözlő táviratot küldtek *Hitlernek* és *Mussolininak.*

A távozó jugoszláv követ a miniszterelnöknél

Dr. *Vukcsevics*, Jugoszlávia Varsóba áthelyezett budapesti követe, csütörtökön bucsukihallgatáson jelent meg vitéz *Imrédy Béla* miniszterelnöknél.

A kihallgatás után a miniszterelnök és vitéz *Imrédy Béláné* dezsönét adott a távozó jugoszláv követ és felesége tiszteletére, akik hosszu budapesti tartózkodásuk alatt mind a diplomáciai kar, mind a magyar társadalom körében őszinte rokonszenvet keltettek maguk iránt.

A dezsönén résztvett *Orlowski Leon* budapesti lengyel követ, *Stefánovics Milán*, a budapesti jugoszláv követség első tanácsosa és felesége, *Kánya Kálmán* külügyminiszter, *Bárczi házi Bárczy István* miniszterelnökségi államtitkár és felesége, báró *Apor Gábor* a külügyminiszter állandó helyettese, *Szép László* miniszteri tanácsos és *Ujpétery Elemér*, a miniszterelnök személyi titkára.

Báró Splény István a Külkereskedelmi Hivatal elnöke

A minisztertanács *Kunder Antalt* kereskedelem- és közlekedésügyi miniszterré történt kinevezése folytán a Külkereskedelmi Hivatal elnöki teendőinek ellátása alól felmentette. A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a minisztertanács felhatalmazása alapján báró *Splény István* kormányfőtanácsost, a Külkereskedelmi Hivatal alelnökét a Hivatal elnökévé nevezte ki.

Rendelet a váltópénzérmek mennyiségének megállapitásáról

A pénzügyminiszter rendeletet adott ki a nem nemesfémből verhető váltópénzérmék mennyiségének megállapitása tárgyában kiadott rendelet ujabb kiegészitéséről. A rendelet kimondja, hogy az 1925: XXXV. t.-c. 12. §-a szerint a nem nemesfémből vert érmékre vonatkozóan 30 millió pengő névértékben megállapitott összmennyiségből már kivert érméken felül a *tizfilléres érmékből további 6,700.000 darabot* 670.000 pengő névértékben kell verni. Azt, hogy a 30 millió pengő össznévértékből még fennmaradó 5,280.000 pengő névértékü mennyiség terhére milyen érmék veressenek, ujabb rendelet fogja szabályozni.

„A kisebbségek felszabaditásának követelése nem háborus provokáció“

Óriási tömegek tüntettek Ujpesten a Felvidék felszabaditása mellett

Ujpest, szept. 29. *(A Pesti Hirlap kiküldött munkatársától.)* A felvidéki magyar testvéreink felszabaditásáért inditott nagy nemzeti mozgalomban csütörtökön este Ujpest város társadalma is hallatta szavát: *az ujpesti városháza mögötti térségen mintegy ötvenezer ember gyült össze és lelkesen tüntetett a Felvidék felszabaditása mellett!* Az ujpesti városházát feldiszitették, a széles teret fellobogózták, a környékező házak ablakai, erkélyei zsufolva voltak, még a tér sarkában lévő katolikus templom tetőzetén is sokan helyezkedtek el, hogy hallhassák a nagygyülés szónokait. Az ujpesti társadalmi egyesületek, különböző testületek, vállalatok, a nagy ujpesti gyárak tisztviselői, a munkások tömött sorokban vonultak fel a nagygyülésre. Egész zászlóerdő vette körül a városházát. A zenekarok hazafias darabokat játszottak. A rengeteg fáklya és lampion fénye bevilágitotta a tömeget. Közvetlenül a szónoki emelvény előtt az ujpesti polgári iskola egyenruhás és fapuskás zászlóalja és az ujpesti cserkészek és frontharcosok diszszázadai sorakoztak fel. Az emelvényen *Pohl Sándor* polgármester, *Tóth Gyula* főkapitányhelyettes, az ujpesti rendőrség vezetője és a városi tanács tagjai foglaltak helyet. Miután az ugynevezett „királydijas“ *Ujpesti Dalkör* elénekelte a Hiszekegyet, megkezdődött a nagygyülés.

Kincses István, az Ujpesti Frontharcos Szövetség társelnöke volt az első szónok.

— Vasnál erősebb lánc köti szivünket a Felvidékhez, amelynek sorsáról most Münchenben tárgyalnak — mondotta. — Nem vagyunk háborus uszitók, de követeljük azt, ami a mienk volt. Két évtized óta kiáltjuk: *Igazságot Magyarországnak! Tántorithatatlanul hiszünk igazságunk diadalában.*

— Husz évi gyötrelmes várakozás után most a Felvidéken — reméljük — ütött az igazság órája. A géperő és a gyári munka városából, Ujpestről is azt izeni a magyar ifjuság az egész világnak, hogy ősi földünket, a Felvidéket, a cseheknek nem adjuk oda soha! — mondotta ifj. *Töttösi Ernő*, az ifjuság szónoka. Majd *Uhl Alajos* asztalos, az ujpesti munkásság nevében beszélt. Végül *Rákosi Zoltán*, a Polgáriiskolai Tanárok Országos Szövetségének elnöke, Ujpest város társadalmának nevében szólalt fel.

— Ujpest város népe kicsinyeivel és nagyjaival, férfiaival és asszonyaival, ifjuságával és öregjeivel egyetemben, az örökérvényü erkölcsi igazságok jogán kéri, kiáltja, követeli: *Adják vissza magyar véreinket, adják vissza a jogtalanul elrabolt magyar Felvidéket!* — mondotta. — Követeléseinket nem fegyverek csörtetésével támasztjuk alá, a hazugságoktól megszéditett trianoni békeszerzők megtérő beismerésében a legfőbb érvünk ma is. Mi soha sem áhitoztunk Csehország földjére. Mondjanak le — de hamar, nagyon hamar ők is összehazudott államuk harácsolt területeiről. Betelt a mérték. Benes ur, az igazság napjának felvirradását most már nem akadályozhatja meg.

— *A kisebbségek felszabaditásának követelése nem háborus provokáció! A népek önrendelkezési jogának elismerése a rég óhajtott világbéke legszilárdabb biztositéka minden időkre. Enélkül nem lehet nyugalom, béke soha ezen a földön.* Husz esztendő szenvedéseiben megedzett magyar szivek dacos elszántságával, békés szándékkal várjuk a döntő szó kimondását. De ütésre emelt kézzel sikoltjuk bele a világba azt is, hogy *Isten legyen irgalmas ahhoz, aki a kivilâglott igazságot még egyszer bilincsbe akarná verni ezen a földön!*

A nagyhatásu beszédeket az óriási tömeg minduntalan félbeszakitotta. Ötszáz- és ezertagu szavalókorusok kiáltották: Éljen *Horthy!* Vesszen „Cseszko“! Vissza a Felvidéket! Valóságos füttyorkán támadt, mikor a szónokok Benes elnök, vagy Csehszlovákia nevét emlegették. Végül a nagygyülés határozati javaslatot fogadott el. Táviratilag üdvözölték a *kormányzót, Hitler* vezért és kancellárt, *Moscicki* lengyel államfőt és *Mussolini* miniszterelnököt, majd a Himnusz eléneklésével a nagygyülés véget ért és az óriási tömeg zászlói, hazafias felirásokat tartalmazó táblái alatt, zeneszóval rendben elvonult. *(—ke.)*

Tüntető gyülések a Felvidék visszacsatolásáért

Eger város közönsége a főiskolai ifjuság rendezésében mintegy 15.000 ember részvételével nagygyülést tartott, amelyen állást foglaltak a Felvidék önrendelkezési joga mellett. Vitéz *Horváth Béla*, az országzászló bizottság ügyvezető elnöke és mások mondtak beszédet.

Tokajon a templomtéren háromezer főnyi katonaság részvételével tartottak gyülést, amelyen követelték a Felvidék visszacsatolását. Beszédet mondtak *Cziffer Jenő, Orosz István* és dr. *Tóth Lajos.*

Lajosmizsén az Országzászló előtt tüntettek a felvidéki magyarság önrendelkezési joga mellett. A gyülés szónoka *Gulyás Lajos* volt.

Zirc és környékének közönsége is tüntető gyülést tartott.

Körmenden az Országzászló előtt nagygyülést tartottak, amelyen hitvallást tettek a Felvidék felszabaditása mellett. Beszédet mondottak *Sárkány Ferenc*, dr. *Tornyos György, Farkas József, Issovits István, Tóth Kálmán* és *Poczek Kálmán.*

Hitler vezér és kancellár üdvözlése

A magyar társadalom minden rétege üdvözlő táviratokkal keresi fel *Hitler* birodalmi vezért és kancellárt hétfőn este elhangzott beszédéért.

A különböző testületek és egyesületek közül üdvözlő táviratot küldött a MOVE országos elnöksége, továbbá 45 budapesti MOVE egyesület és a vidéki MOVE egyesületek. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara nevében *Éber* elnök és *Gyulay* főtitkár. A Magyar Ügyvédek Nemzeti Egyesülete nevében *Szabó* ügyvezető elnök. A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége nevében gróf *Ráday Gedeonné* országos elnök. Az Alsódunántuli Mezőgazdasági Kamara nevében báró dr. *Mirbach Antal* elnök. A szociális biztositás Országos Orvosi Tanácsa nevében dr. *Sarudy Ottó Lajos* és dr. *Soós Sándor.*

Táviratot küldött Győr város nevében *Späth Gyula* polgármester. Hajdunánás város és a Reviziós Liga helyi csoportja nevében a város polgármestere. Hajduböszörmény város és a Revizió Liga ottani csoportja nevében dr. *Szálkay Antal* polgármester. Kisujszállás város és a Revizió Liga ottani csoportja nevében dr. *Gaál János* polgármester. Csongrád város nevében *Piroska János* polgármester. Nagykanizsa város és a Revizió Liga helyi csoportja nevében *Krátky* polgármester. Kispest város nevében dr. *Molnár József* polgármester. Komárom város nevében *Alapy Gáspár* polgármester. Táviratot küldtek Szolnok városból, Szekszárdról, Szegedről, Körmendről, Nagykőrösről, Esztergomból a Revizió Liga helyi szervezete, a városok hazafias társadalma és a frontharcosok csoportja. Baja városból a helyi MOVE csoport, Salgótarjánból a TESz helyi csoportja, Berettyóujfaluból a MANSz csoportja küldött üdvözlő táviratot. Vácról a Siketnémák és Vakok Tanárai Országos Egyesülete küldött távirati üdvözlést.

Mussolini üdvözlése

A magyar társadalombiztositás országos orvosi kara üdvözlő táviratot küldött *Mussolininak*, továbbá *Moscickinek*, a lengyel köztársaság elnökének is. A táviratokat dr. *Sarudy Ottó Lajos* és dr. *Soós Sándor* irta alá.

Bács vármegye törvényhatósági bizottsága közgyülést tartott Jánoshalmán. A közgyülésről távirati üdvözlést küldtek *Mussolininak.*

Az Ereklyés Országzászló Nagybizottsága felirata a miniszterelnökhöz

Az Ereklyés Országzászló Nagybizottsága elnöki tanácsa *Urmánczy Nándor* aláirásával feliratot intézett *Imrédy Béla* miniszterelnökhöz.

„Az elnöki tanács — mondja a felirat — az Országzászló mozgalmát az ez alatt egységbe tömörülő százezrek felsorakoztatásával, állandóan megujuló megnyilatkozások keretében, állitotta Nagyméltóságod által vezetett nemzeti küzdelem szolgálatába és annak teljes erkölcsi sulyával kiván országszerte közreműködni abban, hogy Nagyméltóságod intenciói a nemzeti erők fokozásában a nemzeti társadalomra háruló feladatok elvégzésében megvalósuljanak.“

Ujabb jelentések szerint *Rákoskereszturon, Lajosmizsén, Iharosberényben, Rábahidvégen, Dombóvárott, Vácdukán, Zsámbokon, Tokajon, Gyékényesen, Vizvárott, Rajkán* voltak az Országzászló Bizottságok rendezésében nagyszabásu megnyilatkozások a Felvidék visszacsatolásáért.

A palesztinai brit hatóságok „átfogó hadjárat“ tervén dolgoznak

Jeruzsálem, szept. 29. Arab felkelők kezükben tartják azt a vidéket, amely *Ramalahtól Tulkaremig*, továbbá *Nabruztól Dzseninig* terjed. *Betlehem, Chebron* és *Ghaza* környékén szintén ők az urak. Palesztina és Transzjordánia között *megszakadt a távbeszélő és táviró-összeköttetés.* A *Jaffa* és *Jeruzsálem* közötti vasuti forgalom beszüntetése *nehézséget okoz a főváros élelmezésében.*

Az olajvezetéket két helyen ismét megrongálták. A *nazaréthi* biróság épületét felgyujtották. *Jeruzsálem* régi városrészében *agyonlőttek egy egészségügyi felügyelőt.* Az arabok e gyilkosság miatt *ismét sztrájkba léptek.*

A sulyos helyzetre való tekintettel *a brit hatóságok átfogó hadjárat tervén dolgoznak.* A tervbevett intézkedések *október 5-ikén* lépnek életbe. Céljuk, hogy *az egész országot megtisztitsák a felkelő elemektől.*

A spanyol harcterekről mindkét fél győzelmet jelent

Salamanca, szept. 29. A nemzetiek hadijelentése szerint csapataik az *Ebro-szakaszon* ismét *előbbretolták állásaikat.* A *castelloni* harcvonalon élénk köztársasági támadások voltak, ezeket azonban visszaverték. Andaluziában, *Belmesnél* szintén *meghiusult a köztársaságiak támadása.*

Saint Jean de Luz, szept. 29. A köztársaságiak jelentése szerint csapataik az *Ebro-harcvonalon* sikeres támadások folyamán *két magaslatot elfoglaltak.* A *madridi* harcvonalon *a nemzetiek támadása összeomlott.* A köztársaságiak *három nemzeti vadászrepülőgépet és bombavetőt lőttek le.*

Ötszáz olasz repülőt visszarendeltek

London, szept. 29. A Daily Telegraph sansebastiani levelezője ugy értesült, hogy *ötszáz olasz repülőt,* akik nagyobbrészt Majorcaban és Zaragozaban állomásoztak, *váratlanul kivonultak a spanyol polgárháborúból.* A Spanyolországban levő olasz gyalogság visszarendeléséről *eddig még semmi hir.*

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: JÓKAI MÓR EMLÉKTÁBLA
A Petőfi ház falán

Épily mostoha elbánásban részesülnek a művészek kitüntettjei. Ismét csak az élő legkiválóbb külföldi s hazai kitüntetett művészeket számítva, körülbelül 150 művészt kellett volna megemlíteni s ebből a lexikon csupán 30-at fedezett fel.

De ne folytassuk, bármily érdekes lenne mindezeket nevekkel bizonyítani, kérdezzük csupán: mi köze ennek az irodalmi szörnyszülöttnek a magyar feltámadáshoz, művészetekhez, kultúrához, de még a becsületes üzlethez is!

Csak sajnáljuk magunkat, egy ismeretlen vállalkozásnak beugrott művészeket, akik áldozatai lettünk ily lelkiismeretlen félrevezetésnek.

Közérdekből kérve soraim közlését, vagyok Szerkesztő úrnak

Budapest, 1931. augusztus.

kiváló tisztelettel
Holló Alajos,
festőművész.

HIREK

HEYER ARTUR MEGHALT. A magyar képzőművészet elvesztette egyik legnépszerűbb, legkiválóbb állatzsáner festőjét. *Heyer* Artur ahhoz a festőgárdához tartozott, amelyik nagy gonddal készült erre a pályára, ábítattal figyelte meg a természetet és nem szünt meg élete végéig újabb és újabb studiumokat készíteni festői témáiról. Nem lehet azt állítani, hogy kizáróan egy zsánerben mozgott volna, festett ő majdnem mindent, arcképtől kompozicióig, az akttól a tájképig, de igazi területe, ahol festői egyénisége legelőnyösebben megmutatkozott, az az állatok ábrázolása, vagy helyesebben: az állati zsánerkép volt. Ezen a területen nem csupán rajzának biztosságával, festői készségének tudásával, de a mesterségen felül finom megfigyelésekkel és irodalmi ízű témáinak tiszta festői transzponálásával tünt ki. Festői érdeme ezen a területen legnagyobb és hatása festő kortársaira itt volt érezhető. A pikturát Berlinben tanulta meg Max Kochnál. Egészen 1895-ig Németországban is dolgozott, de már 1906 óta állandó kiállítója a Műcsarnoknak. 1911-ben megnyerte a gr. Andrássy Dénes díjat, 1913-ban a szász-cóburgi uralkodó herceg a „szász hercegi pro-

BESZÉDES LÁSZLÓ: PÁNYVAVETŐ
A Stefánia úton

Képzőművészet
1931. 42. sz.

STRÓBL ALAJOS: OLVASÓ LEÁNYOK

A Stefánia úton

fesszor" címmel tüntette ki. Művei gyorsan hódították meg a közönséget és úgy a Szépművészeti Múzeum, mint Budapest Székesfőváros és számos magángyüjtemény szerezte meg könnyed kezelésű, bravurosan rajzolt állatképeit, melyeket senki annyi bensőséggel és szeretettel nem tudott a vásznon életrekelteni.

A VIDÉKI MŰVÉSZEK ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSA BUDAPESTEN. A Képzőművészet júniusi számában megírtuk, hogy a Műcsarnok titkárságától nyert információnk szerint az Országos Képzőművészeti Társulat igazgatósága előreláthatóan átengedi a Műcsarnok helyiségét a vidéki művészek reprezentatív kiállítása részére, úgyhogy az Szent István napján meg is nyílhat. Ugyancsak a titkárság felhívására megírtuk, hogy minél többen jelentkezzenek a magyar vidék művészei közül és jelentsék be részvételüket a művésztelepek és egyesületek is, hogy az igazgatóságnak tiszta képe legyen arról, mekkora lelkesedéssel fogadták a vidék művészei ennek a kiállításnak eszméjét. Felhívásunknak meg is volt a várt eredménye. Az ország minden részéből nagy számban jelentkeztek úgy az egyesületek, mint az egyes művészek a kiállításon való résztvételre. Annál nagyobb sajnálkozással kell jelentenünk, hogy a Társulat igazgatósága nem adta át a Műcsarnokot a kiállítás céljaira, hanem úgy határozott, hogy a Téli Tárlat keretén belül fogja megrendezni a vidéki művészek kiállítását. Az igazgatóság határozatát azzal indokolja, hogy az alapszabályok szerint a Műcsarnokban csak a Képzőművészeti Tanácsnál akkreditált művészeti egyesület vagy csoport rendezhet kiállítást.

Véleményünk szerint a Téli Tárlat keretein belül ezt a kiállítást nem lehet megrendezni, mert annak reprezen-

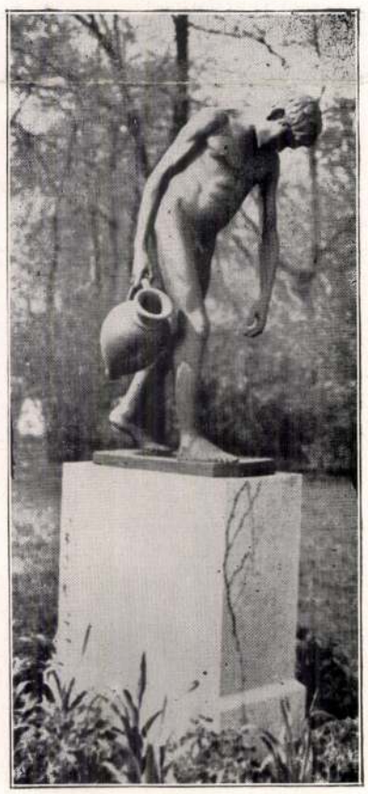

ERDEI DEZSŐ: VÍZHORDÓ

A Stefánia úton

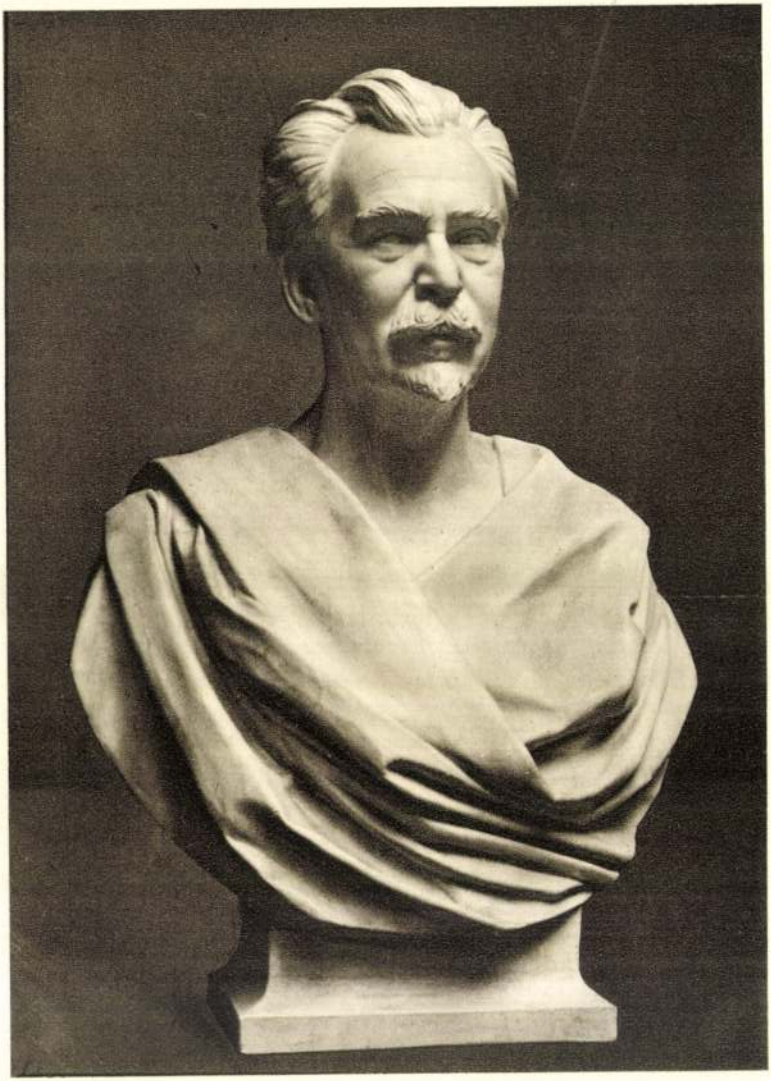

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: DR. HUBAY JENŐ

Nemzeti Képcsarn. kiáll. 1935

LIGETI MIKLÓS : DÉRYNÉ

Szentgyörgyi István

— **Gróf Teleki Pál kultuszminiszter részvéte a Képzőművészeti Főiskolához.** Gróf Teleki Pál vallás- és közoktatásügyi miniszter *Szentgyörgyi István* szobrászművész, a Képzőművészeti Főiskola nagynevű tanárának elhunyta alkalmából az alábbi leiratot intézte a Főiskolához: „Mély megrendüléssel értesültem arról, hogy Szentgyörgyi István, egyik legkiválóbb szobrászművészünk, aki maradandó értékű művekkel írta be nevét a magyar szobrászat történetébe, meghalt. A Megboldogult nemcsak mint alkotóművész, hanem tanári működésével, mint elsőrendű művészeti nevelő is, emlékezetes érdemeket szerzett. Az Országos M. Kir. Képzőművészeti Főiskolát ért nagy veszteség fölött őszintén érzett részvétemet fejezem ki."

Pesti Hirlap

1938. okt. 7.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: ANDRÁS FIAM. 1921.

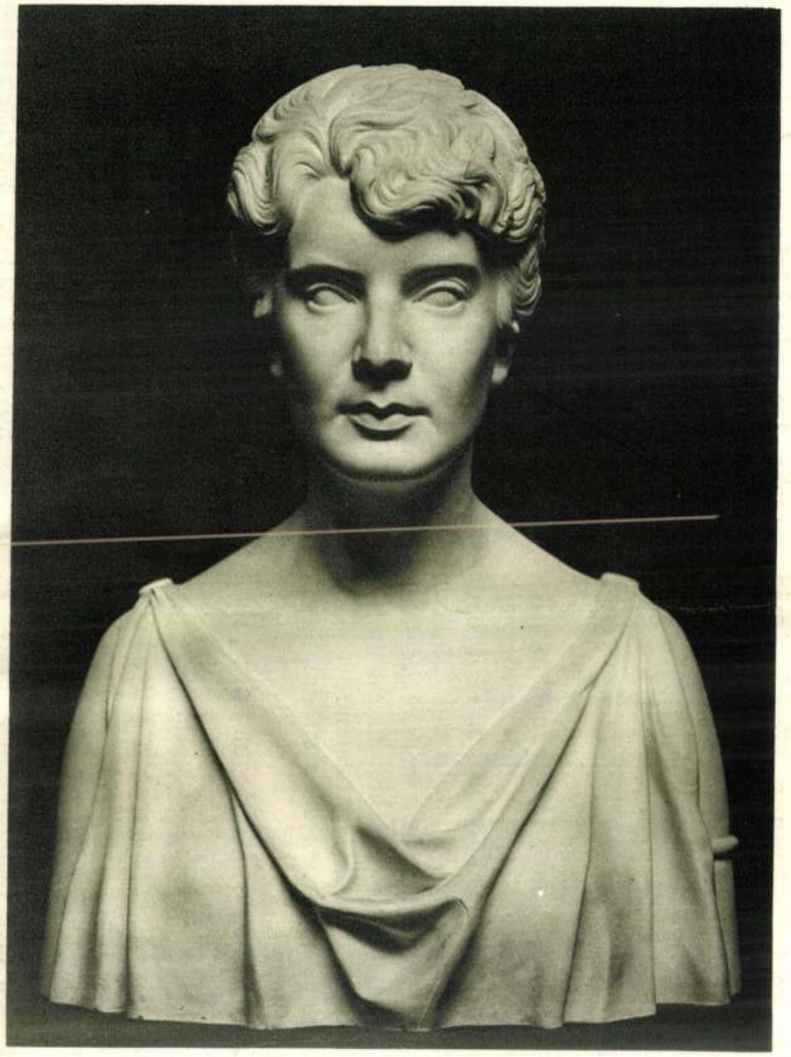

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: FELESÉGEM. 1919.

amennyiben a két mellékalakot valamivel kisebbre vette. Közben a Törökkanizsán felállítandó Tallián Emil-emléken is dolgozott. 1914. július 29-én, mikor már a Tiszaszobor első mellékalakján dolgozott, fegyverbe állították őt is. A háború kezdetén kiképzőtiszt volt Szentgyörgyi Szegeden, hol azonban alkalma volt néhány mellszobrot is mintáznia. 1915 márciusában megbízást kapott a szegedi fahonvéd megmintázására és kifaragására. A szobor október elején már állott. A sok izgalom, a katonai szolgálat és a mellette folytatott nehéz munka megviselte. Félévi betegszabadságot kért, melyet miután rövid ideig Orsován és Szófiában teljesített szolgálatot, meg is kapott.

E szabadságidő alatt fogott hozzá, mint a második Erzsébet-pályázat résztvevője, a királyné újabb szobortervéhez. Első díjat nyert vele, és pedig éppen a pályamunka szobrászati része alapján. Ez örömöt szerzett neki katonai szolgálata közben Szegeden, hová ismét behívták.

Eljutott még Lembergbe és Stryjbe is. Az utóbbi helyen ő tervezte a katonatemetőt, sok, hősi halált halt, honfitársának örök nyugvóhelyét. 1916 novemberében felülvizsgálták; fölmentették a katonai szolgálat alól. December 8-án Szegeden leszerelt.

Hazaérkezve, szemébe ötlött egy régi műve, egy női tanulmányfej. Sehogy sem tetszett már neki ez a munka. Ott látta mindenütt a gipszfelületen az agyagot mintázó ujjai lenyomatát. Észrevette azt is, hogy az ujjnyomok a „lágyságnak", ma „festőiségnek" és „érdekességnek" előidézői, mennyi formai értéket takarnak és mennyi hibát palástolnak. Nekilátott a lefaragásukhoz, a formák megtisztításához, igazi értékük kihámozásához. Ezzel az egyszerű ténnyel a megmunkálásban is a klasszicizmus útjára lépett. Most már véglegesen önmagára talált. A gipsz átdolgozása annyi idejébe került, mint maga a mintázás. A fáradtságnak azonban meg is lett a kívánt eredménye. Az 1917-es tavaszi tárlaton kiállított mellszobor a Szépművészeti Múzeumba került.

Közben, körülbelül három hónap alatt, befejezte a Tisza-szobor rég elkezdett mellékalakját is. Ez is eljutott hát a bronzöntő műhelyébe, várni az idők jobbrafordulását. Ősszel a Torontál megye által Nagybecskerekre szánt hősök emlékének tervét mintázta meg. A leleplezése a szerződés szerint 1922 májusában lett volna... E nagy munkák közben egy kis táncoló férfiaktot is mintázott, mely „Öröm" cím alatt került kiállításra. Ezután következett egyik legbájosabb női mellszobra, Gunszt Bertalan kisleányának, Klárinak mellszobra. A szelíd gyermekfej, egyszerű vonalban leomló dús hajával, most éppen időszerű feladat volt Szentgyörgyi számára. Rég nem érzett passióval dolgozott rajta és komoly sikert ért is el vele. Az 1918-as téli tárlaton kis aranyérmet kapott a művére, mely szintén bekerült a Szépművészeti Múzeumba.

Miután e műveivel elkészült, az utolsó Erzsébet-pályamunkának szentelte erejét. Építészmunkatársa ekkor már Lajta Béla volt, ki még Stryjbe írt levélben ajánlotta föl neki közreműködését. Életnagyságban kellett megmintázni az alakot. Mátrai Erzsi, a Nemzeti Színház művésznője állt hozzá modellt. Különösen sok energiát és elmélyedést követelt a ruházat antikizáló redőzetének megmintázása. A körülmények tették lehetetlenné, hogy Szentgyörgyi elnyerhesse a megbizatást a mű felállítására. Reméljük azonban, hogy a szobor valamikor mégis csak látható lesz méltó helyen. Nagy kár lenne, ha rejtve maradna, mert szobrászatunkban olyan jelentősége van, mint a David-féle Recamier-képmásnak a francia festészetben. Előkelőség, finomság és báj van e királynőben. A királynő fogalmának megtestesülése ez az Erzsébet. Olyan művész alkotása, aki minden elfogultságtól mentesen olyat mert alkotni, ami nagy művészi értéke mellett a legegyszerűbb lélekhez is szól, amint a legnagyobb és egyben a legegyszerűbb lelkek közül való volt Erzsébet királyné is.

Októberben gipszbe öntette a művész a szobrot. Átdolgozta és e hónap 30-án letakarta egy nagy lepedővel. Másnap kitört a katonaszökevények és egyéb szociológusok forradalma.

A legnagyobb nemzeti szégyen és gyalázat napjaiban, a testet-lelket bénító lehangoltság idejében, hárman ültünk Szentgyörgyi Istvánnál: Karácsony Ilonka, Márkus László író és csekélységem. Nagy lehangoltságában is a legnagyobb gond-

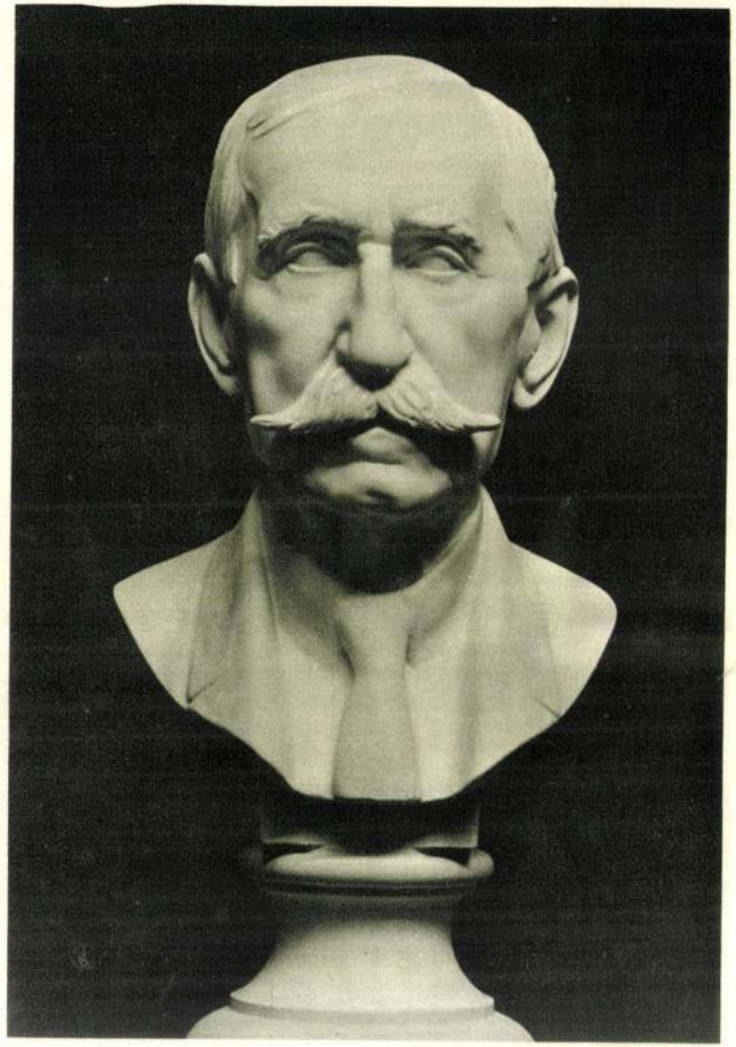

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: ID. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN.

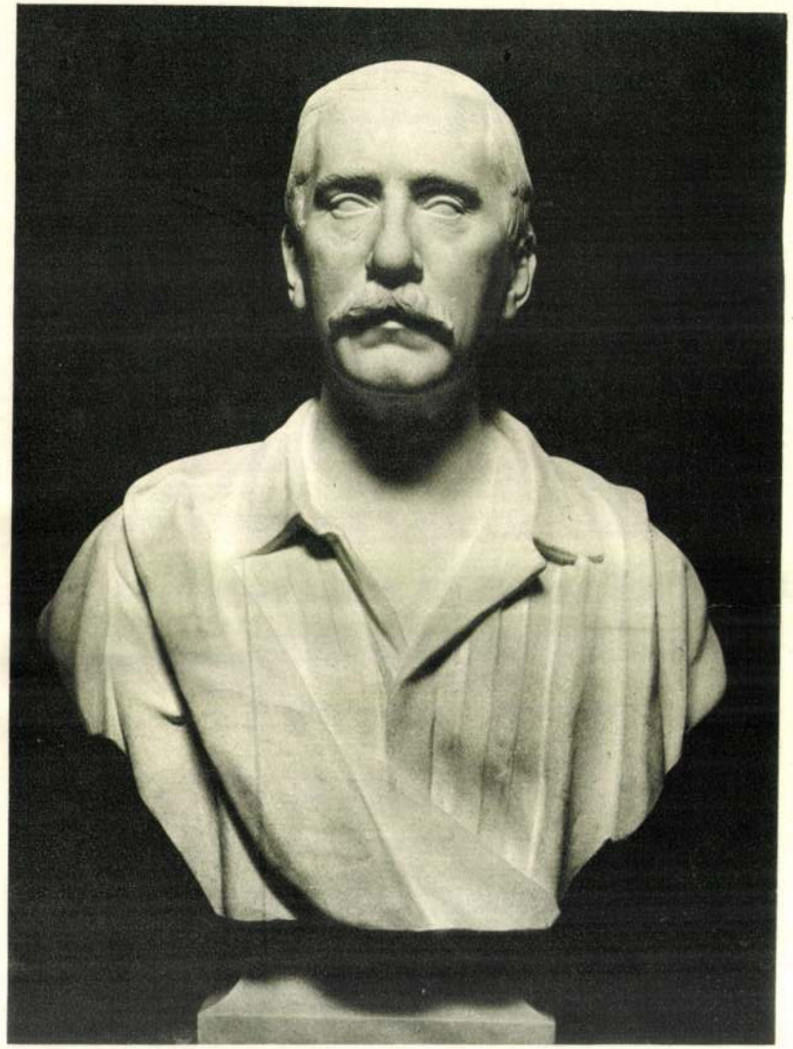

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: HERCZEG FERENC. 1920.

dal és körültekintéssel dolgozott. Egyetlen formát sem hagyott megoldatlanul. A gipsztől époly kevéssé kímélte energiáját, mint az agyagtól. Közben a helyzet mind kétségbeejtőbb lett. Végre jött a szovjet, sok javíthatatlan optimistának egy kétes reménysugár: hátha a nagy rázkódás véletlenül kedvezőbb lökést ad a dolgoknak; azután a fekete reménytelenség.

Szentgyörgyi ekkor már nős ember volt. 1919-ben kötött házasságot. Feleségének jelentős szerep jutott a művészetében is. Klasszikusan formált mellszobra házasságuk első heteiben készült el.

A románok bevonulása után módot találtak Szentgyörgyiék arra, hogy eljussanak Szegedre és Bégaszentgyörgyre. Öt hét mulva mondott búcsút szüleinek és elszakított szülőföldjének, soha addig nem érzett fájdalommal.

A megszállt Szabadkán át utazott vissza Pestre, hol rengeteg gond és küzdelem várta. Küzdelmei azonban eredményesek voltak. Először a Nemzeti Kisebbségek minisztériuma rendelt meg nála egy Herczeg Ferenc-plakettet, hátlapján a „Fekete lovas" egyik jelenetével. Azután két leányképmást mintázott és hozzáfogott egy nagyszabású akt-kompozícióhoz. Egy kilenc-éves fiút mintázott meg életnagyságban. A szobor a föld fölé hajolva ábrázolja a bigéző gyermeket, oly mozdulatban, mely a brüsszeli „Tenniszező"-re emlékeztet. Ekkor készült „Megvetés" című férfiakt-kompozíciója is, valamint egy csodálatraméltóan kellemes és szigorúan zárt, összhangzó formákkal felépített kút alakja: egy guggoló nő, kezében teknősbékával, mely szájából bocsátja ki a vízsugarat. Nyáron Herczeg Ferenc gondosan részletezett és azért mégis emlékszerű mellszobra készült el és az elszakított Délvidék allegorikus szobra, a Szabadság-téren fölállított négy emlékeztető szobor egyike.

Szentgyörgyi kétalakos kompozíciója nyugalmával és szilárdságával hat. Az erős hittel a magasba tekintő női alak hű visszhangja a művész hitének. Mellette egy széles, erős férfimell, egy nehéz pallost emelő férfikar és egy elszántan komoly férfiarc, minden elképzelhető színpadiasság nélkül. Semmi keresettség, de annál több lélek és meggyőző erő az egyszerű emberpárban.

1921 januárjában gyüjteményes kiállítása nyílt meg Szentgyörgyinek az Ernst-Múzeumban, — szép erkölcsi sikerrel. Közvetlenül ezután készült egyik legérdekesebb és egyben legbonyolultabb akt-kompozíciója, a guggoló anya, kikeresett formaellentéteket kifejező mozdulattal szorítja magához gyermekét és annak arcára gyöngéd csókot lehel. A valósággal szövevényes helyzetbe került karok, lábak a túláradó szeretet fájdalmat kereső szenvedélyének kifejezői. Érdekessé teszi amellett az „Anyá"-t fejlődéstörténeti szempontból, hogy gondolata még a brüsszeli időkből származik. Kitünően illusztrálja tehát ez az alkotás is Szentgyörgyi következetes fejlődését és művészetének szilárd alapozottságát. A gyermek alakjában a művész Andris fiacskájára ismerünk, ki 1920. január 16-án született. Egy pompás fejet is mintázott róla atyja, melyben szelíden elmosódó formákkal hozza ki az emberi igéret határtalanul vonzó kifejezését. Szentgyörgyi István ezzel a munkájával, anélkül hogy felfogásának fegyelmezettségét föláldozta volna, a festőiségig jutott.

A kisplasztika egyike volt azon területeknek, amelyeken a legszívesebben mozgott mindig. Bronzbaöntött szobrocskái rendszerint a női test különböző mozgás- és formaproblémáinak megoldásai. A már említett „Tenniszező"-n kívül különösen sikerült alkotásai ebben a nemben a „Vaszt'en" és a „Május". 1922-ben megrendelésre volt alkalma mintázni kicsiben egy fejedelmi tökéletességű női aktot. Az ábrázolt egyéniségének megfelelően, kezében álarccal formálta s a Vocation címmel látta el. Kisplasztikai alkotásainak tetőpontját jelzi ez a bronz. A kisplasztika szelleme hatja át egyébiránt még néhány újabb művét, mint a kútalakokat a csigát tartó gyermekkel és a két térdelő alakkal, a Návay-emléket a két szeliden archaisztikus géniusszal, Kopa Károlyné domborműves síremlékét a végtelen tenger felületén elmélázó, ülő férfiakttal stb. Újabb mellszobrai közül mint képmások és plasztikai értékek egyaránt jelentősek a Steuer Györgynét, Zádor Istvánnét és dr. Herczeg Lajosnét ábrázolók. Az utóbbi finoman összehangolt színes márványból készült és ebben a tekintetben is igen szerencsés megoldású.

Az utóbbi évek kimagasló alkotásai azonban a „Mécses“ és a szolnoki hősök emléke.

Szentgyörgyiben egyensúlyt tartott mindig az ösztönösen alkotó művész a fejlődés titkaiban elmerülő gondolkozóval. A forma és szellem kérdései sarkalatos fontosságúak voltak neki és művészi tartalmuk korlátain túl is érdekelték. A „Mécses“ a legnagyobb szabású megoldása a Szentgyörgyi-féle problémáknak. Nem mindennapi alkotás. Sokan nem értették meg. A formai tökéletességnek, a külső szépségnek és rejtett belső értéknek, a nemességnek erősen a művész egyénisége szerint való kifejezője ez a női akt. Mozdulata azé, aki valami féltve őrzött szentséget rejteget. Az ellenző gyanánt a láng elé tartott kéz, az óvatos előrelépés összeszorított térdekkel a mű formai tökéletességével bensőségesen összhangzó, jelentős tényezők.

A szolnoki emlék a művész hazafias érzésének ékeshangú kifejezője. A haldokló harcos, ki átadja kardját a nyomába lépőnek. Tisztelet a halottnak és rendületlen bizalom a jövőben. Az erőtől duzzadó alakok a hellenisztikus művészet egyes alkotásaira emlékeztetnek. Antikos benyomást gyakorol ránk Szentgyörgyi Istvánnak, a nagy színművésznek, tiszteletreméltó magyar aggastyán feje is, mely névrokonának legújabb fényesen sikerült alkotása.

1921-ben az Erzsébetvárosi Casino díját nyerte el Szentgyörgyi a teknősbékát tartó kútalakjával. 1922-ben a „Bigéző“-é lett a Szinyei-Társaság nagy díja. 1923-ban a Céhbeliek ezüstéremmel tüntették ki az „Anyá“-t. A következő évben a Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállításán a fővárosi díjat kapja a „Bigéző“. 1925 a Céhbeliek aranyérmét hozta meg a „Bölcselkedés és bölcsesség“-nek, mely egy kis gyermek szavaiban elmerülő aggastyánt ábrázol. Az 1925-iki Akt-kiállításon az első díjak egyikével tüntették ki a „Mécses“-t. Brüsszelben már 1910-ben nyert bronzérmet a „Kigyóbűvölő“ a világkiállításon.

Legjobban eshetett azonban Szentgyörgyinek összes kitüntetései közül az, melyben földijei részesítették 1921. november 28-án. A példás hazafiságukban együttérző délvidékiek vacsorát rendeztek akkor tiszteletére, melyet megelőzőleg Herczeg Ferenc ünnepélyes szavak kíséretében nyujtott át neki egy albumot, mely legnagyobb alkotásainak hasonmásait tartalmazta.

Szentgyörgyi István művészete mélyen gyökerezik a nyugati művészet multjában és egyben a magyar nemzet lelkületében. Eszményképe a tökéletes emberi test. Világnézete a szó legmélyebb és legművészibb értelmében homocentrikus. Azok közé tartozik a művész, kik hisznek abban, hogy a véges tudatú és öntudatú embert valamikor fölváltja a végtelen tudatú és öntudatú földlakó. Emellett eleven alkotóerőként működik benne a magyarság kollektív egyénisége. Hisz tehát abban is, hogy a magyar művész munkája egyike ama tényezőknek, melyek az életösztönében megrendült magyar nemzetet kiemelik a mélységből.

Vele együtt hisszük ezt mi is.

FELVINCZI TAKÁCS ZOLTÁN.

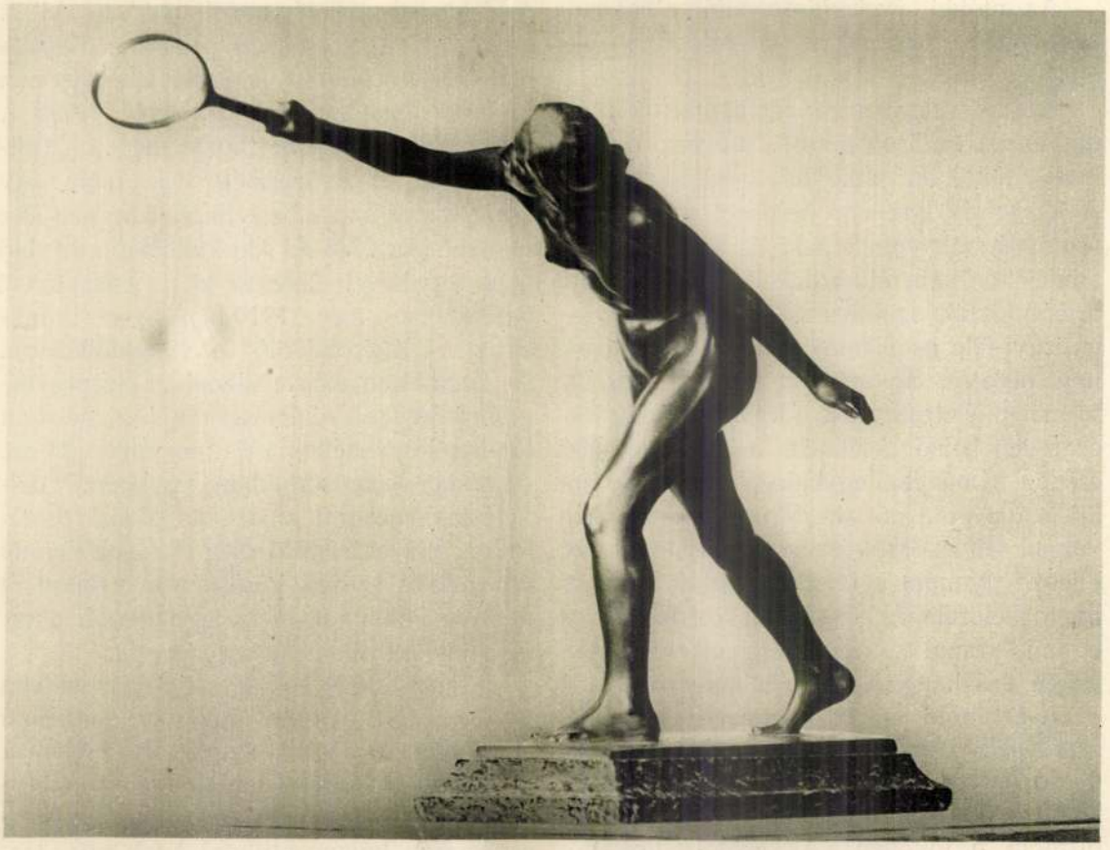

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: TENNISZEZŐ. 1909.

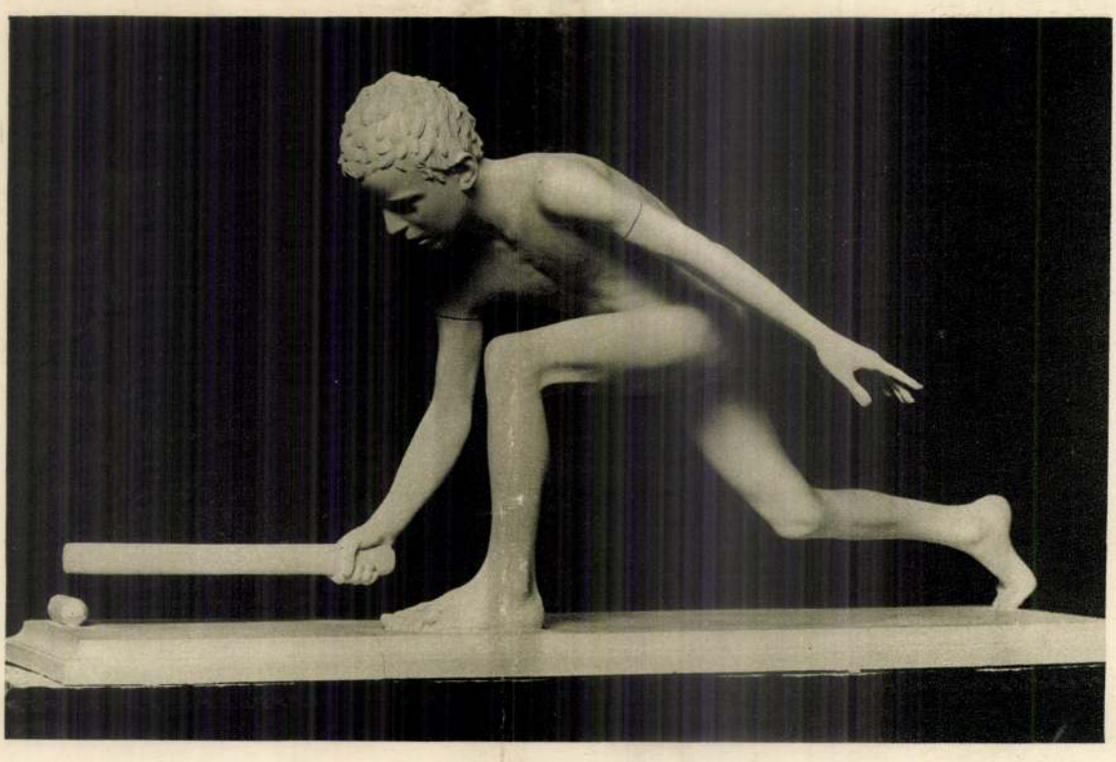

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: BIGÉZŐ. 1920.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: PANASZ.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: GUNSZT KLÁRI.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: TANULMÁNYFEJ. 1917.

magát, mikor e művét a kőbányai fém- és lámpaárugyár nyolcvan koronáért megvette.

Közben sokat olvasott. Különösen Schmitt Henrik, a nagy filozófus gyakorolt rá mély hatást. Kifejlesztette benne azt a természetében rejlő idealizmust, mely művészetét ma is táplálja és egyéniségét vonzóvá és tartalmassá teszi. Ez a lelkes törekvése ifjú éveiben egy bölcseleti és erkölcsi világnézet kifejlesztésére, sokat magyaráz meg Szentgyörgyi művészetéből. E tényből folyik a Szentgyörgyi művészetét jellemző különös teljesség, az, hogy alkotásai egy a forma fölött uralkodó, termékeny gondolat sugalmazására, mindent egybefoglaló világszemléletből születtek. Különös szerencséje, hogy világszemléletének művészi fejlődése legkezdetén adhatott biztos alapot. Ennek köszönheti ifjúkori nagy sikereit.

De mielőtt ezeket elérhette, sok küzdelmen és hányattatáson kellett keresztülmennie. Az önkéntesi év után jött újra a nehéz küzdelem a kenyérért. Egész sorát a gyermekportrait-knak készíti ebben az évben, míg végre pártfogói havi 70 koronát biztosítottak számára egy évre. Ezzel a pénzzel 1905. októberében kimegy Brüsszelbe.

Szentgyörgyi le is írta minden élményét, kalandját egy kedélyes és helyenként humoros hangú önéletrajzban. Ebből a kéziratból merítem az itt fölsorolt adatokat.

A brüsszeli akadémián először az antik osztályba került. Legnagyobb kétségbeesésére. Elkeseredése érthető is volt. Az antik művészet szelleméhez egy fiatal művésznövendék, aki természetesen különös tanulmányok és érettség nélkül foglalkozhatik csak vele — egyáltalában hozzá sem fér s azáltal, hogy külsőségeitől befolyásoltatja magát, saját egyéniségét és alkotóerejét fejleszti vissza.

Szentgyörgyi István őszintén bevallja, hogy az iparművészeti iskolában még szörnyen imponált neki a frissen odavetett, vázlatos szobor és a tónusos festői hatású rajz. Az antikokat, melyeket különben akkor még csak gipszmásolatokban ismert, sehogy sem tudta megszeretni. Hidegeknek, keményeknek tartotta őket.

Tiltakozott is hát az akadémián nyomban az ellen, hogy a régiek örökifjú istenei elé állítsák. Van der Stappenre úgy látszik hatott is ez az őszinte fellépés. Másnap vagy harmadnap már egy eleven félaktot mintázhattak a növendékek. Egy hét mulva már a „Naturklasse" tagja volt Szentgyörgyi.

Az akadémián töltött éveire büszkeséggel gondolhat vissza. A legelső versenyen, mely az osztályban elfoglalandó helyért folyt, tizenkét pályázó közt második lett. Az évvégi versenyen harmadik díjat nyert. A következő tanév elején ismét második helyre jutott. A díjért folytatott versenyen már az első érmet vitte el, négyszáz frankkal ráadásul. A kompozíció verseny újra egy érmet és százötven frankot eredményezett. Az év végén első díjat nyer akt- és kosztűm-tanulmányával, másodikat az anatómiai, építészeti és kompozícióversenyen.

Ilyen körülmények közt feledhetetlen előtte az 1907-es tavasz. Boldog volt. Már brüsszeli tartózkodása kezdetén egy jóérzésű német barátja gazdag nagybátyjával két éven át havi száz frankot küldetett neki. Bernhardt Zeitschel volt a derék mecénás neve.

Párisba is Brüsszelből utazott el először Szentgyörgyi, még pedig az első tanév végén. Nagy élmény volt reá nézve a Louvre, a Luxemburg és a többi mérhetetlenül sok művészi látnivaló. Az antikot most már más szemmel nézte. De azért a korszerű naturalisták és mindenek fölött Rodin bizony mégis csak mélyebben hatott rá. Ez a művészet kellett ahhoz, hogy erejét teljes kifejlésre ösztönözze. A primitívek, kik már majdnem egy évszázad óta tartják ébren a kedélyeket, még most sem érdekelték. Raffaelben „nagyon csalódott". Nem tudta megérteni, hogy mi benne a nagy. De lett volna-e belőle nagy művész, ha minden hatás iránt egyformán fogékony lett volna? Rodin „L'age d'érain"-jében és Keresztelő Szt. Jánosában felülmúlhatatlan műveket látott. Így kellett annak lennie. Akiben akkor lendület volt, azt a kor nagy mestere okvetlenül magával ragadta. Szentgyörgyi azidőben még nem dolgozta ki magát igazi plasztikussá. Brüsszeli idejének kezdetén, mikor először vett tudomást rokonszenvvel vagy ellenszenvvel egyes művészi egyéniségekről, természetesen a naturalisztikus, sőt a festői hatású szobormüveket szerette. Ilyenek voltak: Van der

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

A szívükben, lelkükben magyar svábok közül való az öreg Schreiner István fia, a mi Szentgyörgyi Istvánunk, ki Bégaszentgyörgyön született 1881. június 20-án és aki német anyanyelvét a gyömrői kántortanító házánál mint cseregyerek felejtette el.

Szentgyörgyi István édesapja szorgalmas, jómódú iparos volt, ki lateiner pályára akarta neveltetni fiát. Be is adta hát őt a nagybecskereki gimnáziumba. Akadt azonban már ekkor egy derék pártfogója, aki apját meg tudta győzni arról, hogy fiára minő hivatás vár. Kaufmann István, Szentgyörgyi első rajztanítója volt ez a jó szellem. Ő ajánlotta az apának, hogy küldje fiát Szegedre, az akkoriban fölállított fa- és fémipari szakiskolába.

Szentgyörgyi, ki azzal árulta el kisgyermek korában művészi hivatottságát, hogy folytonosan faricskált, nagyon boldog volt Szegeden. Szorgalmasan faragta diófából a rozettákat és nagyon élvezte a város akkori egyetlen szobrát, Izsó Miklós Dugonics Andrását. Művezetője, Glaus Ulrich svájci faszobrász személyében jóindulatú, lelkes ösztönzője is akadt. Ki is fejlődött hát benne a vágy arra, hogy külföldre, akadémiára mehessen és a negyedik év végén megfolyamodta az útisegélyt Münchenbe.

Kérését nem teljesítették. Azt a feleletet kapta, hogy tanuljon csak előbb néhány évig a budapesti iparművészeti iskolában, hová azonban az évre nem maradt több ösztöndíj. Tehát egy évvel később.

Közben azonban Szentgyörgyinek nem volt már türelme az otthonüléshez. Mindenáron ki akart jutni a világba. Kivasalt hát édesatyjától harminc forintot és nekiindult az idegennek. Először Münchenben, azután Salzburgban, majd Innsbruckban keresett fafaragómunkát. Hiába. Közben pénze is kifogyott. Rá kellett szánnia magát egy pénzkérő sürgönyre. A „szerszámra" kért újabb harminc pengő meg is jött és a fiatal képfaragó ezzel tovább utazott Wylbe, Aadorfba, St. Gallenbe, Winterthurba és Zürichbe, hol végre sikerült munkát találni Ramp mesternél. Munkaadója azután szakított üzlettársával és elment Meisterschwandenbe követ faragni. Magával vitte őt is. Szentgyörgyi itt derekasan beledolgozta magát a kő faragásába.

Tavasszal ellenállhatatlan vágy hajtotta a francia Svájc felé. Nagy keserűségére Lausanne-ban szóba se akartak állni vele. „Prussien"-nek minősítették. Tapasztalata megismétlődött Genfben. Visszatért hát Zürichbe. Itt kapott újra munkát, sőt elő is léptették tervezővé.

Nem hiszem, hogy ez a kőfaragómunka kárára lett volna Szentgyörgyi Istvánnak. A művészetét jellemző férfias és józan fölfogás kifejlesztéséhez kétségtelenül hozzájárult.

Megjött azonban végre hazulról a levél, melyben édesatyja tudatta, hogy a minisztérium 400 korona évi ösztöndíjat juttatott neki az iparművészeti iskolában végzendő tanulmányaira. Keveselte az összeget, de mégis hazautazott, mert nem kőfaragó, hanem művész akart lenni. Útközben megnézte a müncheni képtárakat és a Glyptothekát. A látottak azonban nem hagytak lelkében különösebb nyomot.

Kritikai érzéke, saját őszinte és becsületes bevallása szerint, még az iparművészeti iskolában sem fejlődött ki. Naív csodálattal nézett még ekkor mondhatni minden műtárgyra és félve gondolt arra, hogy milyen nehéz is lehet olyasmit csinálni.

Az iparművészeti iskolában mégis megtalálta Szentgyörgyi a maga fejlődésének útját. Legjobban ment az aktmintázás. Az iparművészeti tervezés gyengéje volt. Minősítése éppen ezért nem volt a legfényesebb. Tanára, Mátrai Lajos nem rokonszenvezett vele túlságosan. A három osztály elvégzése után végbizonyítványt kapott. Oklevélvizsgára nem eresztették.

Az utolsó tanév után való nyarat otthon töltötte. Ősszel visszajött Pestre. Főmunkája egy íróasztal-készlet volt, szecessziós stílusban. A legboldogabb embernek érezte

Magyar Művészet
1926. 4. f.

Stappen „Le Tombeau des lutteurs"-je, Jef Lambeaux „Le Baiser"-je, „La Folle chanson"-ja és „Le Faun mordu"-je, Meunier „LeDebardeur"-je, Jules Lagae képmásai és különösen Rombaux „Sátán leányai" című alkotása. Ennek fényképe még most is az íróasztala fölött függ. Csodálatának régi tárgyait általában nem tagadta meg később sem. Sokkal mélyebb gondolkozású volt mindig, semhogy túlkönnyen fogamzott volna meg benne valamely érzés. Párisban megszerette még Rodinen kívül Dalou-t, Barrias-t és Carpaux t. Ellenben — érdemes megjegyeznünk — nem rokonszenvezett Bartholomé pathetikus művészetével. Ott pedig még nem tartott, hogy Rude klasszicizmusa megihlette volna. Ma őt becsüli legtöbbre a franciák közt. Az antikok közül a milói Venus és a szamotrakei Niké melegítették föl szívét a legjobban. Hogy mennyire eleven érték maradt a szemében az utóbbi, legjobban bizonyítja az, hogy egy évtizeddel később is érezte hatását, mikor az Erzsébet-pályázaton vett részt.

Különös jelentőséget adott a Brüsszelben töltött második esztendőnek az akt-rajzolás, Delvil professzor vezetése alatt, aki megkövetelte, hogy tanítványai ne szénnel, hanem krétával hozzák ki a formákat. Ezzel kényszerítette őket a fokozott megfigyelésre, a teljesen szabatos rajzra és a szigorúbb értelmű plasztikus felfogásra. Szentgyörgyi nagyon hálás ezért régi mesterének, aki e hálára igényt is tarthat. Hiszen ez a kivételes fegyelmezettség és befejezettség, ami művészünk formáit előnyösen különbözteti meg legtöbb pályatársáétól, jórészt e rajztanulás eredménye.

A harmadik évben már külön műtermet kapott Szentgyörgyi István az akadémián, háromszáz frank modellpénzzel. Szerette volna e kedvező helyzetet valami nagyobb alkotásra kihasználni és ezért hazajött Budapestre állami támogatást kérni. Nem kapott. Akadt azonban otthon a vármegyében „egy alispán" Jankó Ágoston, ki magáévá tette az ügyet. Torontál megye megszavazott 1200 koronát. Szentgyörgyi rózsás színben látta újra a jövőt. Fiumén, Velencén, Padován, Veronán és Párison át utazott vissza Brüsszelbe. Ott boldogan és nagy lelkesedéssel fogott a „Panasz" megmintázásához.

Ez az első önálló alkotása minden tekintetben figyelemre méltó; sőt tekintélyes helyet foglal el művei közt ma is. Alapgondolata, szellemi tartalma megfelel a mai Szentgyörgyi felfogásának is. Jelentőssé teszi művét egy gesztus, mely az ifjú női lélek fájdalmát a magasság felé irányítja. Amit az előrelépő meztelen leány jobbjának ez a mozdulata kifejez, azt teljesen a művész egyéni gondolata sugalmazta. Az akt egyébként naturalisztikus. A modell egyéniségét hiánytalanul adja vissza.

A Műcsarnok 1908-iki téli tárlatára küldte be a művész nagy átgondolással és szeretettel készült első alkotását. Óriási szívszorongások közt várta a vernissage napját és kiderült előtte a világ, mikor látta, hogy műve díszhelyre került.

Sietett vissza Brüsszelbe, ahol nyugodtabban tudott dolgozni. Itt kapta hazulról a hírt, hogy a „Panasz"-szal a kétezer koronás Rökk Szilárd-díjat nyerte. A művet azután megvette bronzban az állam a Szépművészeti Múzeum számára.

Brüsszelben mintázta meg Szentgyörgyi a „Kígyóbűvölő"-t, a másik életnagyságú naturalisztikus női aktját és néhány kis plasztikai alkotását, melyek közül a „Teniszező" a legsikerültebb. Az ösztönzést ez alkotásához a Bois de la Cambre-ban kapta, hova gyakran járt sétálni. Itt ragadta meg egy tisztáson a figyelmét egy tenniszező nőnek hirtelen mozdulata s így keletkezett a kis aktszobor.

Úgy hangzik ez, mintha a művész az ötletszerűségre hajlott volna. Tévednénk, ha ezt hinnők. A valóság az, hogy Szentgyörgyi ekkor már hajlott a klasszicizmus felé és az elegánsan tenniszező hölgy mozdulatában már valami klasszikus értéket látott. Kétségtelen, hogy a tenniszező nem jelent még irányváltozást, de előre jelzi az utat, melyen alkotója haladni fog.

Öt évet töltött a művész Brüsszelben, mely idő alatt művészi munkája mellett nagy ambícióval tanulta meg a francia nyelvet. Sokat olvasott (Balzac, Ibsen voltak kedves írói), szorgalmasan látogatta az operát s minthogy az utolsó két évben műterme mindössze két percnyire volt a Bois de la Cambre szélétől, sokat barangolt egyedül a természetben, élve az események nélküli, de élményekben gazdag életet.

29 éves korában, 1910. októberében mondott végleg búcsút „nehéz szívvel, könnyes szemmel" ifjúkori nagy küzdelmei és legédesebb sikerei színhelyének. Egy hónapot szüleinél töltött Szentgyörgyön és azután feljött Pestre s megtelepedett Telcs Ede barátja műtermében.

A téli tárlatra a „Kígyóbűvölőt" küldte be, egy trachitból faragott férfifej és egy kis női akt társaságában. Az előbbi tulajdonképpen egy Éva anyánkat jelképező női akt, fölemelt balkarján a kígyóval, melyet démoni mosollyal igyekszik magához varázsolni. Őse ez is sok más utána következő női akt-kompozíciónak, melyeket általában az alaposan átgondolt fölépítés és az alakkal finoman összhangzó járulékok alárendelt formája jellemez. A „Kígyóbűvölő" megmintázását még az ifjúkori festőies naturalizmus jellemzi.

Szerencséje volt ezzel a szoborral is. A Lipótvárosi Casino díját nyerte el vele és megvették az állam számára. Kiss Józsefnek annyira megtetszett, hogy alkotója arcképét megjelentette a Hét címlapján.

A következő 1911-iki nyár rendkívül sokat jelentett fejlődése szempontjából. Ekkor látta meg Rómát, ahol éppen nemzetközi művészeti kiállítás volt. Nagyszerű alkalma volt ennélfogva az antik és a legújabb plasztika összehasonlítására. Az előbbinek tisztult és leszűrt stílusát ekkor érezte át teljesen és viszont ekkor fordult el véglegesen attól az agyagstílusban alkotó szobrászattól, melynek abban az időben éppen a Donatellók és Michelangelók utódai voltak a legjellemzőbb művelői.

Azt a rapszodikus lendületű szobrászatot értjük ezalatt, melynek alkotásai egyes festői kivitelre alkalmas ötletekből születtek s a szertelenség, fegyelmezetlenség és szakszerű felfogás teljes hiányát mutatják. Az Olaszországot tömegesen díszítő Vittorio Emanuele- és Garibaldi-emlékek a legjellemzőbb példái ennek a stílustalanságnak, ami, sajnos, egyideig nálunk is uralkodó, irányadó lett.

Nyers formáikból a kor az alkotó szenvedély közvetlenségét vélte kiérezni. Ma a belső tartalom hiányát leplező külsőséget látjuk bennük. Szentgyörgyi Rómában annyira silánynak látta már az efajta anyagstílusban dolgozó szobrászatot, hogy jellemzésére az „iszapfürdő" kifejezést használta. Ő már ekkor következetesen haladt egy bizonyos neoklasszicizmus felé, de természetének megfelelően nem gyors impresszionista lendülettel, hanem fokról-fokra, mindent hiánytalanul megérlelve.

Rómából visszatérve, ismerkedett meg Michelangelo firenzei nagy alkotásaival. Ezek úgy hatottak rá, ahogy a mester kortársaira hathattak. Úgy érezte magát köztük, mintha rettenetes erejükkel és súlyukkal összezúznák. Jellemző azonban, hogy Szentgyörgyinek egyetlen munkája sem árul el hajlamot a divino Maestro utánzására. Aki őt jól ismeri, tudja, hogy sokkal erősebb és mélyebb szenvedélyek szokták fűteni, mint akárhány nagyhangú pályatársát, ki a mai áramlatnak megfelelően barokkosan szokta kitombolni magát. Nála érzés és értelem szétválaszthatatlan közösségben jelentkezik mindig.

Firenze után meglátogatta még Pratót, Pistoját, Luccát, Pisát, Bolognát, Ravennát és végül Rivát. Miután itt kipihente hatalmas benyomásoktól terhes fáradalmait, hazautazott Budapestre, hol rövid időn belül elfoglalta új műtermét a Százados-úti művésztelepen.

Első munkája itt a kis „Táncosnő" és a „Hólabda" voltak. Utánuk első pályamunkája készítéséhez fogott.

Eredeti szándéka ellenére. Még külföldön határozta el ugyanis, hogy nem fog itthon pályázatokban résztvenni, mert visszariadt a sok igazságtalannak látszó díjazástól, melynek híre hozzá elhatott. A Nagyváradra tervezett Tisza Kálmán-szobor-pályázaton mégis résztvett. El is nyerte az első díjat. Közben azután hozzáfogott egy Erzsébet-szobor-pályamunkához is. Az építészeti részt ehhez Hikisch Rezső készítette. A terv második díjat nyert.

A különböző pályázatokkal eltöltött tíz hónapi fárasztó munka után Nápolyba utazott pihenni, hol azután megláthatta a csodálatos antik bronzgyüjteményt. Ez volt élvezeteinek koronája. Láttukra az az érzés fogta el, mint ha valamelyik előbbi inkarnációjában az Olümposz plasztikus isteneinek meggyőződéssel és odaadással áldozott volna. Visszatérve Pestre, átalakította — főképpen Tisza István kívánságára — a Tisza Kálmán-szobor tervét,

Szentgyörgyi István: A puszták művésze.

K.M.Tan. jub. kiáll. 1936.

Petri Lajos: Mackensen Hans Georg-né.

ciusi számában), kissé feljebb *Beszédes* Lászlónak egy klasszikus tömörséggel mintázott Pányvavető c. szobra áll egy négyszög alakú kövön, vele szemben *Holló* Barnabás pompás Toldi szobra, melyen a lendület szépsége párosul a mintázás nagyvonalúságával és a szerkesztés összefogó erejével. Utánuk *Stróbl* Alajosnak költői szépségű Olvasó leányok c. kettős figurája következik. Szerkezeti különössége, az az epizódszerűségében is magábanvalóság, ami oly érdekessé teszi ezt a két pompás női figurát, különösen magával ragadja a szemlélőt. Szemben, a tuloldalon *Erdei* Dezsőnek egy modern felfogású figurája, a Vízhordó fiú vonja magára a sétálók figyelmét. A test finom vonalai, az egyensúly érdekes vonalalakító hatása és tömegelosztása igen figyelemreméltó művé teszik ezt a hatásos szobrot. Az Erzsebet téren is találunk két díszszobrot. Az egyik *Füredi* Richárd carrarai márványból faragott érdekes beállítású félaktja, mely kedvesen bukkan elő a tér zöld bokrai közül, a másik *Horvai* Jánosnak Népdal c. hangulatos szoborcsoportja, melyen nagy kár a méretek elhibázott vétele. A pesti oldalon van még *Kiss* Györgynek kedves zsánerszobra a Csirkefogó, mely a József körúton beszögellő kis teret díszíti. A budai sétányokon találjuk *Tóth* Istvánnak Polypölő c. küzdő izmos férfiaktját, mely a Várhegy oldalán a Hunyadi János útra néz. A Döbrentei parkban állították fel *Ligeti* Miklósnak egy ifjúkori szobrát, a Rákászfiút, melyet még 1893-ban készített. Bámulatos, hogy ennek ellenére meny-

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: A MAGYAR IGAZSÁG KÚTJA
A Fővárosi Könyvtár előtt

és Kalsás kút a köz-
pontí városháza udvarán
Jajczay János dr – Györgyösi Nándor dr
Budapest szobrai az utolsó tíz évben.
Képzőművészet 1931. 42 sz.

nyire modernnek, újnak hat, ez a figura. Felfogásában, vonalvezetésében egészen mai. Ez is azt a tételt igazolja, hogy a jó művész mindig modern és csak a rossz művész hat, mint egy meghaladott álláspont. Még egy szoborról kell megemlékeznünk, mely a Szentháromság téren áll. Ez egy régi barokk szobor, Carlo Adami 1784-ből származó Városvédő Athéne c. szép szobra, melyet nem régen állítottak fel. Érdemes munka volt ennek a bájos barokk szobornak publikálása. Kora szobrászművészetének nívós darabja.

*

emlékművét, ugyancsak fővárosi hozzájárulással készült el a Rothermere lord nagylelkű adományozásából emelt Rákosi Jenő-szobor, *Istók* János 7. huszárok emléktáblája a Szervita téri templom falán, a 32. gyalogezred hősi emléktáblája, *Reményi* József műve a Mária Terézia laktanya falán, az Izabella főhercegasszony ajándékozta Szent Imre-szobor, *Kisfaludy Stróbl* Zsigmond alkotása, a Képzőművészeti Tanács megbízásából *Sidló* Ferenc mintázta meg Ferenczy István emléktábláját, ajándék a Kamarerdei Szeretet otthonban *Kugler Ferenc* gr. Széchenyi Istvánja és a honvédelmi minisz-

HORVAI JÁNOS: NÉPDAL
Az Erzsébet téren

A díszítő szobrok mellett kivette részét a főváros az emlékszobrok felállításából is. Az utolsó 10 évben felállításra került ilyen szobrok mindegyikénél ott volt a főváros segítő keze, amennyiben nem teljesen a maga erejéből hozta meg a szobormű felállításának áldozatát. Így a főváros hozzájárulásával országos gyüjtésből állították fel *Damkó* József Kapisztrán Szent János, *Szentgyörgyi* István, *Kisfaludy Stróbl* Zsigmond, *Pásztor* János és *Sidló* Ferenc Szabadságtéri irredenta szobrait. *Lechner* Jenő Országzászlótartóját, *Horvai* János Kossuth szobrát, *Stróbl* Alajos Jókai Mór szobrát, *Orbán* Antal Zichy Nándor szobrát, *Margó* Ede Pósa Lajos szobrát, az állam és a székesfőváros közösen emelték a hősök

térium megbízásából állították fel a Ludovica előtt *Horvai* János Névtelen hősök emlékművét.
Ezeken kívül módot talált még a főváros vezetősége arra, hogy kizáróan a saját erejéből emeljen emléket a vértanú Batthyány Lajosnak. *Pogány* Móric örökmécsese a legartisztikusabb és egyben a leghatásosabb mindazok között, amiket hasonló nemben ismerünk. Ízlés és egyszerűség szerencsésen találnak egymásra a hatás fokozására. Szerencsés gondolat volt a nagy magyar balneológusnak, Zsigmondy Vilmos szobrának áthelyezése az új Széchenyi-fürdő elé. *Széchy* Antal nobilis egyszerűségű szobra éppen akkor került új helyére, mikor a balneológusok világkongresszusa Budapesten tartózkodott. Egy

114 Balló Ede: Dr. Tauffer Vilmos arcképe.

Szentgyörgyi István K

357 Szentgyörgyi István: Hólabda.

KMT 1912/13. téli kiáll

Szentgyörgyi Stefano — *Gioco* (307) *bronzo.*

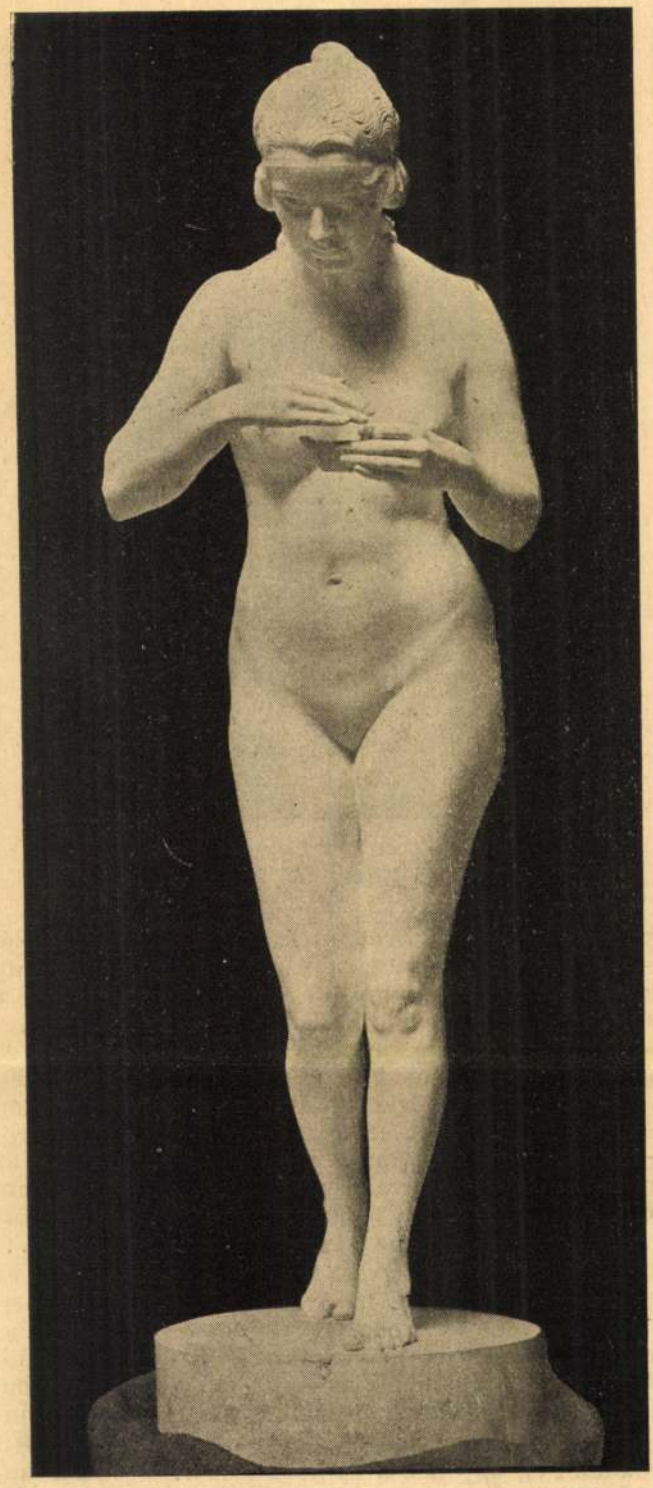

Szentgyörgyi István: Mécses. Szobormű a Műcsarnok Tavaszi Kiállításán

... Tehát, kérem, így volt: Én az Erzsébet-körúton lakom. A hivatalom pedig a Sas-utcában van. A Blatt és Kemény jutta, kender, zsák, ponyva és zsineg nagykereskedő cégnél vagyok másodlevelező ... Minden reggel — vasár- és ünnepnapok kivételével — pontban hétkor felkelek, félnyolcra felöltözöm, aztán megreggelizek s megcsókolom a feleségemet ... Mondtam már, hogy nős vagyok? Nem? Pedig nagyon érdekes a házasságom története. Házasság, mely szerelem nélkül kezdődött — már mint a feleségem részéről — s melyben a legodaadóbb szerelem virágzott ki ... De hát ez természetes is. Mert én nagyon szerettem a feleségemet az első pillanattól kezdve. Érette hagytam abba a tanulmányaimat is. Mert én ügyvéd akartam lenni, de közben megismertem a feleségemet a hatkerületi demokrata-bálon — és fucc lett a tanulásnak. Jó anyám mondta is, hogy kár, de én

Uj Idők 1924. XXX
2072.

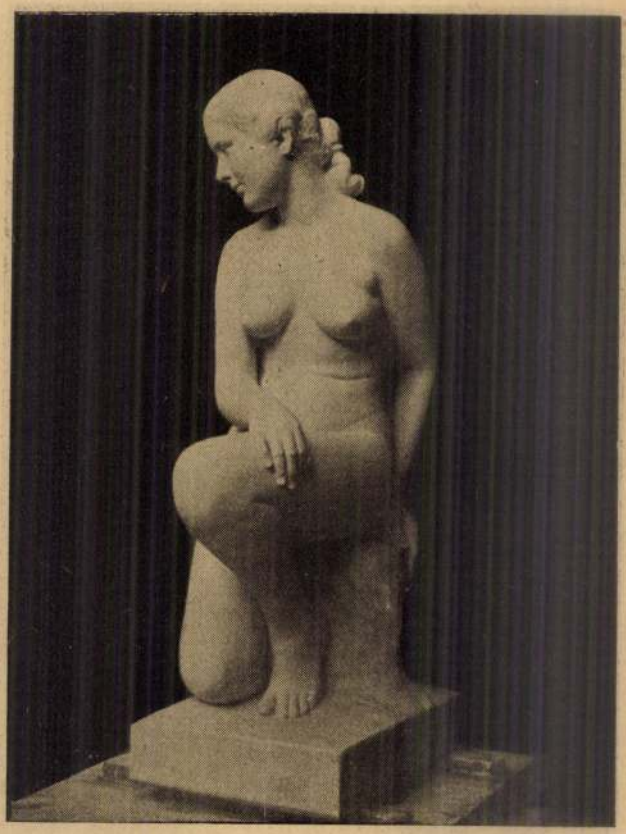

Horváth Géza: Ifjuság. A Tavaszi Tárlatból

csak a szívemre hallgattam és megkértem Helénkét — így hívják a feleségemet... Eleinte vonakodott, nem akart hozzám jönni, de én addig sírtam és a szülei is addig kapacitálták, amíg beadta a derekát...

...Igen, rátérek a tárgyra... Ott hagytam el, hogy reggel megcsókolom a feleségemet, aztán szép lassan elindulok az üzletbe. Mindig ugyanazon az uton járok: Teréz-körut... Nyugati pályaudvar... itt rövid időre meg szoktam állni, hogy összenézzem az órámat a villanyórával, aztán a kellő pillanatban, amikor a legkisebb a forgalom, átvágok a Váci-körutra s így folytatom az utamat egészen az üzletig...

...Tíz év óta megy ez így, segédorvos úr. Tíz év óta vagyok a juttánál, tíz év óta lakom az Erzsébet-körut negyvenkilencben s tíz év óta teszem meg naponta az imént leírt utvonalat... E tíz év alatt semmi feljegyzésre méltó dolog nem történt velem az uton. Mindennap ugyanazokkal találkoztam, még pedig pontosan ugyanazon a helyen, ugyanazon üzletek mellett haladtam el, ugyanaz a csokoládé száradt a cukorkaüzlet kirakatában, a szalagok is ugyanazok voltak a fehérnemü-üzletben s a férfiruha-kereskedés kirakatának hatalmas üvegtáblája mögül ugyanaz az elegáns viasz-férfi mosolygott a járó-kelőkre...

...Egy reggel azonban — éppen ma egy hete — Spinetti úr kint állott az üzletajtóban és mosolygott... Hogy ki az a Spinetti úr? Persze, a segédorvos úr nem az Erzsébet-köruton lakik, tehát nem tudhatja. Spinetti úr vaskereskedő. Az üzlete szintén ott van az Erzsébet-köruton s tíz év óta naponta legalább két-

Házilag készült finom női fehérnemüek.
Teljesmenyasszonyi kelengyék
HEVES LAJOS cégnél Budapest IV. ker., Bécsi utca 8. szám
Lenvásznak, lenbatisztek, lynonok, chinonok, percalinok, asztalteritékek csakis elsőrendü minőségben

Legjobb pehely, gyapju és vattás paplanok

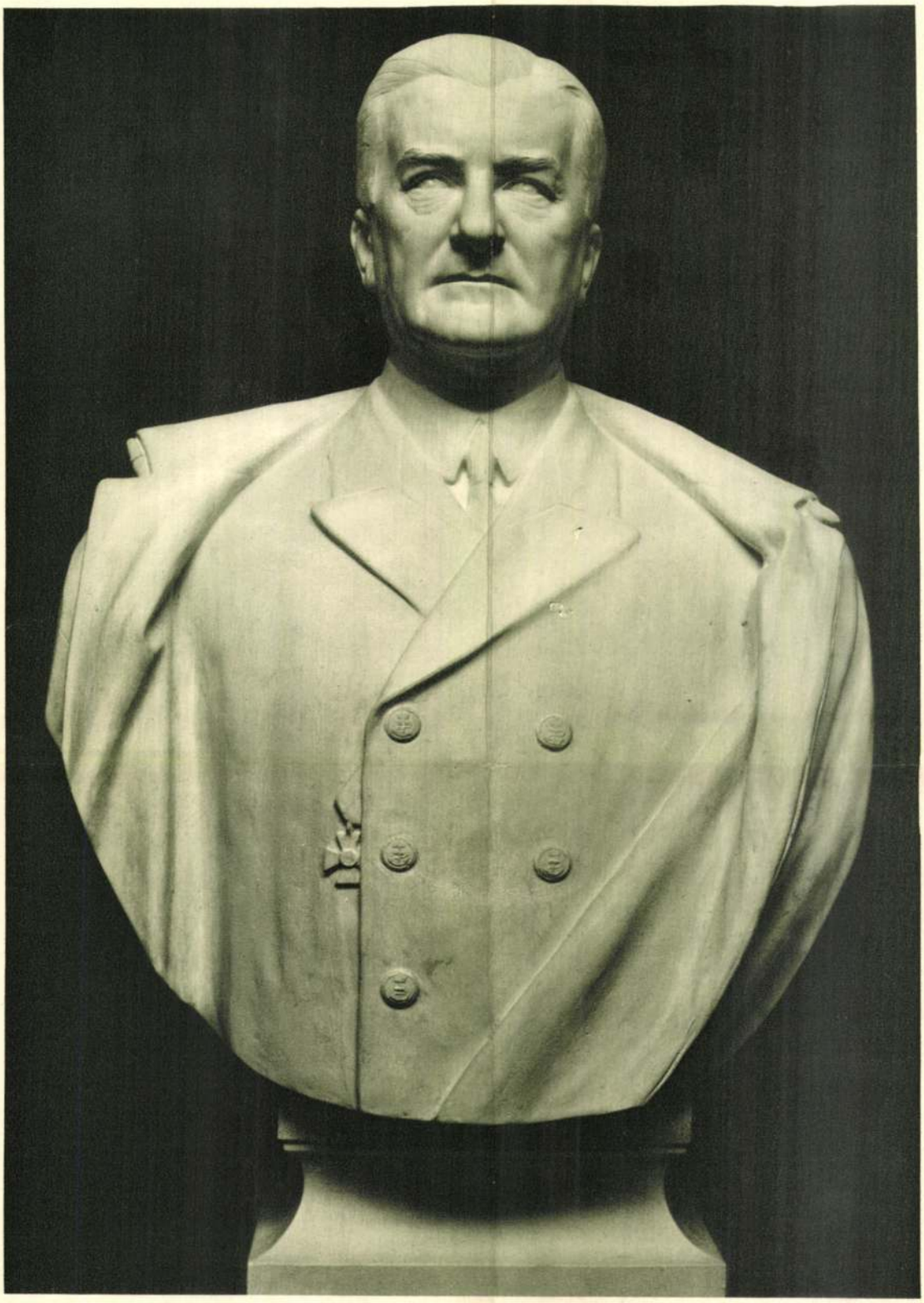

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: NAGYBÁNYAI VITÉZ HORTHY MIKLÓS ÚR, MAGYARORSZÁG KORMÁNYZÓJA

Magyar Művészet
1931. 3. f.

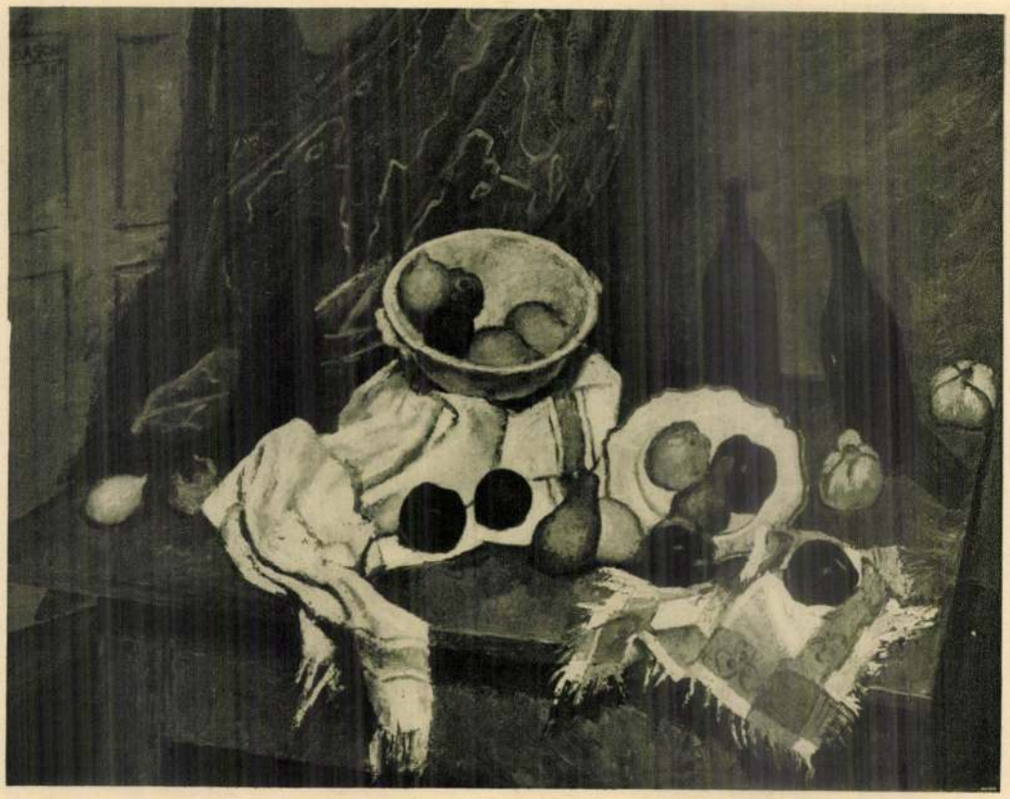

BASCH ANDOR: CSENDÉLET

GLATZ OSZKÁR: SOKÁC LEÁNY KÖNYVVEL

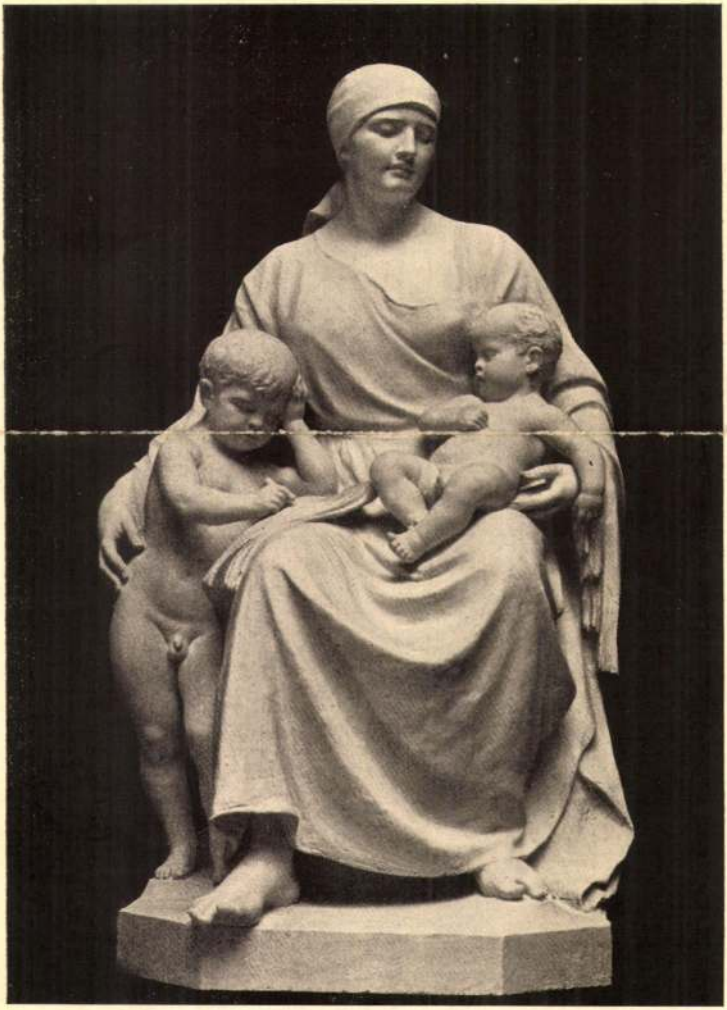

Pásztor János: Anyaság.

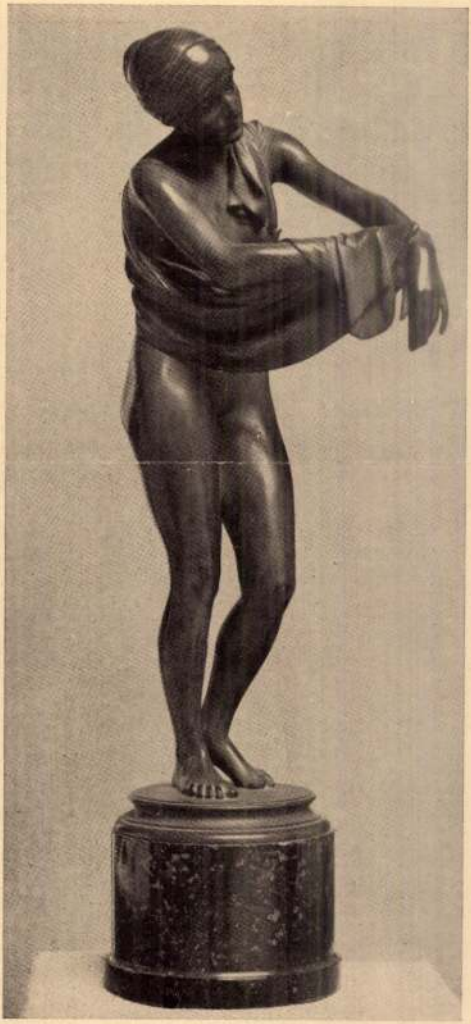

Szentgyörgyi István: Fürdő után.

KMTársa. A mű a művészetben
1936.

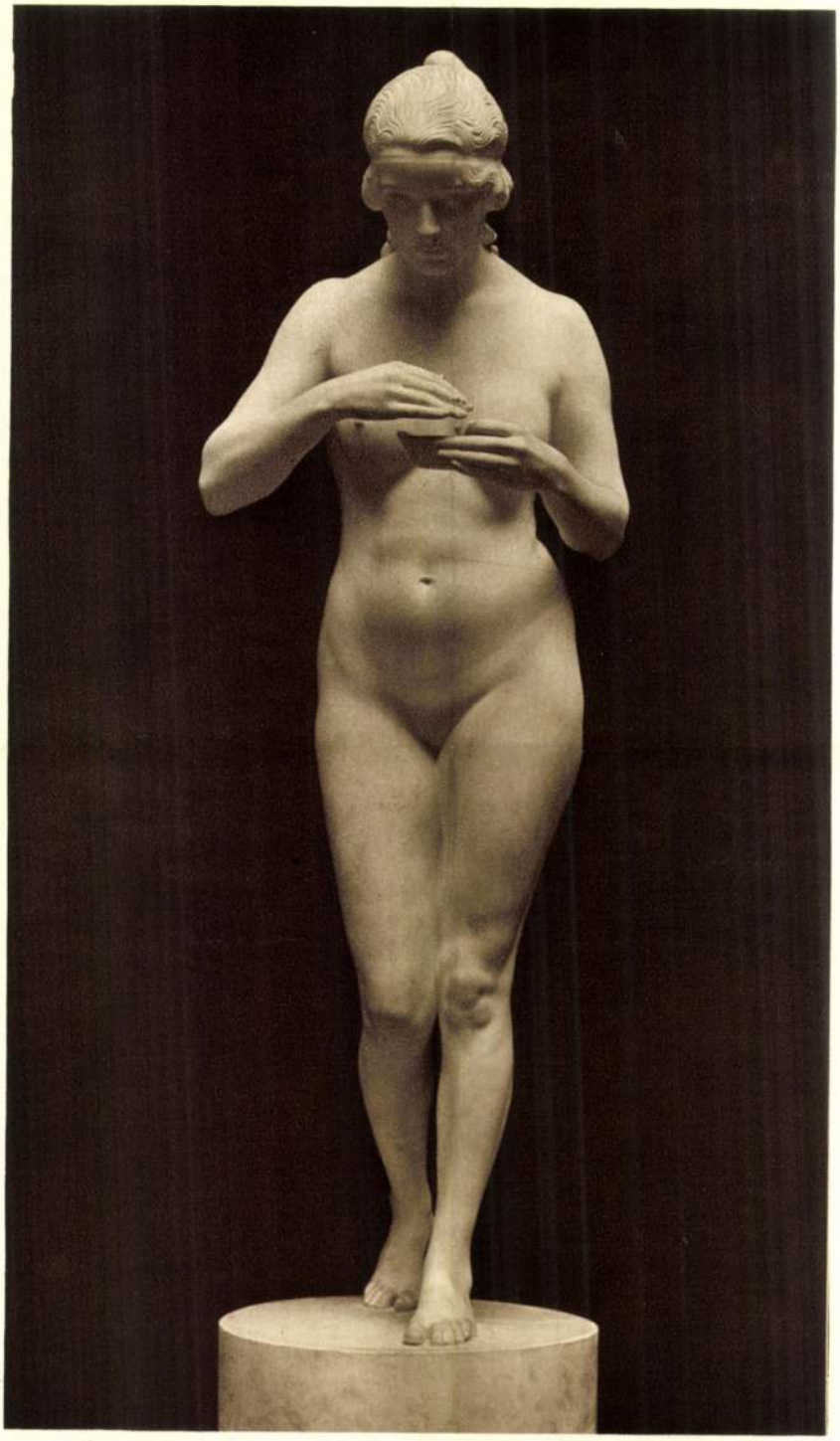

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: MÉCSES.

Evk KMT. 1928.

FERENCZY KÁROLY: PIHENŐ.

rálta Társulatunk a magyar művészetben elfoglalt vezérlő szerepét. Január és február havában a *Magyar táj- és életképkiállítás* múzeális színvonalú, roppant gazdag képanyagával mutatta be a XIX. és XX. század legértékesebb magyar mestereinek működését, május és június havában pedig a belga kormány támogatásával a *belga művészet* régi és mai alkotásait mutatta be olyan világraszóló, nagyszerű kollekcióban, mely e két hónapban Budapestre tette át a belga művészeti gyüjtemények legféltettebb műkincseit. Mindkét kiállítás *művészettörténeti vonatkozásban* is elsőrendű esemény volt; amaz hű tükörképben mutatta a magyar képzőművészet táj- és népéletfestészetének bölcsőkorától mai napig való fejlődését, túlnyomó részben magángyüjtők tulajdonából kiállított művekkel, olyan anyaggal, mely talán soha többé így össze nem hozható. A belga kiállítás viszont a belga művészeti iskola fejlődését ölelte fel, a Van Eyck-testvérek fellépésétől mai napig, a flamand iskola legnagyobb mestereitől a legújabb időkben szereplő legszélsőbb szurrealisztikus kísérletezőkig, anyagi értékében szinte fel sem becsülhető kollekcióban.

A *magyar táj- és életképkiállításon* 275 művész 752 műtárggyal szerepelt, túlnyomó részben festők, genre-szobrászatunk csak kisebb számban.

SIDLÓ FERERC: ÁRPÁDHÁZI BOLDOG MARGIT

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN : KLEBELSBERG KUNO GRÓF

Nemzeti Képzőm. kiáll. 1934

Mult és jövő. Szentgyörgyi István szobra.

gazdák között, akiknek kiegészítjük így 5 holdra, — mint létminimumra — birtokállományát; még mindig közel 8—900.000 ember marad, akik a magyar falusi proletáriátusságot képezik és akikkel kezdeni semmit sem tudunk.

A békében ezen felesleg részben kivándorlás, részben más úton — más gazdasági ágaknál talált bizonyos mértékben levezetést, de ma ez képtelenség.

Mint panaceát a fokozottabb iparosítást ajánlja, azonban nemvette figyelembe, hogy az iparosítás, mely 1920. óta igazán nem kis tempóban haladt, nem kis védelemmel és áldozattal, ami a munkásság foglalkoztatását illeti, az nem sokkal haladja túl az akkori létszámot. Sőt, ha vizsgálódásainkban addig megyünk, hogy a keresők, család fenntartói részét vizsgáljuk, úgy — különösen a textiliparban foglalkoztatott leányok kereseti viszonyai és arányszáma sokkal rosszabb helyzetet mutat e téren az 1920. évekkel összehasonlítva. — Ha mindezekkel — amiről tudtommal szó nem esett — hozzávesszük az intellektüellek elhelyezkedési válságát, ami szintén nem kis probléma, úgy láthatjuk, hogy az elmondott beszéd bármilyen nagy kvalitásokkal is rendelkezett, de kitért a kérdés megoldásának taglalása elől.

A mezőgazdaság megélhetési — jövedelmezőségi — problémája nem tesz időszerűbbé, nagyobbszabású akciót, mert nem bír el semmi-néven nevezendő plusz költséget. Viszont olyanok, akik bírnak tőkével azok úgyis megszerzik azon területet amennyire pénzük futja. Dr. Vass Elek elgondolásában hibául nem tudok mást, mint alapvetőt találni, hogy teljesen kirekeszti a proletáriátus százezres tömegeit és csak a gazdáknak juttat. Pedig minden osztódás, ami akár van birtokpolitikai akció, akár nincs, folyamatos valami, mert hiszen állandóan morzsolódik a nagy birtok területe. Ezen morzsolódással velejár a falusi proletáriátusság mindkevesebb munkalehetősége. Hiszen, ha egy 5—10 holdas gazda hozzávesz birtokához ugyanannyit, azzal nincs szüksége a családján kívül több munkaerőre, viszont, ha 1000 hold így elporladt darabjaira, akkor az ezen területen élő cselédség, sommások, aratók, stb. elvesztették létalapjukat. Ezeket nem telepítheti a kormány, ezeknek tőkehiánya miatt, így ezek keresetnélkülivé válnak.

A nagybirtok osztódása, mint említettem folyamatos, ezt nem állíthatja meg semmi. Hát még ha olyan adóteher sujtaná, mint a kicsit, milyen gyors volna ez. Csak gondolni kell, miként vannak minősítve ugyanazon határban parasztbirtokok és nagybirtok kataszteri jövedelem szerint, mely az adózás alapja. A nagybirtok nem bírja el az azonos terheket, mert a rezsije és termelésének módozatai nem teszik erre anyagilag képessé.

Még ezen kedvezmények — bár injuriának látszanak — mellett is szükséges a nagybirtok (bizonyos mértékű) fenntartása a közel milliós proletáriátus életlehetősége érdekében.

és kötelezővé teszem. Mindenkinek a maga helyén annyit kell tudni, hogy egyúttal elméleti és gyakorlati oktatója lehessen a saját munkakörébe eső munkának.

A mezőgazdaság részére szükséges gépeket, iparcikkeket belföldön gyártatom. Iparcikkek terén tökéletes önellátást viszek keresztül. Belföldön gyártatom még azon iparcikkeket is, melyek a külföldi árúval a versenyt nem bírják, azon egyszerű elv alapján, hogy minden munka kenyeret ád. A rentabilitás nélkül dolgozó ipart a rentábilisan dolgozó ipari és mezőgazdasági exportból teremtett alapból segítem meg.

Munka, munka mindenáron és termelési összhang. Nincs agrárolló, nincs ipari és mezőgazdasági index, csak munka és munka van. Termelni, fogyasztatni és minden export-konjunktúrát a belföldi magángazdaság részére kihasználni.

Végül egy éven belül a városokban, a falvakban végrehajtom azt a lakásreformot, hogy minden családot háromszobás kertes, teljes komfortos lakásba telepítek. Erre a célra magas kamatozás mellett harminc évi amortizációra a Nemzeti Banktól és más banktól veszek fel kölcsönt az állam garanciája mellett. Ha a telepített család fizetni nem tud, a kincstár fizet helyette. Szabad levegőt viszek bele a családok életébe. Cottage-szerű villákba viszem a városi gyerekeket.

Demilitarizálom a kétkedőket, a kishitűeket, akik nem bíznak az ország jövőjében. — Az állam, a kormányzat dolga biztosítani az állandó prosperitást. Rádiktálni a nemzetre a munka ütemét és a hóna alá nyúlni minden foglalkozási ágnak, ha átmenetileg dekonjunktúrába kerül. A konjunktúrát nem kutatni kell, a konjunktúra az én programmommal adva van, mert az egész országtól a munka maximumát kívánja.

Függetlenítem az országot a technika eszközeivel, az időjárás mostohaságától — és eltemetem örökre az esőváró magyart.

Fáradtan, komisz hangulatban ébredt. Megnézte az óráját: nyolc óra volt. Kispestre kellett kimennie egy biztosítási végrehajtáshoz. Átkutatta a zsebeit, mindössze annyi pénze volt, hogy oda-vissza villamoson mehetett. Bélyegre, amit a végrehajtási jegyzőkönyvre kell ragasztani, nem futotta a pénze. Meg fogják bírságolni az ügyfelét. Mit fog ezért megint hallgatni, milyen levéláradat keletkezik ebből, hogy ki fizesse a bírságot — Istenem. Lehet, hogy a leveleket se tudja megportózni és a végén annak lesz igaza, aki portóval győzi.

Hajdú H. András

Érted . . .

A nagy mindenségből jöttem,
S lelkem oda vissza tér,
A földön csak kikötöttem,
Érted és egy csókodér'

És ha vissza száll a lelkem
Amikor majd meghalok,
Elmondom ott fönn a menyben,
Lent is vannak angyalok,

Udvarhelyi K. Imre.

Ami hiányzott gróf Bethlen beszédéből

Nagy politikai esemény Bethlen beszédében, elsősorban az, hogy az egész Ház, jobb- és baloldal, szinte állandó helyesléssel kísérte, ezen ténylegesen objektív beszédet.

A felszólalás teljesen távoltartotta a kérdés tárgyalását mindenféle politikai szemponttól és csak ténylegesen a mai gazdasági és pénzügyi helyzet szempontjából ítélte meg a kérdést. Nagy szolgálatot tett ezzel a nívó emelésének és annak, hogy a köz szempontjai érvényesülhessenek.

Magát a beszédet, annyiféle oldalról méltatták már, hogy ennek taglalása felesleges. Azonban talán senki sem olvasta ki belőle azt a sötét perspektívát, amit az tulajdonképpen elénk vetített a nemzet élete, fejlődése szempontjából.

Bethlen megállapította, hogyha minden 500 holdon felüli birtokot széjjel parcellázunk, azon törpe

Fájdalom, Pásztor János műve.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN.

140. VITÉZ NAGYBÁNYAI HORTHY MIKLÓS
Magyarország kormányzója. Magántulajdon.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN.

141. A SZEGEDI EGYETEM ALAPITÁSA.
Bronzban. . . . . 3000.—

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN.

153. LIEBER BÖSKE. Magántulajdon.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN.

155. CSÓK ISTVÁNNÉ SIREMLÉKE. Magántulajdon.

Színyei Tais III. kiáll.
(1931)

dult, ahhoz a miaghoz, amelyben nálunk nem volt méltó elődje. Az apa páratlan tehetsége és példája így él tehát tovább gyermekeiben egy-egy renaissance művészcsalád hagyományaihoz hasonlóan.

Ferenczy Károly aszkétai igénytelensége művészetimádatából folyt, nem pedig valami magaelégült gőgből. A külvilág csakis látványként érdekelte s nem jelentett számára olyan élményt, amely lelkének veleszületett tartalmi gazdagságát fokozhatta volna. Jelleméből leánya örökölt legtöbbet. Ferenczy Noémi külső életének legendás szerénysége bizonyosan megszállottságból eredő kényszer. Az a hősiesség, amely állandóan az önfeláldozás határán jár, előttünk ritka érdem — az ő szemében természetes kötelezettség. Azért választotta a gobelinszövést művészete megtestesítéséül, mert egyrészt csak benne tudja tökéletesen kifejezni az életről való vallomását s mert másrészt ez az eljárás a képzőművészetek bármely ágánál fokozottabb mértékben a művész minden idejét, nemcsak ihletett perceit igényli. Csupán az vállalkozhatik rá, aki az alkotó erő olyan fokú és tartalmú sűrítésére képes, amely eleve kizárja a hosszabb elernyedést vagy szétszóródást, és aki az élet legnagyobb jutalmának a külső behatásoktól meg nem zavarható munkaállandóságot tekinti. Ez a lekötöttség, a szövéstechnika lassúsága és nehézsége kiváltképpen megfelelt Ferenczy Noémi munkás természetének. Érezte is az első próbálkozások után, hogy véglegesen meg-

~~Fülöp Elemér~~

FELSŐEŐRI FÜLÖP ELEMÉR: A KÖLTŐ HALÁLA

Kiállítás 1932. febr. – márc.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: A PUSZTÁK MŰVÉSZE

s époly lelkiség eredménye, mint *Fayl* Frigyes Megnyugvása, habár ez utóbbinak képalji szövegközlése egyeseknek talán mesterkéltnek tünik fel. *Rökk* Károly téli képe hangulatos, komoly munka. *Heintz* Henrik három alakos kompoziciója ezúttal is tehetséges. Kifejező *Berkes* Ili Szegényember-e s a megszokottan kedves R. *Istvánffy* Gabriella állatképe. Még *Klammer* Mariska, *Mérő* István és *Huber* István képei biztosítják ennek a teremnek szinvonalát.

A tizenegyedik teremben látjuk *Sándy* Gyula építőművészetéből, miként tudja az épitészet az antik formákat a modern lehetőségekkel egyesiteni s miként telik meg épen e szintézis utján uj tartalommal a felfokozott életnek megfelelőleg e művészet. Különösen nagyszabású épitészeti elgondolásra vall a genfi népszövetségi palota pályaterve.

dorf Károly boszorkányosan ügyes ceruzája ismét két szellemesen rajzolt portréval ragad meg. A rajzok közül *Wellmann* Róbert és *Györffy* István, a vízfestmények közül *Hessky* Iván, gy. *Takách* Béla, *Balogh* Sándor, *Páris* Erzsi, *Jármay* Edit, *Csizik* Gyula és *Bundschuh* Ottó, a pasztellek közül pedig *Horváth* István és *Emánuel* Béla művei a jelentőségteljesebbek. *Spányik* Kornél Otthon-a szokott mesteri elrendezést és mély színhatást mutat. *Kacziány* Aladár Tavaszi misztériumának szemlélete egyre erősebb Puvis de Chavanes-képzeteket idéz fel, részben a francia mester gyöngéivel. Szépek *Benczúr* Béla Bajor parasztszobája, *Bakoss* Tibor uccarészletei, *Tóth-Bartók* Jenő arcképe és *Fayl* Frigyes, fekvő aktja. *Gánóczyné* és *Hoffné* miniatürjei gondos munkák. *Szabó* Béla Leó képe finom hangulatú.

KACZIÁNY ÖDÖN: PITYÓKOSAN

A Műcsarnok jubiláris kiállításáról

Fábián Gáspár szigorúan ragaszkodik a történelmi stilusokhoz s igy nem sok ujat ad. *Wälder* Gyula, *Frisch* Vilmos és *Gregersen* Hugó terveiben sok érdekesség és gondolatmozditó van. *Konek* Ida antik hangulatu képe megállít. Jól esik a szemnek megnyugodni kissé a formák nyugodtságán s tetszik az ecset erős, férfias kezelése. *Kemény* Nándor Tereferéje a vérbeli genrefestő készségével van pointirozva. *Mészárosné Kisfaludy* Mária Havas uccа képe csupa festői erő. *Kováts* József két vízfestménye ragyogó, világos színeivel, harmonikus meglátásaival határozott értéket képvisel. *Haranghy* Jenő Spanyol vásár-a a kiforrott díszitő-stilus, a jólkevert színek, a tökéletes rajztudás és a beleélés művészét mutatja. *Oppel* Magda vízfestménye talán valamilyen mesekönyv kisérőképeként megállná a helyét. *Bruck* Hermina tájképe kellemes impresszió. *Dörre* Tivadar és *Kokesch* Kató vizfestményei a mesterségbeli tudás, *Koszkol* Jenő és *Makoldy* József vízfestményei a hangulat finomságával tünnek ki. *Bizó* András bájos és csodálatos rajzművészete hatásos. *Lühr-*

A tizenkettedik teremben a kitünő arcképek egész sorát találjuk. Végtelen tárgyszeretet és melegség sugárzik *Spányik* Kornél Feleségemmel cimű művéből. *Englerth* Emil két arcképével művészetének teljében bontakozik ki. Kepes Kató c. portréján különösen megkapó a lélekrajz diszkrét finomsága. *Prohászka* József a kecskeméti művésziskola sajátos stilusát fejleszti ki érdekes férfiarcképében és akttanulmányában. *Müller* Ágosta Voronoff tanár arcképének háttere ragadja meg a figyelmünket. A barna színezet helyes lezárást és a tudós magas szellemiségének a kivetítését adja. Gy. *Sándor* József Licitációja egyéni beállitottságával s különös szinszerűségével ujszerű. *Kacziány* Ödön A Parlament éjjel cimű képe diszitő hatásra törekszik. *Mányay* József kedveli a szinte a láthatatlanságig sötét színezést. *Berkes* Ili hideg színei még a Falusi kovácsműhely verőfényében sem olvadnak fel. *Rottmann* Mozart Hódolat-a Rubensnek gyakran l'art pour l'art testiségét juttatja eszünkbe. Czigány Dezső Szerzetes-e a művész sajátos stilusának egyik legsikerültebb terméke. *Senyei*

A nyolcadik teremnek is jutott néhány kiváló mester, mint *Edvi* Illés Aladár, *Nádler* Róbert, *Tury* Gyula, *Olgyay* Ferenc, *Knopp* Imre, *Zombory* Lajos és *Wellmann* Róbert. Ismert művészetük reprezentáns darabjaival szerepelnek valamennyien. Nádler Róbertnek dr. Krepuska Gézáról festett portréja különösen sikerült. Semmiben sem marad azonban e mesterek műveinek színvonala alatt *Kemény* Nándor önarcképe. Kemény évtizedek óta kiállító művésze már a Műcsarnoknak és így módunkban áll működését figyelemmel kisérni. Megállapíthatjuk, hogy festői pályája állandóan felfelé ivel, szinte évről évre ujabb fejlődést jelent minden megjelenése. Most kiállított önarcképe klaszszikusra érlelt teljesítmény. *Neógrády* László piros színre pointirozott kitünő portréját már ismertük, fekvő aktja is izléses és tartalmas munka. *Rubovits* Márk, *Endrey* Sándor, *Burghardt* József, *Komáromi Kacz* Endréné és vitéz *Darvassy* István képei állítanak még meg. Két pompásan mintázott bronz is van e teremben, *Nemes* György és *Markup* Béla művei.

Ebben a teremben egész sor kitüntetett festményt találunk. Igy *Horváth* Béla, *Prohászka* József, *Éder* Gyula *Neógrády* László műveit tüntették már ki díjjal vagy elismeréssel. Ezeken kivül is azonban sok kitünő alkotás adja meg ennek a teremnek nivóját. Itt vannak mindjárt a nagytehetségű Gy. *Sándor* József nagy műgonddal készített művei, *Huber* István Fekete gyöngy c. impresszionáló aktképe, *Wellmann* Róbertnek Wertheimer Adolfról készített életteljes portréja, *Bosznay* István mesteri tájképei, *Vigh* Bertalan erős színekben tüzelő figurális képei, *Kunwald* Cézár karakterben találó portréja, *Udvary* Pál folthatásokra és kontraszt színekre épitett vásznai, *Márton* Ferenc erősen rajzos Doberdója, *Gaál* Ferenc Kukoricatörése, mely színeinek erejével és a téma hangulatának pompás visszaadásával tünik ki, *Kemény* Nándor kedves zsánerképe és szentgyörgyvári *Gyenes* Lajos, aki monumentális hatásu csendéleteken kivül ezuttal kiállította Ferenc József fogadószobája c. ismert, nagy kvalitású festményét is. *Basch* Árpád, *Benkhardt* Ágost, *Major* Jenő, *Juszkó* Béla és *Szlányi* Lajos még ennek a teremnek értékei. Összefogva a kiállítás tengelyétől jobbra eső termek anyagát nem is tartjuk véletlennek, hogy szokás szerint erre az oldalra jutnak azok, akik hely hijján kiszorulnak az első, a második és a harmadik teremből. Évek óta megszokott jelenség, hogy az első három termet ugyanazok a festők birtokolják, akiket a sors ez alkalommal is kitüntetett kegyeivel. Nem összehasonlítás, nem rekriminálás, pusztán a véletlen szemle alapján, anélkül, hogy a Műcsarnok bármelyik termét alább értékelném az első termeknél, az az érzésem, hogy nyolc tiz képet sokkal nagyobbb nyugalommal tudnék a jobb oldalról az első termekbe helyezni, mint ahogyan e termek anyagának többségét nézem.

Boross Mihály

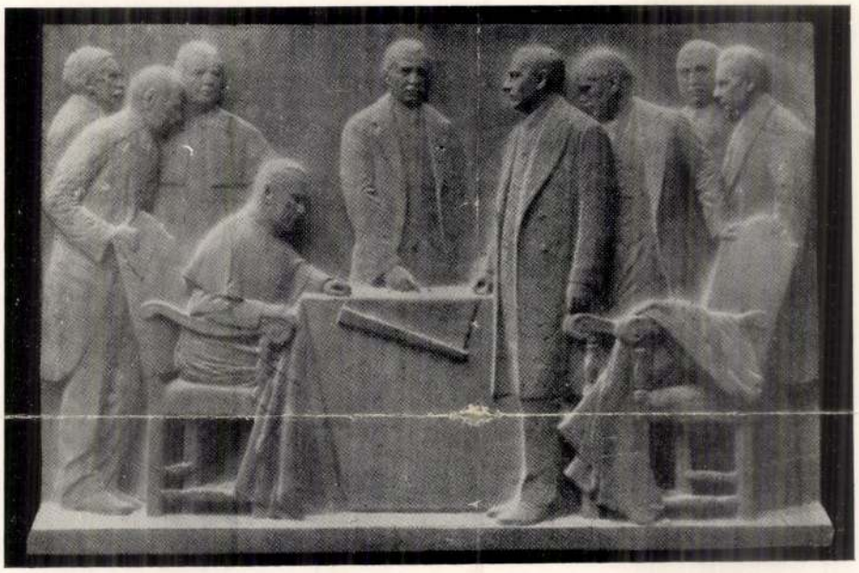

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: A SZEGEDI EGYETEM ALAPITÁSA

A Szinyey Társaság jubiláris kiállításáról

X—XIII.

A Műcsarnok baloldalán a tizes számú teremben találjuk *Gimes* Lajos három hangulatképét. Mindegyiket a színek biztos meglátása jellemzi. Érdekes problémát ragad meg *Szánthó* Mária Modern Vénusza, a selyem játéka szembetünő. *Kövér* Gyula Álom cimü akttanulmánya kivételesen szép mű, akárcsak A sztár cimü képe, *Benczúr* Béla Határfákja nyomasztó hangulatot kelt a szemlélőben. *Neogrády* Antal Vetélytársak-ja a mester művészetének mély lelkiségét tükrözi. *Kemény* Nándor genre-képe, *Bardócz* Dezső figurális művei nivósak. Kellemes benyomást gyakorol *Edvi* Illés Ödön hangulatos tájképe, melyek szinkezelése magas fokon áll. Z. *Hadzsy* Olga Immaculatája sikerült munka

Képzőművészet
1931. 37. 7.

Tragikus hirtelenséggel meghalt Szentgyörgyi István szobrászművész

— *Az Est tudósítójától* —

Mély gyászban van a századosúti művésztelep: hirtelen örökre itthagyta a kis kolóniát a legkiválóbb magyar szobrászok egyike, *Szentgyörgyi* István. A fejfáján ez áll majd: Élt 57 évet. Művészi nagyvonalúságának kibontakozása teljében vitte el a szívhalál.

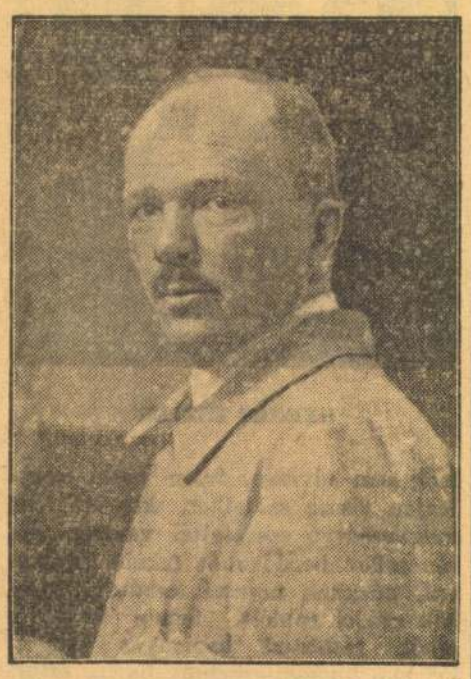

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

A mindig jókedvű, tetterős, fiatalos *Szentgyörgyi* István, ha panaszkodott is néhanapján a szívére és a gyomrára, aligha gondolta volna, hogy a halál alattomosan lesbe állt már a szervezetében.

Tegnapelőtt este még vidám és előkelő vendégek társasága gyűlt össze

a művésztelep Szentgyörgyi-villájában és a házigazda ugyanazzal a lendülettel beszélt a *terveiről*, mint egyébkor. A vendégek később hazatértek, *Szentgyörgyit* pedig váratlanul rosszullét fogta el. Végigfeküdt a szelőnon, szinte érezte előre a véget,

úgyszólván halotti testtartásba helyezkedett

és hiába kérlelte felesége, hogy: »Pista, az Istenért, nyisd ki a szemed!« — *Szentgyörgyi* István, a nagy művész, egyetlen bágyadt, lemondó mozdulattal intett, hogy *fölösleges már a szemrebbenés is. Meghalt.*

Szentgyörgyi István alkotásai sokáig túlélik mesterüket, de fájdalmas a veszteségre gondolni, arra, hogy a teremtő fantáziának mennyi új szépsége és reménye veszett el a mester halálával.

Fontosabb művei

közismertek: A bigéző fiu, a 32-es emlékmű, a Rothermere-kút, a Horthy Miklós híd melletti *tengerészeti emlékmű*, továbbá számos remek portré és síremlék. Legutolsó alkotása *Sipőcz főpolgármester síremléke*, künn a temetőben várja — most már nem csupán a leleplezési ünnepséget, hanem magát az alkotó művészt is.

Szentgyörgyi István, aki

a klasszikus stílusnak volt európai viszonylatban is nagymestere,

éppen most, élete alkonyán kezdett bele a klasszicizmus *nagy és egységes alkotásaiba.*

Hatalmas erővel bontakozott ki a tiszta, határozott formák utáni vágya és teremtőkészsége a *tengerészeti* emlékművön, amely tudvalevően az otrantói dicsőséges tengeri ütközet vezérhajójának, kormányzónk *Nová*-jának hullámhasító, merész, geometrikusan tiszta orr-élét ábrázolja. Egyszerűbb és kifejezőbb emléket nem lehetett volna állítani a hős magyar tengerészetnek.

Felesége és 18 esztendős fia gyászolja, aki az idén iratkozott be a papnöveldébe. Gyászolja a *Képzőművészeti Főiskola*, amelynek tanára volt, gyászolják a magyar művészek és gyászolja az *egész magyar élet*, amelynek ismét egy nagy értéke szállt sírba vele.

Temetése holnap, pénteken délután négy órakor lesz

a kerepesiúti temető halottasházából. A búcsúztató beszédet *Megyer-Meyer* Antal, a Képzőművészeti Főiskola rektora mondja.

500 olasz repülőt kivontak a spanyol polgárháborúból

London, szeptember 29
(Magyar Távirati Iroda)

A *Daily Telegraph* levelezője san sebastiani diplomáciai körökben arról értesült, hogy *ötszáz olasz repülőt*, akik nagyobbrészt Majorcában és Zaragozában állomásoztak, *váratlanul kivontak szolgálatukból a spanyol polgárháborúban.* A Spanyolországban levő olasz gyalogságot mindeddig még nem vonták ki.

BERN IZENT HITLERNEK ES BENESNEK

Bern, szeptember 29

A szövetségi tanács *Hitler* vezérhez és birodalmi kancellárhoz, valamint *Benes* köztarsasági elnökhöz üzenetet intézett, melyben *a béke fentartására hivja fel az államvezetőit.* Svájc — mondja az üzenet — szilárdan kitart eredeti semlegessége mellett és *el van szánva arra, hogy távol tartja magát minden viszálytól.*

A szövetségi tanács meg van győződve arról, hogy az üzenetet az őszinte barátság szellemében értelmezik.

Meglepetésszerű légvédelmi gyakorlatok lesznek Budapesten

— *Az Est tudósítójától* —

Az Országos Légvédelmi Parancsnokság most tette közzé az elmult napokban rendezett légvédelmi gyakorlatokon szerzett tapasztalatokat.

Megállapították azt, hogy feltétlenül szükséges meglepetésszerű légvédelmi gyakorlatok rendezése. Ezekre a legközelebbi időben már sor kerül.

A papíros szakaszjegy reformját kiterjesztik az összes villamosvonalakra

— *Az Est tudósítójától* —

A Beszkár július 1-én a 6-os, 10-es és 66-os vonalakon kísérletképpen *bevezette a 16 és 24 filléres papiros szakaszjegyeket*, vagyis azok az utasok, akik két, illetőleg három kisszakasz távolságra utaznak, ezeknek a villamoskocsiknak távolsági részében 16 és 24 filléres szakaszjegyeket válthatnak. Október 1-én ugyancsak kísérletképpen

a Beszkár összes vonalain bevezetik ezt a rendszert,

tehát a két és három kisszakasztávolságra utazók valamennyi villamosviszonylaton papiros szakaszjeggyel utazhatnak. Ez a Beszkár tervbevett tarifareformjának előkészítésére, tapasztalatok szerzésére szolgál. A két és három kisszakasz távolságra utazóknak a távolsági kocsirészbe való átterelésével remélik, hogy a villamosokon való utazás meggyorsul.

ÓVÓHELYET A RÉGI HÁZAKBA!

— *Az Est tudósítójától* —

Szendy Károly polgármester tegnap elrendelte, hogy az óvóhelyek létesítéséhez szükséges építési engedélyek iránt előterjesztett kérelmeket *a városháza harmadik ügyosztályán 24 órán belül el kell intézni.* Ezt az intézkedést az tette szükségessé, hogy az utóbbi napokban a városházán több háztulajdonos nyujtott be terveket, hogy házában légvédelmi pincét építhessen.

A helyzet az, — mint *Az Est* munkatársával a főváros harmadik, magasépítési ügyosztályában közölték — hogy *nagyon kevés az olyan háztulajdonos, aki gondoskodik a lakók óvóhelyeiről.* Csak azokban az új házakban van óvóhely, amelyekre az építési engedélyt *1937 június 23-a után* adták meg.

Néhány nappal ezelőtt jelent meg a honvédelmi miniszter 62.000/1938. számú rendelete, amelynek egyik pontja *kötelezi az épülettulajdonosokat arra, hogy előkészítsék az óvóhelyeket.*

A magasépítési ügyosztályban kialakult vélemény szerint a Közmunkatanács *enyhén kezeli az építési engedélyeket* óvóhely létesítése tekintetében. Igy nehézményezik, hogy a közeljövőben megépítendő harmadik kerületi Árpád Gimnáziumnak és a Lónyay uccában felépítésére kerülő református gimnáziumnak *nem lesz óvóhelye*, mert a Közmunkatanács minkét iskolánál *megengedte, hogy az óvóhely építését mellőzzék.*

A főváros vezetősége már régebben felhívta a Közmunkatanácsot, *készítse el az óvóhelyépítkezésekről szóló rendelkezéseket*, ennek a Közmunkatanács eleget is tett, de ezek a rendelkezések *a régebbi házak tulajdonosait nem kötelezik.* Ilyen körülmények között Budapest 1,060.000 lakosának elenyésző csekély része, *alig öt százaléka tud majd légitámadás esetén óvóhelyeken menedéket találni.*

A főváros illetékes tényezői körében mindjobban erősödik az a kívánság, hogy *új, szigorú rendeletekkel kötelezzék a régebben épült házak tulajdonosait is óvóhelyek építésére.*

Guda film a Pénztek Rézi
Kacag vigan aki nézi!
Holnap este ½10-kor díszbemutató Royal Apollo * Atrium

BORCSA AMERIKÁBAN
STUDIO Mály, Dayka, Hámory ELIT

Haar Pál, a világhírű
léleklátó-pszichografológus
I. Wien szállodában, József körút 16. Tel.: 136-516

HÍREK

Szeptember 30.

1914. *A cs. és kir. 52. pécsi gyalogezred a Szerbia elleni hadjáratban e napon a Kuliste magaslatot védte a szerbeknek csodálatraméltó bátorsággal végbevitt támadásával szemben. A szerbek ezt a támadást hat nappal előbb, vagyis szeptember 24-én kezdték meg. Ez idő alatt a támadást huszonegyszer újították meg. Az 52-esek kulistei védőállását minden áron el akarták foglalni, de csak a drótakadályokig jutottak előre.*

1916. *Brussilow harmadszor támad. Arcvonalát az újonnan alakított »Különleges hadsereg«-gel, Gurka tábornok alatt megerősíti. Súlyával nem a Kárpátok, hanem Kowel felé támad. Itt akart döntő csapást mérni a központi hatalmakra.*

Főtámadása a pozsonyi V. hadtest ellen irányult. E súlyos harcokban különösen a győri 19., a kassai 34., a soproni 67. és a máramarosszigeti 85. gyalogezredek tűntek ki.

A cs. és kir. 26. losonci gyalogezred a Brody-i csatában a 27. hadosztály kötelékében harcolt. A csata folyamán az ezred Dunie-nél hat orosz támadást vert vissza. Az ellenségnek feltűnően nagy veszteséget okozott. A harcokban különösen az 1. és 3. század tűnt ki.

— A Karitász-kiállítás rendezőségének köszönőlevele Az Est-hez. Tekintetes Szerkesztőség! A Nemzetközi Karitász Kiállítás Rendezőbizottsága nevében őszinte köszönetet mondok a szives támogatásért, mellyel kiállításunk ügyét felkarolni szives volt. Fogadja a tekintetes szerkesztőség őszinte tiszteletem nyilvánítását. A rendezőbizottság meghagyásából *Molnár* Frigyes érseki tanácsos, az A. C. karitász főtitkára.

— Belügyminiszteri rendelet a kötelező hastífuszoltásról. A hivatalos lap mai számában *a kötelező hastífuszoltásokról* belügyminiszteri rendelet jelent meg. A rendelet kimondja, hogy *védőoltásban* kell részesíteni *a hastífuszban szenvedőket, a beteg környezetében élőket, a beteggel érintkező vagy általuk fertőzés veszélyének kitett egyéneket.* Meghatározza a rendelet, hogy *kiket* kell a beteg, illetve bacillusgazda környezetéhez tartozóknak tekinteni. Védőoltásban kell részesíteni *az ápoló, kórházi személyzetet,* mindazokat, akik foglalkozásuknál fogva a hastífusz veszélyének ki vannak téve. *A fertőzés veszélyének különösen kitett nagyobb területek,* házcsoportok, uccák, községek, városok vagy vármegyék egész lakosságát védőoltásban lehet részesíteni. *Az ilyen tömeges védőoltásokat a belügyminiszter rendeli el.*

A nyilvántartott bacillusgazdák környezetéhez tartozókat, továbbá mindazokat, akik foglalkozásuknál fogva ki vannak téve a hastífusz veszélyének, *öt éven keresztül évenkint újraoltásban* kell részesíteni. A rendelet felsorolja azokat, akiket *mentesíteni* kell a védőoltások foganatosítása alól. Ilyenek azok, akik második életévüket még be nem töltötték vagy hetvenévesnél idősebbek, akik hastífuszbetegségen már átestek, akiknél az oltás alkalmazása káros reakciót keltene fel. A hastífusz ellen beoltott egyénekről épúgy, mint az oltástól indokolatlanul elmaradottakról *kimutatást készítenek.* A rendelet megszegőit *megbüntetik.*

— Adomány. Szücs és Márkus divatháza 100 pengőt küldött hozzánk a Horthy Miklós repülőalap céljaira. Gerenesér Ferenc, a Liliputi Színház igazgatója ugyanerre a célra 20 pengőt küldött.

— Családi segélyt kapnak a fegyvergyakorlatra bevonuló katonák. A honvédelmi miniszter a honvéd vegyesdandárparancsnokságokhoz, valamint a vármegyei és városi törvényhatóságokhoz intézett rendeletében elrendelte, hogy a fegyvergyakorlatra bevonult legénység családja (feleség és gyermekek) a férj katonai szolgálatának tartama alatt *családi segélyben* részesüljön. A családi segély összege *a feleség után havi 15 pengő, minden gyermek után pedig havi 10 pengő.*

A családi segélyt mindenki megkapja, aki rászorultságát igazolja. Segélyezésre rászorultnak tekintendő a család akkor, ha jövedelme (keresete) kis- és nagyközségekben havi 60 pengőt, megyei és törvényhatósági jogú városokban havi 80 pengőt, Budapesten pedig havi 100 pengőt meg nem halad. A családi segélyért a fegyvergyakorlatra bevonultaknak illetékes csapatparancsnokságuknál kell jelentkezniök.

A honvédelmi miniszter egyúttal intézkedett aziránt is, hogy a rendes tényleges szolgálatot teljesítők (tehát nem fegyvergyakorlatra bevonultak) családjai az eddigi személyenkint 5 pengő családi segély helyett szintén felemelt összegű családi segélyben részesüljenek. Ez évi október 1-től kezdődően tehát a feleség ezeknél is havi 15 pengő, a gyermekek pedig havi 10 pengő családi segélyben fognak részesülni.

MA EGY ESZTENDEJE ÜL BUDAPEST FŐKAPITÁNYI SZÉKÉBEN DR. ÉLIÁSSY SÁNDOR

— Az EPOL gázvédelmi előadása. Az *EPOL* szeptember 29-én, csütörtökön este orvosok részére *gázvédelmi előadást* tart. Előadók: dr. *Hajdu* István Budapest székesfőváros tisztiorvosa, aki »*Harcgázsérülések megelőzése*« címmel és dr. *Rátz* Lajos mentőfőorvos, aki »*Harcgázsérülések tünetei és kezelése*« címmel tart előadást. Az előadások helye: Budapest, IV., Veres Pálné ucca 9., este 8 órai kezdettel. Orvosvendégeket a társaság szívesen lát. Az előadásokon csak orvosok vehetnek részt.

— Összeszurkálta 72 éves feleségét egy 75 éves hajduszováti földbirtokos. Borzalmas családi dráma játszódott le tegnap Hajduszováti kisközségben. *Gulyás* Antal 75 éves földbirtokos összeveszett 72 éves feleségével. A veszekedés hevében Gulyás zsebkését rántotta elő s *azzal szurkálta feleségét,* majd amikor a szerencsétlen asszony vérbe borultan menekülni akart, férje utána szaladt és *egy baltával leütötte.* Gulyásnét haldokolva szállították kórházba. A vérengző idős gazdát letartóztatták.

x **A létért való küzdelemben** gyakran hathatós segítségére van a dolgozó egyénnek egy pohár természetes »*Ferenc József*« keserüvíz reggel éhgyomorra bevéve azért, mert ez gyorsan szabályozza a szellemi és testi munkaképességre oly igen fontos bélműködést és anyagcserét. Kérdezze meg **orvosát.**

— Felöltözött a meztelenek kongresszusa. *Newyorkból* jelentik: A New Jersey állambeli *Stockholmban* most tartották *az amerikai nudisták országos kongresszusukat.* Három napon keresztül a kongresszus résztvevői az *előírásos öltözékben, vagyis meztelenül* jelentek meg, a negyedik napon azonban hősiességük végetért és előírásellenesen, ruhában jelentek meg, tekintve, hogy *alig 6 fok C volt a hőmérséklet.* A nudista kongresszus vezetőszónoka egyébként a legnagyobb dicséret hangján nyilatkozott a mostani női divatról, amennyiben *ez kezdi megközelíteni a nudista ideálokat.*

— Ricinusmérgezés a kelenvölgyi elemiben. Súlyos szerencsétlenség történt tegnap a *kelenvölgyi elemi iskolában.* Az iskola udvarán több tanuló a szünetben *ricinusbogyókra* bukkant. *Amerikai mogyorónak nézték* és sokat elfogyasztottak belőle. Óra közben aztán rosszul lettek és többen eszméletüket vesztették. Azonnal mentőket hívtak. Megállapították, hogy *Kovács* Sándor 11 éves, *Gáspár* József 12 éves, *Farkas* Lajos 11 éves, *Turányi* Árpád 9 éves és *Jandik* Béla 9 éves kisfiúk *súlyos ricinusmérgezést* szenvedtek. Az Új Szent János-kórházba szállították őket. A mérgezés ügyében megindult a nyomozás annak megállapítására, terhel-e valakit felelősség.

— Bácsi, nem akar villamost venni? *Los Angelesből* jelentik: Veszedelmes dolog, ha egy békés farmer *életében először érkezik nagyvárosba.* Ezt bizonyítja az az eset is, amely most játszódott le a losangelesi rendőrségen. Egy farmer, aki Kalifornia egyik elhagyatott zugában *hatalmas narancsültetvény gazdája,* belátogatott Los Angelesbe, ahol *két fiatalemberrel* találkozott. Az 53 éves farmer a villamoson barátkozott össze a két fiatalemberrel, akik közölték vele, hogy az a villamoskocsi, amelyen utaznak, *saját tulajdonuk.* Amikor a farmer csodálkozott ezen, nevetve közölték vele, hogy *Los Angelesben minden villamoskocsinak megvan a maga tulajdonosa,* éppen úgy, mint például a taxiknak.

Megmagyarázták a jámbor farmernek, hogy ha van pénze, *ő is vásárolhat magának egy villamost* és akkor más dolga sincs, mint vezetőt fogadni: a viteldíjakat *ő maga hajthatja be* az utasokon. A farmernek nagyon megtetszett az üzlet, azonban mielőtt felcsapott volna, még *egy próbautat* tett a kocsin. Gyorsan kiszámította, hogy egészen jól jövedelmező mesterség lehet villamostulajdonosnak lenni, így *száz dollárért megvásárolt a két fiatalembertől egy villamost.* Nyomban pecsétes nyugtát is kapott, amelyen rajta állt, hogy *az 1324-es számú losangelesi villamos az ő személyes tulajdona.* A farmer leszállt a kocsiról és a megállóhelynél elkezdett várni az 1324-es kocsira. Jóideig kellett állodgálnia, de *végül a kanyarodónál feltűnt a várt* kocsi.

A farmer felszállt az 1324-es villamosra és felszólította a kalauzt, hogy hagyja el a kocsit, mert *mostantól kezdve ő árusítja majd a jegyeket.* A kalauz először tágra meresztett szemmel bámult a derék vidékire, erre azonban a farmer *felmutatta a pecsétes nyugtát.* Most már *az egész villamos nevetni* kezdett és nagynehezen sikerült megmagyarázni a jogait kézzel-lábbal védő farmernek, hogy *szélhámosság áldozatául esett.* A farmer feljelentést tett a rendőrségen, de a szélhámosoknak aligha akadnak nyomára, mert a két furfangos fiatalember nem az igazi nevét írta alá.

— Darazsak a tehenet, a tehén a gazdát... *Veszprémből* jelenti tudósítónk: *Jánosa* Sándor alsógörzsönyi gazda kötőféken vezette a vásárról hazafelé a tehenét. *Az állatot darázstömeg lepte meg,* amitől úgy megvadult, hogy gazdáját elrántotta és *megtaposta.* A szerencsétlen gazda a helyszínen *kiszenvedett.*

— Gyenes Esztert keresik szülei. Szeptember 6-án szülei lakásáról eltűnt *Gyenes* Eszter gyömrői születésű 17 éves hajadon. Aggódó szülei kérik, ha valaki tud róla, értesítse a Gyömrőn lakó *Gyenes* József mávaltisztet (Gyömrő, Aurél út 56.). Ha ezeket a sorokat *Gyenes* Eszter személyesen olvassa, írjon haza, vagy térjen vissza szüleihez, kik mindent megbocsátva szeretettel várják. Eltűnésekor bordóruhát fekete kockával, búzakék tavaszi kabátot, sötétkék svájci sapkát, fekete kivágott cipőt, testszínű harisnyát viselt. 158 cm. magas, gesztenyebarna színű göndör haja középen választva van, arca kerek, szeme kék.

GYENES ESZTER

— A tolvaj ügyesebb volt. Raleigh amerikai városkában valaki már hónapok óta *rendszeresen lopkodja a bélyegeket* a postahivatalban. Bruce *Poole* rendőrkapitány detektívet állított a postahivatal helyiségébe, de az nappal semmi gyanúsat nem észlelt. A rendőrkapitány erre szellemes tervet dolgozott ki a tolvaj leleplezésére. A terem egyik sarkában gondosan elrejtve *fotografálógépet* állított fel, magnéziumfénnyel kombinálva, úgy, hogy abban a pillanatban, ha valaki kinyitja a fiókot, *a fény fellobban és a tolvajt lefényképezi.* Másnap reggel Poole kapitány sietve a postahivatalba rohant, hogy előhivassa a felvételt. Legnagyobb megdöbbenésére a bélyegeket a tolvaj az utolsó darabig elvitte, *de nem feledkezett meg a fényképezőgépről sem,* amelyet szintén magával vitt. A rendőrkapitánynak a rosszul sikerült csel ilyenformán 180 dollárjába került.

— A világ legifjabb repülőutasa. *Berlinből* jelentik: A menetrendszerű kabul—berlini repülőgép *egy 17 napos afgán csecsemőt* hozott Kabulból 6000 kilométeres úton Berlinbe, hogy ott megoperálják. A csecsemőt *Sauerbruch* tanár, a világhírű sebész fogja megoperálni, előbb azonban *öt hónapon át megfigyelés alatt tartja,* mielőtt a bonyolult nyakoperációba belekezdene. A 17 napos lánykát egy német ápolónő kísérte Kabulból Berlinbe. A légijárat nélkül hat hétbe telt volna az utazás Afganisztánból Berlinbe, a repülőgép azonban 39 óra alatt tette meg az utat.

— Jó hir Sopronból: 20 százalékkal emelkedett a születések száma. *Sopronból* jelentik: A soproni Anya és Csecsemővédő Szövetség a napokban adta ki évi beszámolóját. Nagyon érdekes adatok vannak benne a születések és halálozások arányszámáról. *A születések száma Sopronban tavaly majdnem 20 százalékos emelkedést mutatott, holott a születések száma 1920 óta állandóan csökkent.*

136. Siremlék.
137. Dr. Vass József népjóléti miniszter mellszobra.
138. Pesthy Pál igazságügyminiszter mellszobra.
139. Sziládi Áron.
140. Dr. Szelig Ádám mellszobra.
141. Róth Miksa arcmása.
142. A kiskőrösi Petőfi-szobor feje.

IV. TEREM.

Szoborművek. Eladók. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

143. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Szüret. Kútszobor (márvány és bronz).
144. BORY JENŐ: Rejtő. Magántulajdon.
145. HAJDU REZSŐ: Tanulmány.
146. SZAMOSI SOÓS VILMOS: Öregasszony.
147. SZAMOSI SOÓS VILMOS: Öregember.
148. MARTINELLI JENŐ: Varázstánc.
149. PONGRÁCZ D. SZIGFRIED: Ádám és Éva.
150. VASTAGH ÉVA: Juci.
151. VASTAGH ÉVA: Igazgyöngy.
152. BERECZ GYULA: Várady Gyula. Magántulajdon.
153. SZURKOVSZKY JÓZSEF: Tanulmányfej.
154. NEMES GYÖRGY: Patak partján.
155. K. KOVÁCS PÁL: Schréder Eta. Magántulajdon.
156. GÁBOR MÁTYÁS: Magányosan.
157. KOVÁCS ZOLTÁN: Búbánat.
158 TÉCSY LÁSZLÓ: Dr. Székely (Nuszbek) Sándor. Magántulajdon.
159. SCHMIEDMANN LÁSZLÓ: Krisztusfej.
160. BERECZ GYULA: Balázs Árpád. Magántulajdon.
161. SZAMOSI SOÓS VILMOS: Tanulmány Ady siremlékéhez.

162. BŐDY KÁLMÁN: Képmás. Magántulajdon.
163. SZŐDY SZILÁRD: Emlékplakett. Magántulajdon.
164. NEMES HUBERT: Bánat.
165. FARKAS BÉLA: Atléta.
166. NEMES GYÖRGY: A mindszenti hősi emlék.
167. TURCHÁNYI LÁSZLÓ: Első legény. Magántulajdon.
168. CSILLAG ISTVÁN: Kerner István.
169. CSER KÁROLY: A sásdi hősi emlék. Magántulajdon.
170. KOVÁCS ZOLTÁN: Ifjúság.
171. KASZAB KÁROLY: Dr. Gyurcsovec Károly. Magántulajdon.
172. g. KAYSER LAJOS: Kubikos.
173. CSERNÁK ANNA: Flórika. Magántulajdon.
174. FÜREDI RIKÁRD: Sírszobor.
175. SZŐDY SZILÁRD: A sebesült.
176. m. HORVAY JÁNOS: Népdal.
177. SZŐDY SZILÁRD: Modern Pandora.
178. FARAGÓ ÁRPÁD: U. J.-né arcmása. Magántulajdon.
179. GYURKOVICS REZSŐ: Tanulmányfej. Magántulajdon.
180. ORBÁN ANTAL: Egy építész síremléke. Magántulajdon.
181. BORY JENŐ: A diákhonvéd. A székesfehérvári reáliskola hősi szobra.
182. METKI ÖDÖN: Tanulmányfej.
183. SZŐDY SZILÁRD: Dr. Kornis Gyula államtitkár édesanyja. Magántulajdon.
184. KARÁCSONYI GÉZA: Fejtanulmány.
185. d. SIKLÓDY LŐRINC: Rendőrök hadi emléke a mosonyi-utcai laktanyában.
186. SZÁNTÓ GERGELY: Öt darab érem.
187. CSILLAG ISTVÁN: Glück Frigyes-emlékplakett.
188. SEREGÉLY DEZSŐ: Irredenta.
189. HORVÁTH GÉZA: Dr. Jancsó Benedek. Magántulajdon.
190. KARÁCSONYI GÉZA: Arcmástanulmány. Magántulajdon.
191. KÓBOR G. ELEK: Csárdás.
192. MÉSZÁROS ANDOR: Tanulmányfej.
193. SÓVÁRI JÁNOS: Férfifej. Magántulajdon.

tűnik fel első ízben a Műcsarnok tárlatán és amely művére megkapja a 2000 K-ás Rökk Szilárd-díjat. E művét az állam a Szépművészeti Múzeum számára megvásárolta. Ezután két évre visszatér Brüsszelbe, ahonnan állandóan küld a hazai tárlatokra kisebb bronzokat, melyek közül a «Tenniszező» feltűnést keltett. 1910-ben végleg hazatér és magával hozza a «Kígyóbűvölő» című bronzszobrát, mellyel a bruxellesi nemzetközi világkiállításon bronzérmet, itthon pedig a Lipótvárosi Kaszinó díját nyeri el. E műve azóta szintén a Szépművészeti Múzeum tulajdona. A Műcsarnok kiállításain és a pályázatokon állandóan szerepel. 1912-ben a nagyváradi Tisza Kálmán szoborpályázaton I. díjat nyer, 1913-ban a szűkebbkörű szoborpályázaton pedig őt bízzák meg a kivitelezéssel. Ugyanezen évben az Erzsébet szoborpályázaton a II. díjjal tüntetik ki. 1914-ben hadba vonul, majd 1916-ban szabadságolják az akkori Erzsébet szoborpályázatra, amelyen I. díjat nyer. A Műcsarnok 1919 évi téli tárlatán egy mellszobrára megkapja a kis állami aranyérmet. A következő években egy kútszobrára elnyeri az Erzsébetvárosi Kaszinó díját, «Bigéző fiú» című művére a Szinnyei-díjat és Budapest Székesfőváros díját, «Bölcselkedés és bölcseség» című csoportjával a Céhbeliek aranyérmét, «Mécses» című szobrára az akt-kiállítás egyik I. díját. A szolnoki hősiemlék szűkebbkörű pályázatán megkapja a kivitelt. A soroksári hősiemlék elkészítésével is őt bízzák meg. Több munkája van külföldi magánosok és múzeumok tulajdonában. Így «Bigéző» című bronz szobrát legutóbb a római Modern Múzeum számára vették meg.

MŰVEI:

Szoborművek. Magántulajdonok. (Az eladó művek árai a terem jobb sarkában vannak kifüggesztve.)

133. Tisza Kálmán. A berettyóújfalusi szobor részlete.
134. Fekete Tamás.
135. Lord Rothermere. Dombormű.

112. Fehér rózsák. Kálmán Henrik tulajdona.
113. Női arckép. Benedek Henrikné tulajdona.
114. II. Ottó. A Nemzeti Összetartás Társasköre tulajdona.
115. Férfi arckép. A Magyar Jelzálog Hitelbank tulajdona.
116. Férfi arcmás. Szobormű. Magántulajdon.
117. Női arckép. Dr. Ádám Lajos egyetemi tanár tulajdona.
118. Női arckép. Győző Dezsőné tulajdona.
119. Női fej. Eisner Gyula tulajdona.
120. ruszti Ruszt József. A Lipótvárosi Kaszinó tulajdona.
121. Női arckép. Özv. Gomperz Miksáné tulajdona.
122. Parasztasszony-fej. Dr. Pollatschek Alfréd tulajdona.
123. Dr. Hubay Jenő arcképe. A méd. anter. nyertese Párisban.
124. Női arckép. Simon Béla tulajdona.
125. Női arckép. Tibor Róbertné tulajdona.
126. Női arckép. Kálmán Henrik tulajdona.
127. Női arckép. Hamburger Mór tulajdona.
128. Férfi arckép. Kovács Sándor tulajdona. A kis állami aranyérem nyertese.
129. Női arckép. Fellner Alfréd tulajdona.
130. Női arckép. Báró Ullmann György tulajdona.
131. Női arckép. Báró Holzer Aladár tulajdona.
132. Férfi arckép. Dr. Balassa József tulajdona.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN.

Született 1881-ben, Begaszentgyörgyön. Művészi hajlamai már kora ifjúságában jelentkeztek. 1894-ben a szegedi fa- és fémipari szakiskolába került, ahol a faszobrászatot tanulta. Ennek elvégzése után Svájcba megy, ahol megismerkedik a kő művészi megmunkálásával. Egy év mulva az Iparművészeti Iskolára kerül állami ösztöndijjal, ahol Mátrai Lajos a mestere. Több arcmást készít, majd 1905-ben Bruxellesbe megy, ahol Van der Stappennél tanul. Itt főleg a bronzzal foglalkozik, mely tanulmánya alatt érmekkel, díjakkal és elismerésekkel tüntetik ki. Bruxellesben mintázza «Panasz» című életnagyságú ismert szobrát, mellyel 1908-ban

KMTárs. 1928/29. téli kiall.

Mit hibázott a közönség a légvédelmi gyakorlaton

Bármely pillanatban ujabb riasztás várható

Az országos légvédelmi parancsnokság tegnap hozta nyilvánosságra azokat

a jelentősebb hibákat, amelyeket a megfigyelők a szeptember 26-i nappali és éjjeli légvédelmi és légoltalmi gyakorlaton észleltek.

Nappal főleg az volt a hiba, hogy *a lakóházak, sőt még a középületek ablakai is tömve voltak kiváncsiskodókkal*, ahelyett, hogy az illetők az óvóhelyeken vagy a szükségóvóhelyeken tartózkodtak volna, valamint az is megállapitható volt, hogy a légvédelmi riadó jelére sokan nem mentek a házak kapualjába, hanem *tovább járkáltak az utcákon és tereken.*

Hibapontok éjjel

Éjszaka nagyon sok középületben, magánlakásban, üzletben, szállodában *nem hajtották végre kellőképpen a csökentett világitást*, a redőnyök hézagait, az üzletek felső ablakait nem ernyőzték el megfelelően. A ház légoltalmi őrségparancsnokai is sok esetben *elmulasztották, hogy ezeket a hibákat jelentsék.* Főleg a Dunaparton nagyon sok *szálloda, kávéház* szegte meg, vagy tartotta be igen hiányosan a csökkentett világitás rendelkezéseit. Sok autó lámpája nem volt kellőképpen ernyőzve és különösen feltünő volt, hogy *a légvédelmi riadó alatt a 83-as villamos közlekedett.*

Kirivó helytelenség volt, hogy *néhány szinházban* az éjjeli gyakorlatra való tekintettel *nem tartottak előadást. Igy tehát próbát sem tarthattak abból*, hogy a légi riadó esetén milyen óvórendszabályok alkalmazásával kiméljék meg a veszélytől szinházuk közönségét és alkalmazottaikat. Ugyancsak több helyen észlelt hiba, hogy a főkapitány rendeletének ellenére *igen sok házban nem szervezték meg a légoltalmi őrséget.* Erről a hibáról maguknak a lakóknak kellett volna az illetékes rendőrhatóságoknál jelentést tenni.

Váratlan riasztás

Az *Esti Kurir* értesülése szerint éppen azért, *hogy a közönség a kiadott légvédelmi rendelkezéseket mindjobban megszokja és begyakorolja*, valamint, hogy az elkövetett tévedések és hibák mindinkább kiküszöbölhetők, illetve kijavithatók legyenek,

időnkint ujabb meglepetésszerü légoltalmi gyakorlatok lesznek,

és pedig olyképpen, hogy nemcsak a gyakorlat időpontját, hanem *még a váratlan légvédelmi riasztás napját sem fogják a közönséggel előzetesen közölni.*

Ilyen légvédelmi riasztógyakorlat idején, amely a jólismert jelekkel fog megkezdődni, *a hatóságoknak, az intézményeknek és a közönségnek, tehát mindenkinek* az összes eddig kiadott légoltalmi rendeletek rendelkezései szerint kell viselkedniök és eljárniok. A világitási hibák kiküszöbölésének elérése érekében az Elektromos Müvek

a közvilágitást a légvédelmi riasztás kezdetétől a „légiveszély elmult" jelig központilag ki fogja kapcsolni.

A légiveszélyt jelző szirénák üvöltő hangja tehát akár minden percben megszólalhat.

Fontos, hogy a közönség ne ijedjen meg és ne veszitse el fejét. Higgadtan gondoljon mindenki azokra a szem előtt tartandó kötelességekre, amiket a hivatalos rendeletek kifüggesztett hirdetményei s a napilapok légvédelmi cikkei annyiszor a lakosság figyelmébe ajánlott. Mindenkinek, *nemcsak a maga, hanem családja s a közösség érdekében is kötelessége, hogy higgadtan és nyugodtan viselkedjék*, a bármikor fölharsanható szirénák vészjele után és *igyekezzék minden előirásnak épp ugy megfelelni, mintha valóban komoly veszély fenyegetné.*

★

— **Megjelent a „Riadó!" legujabb száma.** A Légoltalmi Liga hivatalos lapja első oldalán közli vitéz *Fábry* Dániel dr. tábornok, országos légvédelmi parancsnok *„Légoltalmi rögtönzések"* cimü nagyjelentőségü és rendkivül érdekes rádióelőadását. Dr. *Honek* István az *„Óceánrepülőgépek"*-ről ir érdekes értekezést. *Kéler* Dénes tüzoltófelügyelő *„Gázvédelem"* cimü tanulmányában az elzálogositás módjáról, a harcgázok osztályozásáról s a velük szemben való védekezésről, a gázfelderitésről és a gázmentesitésről értekezik. Dr. *Bernát* Artur fölveti a kérdést, hogy *„Szükség van-e az állatok légoltalmára Budapesten"*, dr. *Aujeszky* László egyetemi magántanár pedig *„Légoltalmi Meteorológiájá"*-ban a légiveszély s az időjárás kapcsolatáról ir. A hivatalos légoltalmi szaklap részletes jelentést közöl a Légoltalmi Liga országos elnökségének müködéséről és részletesen ismerteti a vidéki légoltalmi gyakorlatokat. Novellák, érdekes képsorozat, könyvismertetések és rejtvények teszik érdekessé a dr. *Nagyrévi Neppel* György szerkesztésében megjelenő légoltalmi folyóiratot.

Fontos határozatokat hozott a tegnapi minisztertanács

A kormány tagjai tegnap este minisztertanácsra gyültek össze. A tanácskozás fél 7-kor kezdődött meg és a hajnali órákba nyult bele, ugyhogy a miniszterek csak *három óra után* hagyták el a Sándor-palotát. A minisztertanács során a kormány minden vonatkozásban részletes

tárgyalás alá vette mindazokat a kérdéseket és eshetőségeket, amelyek az adott világpolitikai helyzetben magyar részről felmerülhetnek.

A tanácskozás során részletesen megbeszélték azokat az intézkedéseket, amelyeket a közszükségleti cikkek forgalma és árának szabályozása tekintetében esetleg életbe kell léptetni. A kormány minden intézkedést megtesz arra az esetre, amennyiben egyesek akár jóhiszemü nyugtalanságból, akár tudatos nyerészkedő szándékból közszükségleti készleteket akarnak felhalmozni és ezzel a közszükségletek kielégitését hátrányosan befolyásolnák.

A vonatkozó intézkedések készen állnak és a kormány haladéktalanul ki is fogja adni őket,

ha még egyáltalában szükség lesz rájuk. Illetékes körökben azonban azzal az eshetőséggel számolnak, hogy a világpolitikai helyzet várható és remélt kedvező alakulása *a már készen álló erélyes intézkedéseket fölöslegessé teszik* és a polgártársaik szorult helyzetére számitó spekulánsok erőfeszitése magától fog összeomlani és igy önmagában kapja meg méltó büntetését.

Holnap temetik Szentgyörgyi szobrászmüvészt

A háboru előtti képzőmüvészeti nemzedék lassan kiveszö sorából ma ismét kidölt egy oszlop: *57 éves korában meghalt Szentgyörgyi István szobrászmüvész, a klasszikus iskola egyik legkiválóbb magyar képviselője, az Országos Magyar Képzőmüvészeti Főiskola tanára.*

Szentgyörgyi, akinek pályája még a békeévekben indult el, *Szegedről* az érettségi után *Svájcba* ment, majd onnan visszatérve a *budapesti Iparmüvészeti Főiskola növendéke lett.* A már egész fiatal korában komoly tehetséget elárulo szobrászmüvészt szülőföldje, *Torontál vármegye* támogatta és a vármegye ösztöndijával jutott ki *Brüsszelbe* is, ahol nem sokkal a háboru előtt a *világhirü Van der Staaten tanitványa lett.* A háboru alatt azután Budapesten bevonult katonának és a *32-eseknél szolgált.* Igy jutott számára a feladat, hogy *a 32-esek budapesti emlékmüvét is elkészitse, amely ma a 32-esek terén áll.*

Egyébként is *rengeteg szobra disziti Budapest és a nagyobb vidéki városok tereit és középületeit. Horthy* Miklós szobrát *a szekszárdi kórházban állitották fel*, Budapesten pedig legnevezetesebb munkái: a *Rothermere-kut*, a *Tengerészemlékmü* és a már emlitett *32-es szobor.* Makón *Szentgyörgyi Návay-szobra* áll, *Berettyóujfalun* pedig az a *Tisza Kálmán-szobor*, amelyet eredetileg *Nagyváradnak* készitett.

Nagyon sok dijat kapott Magyarországon és külföldön is.

Hires *«Kigyóbüvölő»* szobra a brüsszeli világkiállitáson *bronzérmet kapott.* Magyarországon pedig a *Corvin-koszoruval tüntették ki legutóbb.*

Szentgyörgyi István, aki 15 éve a *Képzőmüvészeti Főiskolának* is tanára volt, nagyon sokat dolgozott. Századosuti mütermében *állandóan uj alkotások fogadták a tisztelőket és barátokat.* Produktivitása a legutóbbi napokig sem csökkent, hiszen *Szentgyörgyi teljes erővel folytatta munkáját*, anélkül, hogy betegségről panaszkodott volna. Váratlan halálát *szivkoszoru-trombózis okozta.*

Felesége és papnövendék fia gyászolja.

Halála mély részvétet keltett *egész Magyarországon.* Temetése holnap, *pénteken délután 4 órakor lesz a kerepesiuti temető halottasházából.*

Romanelli ezredes a Magyar-Olasz Bank elnöke

Éber Antal országgyülési képviselő az utóbbi évben többizben ajánlotta fel lemondását a Magyar-Olasz Bank R.-T. elnöki tisztségéről, azzal az indokolással, hogy egyfelől közéleti tevékenysége, másfelől a bankban elfoglalt poziciója között összeférhetetlenséget lát fennforogni. A bank igazgatóságának és különösen a főrészvényes Banca Commerciala Italianának mindezideig sikerült *Éber* elnököt, annak hangsulyozásával, hogy mily nagy sulyt helyez további közreműködésére, visszavonulásának elhalasztására birni. *Éber Antal azonban legujabban megmásithatatlan elhatározását közölte a banktól való visszavonulását illetően.*

A Magyar-Olasz Bank szerdai rendkivüli közgyülése őszinte és mély sajnálattal kénytelen tudomásul venni *Éber* Antal elhatározását és mélységes hálájának kifejezéséül elrendelte, hogy munkássága és érdemei jegyzőkönyvileg örökittessenek meg, majd ezt követőleg Gr. Uff. Dott. Giuseppe *Zuccoli*, a *Banca Commerciale Italiana* központi igazgatója szólalt fel és a Banca Commerciale Italiana nevében többek között a következőket mondotta:

— Amikor megmásithatatlan elhatározása folytán *Éber* Antalt az intézet kötelékéből megválni látjuk, leg nagyobb sajnálatunknak kell kifejezést adnunk, hogy kénytelenek voltunk Éber képviselő ur elhatározását tudomásul venni. Engedjék meg, hogy e helyen megemlékezzem arról, mily nagy érdemeket szerzett Éber nemcsak a bank alapitása és vezetése körül, valamint fáradhatatlan tevékenységéről, amely a Magyarország és Olaszország közötti kapcsolat kimélyitésére irányult s amely törekvése a háborut követő első évekre nyulik vissza. Éber Antal igen nagy érdemeket szerzett azoknak a gazdasági vonatkozásoknak a kifejlesztésében is, amelyeket a két állam közötti szoros politikai barátság oly örvendetes módon követett és amely tevékenysége mindenkor emlékezetünkben fog maradni.

— A Banca Commerciale Italiana nevében elhelyütt is a legmelegebb hálaérzetnek adok kifejezést Éber képviselő urral szemben azért a nagyértékü tevékenységért, melyet előbb vezérigazgatói, majd elnöki tisztében fejtett ki és szivesen járulok hozzá az igazgatóság részéről előterjesztett amaz inditványhoz, hogy *Éber Antal müködésének emlékére két alapitvány létesittessék;* ezek közül az egyik P 50.000.— összegben a bank tisztviselőinek jóléti alapját fogja szolgálni, mig egy másik P 25.000.— összegben a budapesti olasz iskola oly növendékeinek jutalmazását fogja szolgálni, akik az olasz-magyar gazdasági közeledés tanulmányozása körül mutattak fel eredményt, végül a bank P 25.000.— adománnyal fogja a Magyar Közgazdasági Társaságot támogatni, ezáltal is kifejezésre óhajtván juttatni, hogy mily nagy sulyt helyez az Éber Antal által nemcsak a banknál, hanem a gazdasági tudomány terén kifejtett munkásságnak elismerésére is.

Ezt követőleg a közgyülés az igazgatóság uj tagjaivá Gr. Uff. Guido *Romanelli* olasz kir. ezredes és Cav. Silvio Ruberti urakat, a felügyelőbizottság tagjaivá pedig Comm. Dott. Mario Luporini urat megválasztotta. *A közgyülést követő igazgatósági ülésen Guido Romanelli olasz kir. ezredest az intézet elnökévé választották meg.*

Romanelli elnök hálásan megköszönte a közgyülésen és az ezt követő igazgatósági ülésen megnyilvánult fogadtatást és szivélyes üdvözlést s meleg szavakkal emlékezett meg Magyarország iránti szeretetéről, *örömének adva kifejezést afelett, hogy közel két évtized után módjában van ujból ez országban tevékenységet kifejteni.*

★

Éber Antal dr.-nak — aki ugy is mint országgyülési képviselő, ugyis mint a Kereskedelmi és Iparkamara elnöke a közélet nyiltszavu, bátor és meggyőződéses harcosa, — döntő része volt az intézet alapitásában s uttörője volt azoknak a gazdasági kapcsolatoknak, amelyeket Olaszország felé kiépiteni sikerült. Mint az intézet vezérigazgatójának, majd elnökének pedig valóban rendkivüli érdemei voltak az intézet fölvirágoztatásában.

Romanelli ezredest nem kell bemutatni a magyar közönségnek. Akik visszaemlékeznek az 1919-es év eseményeire, csodálattal és tisztelettel adóznak ennek a vitéz, bátor, magasrangu katonának, akinek hősies magatartása folytán ezrek és ezrek, köztük fiatal ludovikások köszönhették életük megmentését.

A magyar filmgyártás tökéletes müvészi eseménye

CIFRA NYOMORUSÁG

RENDEZTE: GERTLER VIKTOR

GÓTH, SIMOR ERZSÉBET, MÁLY, VÉRTESS, URAY, LADOMERSZKY, PUSKÁS TIBOR

BÓNYI ADORJÁN „URI VILÁG" CIMÜ REGÉNYE FILMEN

HOLNAP, PÉNTEKEN PREMIER

HUNNIA-BUDAPEST PRODUKCIÓ

KAMARA • CITY

1938 szeptember 30

film szinház társaság

Előadásra készen áll az Operaházban a Krisztus-oratórium

Az Operaház szinpadán ma délelőtt főpróbát tartottak *Liszt* Ferenc *Krisztus-oratóriumából*, amelyet ifj. *Oláh* Gusztáv alkalmazott szinpadra.

A főpróbára senkit sem engedtek a nézőtérre, még a szinház legbizalmasabb barátait sem, csak az igazgatóság néhány tagja és néhány ujságiró lehetett jelen az Operaház legujabb nagyszabásu alkotásának első és intim bemutatóján.

A kisszámu közönségre rendkivüli hatást gyakorolt a csodálatos szinpadi mü. Ifj. *Oláh* Gusztáv az oratórium szinpadra alkalmazásában, rendezésében és diszletezésében egyaránt remekelt.

A szereposztásban dr. *Palló* Imre szólaltatja meg Krisztus hangját, Mária Magdolna *Budanovits* Mária hangján elevenedik meg, a szopránszóló *Báthy* Anna, a tenorszóló *Rösler* Endre, a basszus *Koréh* Endre. Az angyalok kórusának tagjai *Horányi* Karola, *Layer* Mária, *Dósa* Mária, *Németh* Anna.

A zenekart most is, mint a tavaszi eucharisztikus bemutatón, *Fleischer* Antal vezényli, a nehéz karrészleteket *Roubal* Vilmos karigazgató állitotta be. A festői jelmezeket *Márk* Tivadar tervezte.

„A házasság komoly dolog, több mint a szerelem és mégis kevesebb"

Bókay János uj darabjának főpróbáján

A Belvárosi Szinház szombaton este mutatja be Bókay Jánosnak, a kiváló szindarabirónak „Ragaszkodom a szerelemhez" cimü uj vigjátékát. Ma délelőtt megnéztük a házi főpróbán a darabot. Amikor belépünk a nézőtérre, a szinpadon ott tartanak, hogy az ötvenéves Kálmán (Góth Sándor) bevallja leányának, a Svájcból hazatért huszéves Miminek (Tahy Anna), hogy közben eljegyezte magát egy huszéves lánnyal.

MIMI: Te csakugyan megnősülsz, papa?

KÁLMÁN: Mi van ezen csodálatos?

MIMI: No de ilyet!...

KÁLMÁN: Haragszol?

MIMI *(zavartan, kényszeredetten)*: Csak meg vagyok lepve.

KÁLMÁN: Szóval nem bánod?

MIMI: Mondd, ki az a nő?

KÁLMÁN *(megbántva)*: Miért kérdezed ilyen nyersen... ellenségesen majdnem: „Ki az a nő?"

MIMI: Hát hogy mondjam?

KÁLMÁN: Mondhatnád igy is: «ki az, akit szeretsz?»... «Ki a menyasszonyod, papa?» Kis melegséggel a hangodban.

MIMI *(feláll és könnyedén)*: Nos? Ki a menyasszonyod, papa?

KÁLMÁN *(lelkesen)*: Egy tündér!.. Egy angyal!

MIMI *(ironikusan)*: De ettől eltekintve?

KÁLMÁN: Elragadó teremtés! Imádni fogod!

MIMI *(savanyuan)*: Gondolod?

KÁLMÁN: Barátnőd lesz!... Anyád lesz!

MIMI *(erélyesen)*: Azt már nem!

KÁLMÁN *(zavartan)*: Ugy értem, hogy a segitségedre lesz... bálokra visz... társaságba.

MIMI: Engem ugyan ne vigyen sehová! Megyek én magamtól is, ha akarok.

KÁLMÁN *(hazudik)*: Pedig rád gondoltam elsősorban, amikor elhatároztam magam.

MIMI *(megfenyegeti)*: Node papa!... Ejnye, ejnye, papa!

KÁLMÁN *(bünbánóan)*: No jó, hazudtam, nem baj. Tudod, olyan nehéz egy szegény gyenge apának megkérni a gyerekét, hogy egyezzen bele a házasságába.

MIMI: Szólhattál volna előbb. Mért titkoltad előttem?

KÁLMÁN: Nem mertem bevallani. Levélben olyan nehéz.

MIMI *(szigoruan)*: Mióta tart az ügy?

KÁLMÁN: Pár hónap óta már.

MIMI: Megkérted a kezét?

KÁLMÁN *(bünbánóan bólint)*.

MIMI: Várhattál volna vele.

KÁLMÁN *(hévvel)*: Nem tudok élni nélküle!

MIMI: És ő se tud nélküled? Ez a fontosabb ugyanis.

KÁLMÁN: Imád engem!...

MIMI *(kedvesen megsimogatja a fejét)*: Látod, ezt elhiszem. Nincs nálad kedvesebb!

KÁLMÁN *(mohón)*: Hát beleegyezel?... Megbocsátasz?

MIMI *(komolyan)*: Nézd, papa: te azt teszed, amit akarsz. Elvégre nagykoru vagy, tudod, hogy mit csinálsz. Nincs jogom beleszólni a dolgaidba. Csak féltelek egy kicsit... A házasság, az komoly dolog; több, mint a szerelem és mégis kevesebb. Olyan az, mintha életfogytiglani részletfizetésre vásárolunk valami kivánatos tárgyat, s még akkor is fizetjük érte a mindennapi részletet, amikor már elveszett az egykori varázsa.

KÁLMÁN: Ezt Lausanne-ban tanultad?

MIMI: Ezt tőled tanultam, amikor még nem akartál megnősülni.

Október 14-re halasztották a Royal Szinház megnyitását

Ugy volt, hogy *Kertész* Dezső október 7-én, szombaton este nyitja ki a Royal Szinház kapuit. Ez a terv most megváltozott és a szinház mai közlése szerint a premier ezzel egyidejüen a szinháznyitás *október 14-ikére, péntekre marad.*

Az első előadást a szinpadon szeretetteljes háziünnepség nyitja meg, amelyet *László* Aladár «*Mindig a nők kezdik*» cimü darabjának bemutatója követ.

László Aladár vigjátékát, amelyből a próbák már régen folynak, *Szabolcs* Ernő rendezi. Főszereplői: *Dayka* Margit, *Peéry* Piri, *László* Lola, *Kertész* Dezső, *Rátkai* Márton, *Boros* Géza, *Haraszti* Mici, *Fehér* Lili, *Vendrey* Ferenc, *Pártos* Gusztáv, *Kompóthy* Gyula és *Heltai* Andor.

Szombaton premier Kölcsönkért Sekszpir Komédia

Ma hallottam

hogy Budapest szinházjáró közönsége *Muráti* Lilit, a kiváló szinésznőt az üdvözlő leveleknek valóságos tömegével árasztja el Denys Amiel *A szabad lány* cimü darabjának bemutatója óta, amelyben Muráti Lili a közönség és a sajtó egybehangzó véleménye szerint rendkivüli müvészettel alakitja szerepét. Nemcsak a Pesti Szinház előadásán elhangzó tapsokból, hanem ezekből a levelekből is nyilvánvaló, hogy *Muráti* Lili rendkivüli sikert aratott az uj francia szindarab főszerepében.

hogy a Nemzeti Szinház személyzete és közönsége számára külön légvédelmi rendet állitott össze. A müvészi és technikai személyzetet a szinház vezetősége oktatja ki a légvédelmi rendre, mig a közönség röpcédulák formájában kapja meg a rendelkezéseket és tanácsokat.

hogy a Komédiában szombaton este bemutatásra kerülő *Kölcsönkért Sekszpir* cimü revüből *nem tartanak nyilvános főpróbát.* A sajtó képviselőit részint a premierre, részint a péntek délelőtti házi főpróbára hivják meg.

hogy azon az aukción, amelynek keretében Pest nemrég elhunyt nemes gavallérjának és szinházi rajongójának, Pick Józsefnek hagyatékát árverezik, számos olyan értéktárgy van, amely valaha Bálint Dezsőé, a müvészvilág népszerü «Dézi»-jéé volt. Bálint halálakor ezek a mütárgyak Pick Józsefre szálltak. Az árverés első napján, tegnap délután számos müvész jelent meg az állami aukció Lónyay-utcai palotájában, hogy a Bálint Dézitől maradt több gyönyörü és értékes mütárgyat megvásárolja, s ezáltal maradjon valami emléke Bálint Dezsőtől, a magyar szinészet egyik legjobb barátjától.

hogy *Wicker* Irén huszonnyolc esztendős amerikai hölgy azzal az érdekes eredménnyel dicsekedhetik, hogy *minden este ő altatja el az amerikai Egyesült Államok gyermekeit.* Wicker Irén asszony maga is anya és olyan kedvesen énekel bölcsődalokat, olyan aranyosan mesél a kicsinyeknek, hogy *az egyik nagy amerikai állomáshálózat állandó müsoradásra kérte fel.* Népszerüsége vetekszik a legnagyobb mozicsillagokéval. Legérdekesebb a dologban az, hogy *nem kell bemennie a studióba.* A mikrofont *kisgyermeke bölcsője mellé helyezik el minden este* és rádió-anya onnan énekel és mesél az Egyesült Államok rengeteg kisgyermekének.

hogy derék bohémünkről, akiről tudvalevő, hogy nemcsak szivesen, de gyakran is lenéz a pohár fenekére, azt mondják, hogy nem inast tart, hanem *pohárnokot.*

Csütörtökön tartják meg a premiert a Terézköruti Szinpadon

Tegnapi számunkban jelentettük, hogy a Terézköruti Szinpad Claudet Bonnet „Az ugynevezett szerelem" c. darabjának bemutatóját a jövő hétre halasztotta. Már megvan a premier pontos dátuma is: csütörtök. A jövő hét szerdáján, október 5-én nyilvános főpróbát tartanak a darabból.

János és Gábor

Testvérharc készül az Andrássy Szinház uj darabjának bemutatója körül

Egy mult hónapban kelt hiradás jelentette:

„Az Andrássy Szinház Vaszary János „Angyalt vettem feleségül" cimü zenés vigjátékával nyitja ki kapuit. Közvetlen utána, október végén, Vaszary Gábor uj darabját, a Bogárkát mutatja be."

A Magyar és Andrássy Szinház legutóbb kelt jelentése:

„Vaszary János „Angyalt vettem feleségül" cimü szindarajának nagy sikere miatt Vaszary Gábor vigjátékának, a Bogárkának premierjét december elsejére halasztottuk."

A szinház *Vaszary* Gáborhoz irt leveléből:

„... be kell látnia, a mai viszonyok között a pénztári jelentések még a szerződések rendelkezéseinél is fontosabbak. Kérjük tehát Önt, barátságos uton egyezzék bele vigjátéka, a Bogárka premierjének elhalasztásába. Annál is inkább, mert hiszen bátyjának sikeréről van szó."

Vaszary Gábor válaszából:

„Egyelőre nem vehetem tudomásul a szinház hozzám intézett levelét és az abban foglalt elhatározását. A szerződés, amelyet a szinházzal kötöttem, Önöket arra kötelezi, hogy vigjátékomat, a Bogárkát legkésőbb október végéig bemutatják..."

Jánosnak Gáborhoz irt leveléből:

„... végre is én vagyok az idősebb, mondhatnám, a család feje. Hajlandó vagyok az ügyet, amely köztünk fölmerült, döntőbiróságra bizni. Tegyük meg elnöknek Vaszary Pirit, akiről jól tudod, gyermekkori verekedéseink alkalmával is mindig a te pártodon állt."

A lényeg: *Vaszary* János zenés vigjátéka, az *Angyalt vettem feleségül* táblás házakkal megy az Andrássy Szinházban, viszont a régen kötött szerződés azt mondja, hogy *Vaszary* Gábor uj vigjátékát, a *Bogárkát* október végén be kell mutatnia a szinháznak. Az igazgatóság azonban az *Angyalt vettem feleségül* sikere miatt kitolta a bemutató időpontját. *Vaszary* Gábor ez ellen *óvást emelt* s ha az ügyet békésen nem tudják elintézni, *ügyvédek csatája tudja majd csak a kérdést eldönteni.*

Miért lett az Uri világból — Cifra nyomoruság?

Sokszor megemlékeztünk már arról, milyen nagy problémát jelent a filmirók és a film dramaturgjai számára az, hogy *milyen cimet adjanak a közönség elé kerülő produkcióknak.* Egy-egy filmnek a cime általában nyolctizszer is megváltozik, amig megteszi utját a mütermi felvevőgéptől a mozivászonig. Amikor elkezdik forgatni, ugynevezett *«munka-cimet»* kap s azután az elkövetkező hónapok folyamán nyer végleges elnevezést.

Igen gyakran előfordul, hogy a film cimét közvetlenül a bemutató előtt változtatják meg. Ez történt most például egy uj magyar filmmel, amely eddig az *Uri világ* elnevezést viselte. A filmet néhány hónappal ezelőtt a *Hunniában* forgatták *Gertler* Viktor rendezésében

Az érdekes meséjü magyar filmvigjáték *Bónyi* Adorján *Uri világ* cimü vigjátékából készült és bár eredetileg a *Finom uri ház* cimet akarták neki adni (amelyet aztán később egy amerikai film magyar változata kapott), később mégis ugy határoztak, hogy a film megtartja szindarabformájának elnevezését.

A különböző reklámnyomtatványok, plakátok, amelyeket a főszereplők *Góth* Sándor, *Simor* Erzsi, *Vértes* Lajos, *Mály* Gerő és a kis *Puskás* Tibor képei diszitenek, *mind ezt a cimet hordozták.*

Néhány nappal ezelőtt döntés történt arról, hogy a filmet a legközelebbi jövőben a pesti közönség elé viszik. És ekkor határozták el, hogy a cimet mégis megint megváltoztatják, mert mégsem pontos kifejezője a mesének, amely a film vásznára való átültetés során lényeges változtatásokon ment keresztül. S tekintettel arra, hogy a mese egy elszegényedett bárócsaládról szól, amely minden pénztelensége ellenére a legmulatságosabb módon igyekszik régi gazdagságának látszatát fenntartani, — a filmnek végérvényesen a *Cifra nyomoruság* cimet adták. A producer, dr. *Bajusz* Péter véleménye szerint, aki *„keresztapja"* a filmnek, ez sokkal találóbb elnevezés, mert e mögött elférnek a filmnek nemcsak vigjátéki, hanem sok helyen erős drámai eseményei is

Az orvos dilemmájának nagy főpróbasikere

A Vigszinházban ma délelőtt került szinre először közönség — igaz, hogy csak benfentes közönség — előtt Bernard *Shaw* mestermüve, *Az orvos dilemmája.* A szinház kiskapuját valósággal megrohamozták az érdeklődők, szigoru rendelkezés szerint azonban csak a szinház legbizalmasabb barátai juthattak be a nézőtérre. A kisszámu válogatott közönségnek kivételes élményben volt része. A Vigszinház premierszerü reprize tökéletes ragyogásában mutatja fel Bernard Shaw müvészetét, a shawi müvészet értékeinek olyan tiszta és erőteljes kicsenditésével, hogy a darab az uj élmény erejével hat azokra is, akik jóformán kivülről tudják korunknak ezt a ritka klasszikus szinpadi alkotását. A három főszereplő, *Bulla* Elma, *Ráday* Imre és *Beregi* Oszkár ragyogó alakitást nyujtottak.

A Péntek Rézi bemutatója

Diszes theatre paré keretében mutatja be holnap a *Royal Apolló* és az *Átrium Turay* Ida uj filmjét, a *Péntek Rézit*, amely a *Harmónia Film* legujabb vigjátékattrakciója. A holnapi bemutató előadáson nemcsak a főszereplők jelennek meg a közönség előtt, tehát nemcsak *Turay* Ida, *Páger* Antal, *Rajnay* Gábor, *Juhász* József, *Erdélyi* Mici, *Egry* Mária, *Petheő* Attila és *Vizváry* Mariska, hanem *Török* Rezső, a könyv irója, a zeneszerző, dr. *Sándor* Jenő, *Vajda* László, a *Péntek Rézi rendezője* és minden bizonnyal a producer, *Pless* Ferenc is.

(*) Zongorázik? Hegedül? Gordonkázik? Kérjen dijtalan prospektust a Kigyósi Kamarazene Kör összejöveteleiről. (József-körut 52.)

* **Shirley Temple:** *A kis primadonna* Tivoliban és Odeonban.

Utazási ügyben forduljon az Esti Kurir Utazási Osztályához

Szentgyörgyi István szobrászmüvész

P.H. 929.VI.9.

1929. junius 9., vasárnap. PESTI HIRLAP

A Rothermere-kut, amelyet junius 8-án, szombaton avattak fel.

Az ünnepségen résztvevő közönség: 1. Petrovich 3. Herczeg Ferenc, 4. Urmánczy Nándor.

Felavatták a Magyar Igazság Kutját.

Szombaton délelőtt avatták fel a Baross-utca és a Reviczky-utca szétágazásánál lévő kis téren, a Wenckheim-palota előtt a Magyar Igazság-kutját. A tér körül magyar és angol lobogók diszitették az utcákat, az ünnepély szinhelyén pedig diszruhás rendőrök és cserkészek sorfala várta az ünneplő közönséget.

A kut hatalmas terméskőből készült medencéjéből mintegy kétméteres kőkehely emelkedik. A kehely közepén kocka áll, amelynek a Kálvin-tér felé néző oldalát Rothermere lord bronz reliefje disziti, jobb és bal lapjából pedig művésziesen cizellált bronzcso nyulik ki.

A kőkehelyre a következő felirat van vésve:

„E kutat hálás magyarok emelték Nagybritannia méltó fia, viscount Rothermere tiszteletére. Az ő betüje megöli a hatalmaskodást, az ő lelke megeleveniti az igazságot. 1928."

A kőkocka tetején mérleggel a kezében az Igazság Istenasszony, Justicia áll, akinek oldalához

darabolt Magyarország összeforr, s saját fényének koszorujával fogja övezni a n fejét.

— Gondozza ezt a művet a főváros olya tel, mint amilyennel Rothermere gondosk szent ügyünkről.

Az éljenzéssel fogadott beszéd után L tanácsnok mondott beszédet.

— Ez a kut — ugymond — nemcs Rothermere lord előtt, hanem szimbólum gyar igazság gazdagon ömlő kutfejének s Nekünk nem lehet más hitünk, mint az marad örök a vakság, szemben az igazsá mint a forrás habja és a viz ömlő árja, ugyan az utjába vetett gát előtt, de azér lyik, nő, tullépi a gátat és elsöpör mindent, ami az utjában áll. Induljon csobogó vize, ömöljön szét és hirdesse a n ságot.

Liber Endre tanácsosnak ezeknél

lomért simul az elhagyott magyar nemzetet k selő kisleány.

A kut *Szentgyörgyi István* szobrászmüvész tása.

Az ünnepségen megjelentek: *Herczeg Ferer* Magyar Reviziós Liga elnöke, *Liber Endre* szék városi tanácsnok, *Kertész K. Róbert* államti *Andréka Károly* főkapitányhelyettes, gróf *Fest Pál* főcserkész, *Petrovics Elek*, a Szépmüvészeti zeum igazgatója, *Urmánczy Nándor*, *dr. Fall E Glück Frigyes*, *Goszleth Ernő* helyettes elöljáró, *bély Gyula*, valamint a különböző testületek kép lői és küldöttségei.

Az ünnepi beszédet dr. *Pogány Frigyes* ál titkár, országgyülési képviselő tartotta.

— Rothermere lord, — mondotta többek k —, akinek a tiszteletére a hálás magyarok emeltél a kutat, az a férfiu, aki a magyar ügynek Iste rendelt apostola. (Éljenzés.) Az ő szavára fel nyilnia az eltemetett magyar igazság sirjának é ő szavára felkel és jár a magyar igazság és a gyar nép és élni fog a széttépett magyar haza. A

Olcsó
Wallace
a legjobb
útravaló

Lechner Ödön emlékezete.

(Halálának 15. évfordulójára.)

Hogyan, már tizenöt éve van annak, hogy nem unk, drága papszi? Hogy nem hallottuk halk han-lat, mellyel álmaidat elmesélted?

Ezek az álmok mind formát öltöttek ott, a Ja-n-kávéházi asztal — márványlapján. Aztán jött a olgatólegény és egy kézmozdulattal az álmokat le-olta. Ez volt végzeted. Amióta közelebbről megis-rtjünk, az első velencei kiállitás után, 1901 őszén, gy körülötted szoros baráti gyürü fonódott, mind pa művész, — festő, iró, szobrász, épitész — egész álod napjáig, már csak az álomlátó tragikus sze-ét játszottad. Elvétve, ha akadt munkád. Csak pá-ztál, néha dijat nyertél, de soha többé kivitelhez a jutottál. Ugy bámultunk rád, mint egy mese-nagyságra, mint a tankönyvekből életre kelt zse-re ugy éreztük, mintha Vignola vagy Fischer von ach szállottak volna ki sirjaikból, miközben hir-ed az eljövendőt...

Fájdalmas tizenhárom év volt ez! A meddőségre yszeritett zseni, kit álomvilágába kergetett a kor-ak közönye, gyülölködő közönye, azalatt pedig nozódtak fel lelkedben a kőálmok, melyeket ugy tál a márványlapra, készen, az utolsó detaljig lgozva őket, mintha csak sürgetnék a rajzokat a kára éhes mesteremberek hada. Hány száz kecs, éti viztorony rajzot csináltál? Itt ülök iróaszta előtt s ki van előttem teritve egy sor kőcsipkézet, elehintett rajzod. Megannyi tündérvár oszlopa ékszem a pályaterveidre: börze, kultuszminisztéi, Erzsébet-templom, mindből nem lett semmi dolgoztál, mennyit álmodoztál ezidétt s mind-egy iskolakápolnát csinálhattál Pozsonynak.

Emlékszem, együtt voltunk Pozsonyban, egy őszi n, mutogattad a kápolnádat, fekete felöltődet rted, mert hüvös szellők fujtak, ah, minő hüvös s. Ugy álltál ott, a kápolna ajtajában, mint egy batört élet komor szimboluma. Itt áll ez a je-az iróasztalomon, megörökitettem Kodakom-pedig fölösleges volt, mert bele van az foglalva embe, örökre. Hogy panaszkodik e képen az öreg ren minden. Mert van-e nagyobb bánat, mint kat temetni? Temetni egyre, temetni folyton? ben az ujra-ujra felbukkanó álmok szállnak, ásba folynak, tisztulnak és mindjobban felra-

gyc
Eli
tatv
Lec
min
meg
taka
érez
hogy
korá
tenni
tétler
beszé
jában
sedés
togra
meste

mi ré
sohase

Hasztalan lett volna itt minden vigasztalás, hiszen jól tudtam, mily ádáz ellenségekkel van dolga elállva, akik semmiféle eszköztől nem riadnak vissza, ha arról van szó, hogy munkától elüssék. Mikor Otto Wagner Pesten járt, két ember állott kart karba öltve, két művész, kik megértették egymást. De Wagner sorsa kedvezőbb volt, mert harcos természet lévén, kiverekedte magának a munkalehetőséget, de Lechner, az álmodozó? A rajzasztal mellett érezte csak jól magát. S ha megpihent a kávéházi asztalnál, ki-kimosolyogva az utcai járó-kelőkre, elálmodozott és keze önkénytelenül rajzolt tovább, jégvirágokat, melyek elolvadnak... Közben odahallatszott az ellenséges környezet gunykacaja.

Egy napon szomoruan ült az asztalnál, egy piros dobozzal játszadozva.

— Mi az ott a kezében, mester? — kérdezem.

— Nézze meg. Találkoztam az utcán a Műcsarnok szolgájával, azt mondta, napok óta keres, mert ezt a csomagot kell átadnia.

Megnézem. Hát a római kiállitás épitészeti nagy aranyérme volt. Ezt adta át neki a Műcsarnok szolgája az utcán, csak ugy odaadta, ohne Sang und Klang, az utcán, odavetve. Ha valamelyik nagyszáju Céhmester kapja vala, a Vigadó nagyterme, vagy az Akadémia palotája szüknek bizonyult volna a nagy nemzeti ünnepség befogadására. De nivel az aranyérmet nem Palladio megdézsmálóinak adják

[illegible]

épvi-
alko-
ic, a
esfő-
tkár,
etich
Mu-
idre,
Száj-
vise-
lam-
özött
ezt
ntol
kell
s az
ma-
fel-

építenek, — ezt az aranyérmet tehát el-
űcsarnok szolgájával, keresse fel az álom-
d csak megtalálja valahol, a kávéházban
tcán s adja oda neki, mert hát jött egy
nevére...

eg mester aztán forgatta a csomagot egy
tán a hátsózsebébe csusztatta, ceruzát vett
gy uj vonalhajlás jutott az eszébe és azt
próbálnia s felvázolta előbb a viztorony
hogy annak második árkádjának har-
ökellését egy uj vonalba foglalhassa. Mert
ızeletben a maga tündérvárát, teljes rész-
sajnos, sorsa arra kérhoztatta, hogy csak
lássa...

már 1912-t irtunk s a halál már ott lesel-
ülötte. Már eltemette hitét mindenben,
hogy nem lesz semmi a kultuszminiszteri
mi a fogadalmi templom épitéséből és fel-
ıdáját és ott gubbasztott naphosszat a Ja-
rajzolt a márványtáblára, rajzolt, egyre
volt a legszomorubb éve, ez az 1913, ez-
decemberben szanatóriumba került és egy
g elsinderészkedett, hogy junius 12-én egy
gba röppenjen...

sok minden történt. Az épitészetben is.
ner Ottó hirdetett, — Amerikából átszál-
sok alatt — a *célszerüség* és *anyagszerüség*
ma zászlajára egy egész avant gardista ge-
echner már 1868-ban, mikor Berlinben
kadémiát, a célszerüség fontosságáról be-
yasszonyához irt egyik levelében, melyet
renc közölt, de ott a célszerüség elé egy
yesztett, mellyel belevilágit a mai gyufa-
ilus lényegébe, mikor az *unalmas célszerü-*
kikel. „A nemes lelkületnek ne legyen elég
ség, hanem párositsa vele a szépet, általa az
eál létezését vallja — *én pályámon maga-*
tólván kényszeritem erre." De az ő magyar
a szép a nemzeti formákból nőtt ki s az
üség minden következményét vállalja mű-
szép célszerü elvét a *nemzetiesen szép cél-*
évé magasztositotta.

a törekvését honorálta 1911-ben a római ki-
mzetközi zsürije.

het a magyar épitőművészet ideálja örökre.
ok győződve, hogy ezek a mai vajudások
k vezetni. Csak jöjjön el az uj Lechner, —
na meg van oldva. Zsenik nélkül — horda
n — művészi fejlődés sohase jött létre.

lla tizenötödik évfordulóján mi is kinézünk
Ödönnel az ablakon, hátha itt van már az
ndő?

Dr. Lázár Béla.

Szentgyörgyi István

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN,
magyar kir. kormányfőtanácsos, szobrászművész. Rendes tanárrá kineveztetett 1925. évi június 12. A Főiskolán tanít 1924. január óta.

Képzm. Főisk. Évk.

1936/37. 64 l.

Dr. LUX KÁLMÁN
okl. épitész
BUDAPEST, X., SZABÓKY-U. 48.

irtunk és akinek özvegye, férje gazdag müvészi hagyatékának birtokában az éhhalállal küzd. A mai jelesek közül nincs képviselve Székely Károly, Margó Ede, Bory Jenő, Lukácsy Lajos, Csiszér János, Maugsch Gyula, Kéviczky Hugó, Szamosi-Soós Vilmos, Kallós Ede, Siklódy Lőrinc, Istók János, Farkas Béla, Szántó Gergely, és Visnyovszky Lajos, akik mind kiegészitő egyedi, értékes müvészei szobrászatunknak. Viszont Lux Eleket jellegzetességében nem mutatja be a gyüjtemény, hiszen világhires táncos-szobrai hiányoznak a kiállitásról, azok a szobrok, amikben müvészi lendület és mesterségbeli tudás tekintetében szinte egyedülálló értéke a nemzetközi müvészetnek. Ugyancsak széles kiegészitésre szorul a külföldi anyag is, melyben csupán Rodin és Meunier vannak jól képviselve.

A meglévő müanyag gazdagsága, szépsége és x elrendezése azonban minden figyelmet megérdemel és ha a hiányokat pótolhatja az állam, a budapesti Szépmüvészeti Muzeum a legjelentékenyebb kontinentális muzeumok sorába emelkedik.

Panoráma. Bécs. 1926.jul.11. 9.sz. 9-11.p.

hires magyar genréje, Sámuel Kornél végtelenül finom márványreliefje és a "Menekülő" cimü bronzszobra, Ferenczy Béni elfinomitott bronzportréja, Orbán Antal markáns terrakotta fejtanulmánya és Lux Elek quattrocento-finomságu márványportréi. Az érem és plakettanyagban Beck Ö.Fülöp nagy kollekciója mellett Reményi József, zsákodi Csiszér János, Fémes Beck Vilmos, Berán Lajos, Murányi Gyula és Esseö Erzsébet vannak képviselve.

A külföldi szoborgyüjtemény büszkeségei a francia Rodin és a belga Meunier. Itt van Rodin világhirü márvány-kompoziciója, a "Tavasz ébredése", Laurens festő portréja, az "Ébredő ifju" életnagyságu bronzszobra és a párisi Hugo Viktor szobor mellékfigurájának szánt "Nereidák" bronzvázlata. Meuniert pedig a "Hajóvontató", egy remek bronzfej,nagyszerü életnagyságu dokkmunkása és több kisebb bronz-szobra reprezentálja. Mellettük képviselve vannak még Lagae, Dubois, Stoltenberg-Lerche, Rombaux, Hildebrand, Zügel, Liipola György Budapesten élő finn szobrász, Stappen, Franges, Zutt és Maillol.

A modern szoboranyag egyik része se teljes, sőt a hiányok a kiállitás rendeltetését erősen korlátozzák. Olyan mesterek hiányoznak, akik pedig a magyar szobrászatban igen jelentős szerepet vittek és visznek. Igy nincs muzeumunknak egyetlen Fessler Leo szobra se, aki pedig a palatinusi magyar renaissance fontos müvésze volt. Az ő alkotásai a Kalvin-téri "Danubius" kutszobor, amely Budapest legszebb köztéri szobra. Továbbá a királyi várkert oroszlánjai, a Bazilika apostolai stb.

Hiányzik Holló Barnabás is, akiről egyik legutóbbi számunkban

cimü portréjával. Róna József müvészetét pedig barokhatásu Bacchus-szobra és reliefszerüen komponált, kissé diszharmonikus "Zsuzsanna és az öregek" márványcsoportja képviselik.

Ebből a müvészeti változatból Telcs Ede vezet át a ma uralkodó "modernizmusba", amely jelző egy egészen szétfolyó, kialakulatlan müvészeti "akarást" határoz meg. Telcsnek a "Góliát"-ját látjuk, a "régiek" stilusában megalkotva, mig a nemrég kiállitott "Toronyépitő"-je merész lendülettel már a modernizmus jegyében született. Plakettjei közül is egyik a naturális, másik a kereső stilust bizonyitják. Értékben pedig Telcs Ede az a magyar mester, akinek majdnem minden alkotása az egyetemes magyar müvészet egy-egy kiemelkedő eseménye.

A második terem a modern müvészeké, akiknek elrendezési sorrendje Simay [illegible]mre dekorativ állatszobrával kezdődik. Ezen az oldalfronton áll Cser Károly életnagyságu hires bronzszobra is, a "Győztes"; ez a férfiakt a jeles mester hatalmas tudásáról és invenciójáról tesz tanuságot. A "diadalmas férfit" ábrázolja, amint átköti homlokát a győzelmi szalagjelvénnyel. Sorban következnek aztán Körösfői-Kriesch Aladár finom márvány-portréja, Ligeti Miklós kis Anonymusa, Damkó József remekbe készült "Definitor" cimü terrakotta portréja, Kisfaludi-Stróbl Zsigmond barokkosan vibráló "Venczell Béla arcmása", Tóth István pompásan megkomponált "Déli pihenő" bronz-genreje, Sidló Ferenc finom "Primaverá"-ja, Horvay János "Beethoven"-je, Szentgyörgyi István klasszicizált "Kigyóbüvölő"-je, Moiret Ödön egy érdekes márványaktja, Pásztor János néhány szép aktja és "Bucsuzkodás" cimü

szellem közben tovább szélesedik és Huszár Adolf müveiben folytatódik a maiak felé. Huszár Adolf "Huzd rá cigány"-a a 60-as évek egyik nevezetes eseménye, a népszinmüvek virágkorának hangulatából fakadt és hatása jól érződik Huszárnak budapesti Petőfi-szobrán, sőt egyké momentumban dunaparti többi szobrain is (Eötvös, Deák Ferenc).

Az átmenetet innen a finomkodó naturalizmusba Kugler Ferencnek kiállitott Pulszky-siremlék-reliefje adja. Ez a márványdombormü a magyar szobrászat legjelesebb értékdarabjai közül való és disze a kiállitásnak. Utána szinte szembeszökően látszik az az ujabb müvészeti változat, melynek képviselői Zala György, Fadrusz János, Donáth Gyula, Stróbl Alajos, Róna József és Telcs Ede. Közülök az öt első egységes stilust képvisel és ez a stilus a monumentális naturalizmusban csucsosodik ki, bár az ujbarok ünnepiségét és pátoszát sem veti le egészen.

Zala György a milleniumi emlékmü, a parlament előtt álló Andrássy lovasszobor, a budavári 48-as honvédemlék és az aradi Vértanuk emlékének alkotómestere. Ebben a gyüjteményben, arcképszobrain kivül ott van a hires "Mária és Magdolna" hatalmas szoborkompoziciója, amely mesterének minden müvészi jellegzetességét elénk tárja.

Fadrusz Jánost, a korán elhunyt világhirü mestert csupán a farkasokkal viaskodó Toldi-jának bronzmásolata képviseli: Donáth Gyulát is csak egy szobor - igaz, hogy remekmü! - a "Halál angyala" reprezentálja. Stróbl Alajos müvészete azonban teljes szépségében áll előttünk az "Anyánk" nagyméretü, csudálatos márványszobrával és "Géniusz"

sai közül való az itt kiállitott Kazinczy Ferenc szobra, melynek másodpéldányát a Magyar Tudományos Akadémia faragtatta ki a müvésszel 1847-ben. Pompás a Fáy András portré, továbbá Széchy Mária és Schodel Róza énekesnő mellszobra. A "Pásztorlányka" cimü szimbolikus genre-márványszobra a Nemzeti Muzeumból került át ide.

Ferenczy István müvészete - mestereinek hatása alatt - az uj klasszicizmus szellemében fejlődött. Finomkodó stilussal készültek szobrai, melyeknek patetikus modora különösen a Kazinczy arckép-szobrán és a müvészet keletkezéséről regélő genre-jén érződik szembeszökően. Az ő hatása alatt növekedett melléje egymásután Dunaiszky Lőrinc budai faragómester, majd Engel József, Alexy Károly, Dosnay Károly, Izsó Miklós és Kugler Ferenc, akiknek részben tanitómestere, részben szellemi irányitója volt. Ők képviselik a magyar szobrászat első generációját, a német és francia hatásokon épült ujbarok és klasszicizáló, patetikus stilus-korszakot, amely után, szinte minden átmenet nélkül, a nemzeti érzés és vele az idegen hatásoktól elkülönülő nemzeti stilus jelentkezik a szobrászatban.

Izsó Miklós, aki Ferenczy Istvánnak volt növendéke, majd Bécsben és Münchenben folytatta tanulmányait, mindjárt első alkotásában magyarnak mutatkozott. A "Busuló juhász", mely most a muzeumban van, általános feltünést keltett és Izsó keresett müvész lett; egyremásra alkotta meg az Alföld magyar néptipusainak genreszobrait. Táncoló paraszt-alakjai közkeletüek lettek. Ezekből egész terrakotta vázlat-kollekciót állitott ki a muzeum egy Izsó-vitrinben. A magyar

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

M.D.K.

Radnay Oszkár: Modern szoborgyüjteményünk

[Illusztrációkkal.]

Az az óriási lendület, mellyel a magyar müvészet nem is egészen egy évtized alatt a vezető nemzetek sorába jutott, felrázta a közérdeklődést is. A tárlatok eseményekké váltak, tizezrek látogatják és a közönség egyre hangosabban áhitozott olyan stabil, rendszerbe foglalt képzőmüvészeti anyagra, amiből az egész magyar fejlődés lendületét végigfigyelhesse. A Szépmüvészeti Muzeum e kivánságnak és hivatásának megfelelően - csaknem egy esztendei gondos munka árán - megnyitotta végre azt a 169 müdarabból álló kollekciót, amely nagyjában felöleli az utolsó két század szobrászatát.

Az első fülkében a kronologikus sorrend Ferenczy Istvánnal, az első tudatosan müködő magyar szobrászmüvésszel kezdődik. Hat arcmás és egy pompás genre-márványszobor képviseli a jeles mestert, aki szellemi és nemzeti felfrissülésünk korának, az 1800-as éveknek szülöttje. Rimaszombatból indult el, mint vándor lakatoslegény, hogy a bécsi müvészeti akadémia érmetsző osztályára eljusson. Ott Klieber tanár tanitványa lesz, aki a nagytehetségü ifjut ösztöndijjal Rómába küldi, ahol csaknem tiz esztendőt tölt el munkában és tanulással. Mikor visszajön hazájába, a fővárosban telepszik le és nehéz küzdelmeket viv a táblabiróvilág közönyével. Legjobb alkotá-

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Pénteken esőre hajló idő mutatkozott. Az ég könnyekkel búcsuztatta a szép szeptembert.

Fizetésképtelenséget jelentett be Mexikó s kénytelen volt önmagának moratóriumot elrendelni.

A nap hőse: Daladier, aki békecsókot kapott egy német asszonytól. A francia miniszterelnök mosolyogva köszönte meg a kedves béke-Nobel-díjat.

Amerikában milliókat költenek a vállalatok reklámra. De magának a reklámnak is azért megy olyan jól, mert erősen reklámozzák.

Mindenben első a Pesti Napló

— **A bevonultak családtagjainak segélyezéséről hivatalból gondoskodnak.** *Szendy* Károly polgármester pénteken hirdetményt bocsátott ki, amelyben közli, hogy a kerületi elöljárók hivatalból állapítják meg azt, hogy a bevonultak családtagjai rászorulnak a segélyre, megállapítják a segélyösszeget és intézkednek annak kiutalásáról is. Ép ezért a segélyre jogosult családtagok segélyezésük ügyében *ne* jelentkezzenek a kerületi elöljáróságon.

— **A francia hadviseltek nemzeti szövetségének távirata a HONSz országos elnökéhez.** A francia hadviseltek nemzeti szövetsége, a Confederation Nationale des Anciens Combattants Français a következő táviratot intézte dr. vitéz *Árvátfalvy Nagy* István országgyűlési képviselő, a HONSz országos elnökéhez: »Négymillió francia hadviselt nevében a kormányelnökök összejövetele pillanatában megújítjuk barátságunkat és ezekben a nehéz órákban kifejezzük reményünket a békének erőszak nélküli megvédése és a nemzetközi viszály barátságos megoldása iránt.« A fenti üdvözlő táviratra a HONSz országos elnöke a következő táviratot válaszolta: »A szeretetteljes bajtársi üdvözlést melegen viszonzom. Mi is óhajtjuk a békét és a megértést, mégpedig azt, amely az igazságon alapszik. Kérjük támogatásukat a széjjelszakított magyar nemzet békés revízió iránti küzdelméhez. A nagy francia nemzet igazságszeretetében bízva, baráti kézszorítással: Árvátfalvi.«

— **Egyházuk törvényes elismerését kérik a romániai magyar evangélikusok.** *Bukarestből* jelentik: A magyar evangélikus egyház képviselete nevében *Purgly* László egyetemes egyházi felügyelő az egyház két esperese kíséretében felkereste a miniszterelnököt, a kultuszminisztert és a kisebbségi kormánybiztost és *kérte a magyar evangélikus egyház törvényes elismerését.* Az elismerés hiányának következménye volt eddig, hogy a püspökség egyetlen fillér állami segélyben sem részesült. A kormány tagjai *ígéretet tettek a sérelem orvoslására.*

— **Kapi Béla püspök a körmendi evangélikus templom jubileumán.** Az ország egyik legszebb evangélikus gót temploma, a körmendi, most ötven éve készült el. A félszázados forduló emlékére ünnepet rendezett a gyülekezet és meghívta tizenkét éven át működött egykori lelkészét, dr. *Kapi* Béla dunántúli püspököt. A templom jubileumán *Kapi* Béla prédikált.

— **A török külügyminiszter Belgrádban.** *Belgrádból* jelentik: Rüstü *Arasz* török külügyminiszter pénteken reggel Belgrádba érkezett. A külügyminiszter 24 óra hosszat marad a jugoszláv fővárosban, ahol Sztojadinovics miniszterelnökkel és külügyminiszterrel folytat tárgyalásokat a Balkán-szövetséget érdeklő kérdésekről.

— **A strassburgi reformátusok négyszázados Kálvin-ünnepe.** A strassburgi reformátusok október 9-én ünneplik *Kálvin* János ottani reformátori működésének négyszázadik évfordulóját, nemzetközi keretű ünnepen. Meghívták a magyar református egyházat is, amelynek képviseletében *Győry* Elemér dunántúli lelkészfőjegyző, győri lelkipásztor utazik ki.

— **Középiskolai tanárok közgyülése Székesfehérvárott.** Október 2-án, vasárnap délelőtt fél 12 órakor tartja rendes közgyülését Székesfehérvárott Szent István király emlékének hódolva az Országos Középiskolai Tanáregyesület. A székesfehérvári ciszterci gimnázium dísztermében tartandó közgyülésen *Bernolák* Kálmán mond elnöki megnyitót, utána a hivatalos tárgysorozatot tárgyalják. Indulás Budapestről vasárnap reggel 7 óra 20-kor. Délben közös ebéd, s utána 3 órakor megkoszorúzzák a székesfehérvári hősi halottak, Szent István, Vörösmarty Mihály szobrát és Prohászka Ottokár sírját.

— **Székrekedésnél és emésztési zavaroknál,** valamint az ezekkel kapcsolatban fellépő vértódulásoknál, fejfájásnál, álmatlanságnál és általános rosszullétnél igyunk reggel éhgyomorra egy pohár természetes »*Ferenc József*« keserűvizet, mert annak hashajtó hatása gyors, biztos, alapos és mindig kellemes. Kérdezze meg orvosát.

Emlékezzünk

Október 1.

1916. A cs. és kir. kassai 34. gyalogezred a bródy-i csatában a 27. hadosztály kötelékében harcolt.

A 27. hadosztály előző nap Jasionowtól délre kénytelen volt az orosz túlerővel szemben meghátrálni. Az oroszok tovább akarták folytatni a sikeres támadásaikat, e célból nagyobb erőket helyeztek készenlétbe a Jakowtól északra fekvő erdőkben. A 34. kassai gyalogezred két német ezreddel együtt ellentámadásba ment át. A másnap reggelig tartó heves és elkeseredett harcokban sikerült a 27. hadosztály régi állásait visszafoglalni.

A cs. és kir. eperjesi 32. tábori vadász-zászlóalj az 1916. évi brezezany-i csatában az 55. honvéd hadosztály kötelékében harcolt.

Ezen a napon a Ceniowka patak menti állásunk jobbszárnyán az ellenség betört. Deák Lajos tartalékos zászlós, bár az előző napon szakaszával súlyos pergőtűzben állván, nagy veszteségeket szenvedett, rendületlenül tartotta előretolt állását, ahonnan az ellenség fentebb említett betörését látta. Nagy lendülettel támadásra indult. Az ellenséget a veszélyeztetett pontról kiverte. Innen újból visszatért előretolt állásába és azt kitartó hősiességgel védte, mindaddig, míg visszavonulásra parancsot nem kapott.

A cs. és kir. 44. gyalogezred az 1916. évi bródy-i csatában a 31. hadosztály kötelékében harcolt. Ezen a napon az ezred 5. százada különösen kitüntette magát a 34. és 67. gyalogezredek elvesztett állásainak visszafoglalására irányuló sikeres ellentámadásban.

— **A Nemzeti Repülőalapért.** *Illés* Imre kajnádpusztai földbirtokos 3000 pengőt adományozott a Horthy Miklós Nemzeti Repülőalapra. — A biharkeresztesi járás leventeoktatói kara elhatározta, hogy egyhavi fizetésének öt százalékát adja a Horthy Miklós Nemzeti Repülőalapra.

— **A vidéki főkapitány fogadónapja.** Baksa János főkapitány, a vidéki főkapitányság vezetője október 1-től kezdődően minden hét hétfőjén délelőtt 11-től 1 óráig fogad. Amennyiben a hétfő ünnepnapra esik, a fogadási nap a legközelebbi napra tolódik át.

— **Uj plébános.** Dr. Breyer István győri püspök az újonnan alapított vitnyédi plébánia plébánosává *Nagy* Lajost nevezte ki.

— **Bajtársi összejövetelek.** A volt miskolci m. kir. 10. honvédgyalogezred tisztjei és tisztjelöltjei minden hónap első keddjén tartják szokásos összejövetelüket a Tiszti Kaszinó épületében lévő sörözőben (Váci u. 38.). A legközelebbi találkozás október 4-én lesz. — A volt m. kir. nagyszebeni 23. honvédgyalogezred bajtársi köre október 8-án, este 8-kor a Csákodi-étterem (József nádor utca 26.) külön helyiségében bajtársi összejövetelt tart. — A volt m. kir. szegedi III. honvédhuszárezred tiszti bajtársai október 3-án este 8-kor a Vadászkürt-szálló különtermében fontos ügyben ezredösszejövetelt tartanak.

— **Az inségmunkások nem kötelezettek biztosításra.** A belügyminiszter meghosszabbította azt a rendelkezést, melynél fogva az ínség enyhítésére irányuló tevékenység ügyében a szükségmunkát végző egyének betegségi, baleset-rokkantsági, özvegységi és árvasági biztosításra nem kötelezettek.

— **Budapest és Szeged között október 2-tól kezdve** ismét naponta közlekednek autobuszjáratok. Az autobusz Budapest Mussolini térről délután fél 5 órakor, Szegedről pedig fél 8 órakor indul. A menetjegy 9.30, a menetértí jegy 17.50 pengő.

— **A kisgazdapárt** október 5-én értekezletet tart.

— **A vasárnap egyházi zenéje.** A koronázó templomban d. e. 10-kor Kereszty Jenő: Fogadalmi miséje (bemutató), magánszólamait B. Szabó Ilonka, Lenhardt Aranka, Harangozó János és Koréh Endre éneklik. Wissmüller Mihály: Ave Maria-ját Máthé Jolán énekli. E műnek ugyancsak ez lesz az első előadása. A rádió is közvetíti. — A belvárosi templomban 10-kor Mozart- D-dur miséje. A magánszólamokat Baumgartner Margit, Solymossy Margit, Udvardy Tibor és Török Miklós éneklik. — A bazilikában 10-kor Rheinberger: C-dur miséje. — A pálosok templomában ½12-kor a De Beata gregorián mise. — A ferdinándtéri templomban 10-kor Demény: Szent László (G-dur) miséje. A magánszólamokat lovag Falk Zsigmondné, Feranecz Ilona, Hermányi Gyula és Janovszky István éneklik. Fél 12-kor Kronfusz Richárd énekel szólót. — A domonkosrendiek Thököly úti templomában 10-kor Goller: Loretói miséje. — A görög katolikus magyar templomból (Rózsák tere) liturgikus, ősi énekeket közvetít a rádió.

— **Konoje herceg vette át a japán külügyi tárcát.** *Tokióból* jelentik: *Konoje* herceg miniszterelnök közölte a mikádóval *Ugaki* külügyminiszter és gyarmatügyi miniszter lemondását. A mikádó *Konoje* herceget nevezte ki külügyi és gyarmatügyi miniszterré.

— **Halálozás.** Dr. *Grün* Gyula ny. törvényszéki bíró 73 éves korában elhúnyt. Temetése október 2-án, vasárnap délelőtt 12 órakor lesz a rákoskeresztúri temetőben.

Dr. *Mérey* Kálmán nyugalmazott bencés tanár Sopronban 76 éves korában hirtelen elhúnyt. Szombaton délután temetik.

Nagy részvét mellett temették el pénteken a dohányuccai izr. templom elöljáróját, *Eppinger* Artúrt a rákoskeresztúri temetőben. A pesti izr. hitközség elöljáróságát a temetésen *Dési* Géza, *Nagy* Andor, *Rosenák* Miksa elöljárók és *Eppler* Sándor főtitkár képviselték. A gyászszertartáson *Abrahamsohn* Manó főkántor funkcionált. *Fischer* Gyula és *Rosenák* Miksa mondott beszédet.

BOROS ÉS KOHN sirkőraktára
tulajdonos BOROS JÓZSEF
most Dob ucca 2
OLCSÓ ARAK

— **6:1 arányban legyőzték a svéd birkózók a magyar csapatot.** *Stockholmból* jelentik: A négy nemzet szabadfogásos birkózóversenyének második versenynapján a magyar csapat az otthonában mérkőző svéd csapattal került szembe. *A nagyszerű svéd legénység 6:1 arányban győzött a magyar birkózók ellen.* A magyar csapat egyetlen győzelmét a légsúlyban *Zombori* aratta, aki nagynevű ellenfele, *Tuvesson* ellen egyhangú pontozással győzött. A többi eredmény: a következő: Pehelysúlyban: *Persson* 2:1 arányú pontozással győzött *Tóth* ellen. Könnyűsúlyban: *Jönsson* egyhangú pontozással győzött *Ferenc* ellen. Váltósúlyban: *Westergren* egyhangú pontozással győzött *Sóvári* ellen. Középsúlyban: *Johansson* 9 p 40 mp alatt kétvállra fektette *Rihetzkit.* Kisnehézsúlyban: *Cadier* a nyolcadik perc hatodik másodpercében kétvállra fektette *Tarányit.* Nehézsúlyban: *Fridell* 2:1 arányú pontozással győzött *Bóbis* ellen.

— **Az International Law Assosiation** szeptember első napjaiban tartotta kongresszusát *Amszterdamban*, több mint 500 részvevő közreműködésével. Magyarországot 15-en képviselték a kongresszuson. A témák a fenyegető háború árnyékában mozogtak. »*A semlegesség amint ez 1928 óta gyakorlatban van*«, »*A semlegesség szabályai*«, »*A polgári lakosság védelme az új háborús hadieszközök ellen*«, »*A népek közötti egyeztetés*«. A témák egy másik csoportja *gazdasági téren* mozgott. Foglalkozott a kongresszus egy *az állampolgárságra vonatkozó nemzetközi megállapodás tervezetével*, nemzetközi kereskedelmi szerződések kérdésével és a nemzetközi védjegykérdéssel. A magyarok közül *Auer* Pál a záróülésen megköszönte Hollandia vendégszeretetét, kiemelve a magyarok el nem múló külön háláját. *Czigler* István ismertette a Nemzetközi Ügyvéduniónak múlt évben hozott határozatát, amely kívánatosnak tartja, hogy a *műemlékek és művészi tárgyak külön nemzetközi védelem alá helyeztessenek.* A kongresszus ünnepélyes keretek között folyt le. A megnyitó ülésen *Bernát herceg*, a trónörökösnő férje elnökölt.

— **Szívenlőtte magát egy nagykanizsai fiatal főorvos.** *Nagykanizsáról* jelenti tudósítónk. *Várnai (Wagner)* Pál fiatal főorvos Cserey út 27/e. számú házban lévő lakásán revolverrel *szívenlőtte magát.* Azonnal meghalt. Az eddigi megállapítás szerint az öngyilkosság még a péntekre virradó éjszaka történhetett. Búcsúlevelet nem találtak, nem tudják, hogy a rendkívül szolid életet élő főorvos miért ment a halálba. Várnai tavasszal került Pécsről Nagykanizsára s egy idő óta jegyben járt egy pécsi úrilánnyal. Táviratilag értesítették a szomorú eseményről a fiatal orvos Dombóváron élő szüleit, akik pénteken Nagykanizsára utaztak. Várnai Pált, akinek öngyilkossága az egész városban nagy részvétet keltett, *szombaton temetik.*

— **Pusztító vihar Nápoly környékén: 15 halott.** *Nápolyból* jelentik: Nápoly környékén rendkívül heves vihar dúlt. Az ítéletidő nagy károkat okozott, különösen Fratta, Maggiore és Grumonevano községekben. Egy ház összedőlt; romjai alatt *tizenöt ember lelte halálát.*

— **Eltemették Szentgyörgyi István szobrászművészt.** Pénteken délután négy órakor temették el általános részvét mellett *Szentgyörgyi* Istvánt, a tragikus hirtelenséggel elhúnyt kiváló szobrászművészt, a kerepesi úti temetőben, a főváros által adományozott díszsírhelyre. Az egyházi szertartás után a Képzőművészeti Főiskola tanári kara, a volt növendékek, a Szinyei-Merse Társaság, a Képzőművészek Országos Egyesülete és szülőfalujából, Bégaszentgyörgyről a magyar fővárosba származott torontáli magyarok nevében búcsúztatták el a halott művészt, akit felesége, két fia, *Szentgyörgyi* Tamás és András, testvérbátyja, *Szentgyörgyi* József, továbbá rokonai, barátai és nagyszámú tisztelői kísérte utolsó útjára.

— **BEKÜLDÖTT HIREK. SZOMBAT. NAPIREND.** — **Múzeumok.** — Néprajzi: 9—12. — Hopp: 9—½2. — Szépművészeti (régi és modern képtár; közép- és újabbkori eredeti szoborgyüjtemény; grafika): 10—½2. — Uj Magyar Képtár: 10—½2. — Levéltár: 9—½2. — Mezőgazdasági: ½10—1. — Közlekedési: 9—1, ½3—5. — Akadémia: 10—12. — Erzsébet: 9—½4. — Zsidó: 10—2. — Királyi várpalota: 9—½4. — Országháza: 9—4. — Növénykert: 8—12, 2—6. — Aquincumi: 9—12, 3—6. — Várhegyharlang: egész nap. — Hadi: 9—1. — BÖME: 9—12. — **Könyvtárak.** — Fővárosi: 9—7. — Széchenyi: 9—2. — Akadémiáé: 3—7. — Statisztikai: 8—2, 3—6. — Pedagógiai: 9—2, 5—8. — Iparművészeti: 9—½2. — Kereskedelmi és Iparkamaráé: 9—12. — Vakoké: 8—12. — Egyetemi: 8—8. — **Kiállítások.** — Országgyülési Múzeum (1914—1924, tíz év politikai története): 9—½2. — Szépművészeti Múzeum (Lord Rothermere gyüjteményének válogatott képeiből rendezett kiállítás): 9—½2. — Nemzeti Szalon (89. csoportkiállítás): 9—5. — Műterem (Kubassné E. Margit és Kubass Árpád festőművész gyüjteményes kiállítása): 9—6. — **KULÖNFÉLÉK.** — A **Történeti Múzeumnak** a Nemzeti Múzeum épületében kiállított gyüjteményei (régészeti, történeti és éremtár), valamint az **Iparművészeti Múzeumban** kiállított iparművészeti gyüjtemények, rendezési és leltározási munkák miatt, **további intézkedésig a nagyközönség számára zárva lesznek.** — Pantea Erzsébet magyar misszionáriusnő, aki több évet töltött Szumatra szigetén a bélpoklos betegek között, ma este 7-kor a Juliana református elemi iskola Vilma királynő úti épületének nagytermében előadást tart. — A **Budapesti Református Egyházmegye,** az egyetemek és főiskolák tanárai és hallgatói számára, hétfőn reggel 9-kor a Kálvin téri templomban tartja évnyitó istentiszteletét, Szabó Imre esperes-lelkész igehirdetésével. — A **Népmüvelési Bizottság** előadássorozata keretében Vadonné Perényi Irén tanár október 11-től »**Az öltözködés csinja-binja**« címmel tíz előadást tart, vetített képekkel (Balza u. 49.). — A **Népmüvelési Bizottság** és a **néprokonsági egyesületek** a nagymezőuccai polgári fiúiskolában finn, észt, bolgár, török, kínai és japán nyelvtanfolyamokat rendeznek október közepétől. — A **Népmüvelési Bizottság** az 1940. évi finnországi olimpiászra csoportos utazást szervez. — A budai Szentlélek templomban (Krisztina körút 117.) vasárnap reggel 8-kor **bálaadó szentmise és közös szentáldozás** lesz a világbéke helyreállításáért és hazánk igazságos igényének elismeréséért. — Vasárnap az **Ereklyés Országzászlónál** a Müegyetemi Sportrepülők, a Budapesti Sportrepülők Egyesülete, a Beszkár, a MOVERO, a MAVAERO és a cserkészek repülői teljesítenek szolgálatot. A déli őrségváltás pontosan ½1 órakor lesz.

ÉLETEM REGÉNYE

Móricz Zsigmond önéletrajza

68

Most hogy mentse egy anya a gyermekeit ettől a bűzös féktelenségtől? csak úgy, hogy el kell tőlük szeparálni a saját életét. Édesanyámnak ebben a korszakban legfőbb munkája az volt, hogy mint a kotlós, állandóan terjegette a karjait és befelé terelt bennünket a házba. Pedig az a ház, már az a szoba sem volt valami paradicsomi hely. Apró ablakok, mintha ki sem lehetett volna nyitni. A szellőztetést csak a következő lakásban ismertem meg. Itt ugyanabban a savanykás bűzben éltünk éjjel-nappal. Azt hiszem édesanyám folyton szégyelte magát egész ittlakta alatt, pedig már több mint két éve laktak ők itt, az egész idő alatt, amit én Istvándiban töltöttem. Én Istvándiban azt hittem, az egész világon annál szomorúbb nem lehet, mint a mi házunk, a gépészház, amelynek szomorúságára nyilván édesnagyanyám felfogása figyelmeztetett. Itt megtanultam, hogy az még valami boldog hely volt, hisz bárha nem is volt kert, udvar és kerítés s bármily ridegen állott is az útfélen a ház, de magunk laktunk benne! S aki belejött lakni, hozzánk, az a mi cselédünk volt. Csak itt tűnt fel nekem, hogy ott cseléd is volt, pedig csak hárman voltunk, maig itt cseng a fülemben a lányceléd kicsúfolására csinált nóta, amit a kovácslegények daloltak:

Kovászos a tekenő
Kovács Julcsa heverő,
Délig is elaludna,
Ha Máté Jóska nem volna.

Tehát Kovács Julcsának hívták a cselédünket. Ott hált a konyhában. A konyha oly pici volt, hogy ha Kovács Julcsa lefeküdt, azt csak úgy tehette, hogy a konyha közepére letett egy szalmazsákot s ha Laci bátyám későn jött haza, akkor át kellett lépnie azon a szalmazsákon. A két segéd pedig a műhelyben aludt. A műhely közepére tették le ők is a jól megtömött szalmazsákjukat kétoldalt az üllő mellett és azon feküdtek. A ház, az emberek éjjeli menedéke s nappali munkatelepe. Hozzájuk képest mi nagyon urak voltunk, majdnem akkora előkelőségek, mint mihozzánk képest a földbirtokos. A lány éppen úgy, mint a legények a műhelyben, vidámak voltak és folyton daloltak. De azért mindig panaszkodtak, hogy nem lehet tisztán tartani magukat s a fehérneműjöket. Azért mégsem láttak semmi sértőt a dologban, természetesnek vették s nyilvánvalóan más gépészházban is így lett volna a helyük és a dolguk, ha másuva szegődtek volna el. Nem is lehetett segíteni rajta, Laci bátyám, ha valaki merészelt dünnyögni és panaszkodni, mérgesen förmedt rájuk: »Menjetek az úrhoz, fenyegessétek meg, hogy ha nem épít nagyobb házat, akkor agyonveritek«. Ezen nevettek, de valóban, másképpen nem lehetett volna rákényszeríteni a földesurat, aki azt felelhette: »Ez a ház mindig így állott, ha nem tetszik, elmehetnek, van elég pályázó gépész, kapok mást«. Mint ahogy kapott is. Más földesuraknál sem volt jobb gépészház, sem nagyobb fizetés. Sem a béresek nem kaptak jobb lakást, így a rend tökéletes volt és az érdekeltek nyugodtak, hogy mindenütt azonos feltételek mellett találták meg saját nyomorúságos sorsukat.

Mindig a ház az igazi értékmérő az életek összehasonlításában. Ebben a korban szerény házak jutottak a munkavégzőknek.

De én alig voltam otthon kevés ideig, egy nap jött édesapám és vígan bekiáltott a házba:

— No pakkoljatok! Megyünk!

Édesanyám nem értette. Hova? Miért? Mit jelent ez?

— Egy-kettő! mit tátod a szádat? fogd azt a zsákot, dugdosd már bele a ruhafélét!

Édesanyám csak állott s mi gyerekek is csak bámultunk; édesapám arca ragyogott s nagyon titokzatos volt, de úgy tett, mintha a legtermészetesebb volna, hogy egy-kettő, egy-kettő, csak úgy zsákba mindent.

— De miért? Hova?

— Hova, hova, hova. Semmi közöd hozzá! Ha én azt mondom, hogy mozdulj, akkor mozdulj! Vettem egy házat.

— Mi-it? — s édesanyámnak azonnal könny buggyant a szeméből s azt se tudta mék lábára álljon, csak leszédült szegény a legközelebbi székre s ájuláshoz közel.

— No mit jajgatsz, tán nem tetszik? Még vissza lehet adni a foglalót, — tréfált édesapám s már ki is mozdította az egyik ágyat a helyéből, hogy annak le is szakadt az egyik kapcsa.

— Jaj, ne rángasd már, ne rángasd, — kelt fel édesanyám, hogy megmentse a kis bútorait, ennek a vasmarkúnak a kezéből. — Majd összepakkolok én mingyárt.

— Hohóóó, majd én arra várok! egy-kettő! szedd a motyódat, mert már itt is a szekér.

— Szekér? — s édesanyám nem tudta mit csináljon, sírjon vagy nevessen, tehát egyszerre mind a kettőt megtette.

Mi rákezdtük az indián üvöltést, hogy házunk van, házunk van s csakugyan abban a percben már csak úgy szedték-rakták a holmit:

— De hát, Bálint! be lehet abba mingyárt költözni?

— Az ürgelyukba nem lehet? Abba is lehet. Örülj, hogy mehetsz.

— És hol van az a ház?

— Ott ül a fenekin, majd meglátod.

És mi nevettünk, mert édesapám is harsányan nevetett. Össze-összecsapta a két tenyerét a mi rettenetes nagy csodálkozásunkra s fel-felkacagott. Aztán rögtön döntötte szét az ágyakat, a szekrényekből borogatta ki a ruhákat s édesanyám nem győzte kétségbeesve kapkodni a holmijait, hogy ne legyetek már ilyen pogányok, nem úgy megy az, mindent rendben kell csinálni.

— Nem úgy megy? majd még ugyabbul is megy!...

S a kocsissal ketten, cipelték is már kifelé a szekrényféléket. Az üveges almáriumot s az ágyakat.

— Mint a sátoros cigányok! — szepegett édesanyám s fel is pattant: — Ej, énvelem ne csináld, nem kell nekem, hogy az egész világ lássa a szennyesemet!

— Leesik az aranygyűrű az ujjadról, — nevetett rajta újra édesapám s nekem s nekünk, a gyerekeknek, roppant tetszett, hogy édesanyámat így megugratja s úgy éreztük, ez valami nagyszerű tett, hogy édesapám ilyen hatalmas. Házat is vett s egy perc alatt át is költöztet.

(Folytatása következik.)

Európa egyetlen tökéletes
éter-menetrendje:
a
MAGYARORSZÁG
SÁRGA
RÁDIÓJA
Orarendben közli hosszú-, közép- és rövidhullámon a legrészletesebb műsorokat
Ara a
MAGYARORSZÁG
vasárnap számával együtt 12 fillér

ÖRÖMMÁMORBAN
úszik a város! Itt van

Péntek Rézi
Török Rezső angyali komédiája Péntek kisasszonyról, aki sohasem mondott csütörtököt. Filmre írta: **Martonffy Emil.** Zenéjét szerezte: **Dr. Sándor Jenő.**
Rendezte: VAJDA LÁSZLÓ
Harmónia film. — Pless Ferenc produkció
Turay Ida,
Erdélyi Mici, Páger Antal,
Rajnay, Vizváry,
Egry Mária, Medgyaszay,
Pethő, Gózon,
Juhász, Simon Zsuzsa, Peti
MA PREMIER!
Royal Apollo ● Atrium

Üzleti forgalma nekem mozog? Az Est Express hirdetés életet önt belé!

kus tehetségű művész legjobb műveire emlékeztet. *Kövér* Gyula nagy aktképe finoman rajzolt, színfoltjaiban harmonikusan felépített és hatásosan beállított, jó kép. *Márton* Ferenc a milleniumi emlékművet ábrázoló képei erős rajzkulturáról számolnak be. *Eölvedy Gachal* József Csikóslegénye tipusban jól fogott tanulmány. *Katona* Irén miniatürje értékes munka. *Dolányi* B. Ida virágcsendélete, *Kövesdy* Géza Fűzfák c. képe, Kövér Gyula tájképei tartoznak még a jó képek közé.

A tizedik teremben Brüll Aladár Vendég áll a házhoz és *Szánthó* Mária Ébredés c. aktja a leghatásosabb képek. *Brüll* Aladár képének színei rendkivül finom értékelésüek és az egész kis kompozició képszerüsége nagy festői készségre vallanak. *Szánthó* Mária aktja talán az egész ki-

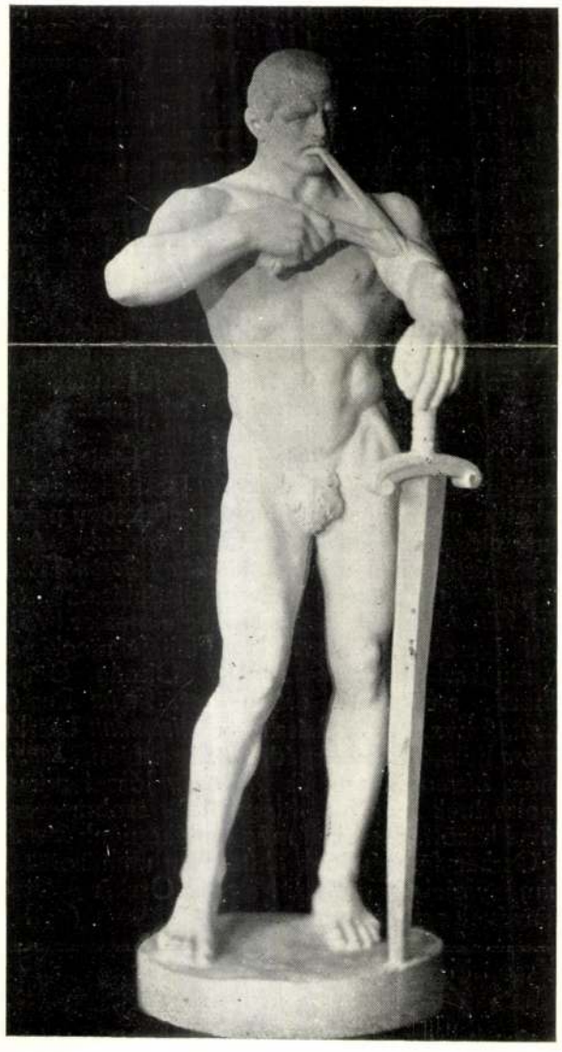

SZŐDY SZILÁRD: A sebesült

A Műcsarnok Téli Tárlatáról

VIGH BERTALAN: Páholyban

A Műcsarnok Téli Tárlatáról

állítás legvonzóbb képe ebben a zsánerben. A test vonalainak és a hús színének finomsága, az arc kifejezésében a pillanat meglesése magasra értékelhető festői kvalítások. Kár, hogy a kitünő kép előterét jelentő fehér lepedő anyagszerüsége sok kivánnivalót hagy hátra. *Komáromi Kacz* Endre arcképei a művész jó kvalitásait mutatják. Aradi *Edvi* Illés, maróti *Major* Jenő, *Kiss* Kálmán, *Pádly* Aladár szerepelnek még itt jó képekkel. *Udvary* Pál Vaszary Piroskáról festett arcképe és Hullámtörés c. képe nagyon jók. *Háry* Gyula Fürdőző amorettek c. tollrajza bravuros, mesteri alkotás.

A tizenegyedik terem seregszemléjéből az élre kell állítanunk *Pállya* Celesztin mesteri kvalításait reprezentáló kis képeit, melyek közül Haza a gyulai vásárról c. impressziója különösen erős, *Karlovszky* Bertalan egy mesteri rajzát és egy fiatal piktornak, *Lühnsdorf* Károlynak káprázatos gazdagságú rajzait. Nem nehéz megjósolni, hogy aki így tud a ceruzával bánni, akinek ennyi mondanivalója van ceruzarajzaiban, annak még nagyigényű alkotások alatt fogjuk viszontlátni kézjegyét. Jó képek alatt láttuk a következő neveket: *Spányik* Kornél, *Pörge* Gergely, *Barna* Ilona, *Csalány* Béla, halasi *Horváth*

Szentgyörgyi István
szobrai

Képzőművészet

1929. 16. f.

István, *Lókayné Egyed* Erna, *Gregersen* Hugó, *Kümmerle* Pál, *Páldy* Zoltán, *Edvi* Illés Aladárné, *Péter* Mária, Gy. *Takách* Béla, *Senyei* József, *Kokesch* Kató, *Hosszú* Márton és *Mészárosne Kisfaludy* Mária. *Náray* Aurél, *Fried* Pál és *Kássa* Gáborról kell még külön szólni. Náray egyéni jellegzetességű művészetét itt egy mély érzéssel átszellemesített és mégis realisztikus hatású kislány-figurája képviseli, Fried Pál impresszionizmusa a mesterségbeli tudás reális alapjaira fektetett, Kássa Gábornak Hóolvadás c. képén egy határozott piktori egyéniség rendkivül érdekes színjátékában gyönyörködhetünk.

A tizenkettedik teremben kitünő portretistánknak, *Engler*th Emilnek Mimi c. portréjáé az első hely. Ábrázoló művészetének életteljes frissesége, színeinek választékos harmóniája az ő egyéni portréművészetének velejárói. Értékes kvalítása, hogy a részletek — lelkiismeretes kidolgozásuk ellenére is — mennyire hangsúlyozzák a modell, a portré hatását. *Edvedy Gachal* József Cigányfiú és Öreg juhász c. genrejei ennek a jó piktorunknak legkvalitásosabb képei közé tartoznak. A terem nivóját biztositják *Lengyel-Reinfuss* Ede Kubikusok c. szép képe, *Vadász-Delacroix* Géza sikerült gyermekportréja, *Gulyás* Sándor klasszikus tárgyu, szépen megoldott aktképei, *Brenner* Nándor Betyárok c. kis kompoziciója, *Harangh*y Jenő állatkerti képe, *Náray* Aurél barna blúzos nője. Jó képeket láttunk még *Sárdy* Brutus, *Burgh*ardt József, *Klammer* Mariska, *Kopeczky* Raul, *Lázár* Árpádné, *Szabó* Dezső, *Vitéz* Mátyás, *Szöllősy* János, *Wirker* Ferenc és *Turmayer* Sándortól.

A tizenharmadik terem főhelyét *Lengyel-Reinfuss* Ede Lábass Juciról festett szép portréja foglalja le. *Kallósné* H. Adrienne egy hangulatos tabáni részlettel és egy színes csendélettel szerepel. *Bay* Gabi Esik az eső c. vászna artisztikus, jó kép. Vitéz *Rácz* Jenő, *Záhonyi* Géza, csallóközi *Farkas* Lőrinc, *Oppel* Imre, *Szebeni* Jenő, *Budai* Sándor, *Rákosiné Geönczy* Ilona és *Páldy* Zoltán képei járulnak hozzá e terem nivójához.

*

SZOBORMÜVEK

A szobrászati munkák tárgyalásánál első helyet kell adnunk *Szentgyörgyi* István magas nivót reprezentáló, 12 darabból álló gyűjteményének. Szüret c. kútszobra, mely márványból és bronzból épült rendkivül hatásos munka, melynek magyar márványa nagyszerűen érvényesül és bronz figurái a művész finom mintázásának kvalitásait mutatják. Szerepel a gyűjteményben a berettyóujfalusi Tisza Kálmán szobor kétszeres életnagyságú feje, melynek markáns mintázása mély hatást tesz. Vass József és Pesty Pál miniszterek portréi jó szobrok, Róth Miksa arcmása karakteres, a kiskőrösi Petőfi szobor feje jellegzetesen mintázott. A kis gyűjtemény Szentgyörgyi István művészetének érett darabjai. *Bory* Jenő is mintegy fél tucat művével tekintélyesen képviseli nivóját. A székesfehérvári reáliskola hősi szobrán kivül csupa portréval szerepel, melyek közül valamennyi, de különösen a Hültl Dezső professzor színezett terrakottaszobra elsőrangú szobormű. *Szödy* Szilárd is több munkával vonja magára a figyelmet. Nemes mintázású sebesültje legérettebb műve ennek a tehetséges szobrásznak. Korniss államtitkár édesanyjának mellszobra ugyancsak kifogástalan portré. Modern Pandorája és emlékplakettje képviselik még. *Szamosi Soós* Vilmos Öregasszony és Öregember tanulmánya, valamint Ady-síremlékének vázlata értékes, szobrászi problémákba mélyedő munkák. *Pongrácz* D. Siegfried Ádám és Évája friss, kedvesen mintázott grupp. *Martinelli* Jenő Táncosnője klasszikusan mintázott, hatásos szobor. *Nemes* György kvalitásos hősi emlékeit ezen a tárlaton a mindszenti hősi emlék képviseli, értékes művészetének szép darabja a Patak partján c. aktja. *Horvai* János Népdal c. kompozíciója hangulatosan megoldott szimbólum. *Kaszab* Károly egy karakterisztikusan mintázott fejet állított ki. *Kayser* Lajos Kubikosában jó mozgás van. *Füredi* Rikárd sírszobra érdekes. *Orbán* Antal építészsíremléke erőteljes szimbólum. *Siklódi* Lőrinc rendőr hősi szobra lendületes kompozíció. *Seregély* Dezső irredenta plakettje eszmei tartalmának megfelelően patetikus előadású *Rubleczky* Géza Mosoly című szobra érdekesen mintázott. *Sóstay Horváth* Etel két portréja tehetséges művész elindulása. Felsőeőri *Fülöp* Elemér két kis szobra a mester kvalitásait igazolják. *Tesnera* Ida Finitája megkapó, jó munka. *Gajdácsné Borbély* Gizella Dürer Albertje szuggesztiv erővel hat. *Hajdu* Rezső, *Vastagh* Éva, *Técsy* László, *Schmiedmann* László, *Farkas* Béla, *Faragó* Árpád, *Csillag* István, *Sóvári* János, *Zierlich* Rezső és *Andreika* József művei emelkednek még az átlag fölé a szoborterem művei között. Meg kell még emlékeznünk *Mendlik* Oszkár feleségének áhitatosan mintázott tanulmányfejeiről, melyek Mendlik Oszkár gyűjteményével együtt szerepelnek. *(gy.)*

KERTÉSZ PÁL

császári és királyi udvari szállitó • Úridivat és fehérnemükülönlegességek

BUDAPEST, VI. Teréz-körút 12. / Alapitási év: 1895.

Észak, Dél, Kelet, Nyugat

Nyolcvan éve állították fel a Szabadság téren az úgynevezett irredenta szobrokat

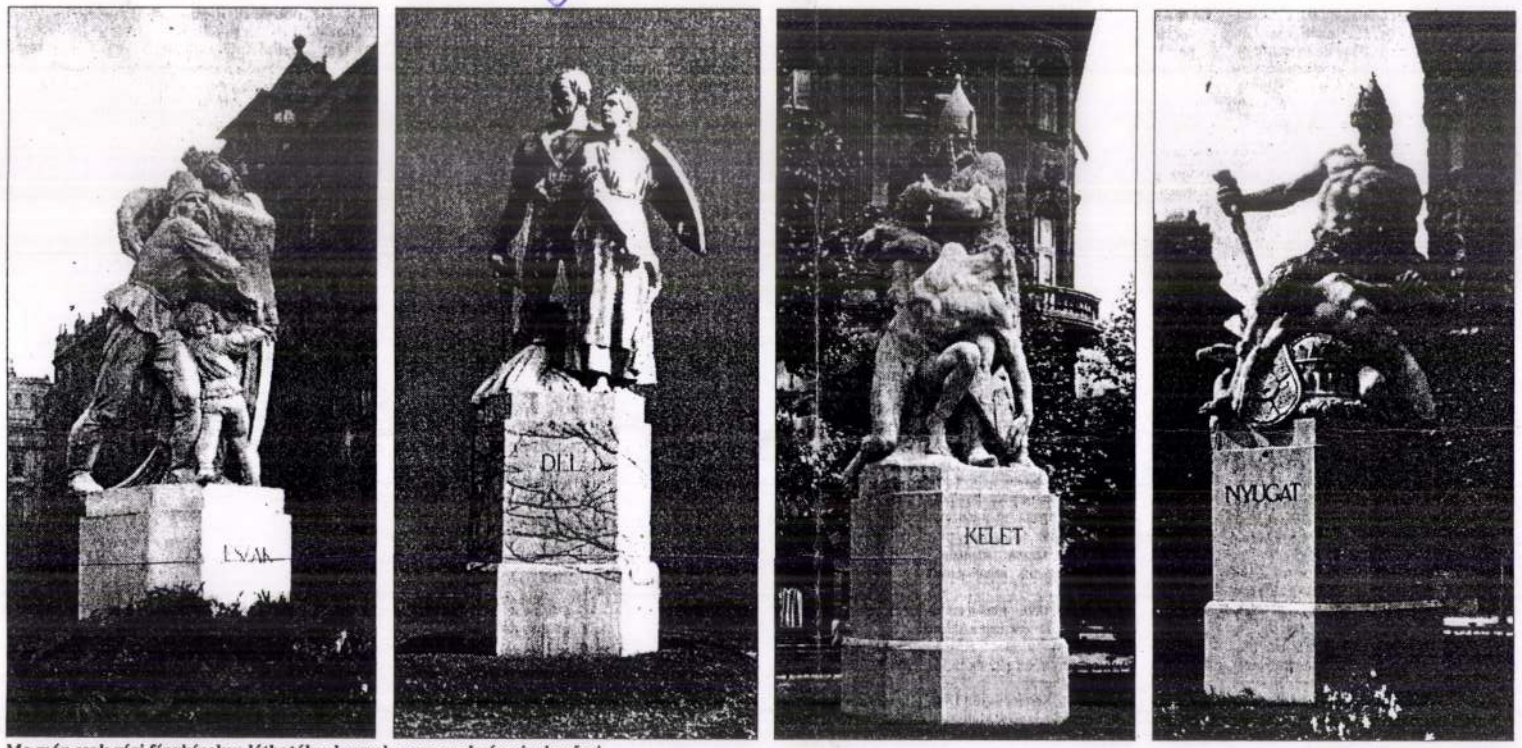

Ma már csak régi fényképeken láthatók a korszak neves szobrászainak művei

A trianoni békediktátum a magyar történelem egyik legszomorúbb fejezete. Függetlenül az odáig vezető okoktól és előzményektől, nem szükséges érveket keresni, hogy megértsük: az ország tragédiaként élte át területe kétharmadának elvesztését. Az ellene irányuló tiltakozást szervezetten összefogó irredenta mozgalmak aktivitása lényegében a béke aláírásának percétől jellemzi a politikai közéletet. Megkondították a harangokat, leállt a közlekedés, az üzletek, vendéglők bezártak a béke aláírásának idején. A két háború közötti új Magyarország külpolitikájának egyik sarokkövévé vált a revízió, amelynek fontosságát az állam minden létező módon és formában megpróbálta hangsúlyozni. Ennek egyik jellemző megnyilvánulása volt, hogy 1921 januárjában – néhány hónappal a trianoni béke aláírása után – a főváros lakóit a Szabadság téren már egész szoborcsoport, az elszakított területeket jelképező, úgynevezett irredenta szobrok emlékeztették Trianonra.

Mindez része volt az egész országot behálózó irredenta szellemiség megnyilvánulásainak: pályázatot hirdettek a revíziót kérő ima megírására, s ennek győztese a ma is közismert szövegű Magyar Hiszekegy lett. Ugyancsak pályázatot írtak ki az ugyanezt a szellemiséget kifejező jelmondatra is. Az e kategóriában nyertes szöveg ugyancsak nem halt még ki a köztudatból: „Csonka Magyarország nem ország, egész Magyarország mennyország."

Budapesten, a Szabadság téren – alig több mint fél évvel a trianoni békeszerződés aláírása után – 1921 januárjában rendkívüli ünnepélyességgel, ünnepi mise keretében avatták fel a négy elszakított országrészt szimbolizáló szoborkompozíciót. Nem volt véletlen a „korai" időpont (a béke aláírásának idejéhez képest) és a hangsúlyos helyszín sem. A főváros egyik legszebb, központi terén kapott helyet a szoborcsoport, ezáltal is kiemelve az általa sugallt mondanivaló lényeges voltát. A helyszín emellett hivatalos jelleget is kölcsönzött a revíziós üzenetnek. Hozzá kell tenni, hogy adott történelmi helyzetben a revíziós igény nem pusztán politika volt, hanem a lakosság többségének őszinte fájdalmát, és akkor még nem feltétlenül irreálisnak tűnő vágyait is kifejezte. Így nem meglepő, hogy a korszak neves szobrászait sikerült megnyerni a művek megalkotására (Kisfaludy Stróbl Zsigmond ekkor még aligha gondolta, hogy művészetére később egész másféle politikai rendszerben is igény lesz). Pótó János 1988-ban a Historiában közzétett tanulmányában az alábbi leírást idézte a négy szoboralakról. A leírás, mint cseppben a tenger, tükrözi vissza a szobrokkal is kifejezni hivatott ideológiát, ezért talán nem érdektelen hosszabban idézni. A megjelenített gesztusok, az alakok (Hungária, Hadúr stb.), az, hogy a Bánátból a sváb lakosságot ábrázolták, de még a szóhasználat is (tót) tökéletes kifejezője a mondanivalónak: „Az Észak című emlékmű főalakja 3 méter magas, keresztre feszített Hungária. A hozzásimuló fiú a tót nemzet ragaszkodását jelképezi az anyaországhoz. A kettős egységét kivont karddal előretörő kuruc alakja védi, emlékeztetvén arra, hogy a magyar szabadságért Rákóczi hadaiban tótok is küzdöttek. Alkotója Kisfaludy Stróbl Zsigmond. A Dél című szobron karddal és a magyar címerrel díszített pajzzsal védőleg áll a Délvidéket jelképező svábleány védelmére. Az előtte lévő búzakévék Nagy-Magyarország éléstárát, a Bácskát és a Bánságot jelképezik. Szentgyörgyi István műve. A Kelet című szobron az ősi magyar erőt megtestesítő Csaba vezér a megtorlás pillanatát várva felszabadítja a bilincsekbe vert, Erdélyt jelképező – kezében az országrész címerét görcsös reménységgel szorító – alakot. Pásztor János műve. A Nyugat című szoborcsoporton az ifjú az elszakított nyugati vármegyéket jelképezi. Tiedre hullva borul a magyar szent Koronára, s míg jobbjával a nyugati vármegyék címerpajzsát öleli magához, addig baljával görcsösen tartja a nagy magyar kettős keresztes pajzsot. Fölötte áll Hadúr alakja, kezét nyugtatva az ifjú címert szorító karján – jobbjában védően tartva a nemzet pallosát. Arcán kemény dac, hit és önbizalom. Lábainál szárnyait repülésre tárva a Turul. Sidló Ferenc alkotása."

A helyszín hivatalos jelleget is kölcsönzött a revíziós üzenetnek.

Minden egyébtől függetlenül elmondható, hogy érdekes alkotások születtek. Az 1945 utáni idők azonban – hasonlóan sok más korszakhoz – ugyancsak kedveztek a szobrok ledöntőinek, elszállítóinak és áthelyezőinek. A Szabadság tér irredenta szobrai sem maradhattak a helyükön, igaz, akkor már legfeljebb történelmünk egy korszakának jellemző emlékei lehettek (volna).

Katona Csaba

SZENT-ISTVÁNY GYULA: BÁNYÁSZHALÁL

Szentgyörgyi István K.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: PAJTÁSOK

KMT 1978. tav. Gall

Szentgyörgyi *István*, színész. Szül. 1842-ben. A legöregebb magyar színész, a régi Magyarország kiveszó alakjainak tipikus megszemélyesítője. Mint vándorszínész 1861-ben kezdte meg pályafutását. 1871 óta Kolozsvárott működik, mint az ottani Nemzeti Színház tagja. Híres alakításaival (*Tiborc; A vén bakancsos*) több izben fellépett a budapesti Nemzeti Színházban.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN.

(Önéletrajz.)

1881 június 20.-án születtem Bégaszentgyörgyön, Torontál megyében. Az elemi iskola és a gimnázium egy osztályának elvégzése után — Kaufmann István akkori bégaszentgyörgyi tanítónak tanácsára — beadott apám a szegedi fa- és fémipari szakiskolába, amely akkor nyílt meg. Itt a fafaragást tanultam meg. Az iskola elvégzése után egy évet Svájcban töltöttem, ahol a kőfaragást sajátítottam el. Majd állami ösztöndíjjal bekerültem a budapesti iparművészeti iskolába, Mátrai Lajos György tanár osztályába. Ennek az iskolának elvégzése után három esztendeig apró iparművészeti tárgyak, kis plakettek és mellszobrok készítésével tengettem életemet. Közben egy évig katonáskodtam.

Szentgyörgyi István.

Végre 1905 őszén sikerült annyi privátsegélyt összeszednem, hogy kimehettem Brüsszelbe az akadémiára. Itt két évig Van der Stappen osztályában tanultam. A második évben a négy első díj (médaille en vermeil) közül hármat nyertem; ezenkívül három melléktárgyból: anatómiából, építészetből és kosztümtörténetből is kaptam első, illetőleg második díjat. A nyert kitüntetések alapján igényt tarthattam az akadémián egy kis külön műteremre, amellyel 300 frank modellpénz és fűtés is járt. Ebben az évben négyszer is folyamodtam az államhoz ösztöndíjért, de hiába. Torontál megye, amelynek az élén a művészet iránt igen fogékony és megértő alispán, Jankó Ágoston, állott, 1200 korona ösztöndíjjal módot nyujtott arra, hogy gondtalanul kihasználhassam a külföld nyujtotta ritka alkalmat, hogy tanulmányaim eredményét bemutathassam.

1908-ban hazahoztam kis műtermemben készült a »Panasz« című életnagyságú szobromat, amellyel a téli tárlaton a Rökk Szilárd-díjat nyertem s melyet meg is vett az állam. Visszautaztam Brüsszelbe, ahol műtermet béreltem és még két évig dolgoztam. Ez idő alatt több apróbb szobrot, köztük a »Teniszező«-t és egy újabb életnagyságú szobrot, a »Kígyóbűvölő«-t készítettem. Utóbbival a brüsszeli nemzetközi kiállításon (1910) bronzérmet, itthon a Lipótvárosi Kaszinó díját nyertem. Ezt a szobrot is megvette az állam.

Itthon megint készítettem néhány kisebb szobrot, közben résztvettem több nagyobb monumentális szoborpályázaton: 1912-ben a nagyváradi Tisza Kálmán-szoborpályázaton első díjat nyertem, majd a szűkebbkörű pályázaton 1913-ban a kivitelt. 1913-ban a budapesti Erzsébet-szoborpályázaton második díjat nyertem.

A háború kitörésekor én is bevonultam Szegedre, ott megfaragtam a fahonvédet. 1916 elején felmentettek az Erzsébet-szoborpályázat miatt. Ezen a pályázaton első díjat kaptam. 1916 végén végleg felmentettek katonáék. Újra dolgozhattam.

1917-ben megvette az állam a Műcsarnokban kiállított egyik portrémat. Egy másikat 1918-ban vett meg s ez utóbbival elnyertem a kis állami aranyérmet is.

Az Est Karácsonyi Könyve 1923.

1921-ben az Erzsébetvárosi Kaszinó díját kaptam a Műcsarnokban kiállított díszkúttal, amelyet megvett a főváros a Gellért-fürdő részére. Ebben az évben a »Céhbeliek« kiállításán az »Anya« című szobrommal megkaptam a Céhbeliek ezüstérmét. 1922-ben a Szinyei Merse-társaság tüntetett ki nagydíjával. A jubiláris társulati kiállításon a »Bigéző fiú« című munkámmal a főváros nagydíját kaptam.

Nyilvános szobrom csak kettő áll: Törökkanizsán Tallián Emil emléke és a budapesti Szabadság téren a »Dél« szobra.

Művészi hitvallásom: Ne teoretizálj! Megvetek minden jelszóművészetet. A szobrász kifejező eszköze egyes-egyedül a forma. Minden érzés, eszme vagy ötlet, amely a formák világán kívül esik, közvetlenül hasznavehetetlen rám nézve, amikor alkotásról van szó. A formákat látni, ismerni, de főleg szeretni kell, hogy ne vétkezzünk ellenük.

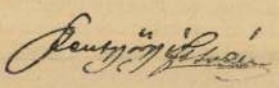

Szent István Akadémia. 1915-ben alapították a Szent István Társulat tudományos és irodalmi osztályának tagjai. Működését 1916 jan.-ban kezdte meg. Célja a tudomány és irodalom katolikus szellemben való művelése. Szervezője és első elnöke *Giesswein* Sándor volt. Elnöke 1921 óta *Apponyi* Albert gróf. Főtitkára *Reiner* János. Négy osztálya van.

Szentkirályi *Béla, dr.*, nyugalmazott főkapitányhelyettes. Értékes munkása volt a főkapitányságnak. A forradalom idején viselt tisztsége miatt nyugdíjazták.

Szép *Ernő*, író. Szül. 1884-ben. Verseiben a neoimpresszionizmus képviselője. Színdarabjaiban *(Patika; Vőlegény)* és regényében *(Lila ákác)* a költői hang a szinte fotográfikus aprólékosságú realizmus eszközeinek használatával vegyül. Kabarédalai népszerűek.

Szépművészeti Múzeum, a magyar állam tulajdonában levő képzőművészeti gyűjtemények kincsesháza. Magába foglalja a volt *Esterházy Országos Képtárt*, Pyrker László egri érsek képtárát, a Magyar Nemzeti Múzeum képtárát, a Pálffy János gróf-féle képhagyatékot, az újabb állami kép- és szoborvásárlások anyagát, közte a Ferenczy István-féle bronzgyűjteményt, a különböző adományokat, az antik szobrokat, a középkori plasztika termékeit, a gipszmásolatokat és a nagyszerű grafikai gyűjteményt. Az európai magaslaton álló múzeum régi és modern művekben egyaránt gazdag. Szakszerű új elrendezése jóformán befejezettnek mondható. Igazgatója 1914 óta *Petrovics Elek* (l. o.).

Szerémy *Zoltán*, a Vígszínház művésze. Szül. 1861-ben. Hosszú ideig vidéken működött, 1896 óta a Vígszínház tagja. Jellegzetes magyar figuráival és mint szellemes raisonneur aratott sok sikert. A Zeneművészeti Főiskola operai tanszakának tanára.

Szerviták, lelkipásztorkodó szerzetesrend. Csendes, üdvös működést fejtenek ki, nálunk is, Budapesten és Egerben. Ruhájuk fekete reverenda bőrövvel és fekete skapulárével.

Szeszlér *Hugó, dr.*, főkapitányhelyettes. A kerületi kapitányságok felügyelője. Egyik értékes, szakképzett irányítója a rendőrség munkájának.

Szikla *Adolf*, zeneszerző és karmester. Szül. 1868-ban Bécsben. 1891-ben mint korrepetitor került a m. kir. Operaházhoz, ahol 1892 óta mint karmester működik. Több balettet írt, köztük a legsikerültebb: *A törpe gránátos* (1903).

Szikra, igazi nevén *gróf Teleki Sándorné*, írónő. Szül. 1864-ben. Síma előadású regényei *(Ugody Lilla; Enyém?* stb.) és novellái a régibb generáció legnépszerűbb művei közé tartoztak.

Szikra Magyar Gyujtógyárak r. t. Négy gyufagyár fúziójából 1915 dec.-ben alakult meg. A társaság központi igazgatósága Budapesten van, gyárai pedig Budafokon és Szegeden működnek. A szegedi új gyártelep egyike Európa legmodernebb és legszebben felszerelt gyufagyárainak. Kapacitása a nagy külföldi gyárakéval egyenlő. Habár e gyártelep csak a legutóbbi időben került üzembe, termelése már jelenleg is valamennyi hazai gyufagyár közül a legnagyobb. A részvénytársaságnál elsősorban az Angol-

IN MEMORIAM

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN
1881—1938

Szentgyörgyi István, szobrász, aki 1881 június 20-án Bégaszentgyörgyön született és 1938 szeptember 28-án halt meg, tanulmányait Zürichben kezdte, onnét a budapesti iparművészeti főiskolára került, majd a bruxellesi képzőművészeti akadémiát látogatta. A nyilvánosság elé idehaza 1905-ben lépett, amidőn portrészobrokat állított ki.

Gyorsan érvényesült, 1908-ban a Rökk-díjat, 1910-ben a Lipótvárosi Kaszinó díját, 1913-ban az Erzsébet királyné szoborpályázaton a II. díjat, ugyanezen szoborpályázat megismétlésén 1916-ban az I. díjat, 1919-ben a kis állami aranyérmet, 1920-ban az Erzsébetvárosi Kaszinó díját, 1921-ben a Gregussdíjat, 1922-ben a Szinyei-díjat és a székesfővárosi művészeti díjat nyerte el.

Pályaművei közül megvalósításra kerültek a nagyváradi Tisza Kálmán-szobor, a budapesti irredenta szobrok egyike, a Dél, XI. pápa emléktáblájának szobrászati része, s szegedi pantheonban két relief, a szegedi egyetem épületén a Klebelsberg-emléktábla, Nagyatádi Szabó István emlékszobra Budapesten, a budapesti volt 32-es háziezred emlékműve, az Igazság kútja Budapesten, a makói Návay-emlékmű, a szolnoki, soroksári hősi emlék, a budapesti tengerészemlékmű.

Ezzel párhuzamosan egyik legkedveltebb portrészobor alkotónk volt, emellett számos jelenetszerű szobrot is készített, a melyek közül elsőnek a *Bigéző fiú* aratott nagy sikert, amely a római modern képzőművészeti múzeum tulajdona. De nemcsak a közönség ajándékozta meg elismerésével, hanem az állam is: a szobrászat egyik tanára volt a budapesti Képzőművészeti Főiskolán. Művésztársai is nagyrabecsülték, a Szinyei Merse Pál társaság tagja volt.

Művészetének kialakulására döntő hatással Bruxelles-ben végzett tanulmányai voltak. Ott a századforduló körül a Rodinben kicsúcsosodó, romantikusan szimbolikus, vázlatosan festői, impresszionista szobrászattal szemben szobrászibb szobrászat alakult ki, mely naturalista megfigyeléseken nyugodva zárt és kiegyensúlyozott komponálásmódon belül tisztára csak szobrászi eszközökkel törekedett élni és pillanatnyi érvényű, változatosan izgatott ábrázolások helyett nyugodtabb ábrázolásokra vágyott, amelyekben nem a meglepetésszerű lelki tartalom és mozgás, mint inkább a testszerűség nyugodt és szép harmóniája jutott kifejezésre.

Szentgyörgyi István művészpályája hasonló keretek között játszódott le. Elsősorban is a nyugodt, higgadt mértéktartás volt jellemző művészetére. A természeti jelenség alapos és éleslátó megfigyeléséből indult ki, de mindig túlment az elsődleges naturalizmus esetlegességein. Átalakította benyomásait, átstilizálta. Egy pillanatra sem esett belé a nálunk annyira kedvelt neobarokk kifejezésmód színleges formai mozgalmasságába, ha már valamelyik nagy stílusirány mértékével próbáljuk munkásságát megközelíteni, inkább a klasszicizmus formáinak megbecsülését találhatjuk meg művészetében. Ezt különösen portrészobrain ismerhetjük fel, síma és lágyan gördülő felületeik összefoglalóan adják egy-egy arc jellegzetes tulajdonságait, de nem merülnek el aprólékos külsőségeibe.

Alapjában érzelmes lélek volt, de ez az érzelmesség mindig tartózkodóan, néha kissé hűvösen nyilvánult meg művein. Halkan és választékosan inkább a testi szépségnek, mint a lelki megnyilvánulásoknak kiemelésére helyezte a súlyt, ez a testi szépség jobban belé tudott simulni formáinak mindig tetszetősre kialakított, minden térbeli vonatkozásban egyformán kiegyensúlyozott világába, mint a lélek szenvedélyesebb megnyilvánulásai.

Farkas Zoltán

*

JESZENSZKY SÁNDOR BESZÉDE SZENTGYÖRGYI ISTVÁN RAVATALÁNÁL: A Szinyei Merse Pál Társaság búcsúzik tőled Szentgyörgyi István. Lesujtott barátaid állnak koporsód előtt. Oly szörnyű sebesen jött ez a csapás, hogy ijedten kapaszkodunk a multba, keressük emlékezetünkben: mikor, hol beszéltünk Véled utoljára. Szeretnénk az utolsó baráti kézszorításodat kedves emlékeink között megőrizni. Kezdő ifjú voltál, mikor összehozott minket a jó szerencse és íme most is a sírig, sőt azontúl is hű barátságunk kísér utolsó utadra. Első sikereid lelkes hirdetői voltunk, úgy örültünk neki, mintha a miénk lett volna felfelé haladó művészpályád minden babérja. Sok szépet mutattál nekünk, körünkben Te képviselted Hellas szellemét és bizonyítottad annak örökérvényességét. Nem a szertelen nagyra, nem a túlzó kifejezésre, erő mutatásra törekedtél; hanem a mértéktartásban, a harmoniában volt az erőd, a tökéletesre való törekvés az

MAGYAR MŰVÉSZET
1938.

ideálod. Ez a mértéktartás, ez a harmonia pedig az igazi kultúra, mely mindjárt az istenhit után következő szentsége az emberiségnek. Kultúra ez az a szó, mellyel annyit élnek vissza, melyet ma oly könnyelműen használnak profánabbnál profánabb dolgokra és törekvésekre. De Te a hittel, a mértéktartással, önfegyelemmel telített igazi, szent kultúrának voltál hivője, lovagja, mestere!
Áhítatos szemmel figyelted a valóságot és avatott kézzel formáltad azt művészi széppé. Orök témákban tudtál újat mondani és érzést, szinte pihegő életet leheltél évezredes, örök szép stílus formáiba. Elhivatott mestere voltál művészetednek, még nagyobb mestere voltál hazádnak, a magyar művészetnek és most fel sem tudom mérni, hogy milyen pótolhatatlan nagy vesztesége vagy a Szinyei Merse Pál Társaságnak. A helyed mindig üres marad. Szeretetteljes kegyeletünk őrzi szellemed. Drága, kedves Barátunk maradj velünk!

MŰVÉSZETI IRODALOM

DR. SCHOEN ARNOLD: A BUDAPEST-TERÉZVÁROSI R. KAT. PLÉBÁNIA-TEMPLOM. „Történetírás" kiadása. 1938. — Budapest-Terézváros plébániája 1777-ben létesült, végleges templomhoz azonban csak a XIX. sz. elején jutott. A tervek elkészítésére és a megépítésre Kasselik Fidél 1801-ben kapott megbízást, az alapkőletétel 1803-ban történt meg. 1809-ben pedig az építkezés annyira előrehaladt már, hogy az első istentisztelet megtartható volt. Körfolyosós tornya egy évvel később került ideiglenes tető alá, a belső berendezés pedig a következő két évtized munkásságából jött létre. Ezek közül különös érdeklődésre tarthatnak számot a Dunaiszky Lőrinc által faragott szószék és Pollack Mihály neoklasszikus stílusban megalkotott nagyszabású oltárai. Mai végleges képét a század végén nyerte: 1871-ben Ybl Miklós tervei alapján elkészült sisakja, 1887-ben pedig a főhomlokzat neobarokk kapuja, ablakkerete és pártakorlátos lezárása. A kiváló szerző különös érdeme, hogy Pest egyik kevésbbé ismert műemlékére, Kasselik Fidél jóformán egyedül fennmaradt monumentális alkotására a figyelmet ráirányította. És nem csak az ad ennek az alkotásnak különös jelentőséget, hogy építésének történetében oly nevekkel találkozunk, mint Kasselik, vagy Pollack, hanem az is, hogy ma nemcsak falai állnak, hanem felszerelése is majdnem hiánytalanul ránkmaradt a csillároktól kezdve gyertyatartókon és úrmutatón keresztül a delfines rézkilincsekig s így alig van Pestnek oly műemléke, melyben a 19. század eleji Pest polgári ízlése oly híven tükröződnék, mint benne.

Ifj. Csemegi József

Főszerkesztő (1925—1935): Dr. Majovszky Pál
Felelős szerkesztő: Dr. Oltványi-Ártinger Imre
Főmunkatárs: Dr. Lázár Béla
Felelős kiadó: Török Sándor
Magyar Művészet. 1938. 11. szám. Szerkesztőség: VII., Erzsébet-körút 7. I.

Nyomatott a Lorilleux Ch. és Tsa gyár festékével

Az Athenaeum r.-t. mély- és könyvnyomása

ihletének tehát a nemzetnek az *igazság* erejébe és végleges diadalába vetett törhetetlen hitét is kifejezésre kell juttatnia.

És kifejezésre kell juttatnia azt a *nemes haragot* is, mely szinültig megtölti a magyar lelket a történelemben páratlanul álló ama gyalázatosság miatt, mellyel a reánk erőszakolt béke-parancs velünk elbánt s amely nemes haragnak testvére ez a megingathatatlan eltökéltségünk, hogy ez igy nem maradhat. Nem, nem, soha!

És kifejezésre kell juttatnia a művésznek azt is, hogy a magunk eltökéltségén, szorgalmán, munkáján, vitézségén kivül törhetetlen hittel kell biznunk a *gondviselésben* is, abban, hogy az isteni igazság sem fogja engedni a mai állapotok meggyökerezését. Amit a mai idők szomorú dalnoka ugy fejezett ki, hogy „hiszek egy isteni örök igazságban."

Ime a megnyitó kiállitásban az érzelmeknek ezt az egész sorozatát igyekeztek művész testvéreink az ő nemes formanyelvükön kifejezésre juttatni. Ők azok, akik kőbe vésik azokat az érzelmeket és indulatokat, melyek a magyar lelket hazaszeretetében eltöltik és egyuttal ujabb és ujabb tettekre is serkentik a

LIGETI MIKLÓS: *Hősi emlék.*

Szentgyörgyi István

Képzőművészet 1927, 2. f.

hazáért. *Tettekre*, melyeknek a békés munka terén kell lefolyniok: munkájában kell naggyá tenni a magyart! Abban a hitben, hogy ez a munka fogja neki az elégtételt is kiparancsolni. De azzal a szilárd eltökéltséggel, hogy ha a munka, tisztesség és becsület egymagukban nem lesznek elegendők az elégtétel kikényszeritésére, a hazáért való szent vértanuságban az ujabb nemzedékek is méltó utódai lesznek a hős elődöknek.

Azt hirdeti ennek a kiállitásnak minden rajza, terve, alkotása, hogy a hazát semmiért sem *szabad*, de a hazáért mindent kockára *kell* tenni!

Köszönet és elismerés művész testvéreinknek, hogy tehetségök javát szentelték a hősök emléke megörökitésének.

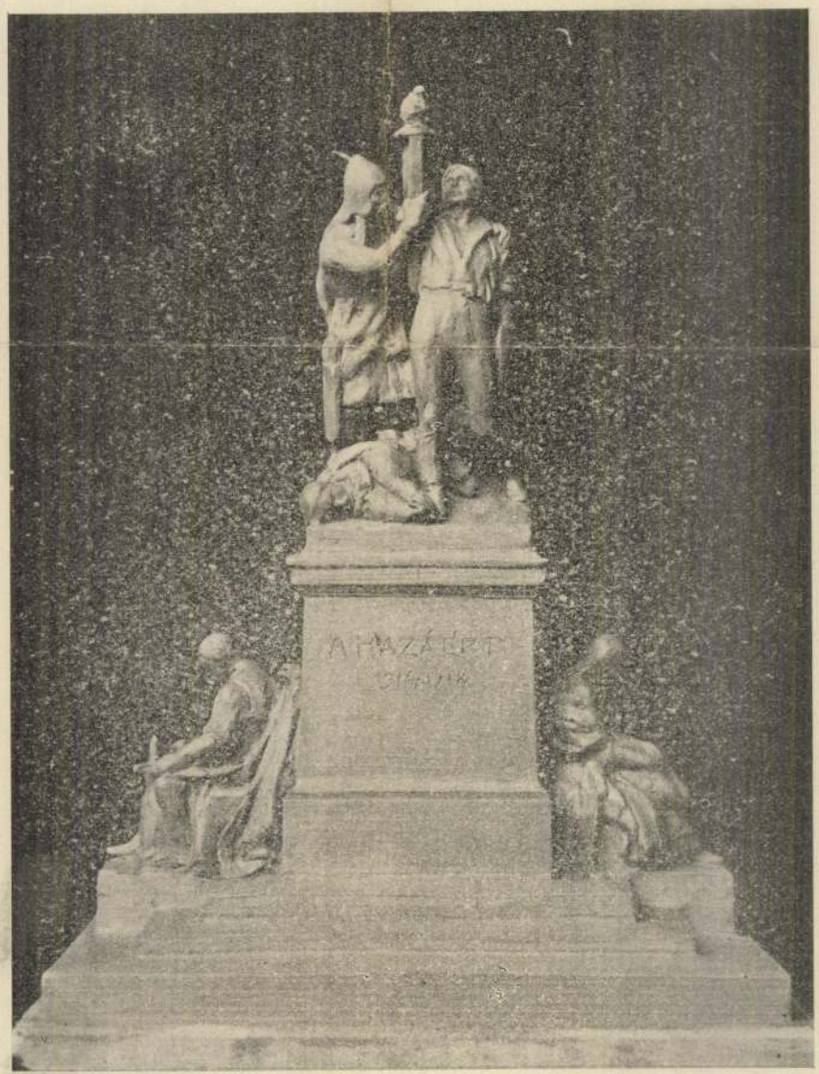

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: *Hősi emlék.*

Szentgyörgyi István, szobrász

(+ 1938)

Nouvelle Revue de Hongrie

1938. XXXI. année, LIX. tome,
464 – 466. l.

Ybl Ervin: Szentgyörgyi István.

Művészeti oktatás

Művészet, 1930. III. évf. 21. sz. 136. l.

Erdélyi Árpád: In memoriam ...

(Szentgyörgyi István)

Körplasztika – „Bizáró fiu" – Szentgyörgyi István

Művészet, 1938. III. évf. 21. sz. 136. l.

Erdélyi Árpád: In memoriam ...

Szentgyörgyi István

Szobrász

Művészet, 1938. III. tóf. 21. sz. 136. l.

Erdélyi Árpád: In memoriam ...

Körplastika – Madách emlékmű –

Szentgyörgyi István

Művészet, 1938. III. évf. 21. sz. 136. l.

Erdélyi Árpád: In memoriam ...

Szentgyörgyi István

és Hikisch Rezső

1933 feb márc

A soproni Hűség-
kapu

K.

Klebelsberg emlékkiáll Mücsarnok

200.0			8	20	1640 00
			10	00	240 00
					1880 00

1915. évi október hó 24-én.

m. kir. erdőmérnök.

~~Ilikisch Rezi~~

Szentgyörgyi István

K

l.

A Lakás

III. 8 sz. 13.0 l.

Szentgyörgyi István

A soproni Hüség-kapu

Műcsarnok 1933. Klebelsberg Kuno emlékkiáll.

Szentgyörgyi István

Kiállít

N. Ú. 1935. I. 20.

Szentgörgi István

Kiákit

Ujsáp 1935. I. 22.

Szentgyörgyi István

Kiállít

M. 1935. T. 20.

Szentgyörgyi István MDK

Horthy Miklósné, márvány

"Vitam et sanguinem!", gipsz

Dr. Ripka Ferenc, bronz

Műcsarnok 1935 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szentgyörgyi István MDK

Horthy Miklósné, márvány

"Vitam et sanguinem!", gipsz

Dr. Ripka Ferenc, bronz

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szentgyörgyi István MDK

IV. Béla emléktábla, bronz, Szeged

Csahóly Ferenc emléktábal, Szeged

Műcsarnok 1933. Klebelsberg Kuno emlékkiáll.

Szentgyörgyi István MDK

Horthy Miklósné, repr.

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szentgyörgyi István MDK

Horthy Miklósné, repr.

Mücsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szentgyörgyi István MDK

A Návay Lajos szobor mellékcsoportjának segédmintája I-II., gipsz

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szentgyörgyi István MDK

Hubay Jenő, gipsz

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szentgyörgyi István

MDK

Puszták müvésze, bronz

Návay Lajos 1919 egyik vértanuja, gipsz

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Szentgyörgyi István MDK

Klebelsberg Kuno, repr.

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Szentgyörgyi István MDK

Menekülő, fa

Műcsarnok 1934 Bp. Székesfőváros Képtárának katalógusai

Szentgyörgyi István MDK

Nyilas, bronz

Műcsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusai

Szentgyörgyi István MDK

Hubay Jenő, repr.

Műcsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Szentgyörgyi István MDK

Lavascsoport

Műcsarnok 1933. Klebelsberg Kuno emlékkiáll.

Szentgyörgyi István MDK

A premontrei kanonokrend betelepítése Magyarországra, Gödöllő

Műcsarnok 1933 Klebelsberg Kuno emlékkiáll.

Szentgyörgyi István

Vázlat /A szegedi Nemzeti Emlékcsarnok számára/

Jézus Szive szobra

Mücsarnok 1933. Kibelsborg Kuno emlékkiáll.

Szentgyörgyi István

MDK

Szeged város emléktáblája

Műcsarnok 1933. Klebelsberg Kuno emlékkiáll.

Министерство [illegible] Машиностроительного завода

Начальнику цеха

Заместителю [illegible]

МДК

Szentgyörgyi István MDK

Horthy Miklós,gipsz

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

Szentgyörgyi István.

Portré, a Nemzeti Galériában.

Emlétne.

Új Irás,
1965. 7. u. 88. l.

MDK

Hikisch Rezső műépitő és Szentgyörgyi István
szobrászm.

közös müvwe a IX.sz. teremben.

Műcsarnok. _ Kiállitás.
Az Erzsébet-műemlék.
Művészet.1913. 2e5-6.1.

Szentgyörgyi István MDK

Siremlékterv, gipsz

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállítása

Kardos László
1965.

Somogyi sorra
reformátusokat és jell
- Egy erdélyi
evangélikus Koczur-lán
de ezek még a Miatyánk
jár el, hatagos viszon
- Testvére, v
méltónak.
- Egy evangé
tényi származásu refor
is vegyes ek, a felesé
firmáltak de nem járna
- Idős nő, 14
mester testvérénél. A
- Férfi, refo
kereszte ve.

MDK

Szentgyörgyi István

Virágzás, repr.

Képzőm. Társ. 1909/10. téli kiáll. kat.

3000 db – 65.13679 Közl.

MDK

Szentgyörgyi István

résztvett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-siremlékre? Képzőművészet 1928. 7. sz. 64.l.

Mr. Alexander Kuno, Athens

Герман Виноградов, Athens

Emmanuel Tsouros

MDM

Szentgyörgyi István MDK

Páter Butykay, gipsz

gr. Klebelsberg Kunó, gipsz

Mücsarnok 1934 Nemzeti képzőművészeti kiáll.

Szentgyörgyi István

A Madách-szoborpályázat során. Ujság, 1930.márc.9.
4 l.

MDK

Szentgyörgyi István

az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat 1908-9 évi téli kiállitásán "Panasz" c. munkájáért Rökk-jutalmat kapott

Kitüntetések. Művészet 1909. 56.l.

MDK

Szentgyörgyi István szobrász

Eltemették Tóth István szobrászt. Uj Magyarság, 1934. dec. 16. 2o l.

MDK

Szentgyörgyi István

Ropalotafela 18-2o 1.

MDK

Szentgyörgyi István

Szinyei emlékünnepély, Szinyei Társ. Akadémia.
1941. febr.

NDK

Szentgyörgyi István

Kampfőiskola. 5.l.

Szentgyörgyi István

szobrász

Magyar képző-és iparművészet genfi kiállítása - a szobrászati anyag részére a genfi Musée d,Art et d, Histoire igazgatósága két termet bocsátott rendelkezésre.- Herczeg Ferenc tehát mázványvarbrát, az őrzy Szentgyörgyi szimbr képmásáté néhány kisebb tatarzgását állítja ki.-

Nemzeti Ujság
1929.VIII.26.

Szentgyörgyi István

A barcelonai világkiállitás magyar pavillonjában kiállitott művészi alkotások felett itélkező nemzetközi zsüri a Gran Premiot juttatta számára. A lap fényképét közli az alkalomból.

Képes Pesti Hirlap
1930.II.13.

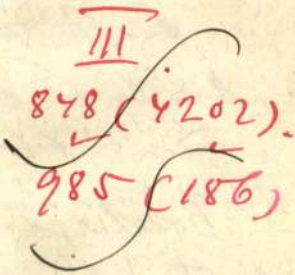

—

llva és szembenézve, de oly-
a jobb kezébe vett gyertya
rtja, arczát és a balról elhelye-
rát és koponyát világítja meg.
elén, az orrczimpa közelében,
zete: fejrevetett fekete kendő,
ú prémes felsőruha, a melyet
félrehuzott kék kötény. Fel-

– Lelt. sz. 4202. — Értéke 30 K.
esperes-plébános hagyománya
október 14-én (1580–910). —
3-án (109–911). — Bejelente-
–913).

III
848 (4202).
985 (186)

Szentgyörgyi István

egyik rendezője és kiállítója volt az alább kiállításnak, melyen Budapest székesfőváros egyik I. díját és a Magyar Orsz. Képzőművészeti Tanács elismerő oklevelét nyerte.

Ujság. 1927. aug. 19.
(Megnyílt a Hősi Emlék Pályaterv-kiállítás.)

MDK

Szentgyörgyi István

Képzőművészet 1933. 58. sz. 60.l.

darab) . . . . . 550.—

2037. ASZTALTERÍTŐ. Vászon, recebetéttel . . . 12.—

2038. LÁBPÁRNAHUZAT. Lendamaszt. 2 darab. (Kis hibával.) . . . . . 40.—

2039. NYÁRITAKARÓ HUZAT. Lenvászon, azsurozva. 2 darab . . . . . 48.—

2040. HATSZEMÉLYES ABROSZ. Lendamaszt. 2 darab . . . . . 48.—

2041. RECEBETÉT. 12 darab . . . . . 28.—

2042. HATSZEMÉLYES ABROSZ. Lendamaszt . . 24.—

2043. NYÁRITAKARÓ HUZAT. Lendamaszt, azsurozva. 2 darab . . . . . 48.—

2044. NÉGY NAGYPÁRNA- ÉS KÉT KISPÁRNAHUZAT. Lendamaszt, madeira hímzéssel . . 64.—

2045. NYÁRI TAKARÓHUZAT. Lendamaszt, azsurozva és hímezve. 2 darab . . . . . 48.—

2046. TERÍTŐ. Lendamaszt, madeira hímzéssel . . 12.—

2047. KÉT NAGYPÁRNAHUZAT ÉS 2 PAPLANLEPEDŐCSÍK. Lenbatiszt, azsurozva és hímezve . . . . . 24.—

Szentgyörgyi István

azokban

tobbnyi l.

Képzőm. Főnsk. Évk

1933-34. 22. l.

Szentgyörgyi István

szobrait

l.

Lykaszobr. 96-14

52., 53. l.

Vedény és 5 tányér, fajánsz
~~majolikatál~~, polikróm, olasz. XVII–XIX sz.

Szentgyörgyi István

1) Vocation 1922. K.

Közölve e füzetben
a 232 lapon

2) Erzsébet királyne
234. l.

3) Mécses 1923
235. l.

4) Ternös kutfigura
235. l.

Szentgyörgyi István, szobrászművész (1881-1938).

Berki Irma festőművész 1900-ban Nagyváradon született. 1923-ban felvették a főiskolára, ahol Pécsi-Pilch Dezső, Vaszary János, Szentgyörgyi István és Lyka Károly voltak a mesterei

Sz. Kürti Katalin: Berki Irma (1900-1945).
Hajdú-Bihari Napló, 1984. márc. 31.

Szentgyörgyi István

MDK

Gyufatartó, bronz

Vocation, bronz

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Szentgyörgyi István

MDK

Danaida, fa

Táncosnő, bronz

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Szentgyörgyi István

MDK

Fürdő után, bronz

Öröm, bronz

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállítás

Szentgyörgyi István

MDK

Anya, bronz

Hólabda, bronz

Bölcselkedés és bölcseség, gipsz

Táncosnő, bronz

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Szentgyörgyi István MDK

Megriadt, bronz

Leány tegnősbékával, márvány

Május, bronz

Teniszező, bronz

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Szentgyörgyi István MDK

Csigás fiu,

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

MDK

Szentgyörgyi István

Magyar Müvészet 1930. 57.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Akt-kiállitás 1925.dec.7. - 1926.jan.31.
A szobrászati dij II-ik helyezettje Szentgyörgyi István "Méccses" c. művével.

Évk. KMT. 1928. 59.l.

. . . .

M.D.K.

Szentgyörgyi István, szobrász

június kiállított az Ipar. Iparművészeti Társulat 10-éves jubileumi kiállításán a régi Műcsarnokban.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1925. XLVI. évf.
okt. 14. sz. 2. old.

MDK

Szentgyörgyi István

A Szinyei Merse Pál Társaság közgyülése.
Az Est 1936. febr. 2. 10.l.

Szentgyörgyi István MDK

Pajtások, bronz

Sz.I.né arcmása, gipsz

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Szentgyörgyi István

MDK

Lovasharc a XIV.században, repr.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

M.D.K.

Szentgörgyi István, szobrász

Tiszaszobor-pálya műve nem tudott megbírkózni – Komor János szerint-az angolszabásu ruhában ábrázolt főalakkal, valamint az architektonikus megoldással, melyben a bét hatalmas, és szép reliéfekkel díszített kőtébla szinte agonizonja Tisza elekját

Vállalkozók Lapja. Bp. ~~1922~~ 1929. L. évf.

jun. 19. sz. 4. old.

MDK

Szentgyörgyi István

A Hősi emlék I. pályaterv-kiállitásán résztvevő művészek. Képzőművészet 1927. 2. sz. 3.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Két kiállitás. Mai kisplasztika és szoborportré.
Pesti Napló 1935. jan. 2o. 13.1.

MDK

Szentgyörgyi István

A Szinyei-Társaság reprezentatív kiállítása.
Pesti Napló 1937. okt. 17. 12.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Korunk leánya, gipsz

Műcsarnok 1909 tav. kiáll. kat. 33.l.

MDK

Szentgyörgyi István

A szegedi egyetem alapitása, repr.

Képzőművészet 1931. V. évf. 37. sz. 43.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Dr. Klima Ilona portréja, repr.

Művészet 1917. 15.1.

2183. **Ócsai Károly**

kiáll. Bp., XXII. ker. Művelődési Központ, 1984 **ism** TASNÁDI Attila: Egy sikeres kísérletező: Ócsai Károly. Népszava, 1984. május 11. 6.

Olajos György ⟶ 1921

2184. **Olivieri, Lucilla**

Lucilla OLIVIERI festőművész kiállítása, Bp., Dorottya utcai Kiállítóterem, 1984. január 12. - február 5. A kiállítás rend. Bunder Todorov Ilona. Bp. : Műcsarnok, 1984 [6]p., ill. **ism**. SZABÓ György: Lucilla Olivieri kiállítása a Dorottya utcai teremben. = Magyar Nemzet, 1984. február 8. 7.

2185. **Onodi Béla**

ONODI Béla: Életutam. Összeáll. Onodiné Deisinger Margit. Szentendre : Pest Megyei Művelődési Központ és Könyvtár ; Pest Megyei Múzeumi Igazgatóság, 1984 99 p. [24]t., ill.

2186. **Orbán Dezső**

BELLÁK Gábor: Orbán Dezső: Asztalnál ülő munkások = Művészet, 25, 1984, 10. 42-43., ill.

ORBÁN Dezső festőművész (Ausztrália) gyűjteménye kiállítása, Bp., Magyar Nemzeti Galéria, 1984. június 19. - július 29. A kiállítást rend. a katalógust összeáll. Bellák Gábor Szabó László. Bp. : Magyar Nemzeti Galéria, 1984 14 p. [20]t., ill. (Magyar Nemzeti Galéria kiadványai ; 1984/5. **ism**. BELLÁK Gábor: A százéves Orbán Dezső kiállítása Nemzeti Galériában. = Magyar Hírek, 1984. augusztus 18. 32-34., ill.; EMBER Mária: Orbán Dezső kiállítása a Nemzeti Galériában. = Magyar Nemzet, 1984. július 6. 7.; Képek Orbán Dezső kiállításáról. = Népszabadság, 1984. július 6. 7. ill.; PALLAGI Ferenc: Több volt mint iskola : Orbán Dezső kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában. = Esti Hírlap, 1984. június 29. 2.; SIK Csaba: Budapest exhibition of the works of Desiderius (Dezső) Orbán. = Magyar Hírek, 1984. augusztus

SZENTGYÖRGYI István festőszobrász (1881-1938)

Szentgyörgyi indulása Szentgyörgyről. In:
Kalapis 1990 66 - 72. ill.

Szentgyörgyi István szobrász

Kovács Gergely: Az első világháborús emlékművek és áldozatuk

Művészet, 1982. december

Szentgyörgyi István MDK

A szolnoki hősök emlékének mintája, gipsz

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállítás

Szentgyörgyi István MDK

Mécses, gipsz

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállítás

Szentgyörgyi István MDK

Szobrok

Műcsarnok 1925 Iparművészeti Téra, Jubiláris kiállitása

Szentgyörgyi István,szobrászm. MDK

A Szinyei Társ. értékes tárlattal ünnepelte
a 25 esztendős Ernst Múzeumot.
Sz.I. műve emeli a tárlat művészi színvonalát.

Dérány András:Két kiállítás.
Uj Magyarság.1937.okt.17. 6.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

A régi bronzokhoz tekintélyes számban modernek is csatlakoznak, az magyarok közül Róna, Fedrusz, Vedre, Szentgyörgyi, stb. darabjai.

Pogány Kálmán: Kohner Adolf báró gyüjteményének aukciója.- Kalauz 3-6.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Portraittanulmány, gipsz

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll.kat. 45.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Bronzplakettek

1

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 48.l.

MDK

Szentgyörgyi István

"A tárlat legjobb képe" c. pályázaton a szobor-
művekre leadott szavazatok közül legtöbbet Szent
györgyi István "Szüret" c. kútszobra kapta.

Cikk: A tárlat...

Képzőművészet, III.évf. 17.sz. 55.lap

MDK

Szentgyörgyi István szobrászművész

Az Alpár-szoborra egy művet küldött be.A művész munkáját bronzba önteti az elöljáróság.

Cikk: Az Alpár-szoborpályázat eredménye.

Képzőművészet, III.évf. 17.sz. 56.lap

MDK

Szentgyörgyi István

Dr. Verebélyi emlékérme. Bronz.

Árverési Csarnok aukció kat. 1931. dec. 4.sz.
58.lap

MDK

Szentgyörgyi István

A szolnoki hősök emlékének mintája. Gipsz.

Műcsarnok, 1925/26. okt.kiáll. 14.lap

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

a kisplasztika terében szerepelt müveivel.

Az Iparm. Társulatnak az Iparm.Muz.-ban rendezett 50 éves jub.kiáll. -nak résztvevöi.
Magyar.Iparmüvészet.1935.264.l.

M.D.K.

Szentgyörgyi István, szobrász

tervét 2000 K. val jutal-
mazták az egyébként meddő
nagyváradi Tisza Kalmán-
szobor pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.
nov. 20. sz. 14. old.

M.D.K.

Szentgyörgyi István

Márkus Lászlóról, a Nemzeti Szinház igazgatójáról készült és Mátray Erzsi szinművésznőről készült szobrának repr.-ját bemutatja a lap "Akik már élete tükben szobrot kaptak" c. közl. keretében.

Szinházi Élet. Bp. 1933. január 22-28. XXIII. évf 5. sz. 33-34. lap.

DEÁK FERENC-UTCA 2 Ház, egyemeletes, 3-4-3 ablakos, középrizalittal, első emeleten női fejek. Timpanonban: Gyermekei nevelésére Esztergom MDCCCLIII. Romantikus épület.

Szentgyörgyi István

1938. dec. 27.:

17.00 (5.00) »Az esztendő nagy szobrász-halottja.« (Emlékezés Szentgyörgyi Istvánra.) Dr. *Ybl* Ervin előadása.

(rádió

Szentgyörgyi István

Szőts Ernő, a Rádió
igazgatójának emlék-
lapra, repr.

Képzőművészet
1934. 35. l.

MDK

Szentgyörgyi István és Hikisch Rezsö, ép. szobrászm.

247-248. Erzsébet királyné emlékmü. Repr. /236.l./ 237.l.

I.dij Csak a szobrászati részért: 3000.K.

Magyar Iparmüvészet. 1916. 236,237.l.

intézkedtem,hogy kisegitésül egy segéd-

Mély tisztelettel

Mönnemtvány

4.-én

Szentgyörgyi István
szobrász
A puszták művésze
repr.

Őserő, 1936. II
erj. 7. sz. 5. l.

MDK

Szentgyörgyi István

Kiállitások. Magyar Müvészet 1925. 583.l.

MDK

Szentgyörgyi István

1921. Szinyei-jutalomban részesült

A Szinyei Merse Pál Társ. Értesitője. 1927. febr. 3. sz.

MDK.

Szentgyörgyi István és Sárkány István

közös pályamunkájukat dicsérő elismeréssel tüntették ki

Eldőlt a műszaki emlékmű-pályázat. Pesti Napló 1933. dec. 12.

MDK

Szentgyörgyi István

A képzőművészeti év története. P.H. 1930 évi naptára. 80.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Siremlék

A Szinyei-Társaság jub. kiáll. a N. Szalonban. Tél a művészetben./Bpest,1940/. 87.l.

MDK

26/. Szentgyörgyi István, szobrászm.

A legszivesebben a kisplasztika területén mozgott. Bronzbaöntött szobrocskái rendszerint a női test különböző mozgás- és formaproblémáinak megoldásai. Ebben a nemben: "Vaszt'en" és a "Május".

1922-ben megrendelésre egy fejedelmi tökéletességü női aktot mintázott kicsiben. "Vocation" cimmel látta el. Kisplasztikai alkotásainak a tetöpontja ez a bronz.

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
Magyar Müvészet. 1926. 219-229.l.

27/. MDI.

Szentgyörgyi István, szobrász.

Néhány ujabb müve: Kutalakok a csigát tartó gyermekkel, s-a két térdelő alakkal. - A Návay-emlék, két szeliden archaisztikus géniusszal.- Kopa Károlyné domborműves siremléke./ A végtelen tenger felületén elmélázó ülő férfialakkal/. stb.

Ujabb jelentős mellszobrokat; "Steuer Györgyné"
"Zádor Istvánné"
"dr. Herczeg Lajosné" mintázott. Ez utóbbi szines márványból.

Felvinczi Takács Zoltán:Szentgyörgyi István.
Magyar Müvészet.1926. 219-229.l.

28/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Az utóbbi évek kimagasló alkotásai:
"Mécses" és a szolnoki hősök emléke.
A "Mécses" a legnagyobbszabásu megoldása a Szentgyörgyi-féle problémáknak. A formai tökéletesség és rejtett belső érték a müvész egyéniségének megfelelö kifejezése e z az alkotás.
1921-ben az Erzsébetvárosi Casino díját nyerte el Sz.I. a teknösbékát tartó kutalakjával.

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi Istbán.
Magyar Müvészet.1926. 219-229.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

1922-ben a "Bigézö" -é lett a Szinyei -Társaság nagydija. -1923-ban A Céhbeliek ezüstéremmel tüntették ki az "Anya" c alkotását. -

1924-ben a Képzöm.Társ. jub.kiáll. -án a fövárosi dijat kapta a "Bigézö".

1925-ben a Céhbeliek aranyérmét hozta meg a "Bölcselkedés és bölcsesség"./Kisgyermek szavaiban elmerülö aggastyánt ábrázol./

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi Istbán. Magyar Müvészet.1926. 219-229.l.

38/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Az 1925.-i akt-kiállitáson ez első dijak egyikével tüntették ki "Mécses" c.alkotását.

Brüsszelben már 19.0-ben nyert bronzérmet:
"Kigyóbüvölö" c. alkotása.

Legjobban sohetett Sz.-nek melyben földijei részesitették 1921 nov.28.-án:a délvidékiek vacsorát rendeztek, melyen Herczeg Ferenc nyujtotta át az albumot, mely legnagyobb alkotásainak hasonmásait tartalmazta.

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
Magyar Művészet.1926. 219-229.l.

31/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Fepr. :

id.Szentgyörgyi István. 227.l.
Herczeg Ferenc. 192c. 227.l.

Delvinczi Takács Zoltán: Szentgyögyi Lajos.
Magyar Müvészet. 1926. 219-23c. l.

MDK

Szentgyörgyi István szobrász

Műveivel résztvett a Szinyei Merse Pál Társaság II.kiállitásán.

Lyka Károly: A Szinyei Merse Pál Társaság kiállitása.

Magyar Művészet, 1926. 1,2.lap

Szentgyörgyi István MDK

Kisleány,

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

Szentgyörgyi István MDK

Fenyegetés, bronz

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

Szentgyörgyi István MDK

Kigyóbüvölő, bronz

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

Szentgyörgyi István MDK

Portrait-tanulmány, kő

Műcsarnok 1910/11. téli kiállítás

Szentgyörgyi István

MDK

Erzsébet szoborpályázat főalakja, gipsz

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Szentgyörgyi István MDK

M.L. ur portraitja, gipsz

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Szentgyörgyi István MDK

Sz.I. urnő mellszobra, gipsz

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Szentgyörgyi István

Sipőcz Jenő siremléke, repr.

Szinyei Társ. VII. kiáll. N. Szal. 1940. jan.-febr.

MDK

Szentgyörgyi István

/Vigil./: Megjegyzések a Madách-szobor pályázathoz.
Magyarság 1938. okt. 27. 11.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Pajtások, repr.

Műcsarnok 1928. tav. kiáll. kat.

MDK

Szentgyörgyi István

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 61.l.

MDK

Szentgyörgyi István

F.J.: A Székesfővárosi Képtár uj szerzeményeinek kiáll. Pesti Hirlap 1943. márc. 6. 7.l.

MDK

Szentgyörgyi István

IV. Béla megerősiti a premontreiek jogait, repr.

Magyar Iparművészet 1925. 52.l.

MDK

Szentgyörgyi István

A szolnoki hősök emléke, repr.

Gerő Ödön: Az akt kiállitás. Magyar Müvészet 1925. 427.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Magyar Igazság-kut

Jajczay J. és Gyöngyösi Nándor dr.: Budapest szobrai az utolsó tiz évben. Képzőművészet 1931. 42. sz. 153.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Kacsás kut, repr.

Jajczay J. és Gyöngyösi N.dr.: Budapest szobrai az utolsó tiz évben.
Képzőművészet 1931. 42. sz. 153.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Teniszező, br.

Képzőm. Társ. 1909/10. téli kiáll. kat. 42.1.

MDK

Szentgyörgyi István

A "Céhbelíek" jut.kiáll. Nemzeti Ujság 1934.jan. 14.

MDK

Szentgyörgyi István

Keleti tánc. Bronz szobormű.

KMT. 1912/13. téli kiáll. 60.lap

MDK

Szentgyörgyi István

Nyilas. Bronzszobormű.

Műcsarnok. 1911/12. téli kiáll. 55.lap

M.D.K.

Szentgyörgyi István, szobrász/1881-1939/

Brüsszelben tanult van der Stappennél. Formai nemesség és klasszikus tisztaság jellemzi./Bigéző fiú, Panasz, Kigyóbűvölő. Nemz. Galéria/. 544.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A kultúra világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a színház és a film. Singer, Budapest. 1940

Szentgyörgyi István szobrász M.D.K.

/ 1881-1939/

Brüsszelben tanult.

Bigéző fiu. repr.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 762.

A Kultura Világa Bp. 1963. 763.

Szentgyörgyi István

Szemléke a debreceni
Kőtemetőben

A Képzőművészeti Debrecenben, 1961
101 oldal

MDK

Szentgyörgyi István

Képzőművészet 1930. 34. sz. 205.l.

MDK

Szentgyörgyi István

A Tisza-szobrok. Az Est 1929. jun. 16. 5.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Női aktjaiból egész kollekciót mutat be, köztuk a Leany a teknősbékával, vagy Csigás fiuja tökéletes műremekek.

D.A.: A Műcsarnok akt-kiáll.-

Magyarság, 1925. dec. 6. 21.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Gerő Ő.: Az akt kiállitás. Magyar Müvészet 1925. 389.l.

Szentgyörgyi István
szobrász

M.D.K

Méltatás

V. Kovalovszky Márta: Szobrok
Művészet, 1964. május - 32 lap

MDK

II. Miskolczy László és Szentgyörgyi István, szobrászm.-k.

Egy héttel elöbb részletesen ismertettük a zsüri döntését a haditengerészeti emlékmüpályázatra beérkezett pályamüvek felett. A zsüri most a végleges kiviteli tervek elkészitésére a következö dijnyertes ill. dicséretet nyert pályázókat hivta meg. /A dijakat ettöl függetlenül kiadták./

zükebb pályázat a tengerészeti emlékmüre.
Az Est. 1936.dec.22. 7.old.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

1. Vocation. 1922. Közölve e füzetben a 232. Repr. lapon.
2. Erzsébet királyné. Repr. 234.l.
3. Mécses. 1923. Repr. 235.l.
4. Teknös kutfigura. Repr. 235.l.

Szentgyörgyi István.
Magyar Müvészet. 1926. 234,235.l.

MDK

Szentgyörgyi István. szobrászm.

1919-ben a románok bevonulása után eljutott Szegedre és Bégaszentgyörgyre feleségével , hol bucsut kellett mondania elszakitott szülöföldjének és szüleinek A megszállt Szabadkán át utazott vissza Pestre. - A Nemzeti Kisebbségek Minisztériuma rendelt meg nál egy Herczeg Ferenc-plakettet, hátlapján a "Fekete lovas" es jelenetével.Majd két leányképrást mintázott s egy 9 éve fiu akt-kompoziciót életnagyságban.:"Bigézö".192c

Repr. 23c.1.

Felvinczi Takács Zoltán:Szentgyörgyi István. Magyar Müvészet. 1926. 219-229.1.

24/. MDK

Szentgyörgyi István. szobrászm.

1920 táján készült "Megvetés"c. férfi-aktja. Majd egy csodálatosan kellemes, összhangzó formákkal felépitett kut alakja. Aggodó nő kezében teknősbéka../ Nyáron elkészült Herczeg Ferenc emlékszerü mellszobra és az elszakitott Délvidék allegorikus szobra.
/Szabadság -tér./

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
Magyar Müvészet. 1926. 219-229.l.

18/.

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Hazaérkezve, elövett egy régi női tanulmányfejet. Ott látta mindenütt a gipszfelületen az agyagot mintázó ujjai lenyomatát. Neklátott a lefaragásukhoz, ezzel az egyszerü ténnyel a megmunkálásban a klasszicizmus utjára tért. - Az 1917-es tavaszi tárlaton kiállitott szobor /fell/ a Szépm.Muz.-ba került.
"Tanulmányfej" 1917. Repr. 224.l.

Felvinczi Kovács Zoltán:Szentgyörgyi István. Magyar Müvészet.1926. 219-229.l.

Szentgyörgyi István, szobrászm.

1917 őszén a Terentál vm. által Nagybecskerekre szánt hősök emlékét mintázta meg./A leleplezés a szerződés szerint 1922 májusában lett volna../ - E nagy munkák közben/ efejzte a Tisza-szobor rég elkezdett mellékalakját is, -közbe jött a katonáskodás../ - egy kis táncoló férfi-aktot is mintézett,"Öröm" c. alatt került kiállitásra.

Felvinczi Kovács Zoltán:Szentgyörgyi István. Magyar Művészet.1926. 219-229.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász.

Következett legbájosabb női mellszobra:
"Gunszt Klári mellszobra"./G.Bertalan kislánya./
Komoly sikert ért el vele. Az 1918-as tárlaton kis aranyérmet kapott művére, mely szintén bekerült a Szépm.Muz.-ba/Most Nemz.Galér.-ban van./

"Gunszt Klári". Repr. 224.l.

Kelvinczi Kovács Zoltán:Szentgyörgyi István.
Magyar Művészet.1926. 219-229.l.

Szentgyörgyi István, szobrász.

Most az utolsó Erzsébet-pályamunkának szentelte idejét. Építészmunkatársa Lajta Béla volt. A körülmények tették lehetetlenné, h.Sz. elnyerhesse a megbizatást a mü felállitására. /Nagy kár lenne, ha rejtve maradna ez a jelentőségteljes mü!/. Olyan művészi alkotás, mely a legegyszerübb lelkekhez is szól, amint a legnagyobb egyben a legegyszerübb lelkek közül való volt Erzsébet királyné is.

Kelvinczi Kovács Zoltán: Szentgyörgyi István. Magyar Művészet. 1926. 219-229.l.

8/.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Brüsszeli tartózkodása kezdetén egy német barátja gazdag nagybátyjával két éven át havi száz frankot küldetett neki. Bernhardt Zeitschel volt ez a derék mecénás. Párisba is Brüsszelből utazott el az első tanév végén. Nagy élmény volt a Louvre, a sok látnivaló, de mindenek fölött Rodin s korszerü naturalisták hatottak reá legmélyebben.

Fel

~~Ekkor-még-nem.~~

Kvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
Magyar Müvészet. 1926. 219-229.1.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Eleinte a festöi hatásu szobormüveket szerette. Van der Stappen: "Le Tombeau des lutteurs", stb. Különösen Rombaux:"Sátán leányai", ez még fénykép formájában iróasztala fölött függött. - Nem rokonszenvezett Bartholomé pathetikus müvészetével. Rude klasszicizmusa még nem ihlette meg. -A z antikok közül a szamotrakéi Nike melegitette fel szivét, s ennek hasznát vette az Erzsébet -pályázaton való részvételénél.

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
Magyar Müvészet. 1926. 219-229.l.

1c/.

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Brüsszelben Delvil prof. alatt az akt-rajzolás

vált nagy hasznára./Nem szénnel, krétával ,ez fokozott megfigyelésre kényszeritette őket./ A III.évben már külön mütermet kapott, s 3oo frank modell-pénzt.Hogy ezt jobban kihasználhassa, hazajött Bp.-re állami támogatást kérni. -Nem kapott, de odahaza Jankó Ágoston"egy alispán" magává tette ügyét.

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
Magyar Művészet.1926. 219-229.l.

Szentgyörgyi István, szobrász.

Tetentál vm. megszavazott 1200 koronát. -Fiumén, Velencén, Padován, Veronán és Párison át utazott vissza Brüsszelbe, s hozzáfogott a "Panasz" megmintázásához. Első önálló alkotása. - az 1908-iki téli tárlaton ez a müve diszhelyre került, s megnyerte vele a kétezer koronás Rökk Szilárd-dijat. Az állam megvette bronzban a Szépm. Muzeum számára.

"Panasz" Tepr. 223.l.

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István. Magyar Müvészet. 1926. 219-229.l.

M.D.!

Szentgyöngyi István
nohán

Ezést tárgyait is hamisítják.

Wentl M.: Eredeti?

Napló, 1959. augus 15-2 kap.

M DK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

XXXVII. vitéz nagybányai Horthy Miklósné.

KMTárs. A nö a müvészetben. 1936. Kat.

Szentgyörgyi István MDK

Táncosnő, bronz

Ne bánts!, bronz

Mücsarnok 1919. Hadviselt müvészek kiáll.

MDK

Szentgyörgyi István szobrasztanar

Dombormüve a premontreiek gödöllöi gimnazium elsőemeleti előcsarnokaban.

Ybl Ervin: A premontreiek gödöllöi fogimn.

Magyar Iparművészet, 1925. 41-43.l.

MDK

Szentgyörgyi István

A soproni Hűség-kapu.

Klebelsberg emlékkiáll. tárgym. 1933. 39.l.

MDK

Szentgyörgyi István

A gödöllői premontrei gimn.kapolna elotti folyoson Szentgyörgyi dombormüve, amely IV.Bélat abrazolja.

Cikk: Egy év alatt felépült a premontreiek gödöllői gimnaziuma.

Nemzeti Ujsag, 1924.dec.30. 5.1.

MDK

Szentgyörgyi István

"Jézus Szent Szíve" c.szobra a gödöllői premontr
gimnáziumban.

Cikk: Egy év alatt felépült a premontreiek gödöllői gimnáziuma.

Nemzeti Ujság, 1924.dec.30. 5.l.

MDK

Szentgyörgyi István

A premontrei kanonokrend betelepitése Magyarországra. Gödöllő.

Klebelsberg emlékkiáll. tárgym. 1933. 15.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Nagybányai vitéz Horthy Miklós ur, repr.

Magyar Müvészet 1931. 1. sz. 3.1.

Szentgyörgyi István

MDK

Hólabda, bronz

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

MDK

Szentgyörgyi István

Bronzszobrocska. Repr.

Magyar Iparművészet, 1924. 11.1.

Szentgyörgyi István MDK

Gunst Klárika arcképe, gipsz

F. Mátrai Erzsi arcképe, gipsz

Öröm, bronz

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Szentgyörgyi István
szobrára

A barcelonai világkiállítás II. érmét kapta
„Bigéző" c. műve. —

Nemzeti újság
1929 x. 23.

Szentgyörgyi István

rozsbrász

A barcelonai világkiállítás II. osztályu
érmét kapta „Bigézők" c. műve.

Magyarság

1929 X. 23.

Szentgyörgyi István

szobrász

Barcelonai világkiállítás képzőművészeti kiállításon
- bronzzal szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.VI.9.

MDK

Szentgyörgyi István

Fürdő után, bronz.

A Balatoni Társaság II. Kiáll. Kat.1924.
Nov.29.-Dec.8. 20.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Szentgyörgyi István műve a gróf Tisza István emlékszobor palyazaton.

(gy.): A gróf Tisza István emlékszobor pályázat.

Képzőművészet, 1929. 21.sz. 143.lap

MDK

Szentgyörgyi István

Gunst Klárika arcképe c.szobormű repr.
A kis aranyérem nyertese.

Művészet, 1918. 52.1.

MDK

Szentgyörgyi István

A Tengerész Hősi Emlék matrózának feje.

A Szinyei Merse Pál Társaság VI.Kiáll.
Bpest.1937.Okt.Ent. 20.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Érmei és plakettjei, 2 drb.

A Szinyei Merse Pál Társaság VI.Kiáll.
Budapest, 1937.Okt. Kat. 13.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Réti István képmása. Mgt.

A Szinyei Merse Pál Társaság VI.Kiáll.
Bpest, 1937.Okt.Kat. 11.l.

MDK

Szentgyörgyi István

/t.e./: Gyenes László szobra. Pesti Hirlap 1942. jun. 17.

Szentgyörgyi István

dr. Klima Ilona portraitja, repr.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

Szentgyörgyi István MDK

Portrétanulmány, bronz

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

Szentgyörgyi István

MDK

L. J. őrnagy portréja, gipsz

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

Szentgyörgyi István

MDK

Dr. Klima Ilona portréja, gipsz

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Szentgyörgyi István

A panasz, repr.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Szentgyörgyi István

MDK

Sz.I. né mellszobra, gipsz

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Szentgyörgyi István

MNK

M.L. ur portraitja, gipsz

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Szentgyörgyi Istvan

Bigézó fiú c. szobra, az 1934.maj.-ban rend. Sportművészeti kiallitason.

-io: Sportművészeti kiallitas.

Pesti Napló, 1934.maj.20. 5.o.

MDK

Szentgyörgyi István

Nagybányai vitéz Horthy Miklósné c.szobrának repr.

Nemzeti képzőm.kiáll. 1933.

MDK

Szentgyörgyi István

A Madách-szobor pályázaton részt vett palya-
művével.

Dr.Lázár Béla: A Madách-szobor pályázat.

Pesti Hirlap, 1935.okt.12. 8.1.

MDK

Szentgyörgyi István

"Porträt der Frau Stephan Zádor. Szobormüve. Repr.

Kunstlerhaus / Wien / IX. Ungarische repräsentative Kunst-Ausstellung. 1924.

MDK

Szentgyörgyi István

A bigéző c. szoborművének repr.

Szépm. Muz. Uj magy.-képtárának kat. Bp. 1928.

MDK

Szentgyörgyi István

Klebelsberg Kuno gróf szoborművének repr.

Nemzeti képzőm.kiáll.1934.

MDK

Szentgyörgyi István

Az első hősi emlékmű pályatervkiállitáson a Székesfőváros I.diját Szentgyörgyi Istvan nyerte. A Képzőművészeti Tanács elismerő oklevéllel tüntette ki.

Cikk: Hősi emlék.

Képzőművészet,1927.3.sz. 10.l.

MDK

Szentgyörgyi István

D.Rózsaffy: Une promenade rapide au Musée des Beaux-Arts. A Műgyüjtő 1928. 8-9. sz.

MDK

Szentgyörgyi István

A Szinyei Merse Pál Társaság kiáll. Dumántul 1922. nov. 22.

1. Pécs, Széchenyi tér 1
2. Miskolc, Hunyadi u. 8
3. Miskolc, Hunyadi u. 1
4. Baja /Bács-Kiskun meg
5. " "
6. " "
7. " "
8. " "
9. Abony /Pest megye/:

MDK

Szentgyörgyi István

Pályázat. Magyar Művészet 1926. 5. sz. 304.l.

Szentgyörgyi István.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., [illegible]

szövarch.51.3.6

Szentgyörgyi István.

Ispánki József életrajza.
feldolgozta:Kopp Jenő. 1950.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch.51.6.6

Szentgyörgyi István.

Tengerész emlékműve.

Ispánki József életrajza.
feldolgozta Kepp Jenő.1950.

IRODALOMTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

Szentgyörgyi István.

Sipőcz Jenő siremlékpályázat/nyertese/

Ispánki József éeltrajza.
feldolgozta :Kopp Jenő.195o.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch 51. 12.6

Szentgyörgyi István.

Varga N.Lajos életrajza.
feldolgozta Kopp Jenő.

Szentgyörgyi István.

A "Céhbeliek" társaságának alapitó tagjai 1914.

Bende J: A Képzőművészeti egyesületek története.

szövarch 20.- 202.lap

Szentgyörgyi István.

Kiállitotta müveit az Ernst muzeum 1937-ben

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat

szövarch 20.-175.lap

Szentgyörgyi István.

Gyüjteményes kiállitását rendezte a Nemzeti Szalon 1927-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Szentgyörgyi István.

Müveiből kiállitást rendez az Ernst muzeom 1925-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Szentgyörgyi István.

Gyüjteményes kiállitását rendezi az Ernst muzeom 1921-ben.

Bende J:
A képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Szentgyörgyi István MDK

Gyermekportrait, gipsz

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Szentgyörgyi István MDK

Női portrait, bronzplakett

Műcsarnok 1965. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Szentgyörgyi István

Művészet 1936. 3-4. sz. 59.l.

MDK

Szentgyörgyi István

az alábbi kiállitáson a Székesfőváros I. díját nyerte

Az első hősi emlékmü pályatervkiállitás. Képzőmüvészet 1927. 3. sz. 1o.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász.

Az öröm. Repr. XX. Férfi akt.

Árverési Közl. 1936. febr.1. rk.sz. Kat.

MDK

Szentgyörgyi István

A képzőművészeti év eseményei. P.H. 1934 évi naptára. 60.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Kép a müvészt mütermében mutatja. Balogh Rudolf felvétele a 646. oldalon.

Farkas Zoltán: Budapest Főváros müteremházai./ A Százados-utcában./
Vas. Ujs. 32. sz. 1912. 59. évf.

M.D.K.

Szentgyörgyi István, szobrász

készítette a Széchényi fürdő kupolájának negy sarkát diszítő tryton-alakok egyikét.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

jun. 11. sz. 6. old.

M.D.K.

Szentgyörgyi István, szobrász

Hikisch Rezsővel közös pályamunkáz 10.000 K-as második díjat nyert a megszínétett Erzsébet-emlékmű-pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

máj. 28. sz. 13. old. +

9. " vezércikk

MDK

Szentgyörgyi István

A Szinyei Merse Pál Társaság brüsszeli kiállitása. Nation Belge, május 29. Magyar Művészet 1926. 5. sz. 298.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

1908. 2000 koronás Röck Sbilárd-jutalom:
Panasz. Szobormü.

OMKT-Vándorkiállitások.1910.szept.8.-Dec.27. Eger,Mis kolc, Kassa, Eperjes, S.a.ujhely,Debrecen, Gyöngyös.
Kat. 69.l.

MDK

Szentgyörgyi István. szobrászm.

szobraiban kevesebb a festöi elem mint Pásztoréiban. Öt is a mozdulat kifejezése izgatja.

Magyar Művészet. 1925. 389.l.

Szentgyörgyi István

Prohászka szobor terpályázatán részt vett.

PH.929.X.3.

Szentgyörgyi István

† Képzőművészeti Főiskola

tanára

Magyarság 1937 III. 21.

Szentgyörgyi István

A Gárdonyi-novella pályázaton II. díjat nyert.

M. h. 1932. IX. 16.

Szentgyörgyi István

a Gárdonyi-nabor pályázatán II. díjat nyert.

M. 1932. IV. 16.

6/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

a köv.években elnyerte egy kutszobrára az Erzsébetvárosi Kaszinó díját.

"Bigézö fiu" c. müvére a Szinyei-dijat és Budapest székesföv. díját.

"Bölcselkedés és bölcseség" c. csoportjával a Céhbeliek aranyérmét.

"Mécses" c. szobrára az akt-kiállitás I.díját

MTárs. 1928/29.téli kiáll. Kat.11.-12.

MDK

7/.

Szentgyörgyi István, szobrászm.

A szolnoki hősiemlék szükebbkörü pályázatán megkapja a kivitelt.
A soroksári hősiemlék elkészitésével is öt bizzák meg. Több munkája van külföldi magánosok és muzeumok tulajdonában. Igy "Bigézö" c. bronz szobrát legutóbb a római Modern Muzeum számára vették meg.

KMTárs. 1928/29. téli kiáll. Kat. 12.1.

8/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

133. Tisza Kálmán. A berettyóújfalusi szobor részlete.

134. Fekete Tamás.

135. Lord Rothermere. Dombormü.

KMTárs. 1928/29. téli kiáll. Kat. 12.1.

9/.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

136. Siremlék.

137. Dr. Vass József népjóléti miniszter mellszobra.

138. Pesthy Pál igazságügyminiszter mellszobra.

MTárs. 1928/29. téli kiáll. Kat. 13.1.

MDK

10/. Szentgyörgyi István, szobrászm.

139. Sziládi Áron.

140. Dr.Szelig Adám mellszobra.

141. Róth Miksa arcmása.

142. A kiskörösi Petöfi-szobor feje.

KMTárs.1928/29. téli kiáll. Kat. 13.1.

11./ MDK

Szentgyörgyi István szobrászm.

143. Szüret. Kutszobor. Márvány és bronz

KMTárs.1928/29. téli kiáll. Kat. 13.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Lovasharc a XIV. században. Repr.

Képzőm.Társ. 1927.tav. kiáll. Kat.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Mécses. Repr.

Kézdi Kovács László: A Műcsarnok kiállításai.
Évk.KMT. 1928.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Fürdö után. /Nöi akt./ Repr.

A nö a müvészetben.
KMTárs. 1936.

MDK

Szentgyörgyi István szobrászm. és Hikisch Rezső épitész.

közös müvük II. dijban részesült.

Az Erzsébet királyné emlékére kiirt pályázat.
Ország-Világ. 1913. jun.1. XXXIV.évf. 23.sz.
Kiállitva:Mücsarnok. Cimlap.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Szentgyörgyi István Erzsébet-szobra. II.díj.
Repr. 538.1.
/A királyné ülö szobra./

b.j.: Az Erzsébet-szoborpályázat. -Mücsarnok.
Ország-Világ. 1913.jun.1. 538.1.
XXXIV.évf. 23.sz.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

az utolsó évek szoborpályázata nem áll azon a nivón, melyen a magyar szobrászművészet színvonala nyugszik. A Nagyatádi Szabó István szoborpályázato titkos szavazás után Sz.I. kapta meg a kivitelezést.

A nagyatádi szoborpályázat eredménye.
Képzőművészet. 1931. 43-44.sz. 211.l.

Novemberi kettős szám.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Nagybányai vitéz Horthy Miklós ut, Magyarország kormányzója. Repr. 3.l.

Magyar Müvészet. 1931. 3.l.

MDK

Szentgyörgyi István,
szobrászm.

A szegedi egyetem alapitása. Relief. Repr.
137.oldalon.

A Szinyei-Társaság kiállitása az Ernst-Muzeumban
Uj Idők. 1931. 5.sz. 137.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Hősi emlék. Repr. 6.1.

Képzőművészet. 1927. 2.sz. 6.1.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

412. Cseigás fiu.

Műcsarnok. - 1925-26. Art-kiállitás. Kat. 3c.1.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

a tárgykörben,melyben Zala György dolgozott — mozog, bár a lehetőségek csökkenése nagyon kevés számu követöt ösztönöz.

Képzömüvészet. - ? kiállitás.
1935. 83-84.sz. 85.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

IV.Béla király megerösiti a premontrei rendet. A premontreiek uj gödöllöi rendházának csarnoka számára mintázta Sz.I.

Repr. 292.

Krisztus. A premontreiek gödöllöi rendházának homlokzata számára mintázta Sz.I.

Repr. 293.1.

Uj Idök. 1924. XXX. 41.sz. 292.1. és 293.1.

Szentgyörgyi István Pásztor János szobr.m.-k

A makói megyeházán most határoztak Návay Lajos mak
kói szoborpályázatokról. Öt szobr. közül Szentgyör
gyi István nyerte el. Első helyen Pásztor Jánost
a másodikon Sz.I.-szobrát ajánlotta de a bizottság
az 50.000 pengős munkát szótöbbséggel Szentgyörgy
nek adta. A szobrot ősszel már le is leplezik.

Szentgyörgyi készíti a Návay-szobrot.
Az Est. 1934. febr. 17. 10.1.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

A bigézö. Repr.

Szépm. Muzeum Uj képtárának kat. Bp. 1928.

MDK

Szentgyörgyi István

Vass József

Pesthy Pál

Róth Miksa arcmása

Képzőművészet 1929. 16. sz. 28.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Návay Lajos emléktáblája, repr.

Uj Idők 1924. 24. sz. 549.l.

M.D.K.

Szentgyörgyi István

Herczeg Ferencről készült szobortervét bemutatja a lap "Pesti szoborjelöltek" c. tréfás cikk keretében.

Szinházi Élet. Bp. 1931. dec. 6-12. XXI. évf. 50. sz. 17-20. lap.

MDK

Szemtgyörgyi István, szobrászm.

Mécses. /Leányakt./ Repr. 375.1.

Mücsarnok.-Tavaszi Kiállitós.

Uj Idök. 1924. XXX. 20.sz.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Lovasharc a XIV.században. Repr.

RátStr. 266.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Vignali mester. Képzőművészet 1927. 2. sz. 51.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Kigyóbüvölő c. szobormüvéért az alábbi kiállításon a Lipótvárosi Casino diját kapta

A téli kiáll. a városligeti mücsarnokban. Müvészet 1911. 38.l.

Szentgyörgyi István, szobr. MDK

61. Környei Béla. Fej.Repr.

Ernst-Muzeum kiállitásai. LXXXI. /1926/
Szinyei Társ.II.-ik kiáll. -a.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

429. Dr.Klima Ilona portaitja.

Repr.

KMTárs. 1917. tavaszi kiáll. Kat.

Szentgyörgyi István MDK

Somogyi L.O. arcképe, márvány

Műcsarnok 1924 tavaszi tárlat

Szentgyörgyi István MDK

Mécses, gipsz

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Szentgyörgyi István MDK

Nyilas, bronz

Mücsarnok 1924 február-március

MDK

Szentgyörgyi István szobrászm, és Miskolczy mü-
építész

közös művük nyerte el a pályázaton a kivitelezést. Hirdeti az emlékmü a világháboruban elvesztett magyar hadihajók, a Zenta cirkáló, a Kaiserin Elisabeth, a Szent István csatahajó, a Wien partvédö csatahajó, a Viribus Unitis és más kisebb elsüllyedt hajók hösi halált halt magyar tengerészeinek emlékét. - A kápolnaszerü épitmény szentélyre emlékeztetö belsejében emlékalbum stb.

A Horthy Miklós-híd budai pillérénél állitják fel a magyar haditengerészek hösi emlékmüvét.

Magyarság. 1937.jul. 25. 11.l.a

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Miskolczy Gyula, építészmérnök

által tervezett emlékmü a világháboru hösi halált halt tengerészeinek emlékét fogja hirdetni. A most épülö Horthy-hidnál kap elhelyezést. A "Miniatür" világitótorony belsejében lesz a hösök aranykönyve, melyben az 1914-18 évek valamenynyi hösihalált halt tengerészének nevét és életrajzi adatait is feljegyzik.

A magyar haditengerészeti emlékmüvet okt. 10.-én avatják fel.

Nemzeti Ujság. 1937. jul. 25. 13.1.

11/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

az 1924.-i tav.kiállításon csodálatosan mesteri női aktja a sajtóban is nagy visszhangra talált. Csupán a forma kedvéért egyetlen alkotása sem készült Szigorúan egyszerüsitett forma a gondolat tartalmának összhangjával.
Mécses a cime az akt-kompozíciónak.

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
Magyar Iparmüvészet. 1924. 48, 50.l.

mDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Pályafutásának kezdetéről való naturalisztikus alkotásai:
A Panasz.
Kigyóbüvölö.
Tenniszezö. Ezeknek az elsö nöi aktoknak a formáiban még nincs stilus, de azért ezek nem tanulmányszerüen mintázott alakok, a lélek mélyéböl támadt gondolatoknak azoknak megfelelö formát.

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
Magyar Iparmüvészet. 1924. 48, 50.l.

3/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Néhány mellszobor és kisplasztikai alkotás az 1910-es évek derekán Sz. formaérzésének változásáról kezd tanuskodni. Itt kezdődik az a folyamat, melynek ezideig legnagyobb eredménye:

Mécses.

Eddig is már több szobrászunkat irányitó stilusművészetet eredményezett.

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
Magyar Iparművészet. 1924. 48, 50.l.

MDK

Szentgyörgyi István,szobrász.

Művészete nem mutat fel stíluskeresö változatokat, mint azok,kik művészetüket bölcseleti alapra szokták fektetni. Ö fokozatosan , lassu ütemben fejlödött,művészete nem helyezkedett szembe a természettel.

A naturalistából stilusmüvésszé fejlödött Sz.-t csodálatosan egészséges érzés vezette pályafutásán.

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.

Magyar Iparmüvészet. 1924. 48.,50.l.

5/. MDK

Szentgyörgyi István,szobrászm.

Szentgyörgyivel a magyar szobrászat uj stilusának kialakulása, uj klasszicizmusa kezdődik/ ami még nem sikerült Ferenczy Istvánnak./ Sz. emlékszerüsége nem a külső formától, hanem alkotásainak kiinduló pontjául szolgáló gondolatokból magyarázható.

Bigézö.
Teknöbékát tartó női kutfigura.
Danaida.

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.

Magyar Iparmüvészet. 1924. 48,50.l.

6/.

MDK

Szentgyörgyi István,szobrászm.

Május.
megriadt.
A nö az álarccal.
A kétalakos kut.
A csigás kut.
Mécses,mind alaposan megérlelt gondolatoknak megformálása.

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
Magyar Iparmüvészet. 1924. 48,50.l.

7/.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Könnyebben érthető példái a szigoru formákat egységesen áthatő kifejezésre való törekvésnek Sz, férfi- és női mellszobrainak gazdag sorozata, az Erzsébet-pályamü, a Návay-emlék és Délmagyarország szobra.

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.

Magyar Iparmüvészet. 1924. 48,50.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

61. Környei Béla. Fej. X Szobrmü.

Repr. 9.1.

Ernst-Muzeum kiállitásai. LXXXI. 1926. -Szinyei Téres. II.-ik kiáll. 9.1.

MDK

Szentgyörgyi István és Miskolczy László
szobrász. építész

megbizták a két művészt az emlékmü elkészitésére. A Horthy Miklós-híd budai hídfőjénél lesz elhelyezve.

Megbizták Szentgyörgyi Istvánt és Miskolczy Lászlót a tengerész-emlékmü elkészitésével.
Yz Est. 1937. febr.24. 15.oldal.

MDK

Szentgyörgyi István

Farkas Z.: Budapest főváros müterembérházai.
Vas. Ujs. 1912. 32. sz. 646.l.

MDK

Szentgyörgyi István

asszony templom és a halászbás

Farkas I.: A halhatatlan törzsvendég. Lechner Ödön és művész asztaltársasága. Pesti Hirlap 1936.máj.21. 11.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Lyka K.: A Szinyei Merse Pál Társaság kiáll. Magyar Művészet 1926. 1. sz. 2.l.

MDK

Szentgyörgyi István

A Szinyei Merse Pál Társaság kiállítása Brüsszelben.
Magyar Müvészet 1926. 5. sz. /La Meuse/.
302.l.

MDK

Szentgyörgyi István

A Szinyei Merse Pál Társaság tagjai 1940.

Szentgyörgyi István

NDK

a szobrászat felkért tanára, 1924

Képzőm.Főisk. Évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

Szentgyörgyi István MDK

szobrász

Elek Artur: Erzsébet királyné emléke.
Az Ujság 1916. jun. 30.

Szentgyörgyi István MDK

szobrász

Abl Ervin: A Tisza-szobor pályamunkái.
Budapesti Hirlap 1929. jun. 16.

Szentgyörgyi István MDK

szobrász

résztvett az Erzsébet szobor 1913.évi pályázatán

Kézdi Kovács László: Az Erzsébet emlékmü
Pesti Hirlap 1913. máj. 28.

Szentgyörgyi István MDK

333.o.

Beck Ö. Fülöp: Emlékezései. Bp. 1957.

Szentgyörgyi István MDK

szobrász, megvétel és kitüntető elismerés

Az Est 1933. okt. 8.
A tüzér-emlékmü pályázat.

MDK

Szentgyörgyi István tanár

b-r: Képzőműv.főisk. nyolcévi tárlata,
Magyarság, 1937. márc. 21. 23. 1.

MDK

Szentgyörgyi István

Magyar Iparművészet 1923. 7o.o.

Szentgyörgyi István

MDK

szobrász meghalt

Orsz. Ösztöndíjtanács 1937/38. 5.o.

MDK

Szentgyörgyi István szobr.

Képzőművészet 1931. 42. sz. 156. l. képek.

MDE

Szentgyörgyi István, szobr.

Képzőművészet 1951. 42.sz. 155. l. kép

MDK

Szentgyörgyi István

1917-18. Hága. Az osztrák-magyar sajtóhadiszállás képzőm. kiáll. kat.

MDK

Szentgyörgyi István szobr.

Képzőművészet 1931. 42. sz. 156. l. képek

M.D.K.

Szentgyörgyi István szobrászmüvész

"A telepi müvészek" c. riportjában Iván Ede beszámol a Százados-uti müvésztelepen tartózkodó müvészekről. Munkájukról nem tesz említést egyes kivételektől eltekintve.

Szinházi Élet. Bp. 1918. aug. 25.- szept. 1.
VII. évf. 34. sz. 11-16. lapokon.

mdk

Szentgyörgyi István

„a plasztika mestere"

Szerk: Demeter Imre: A Feszék
Budapest 1962. 119. l

MDK

Szentgyörgyi István

A magyar állam Szentgyörgyi István diszkú
ját ajándékozta Nürnberg városának, mely
a remek alkotást egyik nyilvános terén
fogja felállitásni.

Cikk: Ajándék Nürnbergnek.

A Műgyüjtő, 1929. 121.lap

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

3000 pengös jutalmat kapott.

Zala György és Orbán Antal nyerte meg a Tisza-szoborpályázatot. Pesti Hirlap. 1929.jun.15. 11.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Szinyei Társ. nyárik kiáll. Képzőművészet

1931. 41.sz. 148. l.

MDK

Szentgyörgyi István,

önálló gyüjt.kiáll.keretében mutatkozott be.
1927.

A nemz. 8 szl.4oo-ik jub. és a MKVE XX-ik kiáll.-a.
1929.febr.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász.

szobraiban kevesebb a festöi elem, mint Pásztoreiban. Öt is a mozdulat kifejezese izgatta.

Gerö Ödön:Az Akt-kiallitas. -Magy. Müveszet.1925. 389. l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Fürdö után. Repr.

KMTárs. A nö a müvészetben. 1936.

MDK

Szentgyörgyi István szobr.

neve megemlitve

In memoriam. Magyar Iparmüvészet 192o. 96.l.

Szentgyörgyi István szobrászmüvész. MDK.

A Mücsarnok őszi tárlatán állitott ki.

Képzőmüvészet, 1930. 34. sz. 205.l.

Szentgyörgyi István szobrászász MDK.

A Szinyei Társaság Jubiláris Kiállitása.

Képzőművészet, 1931. 37. sz. 45. l.

MDK

Szentgyörgyi István, sz.

Gerő Ödön cikke. MI. 1934. 84–86. l.

83

MDK

Szentgyörgyi István szobr.

Ybl E: Iparművészet és szobrászat a Györgyi K. eml.kiáll.on. MI. 1934. 84-86. l.

MDK

Szentgyörgyi István szobrászmüvész

A barcelonai kiállitáson résztvevő müvészek listáján szerepl.

Cikk: Fordulat a külföldi kiállitások ügyében.

Képzőmüvészet, 1929.évf. 155, 156.l.

MDX

Szentgyörgyi István szobrász

A szegedi kincsesház. Nemz. Ujság, 1943. okt.24.

19.1.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

jól szerepel. Klasszicizáló szobrai kiemelkednek.

Tárlatok. A Céhbeliek kiállitása.
Képzőművészet.1932. 10-5-106.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Képzőművészet 1931. V. évf. 42.sz.

M.D.K.

Szentgyörgyi István szobrász

Családjával együtt a Százados-uti müvésztelep lakója. A riport közli, hogy a müvész "...egyik remekmüvét a másik után.." készíti, állandó modellja kisfia „Andriska". Fényképüket közli a lap.

Lippay Gyula: Krumpli, virág és szobortermelés a Százados-uton. c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. aug. 28.- szept.3.
X. évf. 35. sz. 11. és 16. lap.

MDK

Szentgyörgyi István /1881-1938/

Művei a Galériában. /a Galéria új rendezése./

Magyar Hirdető Sajtófigyelő
Műterem 1958. -10.

MDK

Szentgyörgyi István

Höllr.Nemz. Szinh. kiáll. 84.l.

MDK

Szentgyörgyi István

a Céh művésztagja, szobrász

Munkácsy Céh 8.képr. kiáll. N.Szal. 1935. márc. 4.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Brüsszeli nemzetk. kiáll. 1935. 138-140.l.

MDK

Szentgyörgyi István szobrász

a N.Szal. zsűritagja az 1922. évre

N. Szal. tav. tárlat, 1922. máj.

Szentgyörgyi István, szobrászm. MDK

kisplasztikai tárgyakkal szerepelt.

Az Ipm.Társ. kiállítása.-Lipótvárosi Kaszinó nyári helyis. Magyarság. 1922. dec. 13. 5.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Képzőművészet. Ujság 1938. jan. 1.

MDK

Szentgyörgyi István

Ferképzőmfőiskévk. 1937/39. 99.l.

MDK

Szentgyörgyi István,

a közgyülés által odaitelt éves dij nyertese.

1929. Szinyei-jutalmat nyert,

Ezen a kiállitáson tehát csak versenyen kivül vesz részt.

Nem.Szal. 333.kiáll. -1925. márc.15.-29. Kat.
A Szinyei M.P. Társ által dijazott művészek kiáll.-a.

~~MDK~~

Szentgyörgyi István, szobrász

az aktoknak elismert művésze.

KPM.T. téli kiállítása. 191[illegible]-Vasárnapi Ujs. 1918.59.évf. 46.sz. 928.old.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

Krakói magyar kiáll.1927.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

Az Alpár-szoborpályázatra 1 pályaművet küldött be.

Képzőművészet, 1929.17.sz.56.oldal

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

Az Irodalmi és Művészeti Tanács kinevezett és hivatalos tagja.

Képzőművészet, 1934. 187. oldal

MDK

Szentgyörgyi István

Perkes Z.: A Képzőm. Főisk. kiállítása. Magyar Művészet 1937. 187.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

reprezentatív művekkel szerepelt.

/gy./: A velencei nemzetközi kiállítás.
Képzőművészet. 1938. 32. sz. 165.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Az Orsz.M.kir.Képzőm.Főisk. tanári kara az 1936/37-tanévben.

MDK

Szentgyörgyi István

Déry Kult. 1921. 7.l.

MDK

Szentgyörgyi István

1.
Velencei Biennale, 1930. 167.l.
193. tábla.

MDK

Szentgyörgyi István

ezüstérmet kapott

Filadelfiai kiáll. Magyar iparművészet, 1927.
86 l.

MDK

Szentgyörgyi István szobr.

Ybl E: Képzőművészet. Budapesti Szemle 1933. okt.

1o4 l.

Szentgyörgyi István, [nobrán] MDh

A Százados úti Műventelep jubiláris kiállításán szerepel.

Turi András: Új köntösbe öltözik, kihőzül az ötvenéves Műventelep 2. l

ESTI HIRLAP, bp. 1960. nov. 27.

MDK

Szentgyörgyi István szobr.

Orszöszt 1935/86, 79 l.

MDK

Szentgyörgyi István szobrászmüv.

Országzt 1936/37. 115. l.

MDK

Szentgyörgyi István

A Hősök Emlékét Megörökitő Orsz. Szöv. közgyülése. Képzőművészet 1929. 17. sz. 53.l.

MDK

Szentgyörgyi István szobrász

Tantó Pál: A mérnök és épitész együttmük. a bp.i Dunahidak épitésében. Épitészet, 1942, 2.f.

MDK

Szentgyörgyi István † 1938 szept. 28.

Rónay Mária közlése

MDK

Szentgyörgyi István

Diplome d'honneur kitüntetése az 1937-évi párisi nemzetközi világkiállitáson.

Cikk: A párisi világkiállitás magy.pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 178.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Diplome d'honneur kitüntetést kapott az 1937-évi párisi nemzetközi világkiállitáson.

Cikk: A párisi világkiállitás magy.pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 178.l.

MDK

Szentgyörgyi István szobrászművész

Budapest szfőv. I.díját, valamint a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács elismerő oklevelét nyerte, a hősi emlékek pályatervkiállításán.

Építő Ipar - Építő Művészet 1927.szept.1. 132.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

Fiumei nemzetk.kiáll. 1927. 86-88.l.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

Velencei Biennale 1932. 306.1.

MDK

Szentgyörgyi István szobraszművész

Alkotásaival szerepelt a Műcsarnok 1928-29.évi téli kiállitásán.

Cikk: A képzőművészeti év története.

Pesti Hirlap nagy naptára az 1930 évre.
/képpel./ 80.l.

M.D.K.

Szentgyörgyi István szobrászművész

Fényképét közli a lap, amint a hószoborkiállitás zsürijének tagjaként birálja a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek alkotásait.
Komlós Jenő: "Hóemberversenyt és kállitást rendeztünk a Városligetben" cimmel beszámol a dijakkal kitüntetett hóalkotásokról.

Szinházi Elet. Bp. 1929. márc. 3-9. XIX. évf. 10. sz. 14-16. lap.

MDK

Szentgyörgyi István

Liber Középisk. 41.l.

Szentgyörgyi István MDK

Bronzplakettek

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Szentgyörgyi István

A barcelonai nemzetk. kiállitáson dijat kapott

Képzőművészet 1929. 24.sz. 223.l.

MDK

Szentgyörgyi István szobrász

Az igazi Petőfi és a szobrai. Hirlap, 1949. jul. 16. 3. l.

MDK

Szentgyörgyi István

Herczeg Ferenc-érem, bronz

Érmek, bronz

Kis vert érmek

Ernst-Muzeum kiáll. XLIV. Bpest, 1921 jan.

15.1.

Szentgyörgyi István
rajzai

„Pajtások" (rajz)

Erdős György: Száz művész küzdelme a maradandóságért.
Művészet, 1971. május - 36.oldal

Szentgyörgyi István

A bigéző. Bronz

A Szinyei Merse Tár s.
I. Nyári Kiall. Ernst M 1931

Szentgyörgyi István

Anya gyermekkel. Kutfigura
Bronz

A Szinyei Merse Tár s.
I. Nyári Kiall. Ernst M. 193

Gentgyörgyi István

Danae. Fa.

A Szinye Merse Társ.
I. Nyári Kiall. Ernst M 193

Szentgyörgyi István, szobrász

„Jó ... Kígyóbűvölője a vágott virágok között."

P. Sz. J.: Szobrok és virágok kiállítása a Kertészeti Kutató Intézetben 7.

Népszabadság, Bp. 1971. jún. 8.

Szentgyörgyi Istvánt
nohán

A Szaiadosieti Művésztelep lakója
volt.

Erdős György: Száz művész küzdelme a maradandóságért
Művészet, 1971. május - 36. oldal

Szendrey György István

nevét a brüsszeli Akadémia magyar hallgatói között említi

Sprenger Mária: A Bruxelles-i Academia magyar kapcsolatai. - Művtört.Írt. 1970. 4.sz. 291-295. l.

Szentgyörgyi István

a Szabadság úti Művésztelepen

dolgozott

Magyar Nemzet 1971 február 3
4. oldal

SZENTGYÖRGYI ISTVAN, szobrasz

Madarassy/Machovits/Walter éremművész 1928-1933 között a Képzőművészeti Főiskolán Szentgyörgyi osztályán folytatta tanulmányait. 79.old. 1.jegyz

SOÓS GYULA: Madarassy Walter éremművészete 79.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXII-LXIII.évf. 1963-64.
Akad.Kiadó. 1964

Szentgyörgyi István
grafikus

Tápai Antal mestere volt a
Főiskolán.

Tápai Antal: Adalékok a munka.....
Művészet, 1971.szeptember - 26.oldal

Szentgyörgyi István

neve említve

Kampis Antal „A magyar művészet a XIX. és XX. sz-ban c. könyvének ismertetése

Képrőművészet

Vigilia 1969 március
206 old.

Szentgyörgyi István

kénitette a Bp. VIII. Szobó Ervin teri diszkút szoboralakját.

Császár Ottó: Budapesti diszkutak.
Budapest, 1970. 9.sz. 48. 1.

Szentgyörgyi István

~ nőrendéke volt a kiprőmův. Főis-
kolán Antal Károly.

A magyarországi műv. tört. I. 504.
Corvina 1971

Szentgyörgyi István
szobrán

/1881-1938/

~ művei: makói Nagy-emlékmű, kiskőrösi Petőfi szobor, Borárosteri tengerán-emlékmű; „Bigéző"

A magyarországi műv. tört. II. 496.
Corvina 1971.

Szentgyörgyi István MDK

Erzsébet szborpályázat főalakja, gipsz

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

M.D.K.

Szentgyörgyi István Pesthy Pál igazságügyminiszter mellszobrát mintázza.

Mélynyomás, fénykép után.

Panoráma. Bécs.1928.jul.1. 27.sz. 7.p.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Hősi emlék. Szoborcsoport. Repr.

Képzőművészet. 1927. 2.sz.

Szentgyörgyi István MDK

"Bölcselkedés és bölcseség", gipsz
Vocation, bronz
Plakettek, bronz

A Céhbeliek IV. kiállitása
Nemzeti Szalon 1923.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Szentgyörgyi István

kobrász

wod

Kár Ernst

10. l. 12. l.

Római

Gyöngy Karneolból / VIII. 126.

Szentgyörgyi István

Nobrait

cród
z

Leff Ung

84, 88. l.

Keppel

Szentgyörgyi István

Szefeltlex 26 g. l.

arckoppel -

Elektr.

u. o. 103 g. l.

MDK

Szentgyörgyi István János

Magyar nemes arcképe, of.

Nő virággal, vf.

Virágcsendélet, of.

Reformkorú művészete. Főv. Képt. 36. kiáll.
1948. jul.

ll. 1.

M.D.K.

Szentgyörgyi Istvanné

Műterme megsemmisült a Budapestet ért egyik szőnnyegbombázás alatt.

Diószeghy M.: Séta a szőnnyegbombazással sujtott egyik budapesti művésztelepen

Uj Magyarság 1944 jul. 21. 5.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász

Settembre, br.

Dopo il bagno

Ritratto di attore

Giaco

Mostra Roma 1928. VI.

57.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Mostra Roma 1928. VI.

MDK

Szentgyörgyi István

Táncosnő, br.

Az öröm, br.

Árverési Közl. 1936.febr. 1.rksz.

M.D.K.

Szentgyörgyi István, szobrász

műve a Széchényi-fürdő Mel-
ső négy sarkán álló triton-kom-
pozíciók egyike.

Építőipar - Építőművészet, Bp. 1915. 39. évf. 6. sz.
32. o

MDK

Szentgyörgyi István szobrász

Kvindeakt, br.

Askekrukke, br.

Flördans, br.

Katalogen for den VII. Ungarske Representative Utstilling. 1923. April. Christiania Kunstforening.

MDK

Szentgyörgyi István szobrász

Kállai M: Gárdonyi Géza szoborpályázat. Képzőművészet, 1932. 53.sz. 188.l.

MDK.

Szentgyörgyi István faszobrász.

"Akt" kép"

Munkácsy-téli II. repr. kiáll. 1929. /Ernst Muz./

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Akt. Fa. Repr.

Ernst Muzeum kiállításai.
C VI. /1929/

Munkácsy- Céh kiáll.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász

Negria

Camerati

Danaide

Mostra Roma 1928. VI.

57.1.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

alkotásai az oszlopos folyósérészben vannak elhelyezve.

K.M.: Györgyi Kálmán emlékkiállitás az Ip.Müv.Muzeum Mem.Ujs. 1934 máj.19. 11.1.

Szentgyörgyi István. MDK

szobrászm.

mintázta a Címlapon látható Szinyei plaquettet.

Művésztagjainak

Ernst Muzeum.- Szinyei M.P.Társ. II.kiáll.-a
1926. jan.24.- febr. 28.

MDK

Szentgyörgyi István

Akt, br.

Szinyei Merse Pál Társ. jub. kiáll. 1945. nov.

MDK

Szentgyörgyi István

Diszkut. Bronzalak márványmedencén

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 11.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

a gyermekeket nagy nyugodtsággal ábrázolja.

Így méltatja a Svenska Morgonbladet okt.13.- ik száma.

A stockholmi magy.képzöm. kiáll./1928/ a svéd sajtóban. -MIP.1929 3.sz. 177.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

"Játszó gyermek"

Nya Dagligt Allehanda okt.20.sz.-ban Doktor Landmark Löffler Péla [illegible] könyve nyomán halad. A magyar szobrászatot tekintve fenti müvet finom testével Donatello Dávidjához hasonlitja. Olyan mü ez, amit nem egyhamar felejt el az ember..

A stockholmi magy. képzőm. kiáll./1928/ a svéd sajtóban. -MIP.1929. 3.sz. 174.l.

M.D.K.

Szentgyörgyi István szobrász

"...Női gipszfejével olyan görögösen klasszikus és franciásan finom remekművet állit ki, melyhez...csak a Zala György hires mellszobra hasonlitható." -irja a tárlatbeszámoló.
A kiállitás helye és megnyitásának ideje nincs megjelölve.

Kárpát: Tavaszi tárlat. c. közl.
Szinházi Élet. Bp. 1917. ápr. 1-8. VI. évf.
14. sz. 9. l.

MDK

Szentgyörgyi István

Döntött a tengerészeti emlékmü bizottság.
Magyarország, 1936. dec. 5. 9.l.

SZENTGYÖRGYI István

BUDAPEST, Vasányi tér u. 19.

Szentgyörgyi István szolva Kertész K. Robertnéről az épület lépcsőházában

Adatok a Viziváros történetéhez. Szerk. Mészáros György, Mészárosné Herczog Magdolna. 2.köt. Bp. : Budapesti Városszépítő Egyesület, 1991 406.

SZENTGYÖRGYI István

Hadtörténeti emlékmű

PÓTÓ János: Emlékművek, politika, közgondolkodás. Bp. : MTA Történettud.Int., 1990
19, 21.p. ei ill. 23-24.p

- „Dél" - 27-28.p., 68.p
- Magyar igazság útja – 32.p. ei ill
- Vagyatádi Szabó István szobra – 34.p. ei ill, 69.p.
- 32. Mária Terézia Gyalogezred szobra 44.p.

KDE

Szentgyörgyi István

A premontreiek gödöllői gimn.-ban a kápolna előtti folyosón a művész dombormüve IV.Bélát ábrázolja.

Cikk: A premontreiek...

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1925.jan.1. 5.l.

MDK

Szentgyörgyi István

A premontreiek gödöllői gimn.az internátusi kapuzat fölötti fülkében Szentgyörgyi "Jézus Szen Szive" szobra.

Cikk: A premontreiek...

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1925.jan.1. 5.1.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Jézus Szent Szive. Köszobor a premontreiek gödöllöi internátusának homlokzatán. Repr.

Magy. Iparmüvészet. 1925. 53-54.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

a bigézö. Repr.

Szépm.Muzeum uj magyar képtárának kat.Bp.1928,

MDK

Szentgyörgyi István

Bigéző, repr.

Uj Idők 1922. XXVIII. 21. sz. 407.1.

Szentgyörgyi István MDK

B
igéző, bronz

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállítás

M.D.K.

Szentgyörgyi István: Bigéző c. szobra.

Mélynyomás, -- müve után.

Panoráma. Bécs. 1922.jul.9. 28.sz. 6.p.

t

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász

Bigézö fiu. Olaszorsz.-ban a bigezest "Nizzá"
nak hivják. /Mussolini magyarázta el Gerevich
Tibornak /Mon pilot!/
Szobrát vette meg gr.Volpi olasz p.ü.min.

Több mint háromszázezer lira értékü mütárgyat vásároltak az olaszok a római magyar képzömüv. kiállitáson. Pesti Hirlap.1928. jul.3. 4.l.

MDK

Szentgyörgyi István

A "Bigéző fiú" c.szobraért az Orszagos Testnevelési Tanács díját kapta.

Cikk: A sportművészeti kiállitás dijnyertesei

Pesti Napló 1934.jun.3.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Göteborgs Morgenpost nov.8.sz.-ban Romdahl prof. méltatja a magy.képzöm.anyagot,melyet ö választott ki a göteborgi kiáll.-ra a stockh.kiáll.-i anyagból.

"Bigézö fiu" c.bronzszobrot kiválóan balanszirozott alkotásnak tartja. Megérdemelte a díszhelyet a magy teremben.

A stockholmi magy.képzöm.kiáll.-/1928/ a svéd sajtóban.MIP.1929.3.sz. 178.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Női fej, vasplaquette

Férfifej, szürke kő

Kigyóbüvölő. 1910. Brüsszeli nemzetközi kiállításon bronzérem. 1919 Lipótvárosi kaszinó-dij

Bigéző fiu, bronz

Ernst-Muzeum kiállít XLIV. Bpest, 1921 jan.

15.1.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm. Perlmutter Izsák festőművész

a rákoskereszturi izr. temetőben felavatták Perlmutter Izsák festőm. siremlékét, Sz.I. alkotását. /A Szinyei Merse Társaság nevében Csók István mondott beszédet./ -A Nemz. Szalon nevében Hubay Andor tett koszorut a sirra.

Felavatták Perlmutter Izsák siremlékét.
Az Est. 1936.máj.19.

MDK

Szentgyörgyi István

Perlmutter Izsák festőművész siremlékének alkotoja.

-Szobrot állitottak Perlmutter festőművész sirjára.

A Reggel 1936.máj.18.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Sipőcz Jenő síremléke. Repr.

Nemzeti Szalon. -Szinyei Társ. VII. kiáll. -a.
1940. jan.-febr.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

153. Lieber Böske. Mgt.

155. Csók Istvánné siremléke. Mgt.

Szinyei Társ. III.kiáll. 1931. Kat.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

198. Fürdö után. Bronz. Repr.

Hösi emlék. /Fiu babérkoszoruval,
nö földig érö gyászfátyollal.
Repr.

Az Ernst-Muzeum kiállitásai LXXV. 19.1.

Szentgyörgyi István MDK

Fürdés után, bronz

A nő a művészetben. Mücs arnok 1936. okt.-nov.

Szentgyörgyi István szobrász

Menekülő

Budapest székesfőváros képtárának katalógusa 1934

Szentgyörgyi István

MDK

Andriska, márvány

Gr. dr. H.L.-né mellszobra, márvány

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Szentgyörgyi István

Május

Fürdő után

A Szinyei Merse Pál Társaság kiállitása Brüsszelben.
Magyar Művészet 1926.5.sz. ~~/Eventail 1926x/~~
/Etoile Belge, jun. 1./. 299.1.

Szentgyörgyi István MDK

Vas t'en!, bronz

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Szentgyörgyi István MDK

Dr. A.D. portraitja, márvány

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Környeije tiszta zengzetével kapja meg a szemet.

Ernst Muzeum - A Szinyei M.P.Társ. müv.tagjainak II. kiállitása. / Az I. 1923-ban volt./.
1926.jan. 24.-febr.28. Kat. 5.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Danaida, fafaragvány

Százezer pengőt kaptak művészeink. Ujság 1928. máj. 27.

Szentgyörgyi István

Éva

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

A díszitő szobrok mellett kivette részét a fővárosi emlékszobrok felállitásából, is.
A főv.hozzájárulásával országos gyüjtésből állitotta fel Szabadságtéri Irredenta szobrát.

Jajczay János dr. -Gyöngyösi Nándor dr.: Budapest szobrai az utolsó tiz évben.
Képzőművészet. 1931. 42.sz. 155-156.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Jókai Mór emléktábla. A Petőfi ház falán.
Repr. 169.

Jajczay János dr. - Gyöngyösi Nándor dr.: Budapest szobrai az utolsó tiz évben.
Képzőmüvészet. 1931.42.sz. 169.1.

MDK

Szentgyörgyi István és Hikisch Rezsö szobrászm.

közös alkotása a Soproni Hüségkapu.

Klebelsberg emlékkiállitás Mücsarnok.
1933.febr -márc.

Szentgyörgyi István MDK

a soproni Hüségkapu.

Műcsarnok, Klebelsberg emlékkiáll. 1933. febr.

Szentgyörgyi István MDK

Nagyatádi Szabó István emlékszobra

Képzőművészet 1932. 221-222.o.

Uj pesi szobrok.

MDK

Szentgyörgyi István

Menekülő

Képzőművészet 1932. 52. sz. 153.l.

Szentgyörgyi István szobrász

Szeptember

"Nő a művészetben"kiállitás katalógusa 1936.Műcsarnok.

MDK

Szentgyörgyi István

Lovasharc a XIV. században, repr.

KMTárs. 1927. tav. kiáll. kat.

MDK

Szentgyörgyi István

Herczeg Ferenc arcképe

Női fej

Hólabda

Ernst-Muzeum kiáll. XLIV. Bpest, 1921 jan.
14.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Ellenkezés

Táncosnő

Férfifej

Ernst-Muzeum kiáll. XLIV. Bpest, 1921 jan.

14.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Panasz, bronz. 1908. Rökk Szilárd jutalom

Tenniszező, br.

- Női arckép, márvány

Ernst-Muzeum kiáll.XLIV. Bpest,1921 jan.

14.1.

5/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

440. Gyufatartó. Bronz.

442. Vocation. "

Mücsarnok.- 1925/26. Akt-kiállitás. Kat. 32.1.

4/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

436. Danaida. Faszobor.

437. Táncosnö. Bronz.

Mücsarnok. - 1925-26. Art-kiállitás. Kat. 32.1.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

427.	Táncosnö.	Bronz.
428.	Fürdö után.	Bronz.
429.	Öröm.	Bronz.

Mücsarnok. - 1925-26. Akt-kiállitás. Kat. 31.l.

2/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

424. Anya. Bronz.

425. Hólabda. BNronz.

426. Bölcselkedés és bölcseség. GHpsz.

Műcsarnok. - 1925-26. Ált.-Kiállítás. Kat. 31. 1.

1/.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász.

XXXX	420.	Megriadt.	Bronz.
	421.	Leány teknősbékával.	Márvány.
	422.	Május.	Bronz.
	423.	Tenniszező.	Bronz.

Műcsarnok. - 1925-26. Akt.-kiállitás. Kat. 31. 1

MDK

Szentgyörgyi István

Leány teknősbékával, márvány

Megvetés, márvány

Ernst-Muzeum kiáll. XLIV. Bpest, 1921. jan. 10-11 l.

Szentgyörgyi István MDK

Somogyi L.O. arckép, márvány

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Szentgyörgyi István

MDK

Anya, gipsz
Bruchsteiner Istvánné mellsz.
"A fekete lovas" bronzplaket

A Céhbeliek harmadik kiállitása
Nemzeti Szalon 1921.

Szentgyörgyi Stephan

Porträt der Frau Stephan Zádor
Danaide

Wien, Kunstlerhaus 1924. Mai-Juni

Szentgyörgyi István MDK

Sz.I. mellszobra, gipsz

Mücsarnok 1919-2o. téli tárlat

Szentgyörgyi István

Portraittanulmány, gipsz

Műcsarnok 19[illegible]/9. téli nemzetközi kiáll.

M.D.K.

Szentgyörgyi István

Szobor Mátray Erzsi szinmü észnőről a Nemzeti Szinház tagjáról.A szobor a Mücsarnok kiállitásán szerepelt. Mátray Erzsi volt a müvész modellje két Erzsébet-királyné szobrához s ezért hálából mintázta meg a müvésznő fejét.
Fényképrepr.

Szinházi Élet. Bp. 1919. január 26. -febr. 2.
VIII. évf. 4. sz. 31. lap.

M.D.K.

Szentgyörgyi István: Szentgyörgyi István szinmüvész mellszobra.

Mélynyomás, -- müve után.

Panoráma. Bécs. 1926. jul.11. 9.sz. 1.p.

Szentgyörgyi István, szobrászm.

szerepel e 12 darabos gyüjteményben [illegible] berettyóújfalusi Tisza Kálmán kétszeres életnagyságu feje, melynek markáns mintázása mély hatást tesz.

/gy./: A Műcsarnok téli tárlata.-Szobormüvek. Képzőmüvészet.1929.16.sz. 25-28.l.

3/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Vass József és Pesty Pál miniszterek portréi jó szobrok.
Róth Miksa arcmása karakteres.
A kiskörösi Petőfi szobor feje jellegzetesen mintázott. - Sz. művészetének érett darabjai.

/gy./: A Műcsarnok téli tárlata.-Szobormüvek. Képzőművészet.1929.16.sz. 25-28.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Dr. A.D. portraitja. Márványszobormű.

Műcsarnok, 1911/12. téli kiáll. 50.lap

Szentgyörgyi István MDK

M.L. ur portraitja, gipsz

Mücsarnok 1919-2o. téli tárlat

M.D.K.

Szentgyörgyi István szobrász

Szentgyörgyi István színész mellszobrát mintázza.
Szomaházy István interjuja keretében a lap közli az iró és a két müvész fényképét.

Szinházi Élet. Bp. 1926. ápr. 18-24.
XVI. évf. 16. sz. 16-17. lap.

MDK

Szentgyörgyi István

Tanulmányfej, feh.márv.

Árv. Közl. 1939. 4.rk.sz.

M.D.K.

Szentgyörgyi István

Környey Béla-ról készitett szobra a Szinnyey-Merse Társaság kiállitásán. Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1926. január 31.-febr.6
XVI. évf./31. lap.
5. sz./

Szentgyörgyi István MDK

Gunst Klárika arckép, gipsz

F. Mátrai Erzsi arcképe, gipsz
Öröm, bronz

Mücsarnok 1918-19. Téli kiállitás

MDK

Szentgyörgyi István

Felvinci Takács Zoltán, bronz

Tamáska, márvány

A nagyváradi Tisza Kálmán szobor vázlata

Ernst-Muzeum kiállé XLIV. Bpest, 1921 jan.

15.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Mátrai Erzsi, márvány

Dr. Stener Györgyné, márvány

Márkus László, bronz

Ernst-Muzeum kiállÓXLIV. Bpest, 1921 jan.

15.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Férfifej, br.

Leányfej, márvány

Dr.Schnetzer Oszkárné, márvány

Ernst-Muzeum kiáll.XLIV. Pest,1921 jan.
15.1.

Szentgyörgyi István MDK

Tarnay Kornélia, gipsz
Anya, bronz
Biszterszky Gézáné, gipsz
Szüret, bronz

Mücsarnok 1936. okt.-nov.
A nő a művészetben kiáll.

Szentgyörgyi István szobrász

Tarnay Kornélia

Anya

"A nő a művészetben" kiállitás katalógusa.1936.Mücsarnok

Szentgyörgyi István szobrász

Biszterszky Gézáné

Szüret

"A nő a művészetben" kiállitás katalógusa. 1936. Műcsarnok

Csókakő
Fejér m.

ál este.

séges szent neve
ék tele
os jó keze
ik érzete
a küldöttje
ötte
fölötte
a jötte
tori héten
szerdán lészen

MDK

Szentgyörgyi István, sz. 1881

Gunst Klárika képmása, feh.márv.

Szépm.Muz. uj m. szerzemények kiáll. 1921. jun.

7. l.

MDK

Szentgyörgyi István

Danaida, br.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 8.l.

Szentgyörgyi István MDK

Vocation, bronz
Tenniszező, bronz
Szeptember, bronz

Műcsarnok 1936. okt-nov.
A nő a művészetben kiáll.

Szentgyörgyi István szobrász

Leány teknőccel

"A nő a művészetben"kiállitás katálógusa.1936.Műcsarnok

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Nagybányai vitéz Horthy Miklósné. Mellszobor

Repr.

Nemzeti képzőm. kiáll. 1933.

1/.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

140. vitéz nagybányai Horthy Miklós Magyarország kormányzója. Mgt.

141. A szegedi egyetem alapitása. Bronzban.

Szinyei Társ. III.kiáll. 1931. Kat.

Szentgyörgyi István MDK

Horthy Miklósné
Leány teknőccel, bronz

A nő a müvészetben. Mücsarnok 1936. okt-nov.

MDK

Szentgyörgyi István

Hólabda, br.

KMT. 1912/13. téli kiáll. kat. 61.l.

Szentgyörgyi István, szobrászm. MDK

357. Hólabda. /Női akt/. Repr.

KMT 1912/13 téli kiáll. Kat.

MDK

Szentgyörgyi István

Megriadt, bronzszobor
Hólabda, "

Magyar Képzőművészek szegedi reprezentativ
ki.11.1930.Munkacsy-Céh. kat. 26.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Megriadt (fa)

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI. A Bunkácsy-céh
II.Reprezentatív Kiáll.Bpest.1929.Okt.hó
Kat. 15.1.

Szentgyörgyi István szobrász

Vocation

Tenniszező

"Nő a művészetben"kiállitás katalógusa 1936.Műcsarnok.

MDK

Szentgyörgyi István

Teniszező. Bronz

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 42.l.

Szentgyörgyi István szobrász

Nyilas

Budapest székesfőváros képtárának katalógusa 1934

Szentgyörgyi István MDK

Nyilas, bronz

Műcsarnok 1924. febr-márc.

Szentgyörgyi István MDK

Nyilas, bronz

MMűcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Szentgyörgyi István MDK

Mécses, gipsz

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

MDK

Szentgyörgyi István

"Mécses" c.szobormüve az aktkiallitasból.
Repr. 37.old.

Szinházi Elet 1925. 51.sz. 37.old.

MDK

Szentgyörgyi István

Mécses

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 129.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Pajtások. /Fiu és a kutya./ ...epr.

KMT.1928. tav.kiáll.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

a Lipótvárosi Casino 1000 koronás díját a "Kigyóbüvölö" c. bronzszobrának ítélte oda.

Kitüntetések.
Művészet. 1911. 42.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

A magyar igazság kutja. A Föv. Könyvtár előtt. Repr. 155.1.

Kacsás kut a központi várcháza udvarán.

Jajczay János dr.-Gyöngyösi Kálmán dr: Budapest szobrai az utolsó tíz évben. Képzőművészet. 1931. 42.sz. 155-156.l.

M.D.K.

SzentGyörgyi István szobrászművész

"-A Sándor főherceg téren felállitandó "Magyar Igazság Kutja" emlékművön dolgozom"- mondja a művész. /A lap hiányos, igy nem lehet jelölni a művész fényképének lapszámát, mert az egyes -magukat kutatónak nevező-személyek kivágják a lapokat/.

Feltehető, hogy mint a többi művésznél itt is közlik a művész fényképét műtermében.

Szinházi Élet. Bp. 1927. dec. 26.- 1928. január 1. XVII. évf. 52. sz. 56. lap.

MDK

Szentgyörgyi István szobr.

A magyar igazság kutja, a Főv.Könyvtár előtt

Képzőművészet ~~19~~ 1931. 42.sz. 155. l. képek

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

A panasz. Repr.

Műcsarnok. 1908/9. téli nemzeti kiáll. Kat.

Szentgyörgyi István MDK

A panasz, gipsz

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Szetgyörgyi István

Panasz,19o8. Szobormü. 2ooo koronás Röck Szilárd-jutalom

Kigyóbüvölő,191o.Bronzszobor. A Lipótvárosi Kaszinó 1ooo koronás dija

Mücsarnok 191o/11 tav. kiáll. 16.1.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

1908. 2000 korona Röck Szilárd-jutalom.
"Panasz" Szobormü.

1910. A Lipótvárosi Kaszinó 1000 korona díja.
"Kigyóbüvölö." Bronzszobor.

?. Kitüntetett müvészek. Kat.? 17.1.

MDK

Szenthgyörgyi István xxxxx szobr.

Kigyóbüvölő

Farkas Z: Téli kiáll. a Műcs.-ban. Vas. Ujs. 191o.47.sz.nov.2o. 966 l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Szüret./Kutszobor/. 39.l. Repr.

A "Tárlat legjobb képe"c pályázatunkon a legtöbb szavazatot nyert szobor.

Képzömüvészet. 1929. 17.sz. 39.oldal.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

"Szüret" /Anya és kisgyermeke. Akt. /
Állószobor. Repr.

KMTárs 1928/29. téli kiáll.

MDK

Szentgyörgyi István,

a szobrászati munkák tárgyalásánál első helyet kell adnunk magas nivót reprezentáló .12 darabból álló gyüjteményének

Szüret c. kutszobrának, mely márványból és bronzból épült rendkivül hatásos munka, melynek magyar márványa nagyszerüen érvényesül és bronz figurái a müvész finom mintázásának kvalitásait mutatják.

/gy./: A Mücsarnok téli tárlata.-Szobrmüvek. Képzömüvészet.1929.16.sz. 25-28.l.

MDK

Szentgyörgyi Istvan

"Szüret", kútcsoport, bronz siklósi marvany medencével
Szentgyörgyi Istvan színész mellszobra

Magyar Képzőművészek szegedi reprezentativ kiáll.1930.Munkácsy-Céh. Kat. 26.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Pajtások, br.

A vallás-és közokt. min. vásárlásainak kiáll. a Szépm. Muzeumban. Szépmüvészet 1941. 2o6.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász

Pajtások. Bronz.

A Vall. és Közokt. Min. vásárlásainak kiállitása. Az O. M. Szépmüv. Muz.-ban. 1938 jul.1.-aug.1. Bp.1941. Kat. 13.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Dr.Hubay Jenő. Gipsz.
A Návay Lajos szobor mellékcsoportjának segédmintája. I. Apa fiával. Gipsz.
Anya leányával. II.Gipsz. A Návay Lajos szobor mellékcsoportjának segédmintaja.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.1935.
Márc.24-Máj.15. Műcsarnok. Kat. 8, 9.1.

MDK

Szentgyörgyi István

Dr. Hubay Jenő, repr.

Nemzeti képzőm. kiáll. kat. 1935.

Szentgyörgyi István szobrász

Puszták müvésze

Návay Lajos,1919 egyik vértanuja

Magyar kiállítás tárgyautató a.Műcsarnok.1934.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász

Puszták művésze. Bronz.

Návay Lajos, 1919 egyik vértanuja. Gipsz.

Műcs.-Az 1934.évi Magyar Kiállítás. 1934.szept.27.-okt.
Kat. 11.1. 28.

MDK

Szentgyörgyi István

Puszták művésze. Bronz.
Anya kislányával. /A makói Navay-szoborról./ Gi
Gipsz.
Apa fiával. /A makói Navay-szoborról./ Gipsz.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 16.1.

Szentgyörgyi István MDK

Anya kislányával. /A makói Návay -szoborról/ gipsz

Apa fiával " " "

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

Szentgyörgyi István, szobrászm. MDK

A puszták művésze. Repr.

KMTárs. jub.kiáll. 1936.

MDK

Szentgyörgyi István

Puszták müvésze, repr.

Müvészet 1936.1.sz. 13.1.

MDK

Szentgyörgyi István

"A puszták művésze". c. szobormű repr.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun.

Szentgyörgyi István MDK

Pusztát müvésze, bronz

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

A puszták művésze. Repr.

Műcsarnok. 1932. febr.-márc. Kat.

MDK

5/. Szentgyörgyi István, szobrászm.

1913-ban a szükebbkörü, szoborpályázaton pedig öt bizzák meg a kivitelezéssel. U.ez évben az Erzsébet szoborpályázaton a II.dijjal tüntetik ki. 1914-ben hadba vonul, majd 1916-ban szabadságolják az akkori Erzsébet szoborpályázatra, amelyen I.dijat nyert. -A Mücsarnok 1919 évi tárlatán egy mellszobrára megkapja a kis állami aranyérmet.

MMTárs. 1928/29.téli kiáll. Kat.11.-12.

SZENTGYÖRGYI István szobrász

RÓBERT Péter: Haditengerész emlékmü. = Heti Budapest, III.évf . 2.sz. 1991 14 - 15.p. ill.

Szentgyörgy István szobrász és Miskolczy László épitész munkája a Petfi hid (Horthy Miklós híd) budai hidfőjénél, 1950-ben lebontva

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Dr. Hubay Jenö. Mellszobor. Repr.

Nemzeti Képzömüv. Kiáll. 1935.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Klebelsberg Kunó gróf. Repr.

Nemzeti Képzőm.Kiáll. 1934.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

A szegedi egyetem alapitása. Domborm ü.
Repr.

A Szinyei Társaság jubiláris kiállitásáról.
Képzömüvészet. 1931. 37.sz. 43.l.

1/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Született 1881-ben Begaszentgyörgyön. Már kora ifjuságában jelentkeztek müvészi hajlamai. 1894-ben a szegedi fa- és fémipari szakiskolába került, ahol a faszobrászatot tanulta. Ennek elvégzése után Scájcba ment, ahol megismerkedett a jó müvészi megmunkálásával.

KMTárs. 1928/29.téli kiáll. Kat. M. l.

2/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Egy év után/Svájc után/ az Iparmüv. Föiskolára kerül áll. ösztöndijjal. Mestere:Mátrai Lajos volt. Több arcmást készitett, majd 1905-ben Brüsszelve ment, ahol van der Stapennél tanult. Itt föleg bronzzal foglalkozott,mely tanulmánya alatt érmekkel,dijakkal és elismerésekkel tüntetik ki.

KMTárs. 1928/29.téli kiáll. Kat. 11.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Bruxellesben mintázza
"Panasz" c. életnagyságu ismert szobrát, mellyel 1908-ban tünik fel elsöizben a Mücsarnok tárlatán. E müvére magkapja a 2000 koronás Rökk- Szilárd dijat. Aznállam megvásárolta. -Ezután két évre visszatér Bruxellesbe, ahonnan állandóan küld a hazai tárlatokra kisebb bronzokat. "Tennisszezö"-je feltünést keltett. 1910-ben végleg hazatér. "Kigyóbüvölés" c. bronz szobrát magával hozza.

KMTáro. 1928/29. téli kiáll. Kat.11.1.

NDK

MDK

4/.

Szentgyörgyi István, szobrászm.

"Kigyóüvölő" c. művével a brüsszeli nemzetk v
világkiállitáson bronzérmet, itthon pedig a
Lipótvárosi Kaszinó diját nyeri el. Ma a Szépm.
Muz.tulajdona. A műcs. és a pályázatokon állan-
dóan szerepel. 1912-ben a nagyvárradi Tisza
Kálmán [illegible] szoborpályázaton I.dijat nyer.

KMTárs. 1928/29.téli kiáll. Kat.11.-12.

Szentgyörgyi István

A Közgazdasági Főiskola
tanára

Pesti Napló 1937 III. 20.

Szentgyörgyi István

A Magyar Országos Képzőművészeti Tanács külföldi kiállítási bizottsága ülésén, amelyen a Newyorkban és Amerika több városában rendezendő reprezentatív jellegű magyar képző- és iparművészeti kiállítások ügyét tárgyalták, mint a tanács tagja részt vett.

Magyarság
1930.I.9.

Szentgyörgyi István, szobrászm. MDK

A nagyváradi Tisza Kálmán-szobor szükebb pályázatán Szentgyörgyi István, Margó Ede és Pongrácz Szigfrid, továbbá pásztor János vettek részt.

A jury az első díjat Sz.I.-nak ítélte oda.
A kivitelleliu megbizták. /Némi változtatással/.

A nagyváradi Tisza Kálmán-szobor.
Művészet. 1913. 237.l.

MDK

Szentgyörgyi István,szobrász.

Azonban nem talált fafaragómunkát sem Münchenben, sem Salzburgban, sem Innsbruckban. -Ujabb 30 pengőt kapott otthonról, mert kifogyott a pénze. -Tovább utazott Wylbe,Aadorfba,St.Gallenbe, Winterthurba és Zürichbe. Itt végre Ramp mesternél munkát kapott. - Ez magával vitte Meilenschwancenbe követ faragni. Itt derekasan beledolgozta magát Sz. I. a köfaragásba.

Felvinczi ~~Takó~~ Takács Zoltán: Szentgyörgyi István. Magyar Művészet. 1926. 219- 229.l.

1/.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Oreg Schreiner István magyar svab fia, ki Bégaszentgyörgyön született 1881. jun. 20.-án. Német anyanyelvét a gyömröi kántortanitó házánál mint cseregyerek felejtette el. Nagybecskereki gymnáziumot végezte. - Elsö rajztanitója Kaufmann István ajánlotta apjának, küldje fiát Szegedre, az akkor felállitott fa- és fémipari szakiskolába.

Felvinczi ~~Takó~~ Takács Zoltán: Szentgyörgyi István. Magyar Müvészet. 1926. 219- 229.l.

4/.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász.

Tavaszszal ellenállhatatlan vágy hajtotta a franci
Svájc felé, ott szóva sem akartak állni a "Prussien-el.
Genfben is igy járt, ezért visszatért Zürichbe. Itt ter-
vezővé is előléptették. -Közben jött a levél édesatyjá
tól, h. a miniszt. 4oo korona évi ösztöndijat juttatott
neki. Hazajött. Itt az iparm. iskolában mégis megtalálta
a maga fejlödésének utját. Mátrai Lajos tanitványa lett
ki azonban nem tul ságosan rokonszenvezett vele.

Felvinczi Takó Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
Magyar Művészet. 1926. 219-229.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Szegeden nagyon élvezte Izsó Miklós Dugonics András-át. - Müvezetője Glaus Ulrich, svájci faszobrász lelkes ösztönzője volt. A negyedik év végén megkolyamodta az utisegélyt Münchenbe, de elutasitották. Azt ajánlották tanuljon néhány évig a bp.-i ipamüv.iskolában. -De nem volt türelme. -édesatyjától kivasalt 30 frankot és nekiindult az idegennek. pengöt

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István. Magyar Müvészet. 1926. 219- 229.l.

MDK

7/. Szentgyörgyi István, szobrászm.

"Naturklasse" növendéke lett. Büszkén gondol vissza az akadémián eltöltött éveire. A legelsö versenyen az osztály második helye lett az övé. Az évvégi versenyen III. dijat nyert. -A köv. tanév elején ismét a második hely lett az övé. A dijért folyó versenyen az elsö érmet vitte el. A kompozició verseny ujra egy érmet s 150 fran eredményezett. -Az év végén I. dijat nyert akt- és kosztüm tanulmányával, II. -at az anatomiai, épitészeti és kompozició versenyen. Feledhetetlen lett az 1907-es tavasz.

Fel-

Kvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
Magyar Müvészet. 1926. 219-229.1.

MDK

5/. Szentgyörgyi István, szobrászm.

A három év elvégzése után végbizonyitványt kap-
pott. Oklevél vizsgára nem eresztették. - Hazament
szüleihez, összel visszatért Pestre. Elkészitett egy
szecessziós iróasztal készletet, s ezt a köbányai
fém- és lámpaárugyár meg is vette. Büszke volt, ez vo
volt elsö fömunkája.

Fel-
.vinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
Magyar Müvészet. 1926. 219-229.1.

Szentgyörgyi István, szobrász.

Brüsszelben mintázta meg a "Kigyóbüvölöt".Másik életnagyságu naturalisztikus női aktja. Még néhány kis plasztikai alkotását, melyek közül a "Tenniszezö" a legsikerültebb. -öt évet töltött Brüsszelben. Ekkor már hajlott a klasszicizmus felé. /Megtanulta a francia nyelvet, Balzac,Ibsen voltak kedvenc irói./ 1910-ben ,29 éves korában mondott bucsut fájó szivvel ifjukori nagy küzdelmei szinterének.

"Tenniszezö" Repr. 230.l.

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István. Magyar Művészet.1926. 219-220.l.

6/.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Világszemléletének sok olvasás utján müvészi fejlödése legkezdetén biztos alapot adott. -Önkéntesi éve után nehéz küzdelme volt a kenyérért. Egész sorát a Gyermekportrait-nak. készitette, mig végre pártfogói havi 70 koronát biztositottak számára. Ezzel a pénzzel 1905 októberében Brüsszelbe ment. -A brüsszeli akadémián tiltakozott az ellen, h. csak az antikokat gipszmásolataikban mintáz hasson. -Van der Stappen-re hatott ez az öszinte fellépés, s eleven félaktot mintázhattak a növendékek rövidesen.

Fel-

vinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
Magyar Müvészet. 1926. 219-220.1.

16/.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász.

Nápolyban élvezeteinek koronája volt, h. megláthatta a csodálatos antik bronzgyüjteményt. -Visszatérve Pestre Tisza István kérésére a Tisza-szobor két mellékalakját kiegészbre vette. - A Törökkanizsán felállitandó Tallián Emil -emlékművön is dolgozott.
1914 jul. 29.-én bevonult ö is. Kiképzötiszt volt Szegeden. - Volt alkalma néhány mellszobrot mintáznia.

Pelvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
Magyar Művészet.1926. 219-229.l.

13/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Brüsszelből hazatréve egy hónapot töltött szülinél Szentgyörgyön, s azután Pestre feljött s megtelepedett Telcs Ede barátja mütermében.

A téli tárlatra beküldte a "Kigyóbüvölöt",
egy trachitból faragott fefifejet,
egy kis női aktot.

A "Kigyóbüvölöt" még az ifjukori festöies naturalizmus jellemzi.

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
.Magyar Müvészet.1926. 219-229.l.

Szentgyörgyi István, szobrászm.

1915 márc. -ban megbizást kapott a szegedi fahenvéd megmintázására és kifaragására. Október elején a szobor már állott. -Orsova és Szofia után félévi betegszabadságot kapott. -Ez idö alatt a második Erzsébet szoborpályázaton dolgozott, mellyel elsö dijat nyert -Eljutott mpg Lembergbe, majd Stryjbe, ahol a katonai temetöt ö tervezte. -1916-ban fülülvizsgáltak és felmentettek a katonai szolgálat alól. Dec.8.Szegeden leszerelt.

Felvinczi Kovács Zoltán:Szentgyörgyi István.
Magyar Müvészet.1926. 219-229.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász.

A Százados-utu müvésztelepen elsö munkái:
"Táncosnö" és "Hólabda" voltak.
Ezután elsö pályamunkája készitéséhez fogott/eredeti szándéka ellenére/. Résztvett a Nagyváradra készülö Tisza Kálmán-szoborpályázaton. El is nyerte az elsö dijat. -A következö pályamü: Erzsébet-szobor, melyhez az épitészeti részt Hikisch Rezsö készitette. A terv második dijat nyert. -Ezek után Nápolyba ment pihenni.

Felvinczi Takács Zoltán: Szentgyörgyi István.
Magyar Müvészet.1926. 219-229.l.

22~~0~~. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Erzsébet királynyné szobra gipszbe öntve készen állt, mikor , okt. 30 -án lepedövel letakarta - s ekkor kitört azmoktóberi forradalom.

1919-ben Sz.I. megnösült. Klasszikusan formált mellszobrot készitett feleségéröl házasságuk elsö heteiben. "Feleségem." 1919. Repr. 225.1.

Felvinczi Takács Zoltán:Szentgyörgyi István. Magyar Müvészet. 1926. 219-229.1.

25/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrász.

1921.jan.-ban gyüjt. kiáll. az Ernst-Muzeumban. -Ezután készült egyik legérdekesebb s egyben legbonyolultabb akt-kompoziciója:Guggoló anya, kikeresett formaellentétekből kifejezö mozdulattal szoritja magához gyermekét s annak arcára csókot lehel. /Gondolata még a brüsszeli iskolából származik!/ A gyermek a müvész András nevü fiacskája,ki 1920 j.n.16.-án született.Egy pompás fejet is mintázott róla Sz.

"András fiam". é921. Repr. 225.l.

Felvinczi Takács Zoltán:Szentgyörgyi István.
Magyar Müvészet.1926. 219-229.l.

MDK

Szentgyörgyi István szobrászm.

Lélekemelö ünnepség keretében avatták fel a visegrádi várban IV.Béla, Nagy Lajos és Mátyás királyaink szobrait, az ujjá alakitott vizi bástyát és a reája emelt országzáxzlót.
Mátyás király Fadrusz kolozsvári Mátyás lovasszobrahü mmsa. Nagy Lajos érdombormüve Szentgyörgyi István, nemrég elhunyt nagy müvészünk utolsó alkotása.

Felavatták Visegrádon IV Béla, Nagy Lajos és Mátyás király emlékmüvét.
Magyarságó 1939.okt. 3. 8.old.

MDK

Szentgyörgyi István r.tanár

Tagja volt annak a bizottságnak, amely a Képzőművészeti Főiskola tanulmányi kiállítását rendezte a Műcsarnokban.

Képzőm.Főisk.Évk. 1936/37. 42.l.

M. D. U.

SZENTGYÖRGYI István szobrász
(1881 – 1938)

Makó, Návay-emlékmű

Kiskőrös, Petőfi-szobor

Borarós-téri tengerész-emlékmű

„Bijező"

Főiskolai tanár

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945.
Bp. 1962 378. l. 399. l.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

193. Éva. Szobormü.

Képzőm.Társ.1909.tav.kiáll.kat.35.oldal

Szentgyörgyi István szobrász

Fürdő után.Repr.

"Nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Műcsarnok

Szentgyörgyi István szobrász

Fürdés után

"A nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Műcsarnok

Szentgyörgyi István

MDK

Passion, gipsz

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Szentgyörgyi István

MDK

Korunk leánya, gipsz

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Szentgyörgyi István

Fürdőző

A Szinyei Merse Pál Társaság kiállitása Brüsszelben.
Magyar Művészet 1926.5.sz. /L'Horizon, jun.5./
3ol.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Fenyegetés. Bronzszobormű.

Kisleány. Szobormű.

Képzőm. Társ. 1910/11. téli kiáll. kat. 49. l.

1/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Müvészetében uralkodó:az egyszerüség. A kora-renaissance müvészetének szelleme éled ujra benne. Gyöngéd és lágy a formanyelve, de eohasemtér el a Természettöl.
Müvészi fejlödésének egyik kimagasló emléke:
a Bigézö fiu. /Az Ernst Muz.mutatta be legelsöbb

Dr. Lázár Béla: Bevezetö. -Szentgyörgyi István
Az Ernst Muzeum kiálligásai.LXXV. Kat. 20- 23.

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Zádor Istvánné mellképe a nemes leegyszerüsitès mestermüve. Távoli klasszicista hangulat érezhetö ki belöle. Mindent az érzés melege hat át.
Müvészete: valóságból táplálkozó szigoru képzelet a jellemvonása.

Dr. Lázár Béla: Bevezetö. -Szentgyörgyi István Az Ernst Muzeum kiállitásai. LXXV. Kat. 20- 23]

MIK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

179. Szentpéteri Karácsony Mária.

180. Dr.Deutsch Ernö arcképe.

181. Szentpéteri Karácsony Gizella.

Dr. Lázár Béla: Bevezetö. -Szentgyörgyi István
Az Ernst Museum kiállításai.LXXV. Kat. 2o- 231

Szentgyörgyi István, szobrászm.

182. Emléktábla mintája

183. A halasi hősi emlék mintája

184. XI.Innocent pápa emléktáblája.
Tervezte Kertész K.Róbert.

Dr.Lázár Béla: Szentgyörgyi István.
Az Ernst Muzeum kiállításai. LXXV. Kat. 20-23.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

185. IV.Béla megerösiti a premontrei rendet. Relief.

186. Dr. Verebély Tibor.

187. Szüleim. Bronz.

188. Marcea.

Dr.Lázár Béla: Szentgyörgyi István.
Az Ernst Museum kiállításai. LXXV. Kat. 20-23.1.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászat.

189.	Megriadt.	Bronz.
190.	Somogyi L.O. urnö arcképe.	
191.	Danaida.	Bronz.

Dr.Lázár Béla: Szentgyörgyi István.
Az Ernst Museum kiállitásai. LXXV. Kat. 20-23.l.

7/.

MDK

Szentgyörgyi István,

192. Szeptember. Bronz.

193. Dr.Simon Béla arcképe.

194. Márkus László arcképe.

Dr.LázárBéla:Szentgyörgyi István.
Az Ernst Muzeum kiállitásai. LXXV. Kat. 20-23.l.

MDK

Szentgyörgyi István.

195. Zádor Istvánné arcképe.

196. Dr. Herczeg Lajosné arcképe.

197. Krisztus. Terrakotta.

198. Fürdö után. Bronz.

Dr. LázárBéla: Szentgyörgyi István.
Az Ernst Muzeum kiállításai. LXXV. Kat. 20-23.l.

MDK

Szentgyörgyi István.

199.	Kut.	Bronz és márvány.
2oo.	Gyufatartó.	Bronz.
2o1.	Május.	Bronz.

Dr. Lázár Béla: Szentgyörgyi István.
Az Ernst Museum Kiállításai. LXXV. Kat. 2o-23.l.

1/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

1881 jun.2o.-án született Bégaszentgyörgyön. /Torontál m./ - Az elemi iskola és a gimn. I.oszt.-nak elvégzése után Kaufmann István tanitó tanácsára édesapja beadta a szegedi fa- és fémipari szakiskolába. /Akkor nyilt meg./ Ott fafaragást tanult. Az iskola elvézése után egy évet Svájcban töltött.

Az Est Hármaskönyve. 1923. 625-626.l.

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Svájcban a kőfaragást sajátitotta el. -Majd áll. ösztöndijjal bekerült a bp.-i iparmüv.iskolába. Tanára:Mátrai István volt. Három év eltelte után apró iparmüvészeti tárgyak, köplakettek és mellszobrok készitésével tengette életét. -Közben egy évig katonáskodott. - Privátsegéllyel 1905 őszén kimehetett a brüsszeli akadémiára.

Az Est Hármaskönyve. 1923. 625-626.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Brüsszelben/ 1905-töl/ 2 évig Van der Stappen osztályában tanult. A II.évben a négy első dij közzül hármat nyert el. Anatomiából, épitészetből és kosztümtörténetből is kapott I. ill II. dijat. Ezek alapján igényt tarthatott az akadémián egy kis külön müteremre. /Ezzel 300 frank modellpénz és fütés is járt. Ebben az évben négyszer is folyamodott de hiába, az államhoz ösztöndijért.

Az Est Könyve. 1923. 625-626.l.

4/.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Torontál m. élén akkor a müvészet iránt igen fogékony és megértö alispán - Dankó Ágoston- 1200 korona ösztöndijjal módot nyujtott arra,h. gondtalanul kihasználhassa a külföld nyujtotta ritka alkalmat, h. tanulmányai eredményét bemutathassa. - 1908-ban hazahozta:"Panasz" c. életnagyságu szobrát. Ezzel a téli tárlatön a Rökk Szilárd-dijat nyerte el.Meg is vette az állam.

Az Est Hár maskönyve. 1923. 625-626.l.

5/.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Visszautazott Brüsszelbe, ahol műtermet bérelt és még 2 évig ott dolgozott. Ott készült : a "Tenniszező" és egy ujabb életnagyságu szobra: "Kigyóbüvölö". Utóbbival a brüsszeli nemzetk. kiállitáson /1910/ bronzérmet, itthon a Lipótvárosi Kaszinó -diját nyerte el. Ezt a szobrot is megvette aznállam.

Az Est Hár mas könyve. 1923. 625-626.l.

6/.

MIK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Itthon megint készitett néhány kisebb szobrot s több nagyobb monumentális szoborpályázaton részt vett. : 1912 a nagyváradi Tisza Kálmán szob. pályázaton I.dijat nyert. Majd a szükebbkörü pályázaton I.dijat s 1913-ban kivitelt. 1913-ban a bp.-i Erzsébet -szoborpályázaton a II. dijat.

Az Est Hármaskönyve. 1923. 625-626.l.

7/.

Szentgyörgyi István, szobrászm.

A háboru kitörésekor bevonult Szegedre, ott megfaragta a fahomvédot, 1916 elején felmentették az Erzsébet-szoborpályázat miatt. Ezen a pályázaton I. dijat kapott 1916 végén végleg felmentették a katonaság alól.

Szentgyörgyi István.
Az Est Hármaskönyve. 1923. 625-626.l.

8/.

Szentgyörgyi István, szobrász.

1917-ben megvette az állam a Műcsarnokban kiállított egyik portréját. - Egy másikkal elnyerte a kis állami aranyérmet. -1921-ben az Erzsébetv.Kaszinó díját kapta a Műcsarnokban kiállított díszkuttal. - Ezt megvette a Gellértfürdö részére a főváros.

Szentgyörgyi István.
Az Est Hármaskönyve. 1923. 625-626.l.

9/. MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

1921-ben a "Céhbeliek" kiállitásán az Anya e. szobrával megkapta a Céhbeliek ezüstérmét. 1922-ben a Szinyei-Társ. tüntette ki a nagydijjal. A jub. társulati kiállitáson a "Bigézö fiu" c. munkával a főváros nagydiját kapta.

Szentgyörgyi István.
Az Est Hármaskönyve. 1923. 625-626.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

Nyilvános szobra csak kettő áll:
[illegible] Törökkanizsán:
Tallián Emil emléke.
Budapesten: a Szabadság-téren
"Dél" szobrát .

Szentgyörgyi István.
Az Est Hármaskönyve. 1923. 625-626.l.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

271. Az öröm./Férfi-akt./ Repr.
XX.t.

Árverési Iezlöny. 1936. febr. 1.rk.sz.

MIK

Szentgyörgyi István, szobrászm.

66. Szeged város emléktáblája. Szegedi egyetem alapitása emlékére.
71. Vázlat./A szegedi Nemzeti Emlékcsarnok számára./
72. Jézus Szive szobra./A premontrei -rend gödöllői templomában./

Klebelsberg emlékkiállitás. Tárgym. 1933. 19.1.

MDK

Szentgyörgyi István szobrászművész

Kisplasztikai műve, az Iparműv.Társ. kiállitásán.

Ybl Ervin: Az Iparműv.Társ.jub.kiáll.

Magyar Iparművészet, 1925. 173.lap

Kornél

SZENTGYÖRGYI ~~István~~ festő

E.M. /Ember Mária/: Ketős tükör. = Magyar Nemzet, LIV.évf. 74 .sz. 1991. március 29. 11.p.

Bp., Csontváry Terem, Moldován István és Szentgyörgy Kornél kiáll. 1991

MDK

MDK

Szentgyörgyi István és Hikisch Rezsö szobrász. építész.

közös pályaterve, melyet II. dijjal tüntettek ki.

Repr.

Az Erzsébet királyné-emlékmü pályázat.

Vas. Ujs. 1913. 429.l.

Szentgyörgyi István MDK

szobrász II. dij.

/A királyné szobrai/
Magyar Hirlap 1913. máj. 28.

Szentgyörgyi István MDK

szobrász

/z Erzsébet királyné emlékmü tervpályázata
képpel és tervrajzzal./
Épitő Ipar 1913. 275.o.

Szentgyörgyi István MDK

szobrász, Az Erzsébet emlékmü pályázat.III.dij.
repr.

Müvészet 1913. 206.o.

Szentgyörgyi István MDK

Az Erzsébet emlékmü pályázata. II. dij.repr.

Uj Idők 1913. I. 581-582.o.

Szentgyörgyi István MDK

szobrász

/L.G.: Az Erzsébet-emlék. A pályatervek kiállítása./ Pesti Napló 1913. máj. 28.

Szentgyörgyi István MDK

szobrász

Alfa: Az Erzsébet királyné emlékmü.
Budapesti Hirlap 1913. máj. 28.

Szentgyörgyi István MDK

Szobrász II. dij

Ybl Ervin: Erzsébet királyné emlékművének pályázata. Magyar Nemzet 1913. máj. 28.

M.D.K.

Szentgyörgyi István, szobrász

Lajta Bélával közösen készített műve egyik első díjat nyert az Erzsébet-emlékmű pályázaton.

Építőipar - Építőművészet, Bp. 1916. évf. 27. sz.
162. old. és 31. sz. 184. o. 7. á

M.D.K.

Szentgyörgyi István szobrász

Az Erzsébet-emlék pályázatra készült szobra.

Hahn - Ohmann: Az Erzsébet-emlék palyazata.

Ep.Ip.-Ep.Műv.34.sz.1916 aug.20. 203.o.

MDK

Szentgyörgyi István

Éber L.: Erzsébet királyné emlékszobra. MI 1916.
219.l.

MDK

Szentgyörgyi István

Öröm

Gunszt Klárika, márvány 1918. Kis aranyérem.

Erzsébet királyné, terr.

Délvidék, terr.

Férfifej

Ernst-Muzeum kiáll. XLIV. Budapest, 1921 jan.

14.1.

MDK

Szentgyörgyi István , szobrászm.

alkotta az 1937 év októberében felavatandó Horthy Miklós uj Duna-hid emlékművet a budai pillér városfelé nézö északi oldalán. Miskolczy László épitész végezte az épitészeti feladatot. A szoborcsoport bronzból készült.

Képes Vasárnap. 1937. jul. 25.

MDK

Szentgyörgyi István, szobrász.

A tengerészemlékmű. A Horthy Miklós-hidon, melynek 1937.okt.10.-én volt a felavatása. Kép.

Magyarság melléklete. Címlap. 1937.okt.10./113./